

КОЛЛІН
МАК-КАЛЛОУ

Інгомятко

! Не для
продажу!

КОЛЛІН
МАК-КАЛЛОУ

Інгомятко

~ Роман ~

УДК 821.111
М15

Жодну з частин цього видання
не можна копіювати або відтворювати в будь-якій формі
без письмового дозволу видавництва

Висловлюємо щирі подяку літературній агенції
«Andrew Nurnberg Associates Baltic, Latvia» за допомогу
в придбанні права на публікацію цієї книжки

Перекладено за виданням:
McCullough C. Angel Puss / Colleen McCullough. —
HarperCollinsPublishers Pty Limited : Australia, 2005. — 448 p.

Переклад з англійської *Інни Паненко*

Дизайнер обкладинки *Анастасія Попова*

ISBN 978-617-12-6690-2
ISBN 978-0-7322-8160-1 (англ.)

© Colleen McCullough, 2004
© Depositphotos.com / grand-
failure, ZeninaAsya, interac-
timages, обкладинка, 2019
© Hemiro Ltd, видання україн-
ською мовою, 2019
© Книжковий Клуб «Клуб Сі-
мейного Дозвілля», пере-
клад та художнє оформлен-
ня, 2019

*Максові Ламберту,
моєму найкращому другові*

П'ятниця, 1 січня 1960 року (Новий рік)

Як мені, в дідька, позбутися Девіда? Гадаєте, я не міркувала про вбивство? Але ж те мені просто не минеться, як не минулося придбання бікіні за п'ять фунтів — подарунок бабусі на Різдво.

— Люба, віднеси це назад і обміняй на щось більш пристойне, що прикривало б «цікаві» місця, — наказала мама.

Відверто кажучи, я й сама злякалася, коли подивилася у дзеркало. Який я маю відвертий вигляд в цьому бікіні — видно навіть чорне волосся на лобку, якого не помічала раніше, бо воно крилося за «запоною цнотливості». Сама думка про те, що мушу повискубувати мільйон лобкових волосків, погнала мене назад до крамниці, щоб обміняти бікіні на модель наймоднішого кольору а-ля американська красуня Естер Вільямс¹. Щось у яскравих червоно-рожевих відтінках. Продавець сказала, що в ньому я зваблива, але ж кого мені зваблювати, якщо за мною повсюди совається клятий Девід Мерчісон, охороняючи немов той собака кістку. Чи не самого клятого Девіда Мерчісона?!

¹ Відома американська актриса й плавчиня, довгі купальні костюми якої тривалий час вважалися модними. (*Тут і далі прим. перекл., якщо не зазначено інше.*)

Температура сягнула тридцяти восьми градусів, тож я пішла на пляж «обмити» свій новий купальник. Буруни — досить незвично для Бронту¹ — здавалися зеленими атласними ковбасами, що збивали з ніг, — ніякого тобі серфінгу. Я розстелила рушник на піску, ретельно намастила ніс цинковим кремом, натягнула на голову купальний капелюшок в тон купальника а-ля американська красуня і побігла до води.

— Для купання море надто неспокійне, тебе зіб'є з ніг хвилю, — почувся голос.

Девід. Клятий Девід Мерчісон.

«Якщо він запропонує мені поплескатися у жабнику, — подумала я, стискуючи кулаки, — буде бійка».

— Пішли краще до жабника, там безпечніше, — сказав він.

— І опинитися у натовпі дітей, що плескаються у воді. Нізащо! — сердито вигукнула я й кинулася у «бій». Хоча боєм це назвати важко: я відчайдушно галасую, а Девід лише самовдоволено посміхається — він відмовляється приймати виклик. Проте сьогоднішня сварка сягнула нового рівня — мені нарешті дістало тями поінформувати його, що мені набридло бути незайманою.

— Як щодо того, щоб переспати? — були мої слова.

— Не мели дурниць, — спокійно відповів він.

— Я не мелю. Усім, крім мене, відомо, що в нас роман! Чорт забирай, Девіде, мені вже двадцять один рік, а я заручена с хлопцем, який ще жодного разу по-справжньому мене і не поцілував!

Він ніжно поплескав мене по плечу й сів на свій рушник.

— Гарріет, — почав він єлейним, надто манірним голосом підлітка-посильного, що ходить до католицького коледжу для хлопчиків, — час обрати дату весілля. Я вже здобув

¹ Приморський район Сіднея.

докторський ступінь, рада з наукових та промислових досліджень запропонувала мені очолити власну лабораторію та надала грант на дослідження. Ми вже чотири роки зустрічаємося і рік як заручені. Позашлюбний зв'язок є гріх. Шлюб не є гріх.

Так, сонечко, так!

— Мамо, я хочу розірвати свої заручини з Девідом! — сповістила я, повернувшись із пляжу. Мій новий купальник так і лишився «нехрещеним».

— Тож скажи йому це, люба, — відповіла вона.

— А ти коли-небудь намагалася сказати Девіду Мерчсону, що вже не хочеш виходити за нього? — спитала я.

Матуся захихотіла:

— Ні. Я вже одружена.

Боже, ненавиджу, коли матуся кепкує з мене!

Але я вела далі:

— Справа в тому, що мені виповнилося шістнадцять, коли ми з ним познайомилися, сімнадцять — коли він почав запрошувати мене на побачення. Тоді здавалося, це пречудово — мати хлопця, якого не потрібно ні в кого відвойовувати. Але ж, мамо, він такий... такий обмежений, у нього такі забобони! Ось я вже повнолітня, а він ставиться до мене так само, як і тоді, коли мені було сімнадцять! Я відчуваю себе комахою, застряглою в бурштині.

Матуся — своя людина, тож вона не стала мене повчати, хоча мої слова її дещо занепокоїли.

— Якщо ти не хочеш виходити за нього, Гаррієт, то й не виходь. Утім, він дуже гарна пара, люба. Красень з чудовою статурою. І таке яскраве майбутнє попереду! Поглянь, що стало з твоїми подругами, особливо з Мерл. Вони хапають хлопців не таких дорослих та розсудливих, як Девід, тому постійно страждають. З їхніх стосунків нічого не виходить. Девід прилип до тебе як п'явка і ніколи не відстане.

— Знаю, — процідила я крізь зуби. — Мерл досі гризе мене з приводу Девіда: каже, що він святий, а я не тямлю, як мені пощастило. Але, відверто кажучи, він — кістка в горлі! Ми вже так давно з ним разом, що всі інші хлопці вважають мене зайнятою. Я просто не мала можливості дізнатися: а які, в дідька, решта чоловіків!

Насправді вона мене не слухала. Мама з татом схвалювали кандидатуру Девіда, тому завжди ставали на його бік. От коли б я мала сестру або сама була приблизно одного віку зі своїми братами! Важко бути «випадковістю» протилежної статі! Я маю на увазі, що Гавіну та Пітеру вже за тридцять, а вони й досі живуть із нами, бавляться з безліччю жінок у кузові своєї вантажівки на надувному матраці, допомагають у батьковій крамниці спортивних знарядь, а у вільний час грають у крикет — не життя, а мед! А я жила в одній кімнаті з бабусею, яка ходила на горщик, а потім спорожняла його на траву в глибині заднього двору. Уявіть, який аромат!

— Вважай, що тобі пощастило, Роджере, адже я не жбурляю лайно на сусідську білизну, — єдине, що вона відповідала, коли батько намагався її вмовити.

Яка чудова ідея — щоденник! Я знаю достатньо дивакуватих і талановитих психіатрів, тож розумію, що тепер маю «посередника, за допомогою якого можна дати вихід своїм почуттям та емоціям». Це Мерл запропонувала мені вести щоденник — я підозрювала, що вона сподівалася, приходячи в гості, крадькома зазирати в нього. Дзуськи! Я маю намір сховати щоденник за плінтусом під бабусиним ліжком поряд із Горщиком.

Бажання на ніч: Ні Девіду Мерчісону в моєму житті. Ні Горщику в моєму житті. Ні гострим ковбасам у моєму житті. Власна кімната. Весільна обручка, аби я могла жбурнути її Девіду в обличчя. Він сказав, що не подарував мені обручку, бо це марне витрачання грошей. Який скнара!

Субота, 2 січня 1960 року

Я маю роботу! Минулого року, склавши випускні іспити в Сіднейському технічному коледжі, я звернулася до рентген-кабінету лікарні «Роял Квінз» із запитом щодо місця рентгенолога. І сьогодні надійшов лист-повідомлення, що мене прийнято! Я маю стати до роботи в понеділок на посаді старшого рентгенолога в найбільшій лікарні Південної півкулі — *понад тисячу ліжок*! Порівняно із цим лікарня у районі Райд, моя альма-матер, наче муха поряд зі слоном. Нині я нізачо не стала б проходити стажування в лікарні у Райді, а тоді її мені запропонував Девід, і це здалося чудовою нагодою. Його старший брат, Нед, працював там у реєстратурі — «своя рука». Ги-ги! Він поводився ніби сторожовий пес. Щоразу, коли який мужчина кидав на мене зацікавлений погляд, клятий Нед Мерчісон волав, щоб той тримався подалі, бо я дівчина його брата — тож «руки геть від чужої власності»! Раніше я не заперечувала, але згодом, коли я переросла підліткову невпевненість та ніяковість і почала час від часу замислюватися над тим, що було б непогано піти кудись з тим чи іншим хлопцем, це стало видаватись якоюсь трясовиною.

Проте стажування у «Райді» мало одну перевагу: від Бронту до лікарні потрібно було їхати дві години міським транспортом. Звичка вчитися під розмірене похитування стала у пригоді. То була альтернатива навчанню в оселі Перселлів: між ревом телевізора, який дивилися матуся з бабусею, та гамором чоловіків, що цілий вечір грюкотіли посудом і базі-

кали: крикет, крикет, крикет. Клінт Волкер¹ та Єфрем Цимбаліст-молодший² у вітальні, Кейт Міллер³ та Дон Бредмен⁴ у кухні — а між ними жодних дверей, і єдине місце для занять — стіл у їдальні. Тож мій вибір — автобус чи метро. І знаєте що? *Я склала все на відмінно!* Здобула найвищі бали. Саме тому я дістала роботу в «Роял Квінз». Дізнавшись про результати, тато з мамою трохи побурчали: закінчивши технікум у Рендвіку, я відмовилася вступати до університету, щоб займатися далі наукою або медициною та здобути диплом. Гадаю, найвищі оцінки з рентгенології вгамували їхнє занепокоєння щодо відсутності в мене амбіцій. Кому захочеться вступати до універу та страждати від стусанів та шпичаків представників чоловічої статі, які не бажають, щоб жінки опановували чоловічі професії? Тільки не мені!

Понеділок, 4 січня 1960 року

Сьогодні вранці я стала до роботи. Дев'ята година. «Роял Квінз» значно ближче до Бронту, ніж лікарня у Райді! По-

¹ Клінт Волкер (нар. 1927 р.) — американський кіноактор, знімався з 1954 до 1998 року. (Прим. ред.)

² Єфрем Цимбаліст-молодший (нар. 1918 р.) — американський кіноактор, знімається з 1946 року. Сучасний глядач пам'ятає його за серіалами про Супермена, Людину-Павука, а також за серіалом та фільмами про Бетмена, останній з яких вийшов за його участю 2003 року. (Прим. ред.)

³ Кейт Міллер — відома австралійська льотчиця. (Прим. ред.)

⁴ Дональд Джордж Бредмен — австралійський гравець у крикет з найвищим середнім показником за всю історію світових чемпіонатів з цього виду спорту. (Прим. ред.)

дорож на автобусі забирає хвилини двадцять. Решту шляху, приблизно зо два кілометри, я долаю пішки.

Раніше я ніколи не була в цьому районі, лише кілька разів проїздила повз разом із родиною, коли ми прямували на північ або в гостину, або влаштувати пікнік. Яке місце! Тут є власні крамниці, пошта, електростанція, пральня, настільки величезна, що укладає угоди з готелями, цехами та складами, — в «Роял Квінз» є все. Уявіть собі, який то лабіринт! Швидкою ходою за п'ятнадцять хвилин я дісталася від головних воріт до рентген-кабінету, минувши майже всі здобутки архітектури Сіднея за останню сотню років. Чотирикутники, скоси, веранди з шерогою колон, споруди з піщанику, будівлі з червоної цегли, чимало жажливих нових будинків зі скляними фасадами — надто спекотно, щоб у них працювати!

Дорогою я зустріла купу людей — мабуть, тут працює близько десяти тисяч осіб. Медсестри, схожі на зелено-білі пакунки через силу-силенну крохмалю, зобов'язані вдягати товсті брунатні бавовняні панчохи та коричневі черевики без підборів, на шнурках, — бідолашні. Навіть Мерілін Монро навряд чи вдалося б мати звабливий вигляд у непрозорих панчохах та черевиках на шнурках. А ще чіпці, схожі на двох білих голубів, що сплелися між собою, рукава та комірці з целулоїду і спідниці, облямівки яких сягали середини литки. Сестри з реєстратури мали такий самий вигляд, але вони не носили фартухів, вбиралися у франтові єгипетські хустки замість чіпців, нейлонові панчохи та черевики на п'ятисантиметрових квадратних підборах.

Авжеж, мені бракує терпіння витримувати всю цю безглузду дисципліну, наче у казармі; певно, я краще б мирилася зі зневагою студентів-хлопців, які старанно захищали «свою територію». Ми, лаборанти, мали носити лише білу форму з гудзиками на передній полиці (довжина — нижче від коліна), нейлонові панчохи та мокасини.

Тут, мабуть, сотня фізіотерапевтів — як я ненавиджу фізіотерапевтів! Я хочу сказати: що роблять фізіотерапевти крім того, що вихваляють масажери? Але господи, як вони поведяться! Вони навіть *доброхитно* крохмелять свою уніформу! І всі мали такий однаково бадьорий та зневажливий вигляд, коли вони боляче щипалися за сідниці, немов солдати, та лише шкірилися зі словами: «Непогано!» або «Агов, супер!»

Добре, що я вийшла з дому із запасом часу і навіть після цієї п'ятнадцятихвилинної мандрівки вчасно дісталася до кабінету сестри Топпінгем. Яка мегера! Паппі каже, що всі звуть її сестра Агата, тож і я стану звати — за її спиною. Їй років з тисячу, колись вона працювала медичною сестрою — вона й досі вдягає крохмальну єгипетську хустку як дипломована сестра. Її фігура схожа на грушу, навіть її акцент — грушоподібний, просто стрррахітливий! А її блідо-блакитні очі, холодні, немов морозний ранок, дивилися кризь мене, наче я була якоюсь плямою на вікні.

— Ви, міс Перселл, почнете з грудних кліток. Спершу — добрі прості легені, розумієте? Я волю, аби весь новий персонал працював на випробувальному терміні, виконуючи щось нескладне. Пізніше подивимось, на що ви здатні, домовились? Відмінно! Відмінно!

Збожеволіти! Яке випробування! Грудні клітки. Заштовхати пацієнта за екран, наказати затримати подих. Коли сестра Агата сказала «грудні клітки», вона мала на увазі флюорографію — ходячих хворих, нічого серйозного.

Нас на рентгені працює троє: я та ще дві практикантки. Але рентген-лабораторії користуються несамовитим попитом, тож маємо діяти з плівками вправно та енергійно, з максимальною швидкістю — тобто якщо хтось затримується довше ніж на п'ять хвилин, на нього вже гримають.

Тут царять жінки — і це мене здивувало. Дуже рідкісний випадок! Рентгенологи отримують гідну зарплатню, тож чоловіки юрмою сунуть у рентгенологи — у Райді майже

всі студенти чоловічої статі. Гадаю, що у «Квінзі» все навпаки завдяки сестрі Агаті. Отже, є в ній і щось добре.

Із санітаркою я познайомилася в похмурому місці — між шухлядами для перевдягання і туалетами. Вона сподобалася мені з першого погляду значно більше за усіх лаборантів, з якими я сьогодні познайомилася. Дві мої помічниці — милі дівчатка, але вони вчаться на першому курсі, тож швидко набридають. А от санітарка Папель Сутама — цікава. Саме ім'я чого варте! Його володарка має великі очі, але є в них щось китайське, — подумала я, ледь побачивши її. Не японське — її ноги надто стрункі та рівні. Пізніше вона підтвердила мою здогадку про китайські корені. О, це найпривабливіша дівчина, яку я будь-коли зустрічала! Губи як бутон троянди, вилиці, за які можна загинути, тонкі брови. Її звуть Паппі, наче маленьке цуценя, і це ім'я їй личить. Така собі крихітка, зовсім невеличка на зріст, дуже худорлява, але нічого спільного з в'язнями Бухенвальда — тими знервованими анорексійними пацієнтками, яких психіатр надсилає до мене на флюорографію. Навіщо, в дідька, дівчата-підлітки морять себе голодом? Утім, повернімося до Паппі, чия шкіра схожа на шовк кольору слонової кістки.

Я теж сподобалася Паппі, тож вона, дізнавшись, що я принесла з дому бутерброди, запросила пообідати разом на галявці за моргом. Це дуже близько від рентген-кабінету, але сестра Агата нас не побачить, навіть якщо буде стежити. Сестра Агата не обідає, вона надто заклопотана підтриманням порядку у своїй імперії. Звісно ж, ми не могли обідати цілу годину, особливо у понеділок, коли рутинну роботу, що накопичилася за вихідні, всовували у звичайний графік роботи. Та нам з Паппі вдалося багато дізнатися одна про одну лише за півгодини.

В першу чергу вона розповіла, що мешкає у Кінгз-Крос. Ого! Це один з районів Сіднея, на який тато наклав табу, а бабуся назвала «кублом розпусти». З'їдений пороком.

Я не зовсім певна, що розуміюся на пороках. Знаю хіба що про алкоголізм та проституцію. В Кінгз-Крос і того й іншого досхочу, судячи зі слів преподобного Алана Ролкера. Утім, він сам п'яниця, але дуже праведний. В Кінгз-Крос мешкає Розалін Нортон, повія, — про неї завжди згадують у новинах: вона малює непристойні картини. А що непристойного в картині, де люди злигаються? Я поцікавилася думкою Паппі про це, але вона відповіла, що у кожного свої межі пристойності. Паппі дуже глибока людина, читає Шопенгауера, Юнга, Бертрана Рассела та інших вчених, але про Фрейда вона невисокої думки. Я запитала, чому вона не вступила до сіднейського універу, і вона зізналася, що їй завжди бракувало формальної освіти. Її мати — австралійка, а тато — японець із Сінгапуру. Під час Другої світової війни їх захопили німці. Батько помер, мати після чотирьох років таборів для військовополонених збожеволіла. Яка буває у людей трагічна доля! І тут я — на що мені скаржитися, крім Девіда та Горщика? Народжена та вихована у Бронті.

Паппі каже, що Девід — сама стриманість; на її думку, у всьому винне католицьке виховання. У неї навіть є назва для подібних *девідів* — «школяррики-католики, хворі на закреп». Але годі вже про нього, бо хочу дізнатися, яке воно, життя в Кінгз-Крос. Вона відповідає: як і будь-де. Але я не вірю — це надто банально. Я вмираю від цікавості!

Середа, 6 січня 1960 року

Знову Девід. Чому він не може зятати, що людина, яка працює в лікарні, не хоче дивитися потворні й пишномовні

іноземні фільми? Вони до вподоби йому з його стерильним, закритим маленьким світом, де найвидатнішою подією є поява у клятої миші клятої пухлини. Я ж працюю там, де люди страждають від болю, а іноді навіть помирають! Мене оточує жахлива реальність — тож сліз вистачає, я й так пригнічена! От коли я йду в кіно, то хочу посміятися або принаймні ще раз похлюпати носом, коли Дебора Керр¹ відмовляється від кохання всього свого життя, бо назавжди залишиться в інвалідному візку. А фільми, що подобаються Девіду, такі депресивні. Не сумні, а саме депресивні.

Я спробувала пояснити йому це, але замість відповіді він уточнив, що запрошує подивитися новий фільм у кінотеатрі «Савой». Я сказала, що це не просто навіює сум, це огидно.

— Велика література та великі фільми не можуть бути огидними, — зауважив він.

Я запропонувала: хай його серденько втішається у «Савой», а я піду до «Принца Едварда», подивлюся вестерн. Але він нагородив мене таким поглядом, після якого обов'язково слід чекати — багатий досвід нашого знайомства дається взнаки! — ціла лекція: щось середнє між проповіддю у церкві та виступом з трибуни. Тож я скорилася й пішла з ним у «Савой» на «Жервезу» за романом Золя — так пояснив мені Девід, коли ми вийшли з кінотеатру. Я почувалася вичавленою як лимон — насправді не гірше порівняння. Події розвивалися у величезній пральні вікторіанських часів. Головна героїня була надто молодою та вродливою, чого не скажеш про мужчину: на нього не можна було дивитися без сліз — весь такий гладкий та лисий. Гадаю, Девід з роками стане лисим, хоча й тепер його волосся вже не таке густе, як тоді, коли ми познайомилися.

¹ Мова йде про фільм «Незабутній роман» (Affair To Remember) 1957 року з Деборою Керр та Кері Грантом. (Прим. ред.)

Девід наполіг на тому, щоб відвезти мене додому на таксі, хоча я залюбки шугонула б на Центральну набережну та сіла в автобус. Він завжди відпускає таксі біля нашого дому, потім проводить мене до бічних дверей, де в темряві кладе руки мені на талію та тричі запечатує мені губи таким цнотливим поцілунком, що навіть папа римський не угледів би в тому нічого гріховного. Потім дивиться, чи безпечний мій шлях до чорного ходу, а далі йде собі додому чотири квартали пішки. Він мешкає разом із матір'ю-вдовою, хоча й придбав просторе бунгало на пляжі Кугі-біч, яке він здає в оренду родині новоавстралійців з Голландії, — ці голландці дуже охайні, так він каже. Боже, що у Девіда в жилах замість крові? Жодного разу він не поклав руку, навіть і пальцем не торкнувся моїх грудей. Навіщо тоді мені груди?

Мої великі брати були вдома, пили чай та помирили від сміху — від того, що коїлося в темряві за дверима.

Бажання на ніч: хочу мати змогу відкладати на новій роботі п'ятнадцять фунтів щотижнево й до початку 1961 року зекономити достатньо, щоб поїхати на два роки працювати до Англії. Так я позбудуся Девіда, який, напевно, не залишить своїх клятих мишей, якщо в однієї з них виросте клята пухлина.

Четвер, 7 січня 1960 року

Моя цікавість щодо Кінгз-Крос має задовольнитися в суботу, коли я обідатиму в Паппі. Однак я не казатиму матусі й татові, де саме мешкає Паппі. Скажу, що десь у передмісті Паддінгтона.

Бажання на ніч: нехай Кінгз-Крос мене не розчарує.

П'ятниця, 8 січня 1960 року

Минулої ночі виникла невеличка проблема з Віллі. Це дуже схоже на матусю — вона наполягла на тому, щоб врятувати це пташеня какаду: забрала його з Маджі-роуд та виходила. Віллі був таким кістлявим та нещасним, що мама відразу ж накапала йому з піпетки теплого молока, у яке додала «лікарський» коньяк три зірочки: ми його тримаємо про всяк випадок, — задля бабусиних «негараздів» зі шлунком. Дзьоб пташеняти був ще недостатньо міцний, щоб лущити насіння самому, тож мама почала готувати йому кашу з тризірковим «лікарським» коньяком. Віллі виріс та перетворився на розкішного гладкого білого птаха з жовтим гребінцем та загидженим залишками засохлої каші пір'ям. Я ще пішки під стіл ходила, коли мама годувала його кашею з коньяком, подаючи на тарілочці з мого іграшкового сервізу. Але вчора вона розбила останню тарілочку, тож поклала пташиний обід у тарілочку дратівливого зеленого кольору. Віллі подивився, перевернув свій обід й немов збожеволів: пронизливо заверещав на ноті сі й не заспокоювався, доки всі собаки у Бронті не завили у відповідь, а татусь мав відповідати на запитання хлопців у формі, які приїхали на «чорному вороні».

З детективних романів, яких я перечитала купу за життя, та завдяки своїм детективним здібностям, що загострилися внаслідок цього читання, після тієї жахливої ночі з волаючим папугою під завивання тисячі собак я затирила дві речі. Перша: папуги достатньо розумні, щоб відрізнити тарілочку з милими кроликами, що бігали по обідку, від тарілочки

огидного зеленого кольору. І друга: Віллі — алкоголік. Побачивши не те блюдо, він вирішив, що його позбавили каші з коньяком, і пішов «у відрив» — здійняв галас.

Коли по обіді я повернулася додому, у Бронті нарешті відновився спокій. Я узяла таксі та помчала до міста купувати нову іграшкову тарілочку з кроликами. Змушена була купити й чашку в комплекті — два фунти десять пенсів! Проте Гавін та Пітер — гарні хлопці, хоча вони й мої старші брати. Кожен пожертвував третину з цієї суми, тож це не надто вдарило мені по кишені. Дурепа, так? Але ж мамуся так любить цього божевільного птаха!

Субота, 9 січня 1960 року

Кінгз-Крос, безперечно, не розчарував. Я вийшла з автобуса на зупинці перед Тейлор-сквер і решту шляху здолала пішки, послуговуючись вказівками Паппі. Вони, мабуть, в Кінгз-Крос рано не обідають, бо на мене чекали не раніше за восьму. Тож, коли я вилізла з автобуса, вже сутеніло. Коли я проходила повз лікарню «Вінні»¹, пішов дощ. Скоріше мряка — нічого суттєвого, із чим не могла б упоратися моя рожева парасолька з рюшами. Діставшись до того велетенського перехрестя, я вирішила, що ось він, справжній Кінгз-Крос — Королівський Хрест. Пройтися тут пішки, по цих мокрих вулицях, бути засліпленою неоновими вогнями та фарами машин, що відбиваються у воді, — аніскілеч-

¹ «Вінні» — скорочена назва сіднейського шпиталю Святого Вінсента. (Прим. ред.)

ки не схоже на те, що бачиш, коли мчиш крізь цей квартал на таксі. Він красивий. Не розумію, як господарям крамниць вдається ухилятися від виконання сіднейського «пуританського закону», бо всі крамниці були досі відчинені — і це *в суботу ввечері!* Мене трохи розчарувало те, що мій шлях лежить не вздовж крамниць на Дарлінгхерст-роуд, а вулицю Вікторія-стрит, на якій і розташований Будинок. Так його називає Паппі — «Будинок», і я розумію, що вона має на увазі Будинок з великої літери. Наче назва навчального закладу. Тож я хутко потрусила повз шереги будинків по Вікторія-стрит.

Мені подобаються шереги вікторіанських будинків, яких багато у старій частині Сіднея. На жаль, зараз вони в за-непаді. Милі чавунні мережива хтось поцупив, і їх замінили листи азбесту — балкони перетворилися на додаткові кімнати, а штукатурка на стінах потемнішала. Але навіть у такому вигляді будинки видавалися дуже таємничими. Вікна, схожі на заплющені очі, завішані фіранками з манчестерського мережива та шторами з пакувального паперу. Вони так багато бачили! Нашому будинку в Бронті лише двадцять два роки: тато побудував його після Великої депресії, коли його крамниця почала давати прибуток. Тож найвизначнішою подією в ньому була наша поява, а ми такі нудні! Нашою найбільшою проблемою є тарілочка для Віллі — принаймні це був єдиний раз, коли до нас завітала поліція.

Будинок стояв у глибині Вікторія-стрит. Крокуючи до нього, я побачила, що на цьому кінці вулиці на деяких будинках залишилося чавунне мереживо, нещодавно пофарбоване та доглянуте. Відразу ж по той бік Чалліз-авеню вулиця розширювалася до напівкруглого глухого провулка. Вочевидь, міській раді не вистачило смоли, бо дорога була залатана маленькими дерев'яними блоками, і я звернула увагу, що тут машини не паркують. Це надавало півмісяцю

з п'яти будинків, які виходили в цей провулок, такого вигляду, ніби вони не належать до теперішнього часу. Вони всі мали номер 17: 17 А, Б, В, Г та Д. Той, що стояв посередині, — 17-В — і був Будинком. З казковими вхідними дверима: на прозорому склі — гравіровані яскраво-червоні лілії, гострі кути яких відблискували жовтогорячим та пурпурним через світло, що лилося зсередини. Двері були не замкнені, тож легким поштовхом я їх відчинила.

Але казкові двері вели до безлюдної пустелі. Засмічений передпокій, пофарбований у брудно-кремовий колір, червоні сходи з кедру нагору, пара поцяткованих мухами електричних лампочок на довгих скручених дротах, жахливий старий коричневий лінолеум, увесь у дірочках від підборів-шпильок. Від плінтуса майже на півтора метра над підлогою кожен клаптик стіни, скільки мені було видно, густо вкривали карлючки: безглузді віти і закрутки різних кольорів, намальовані чимось схожим на м'який олівець.

— Агов! — гукнула я.

Паппі з'явилася з-поза сходів, привітно всміхаючись. Гадаю, я витріщилася на неї вкрай нечемно: вона зовсім була не схожа на себе. Замість неприємної світло-бузкової форми та чіпця, що вкривав волосся, на ній був атласний халат павичевого синього кольору з вишитими драконами, який тісно огортав її фігуру, і з таким великим розрізом на лівому боці, що я бачила край її панчіх та мереживо підв'язки. Її волосся струменіло по спині густим сяючим водоспадом — чого в мене немає такого волосся? Моє таке ж чорне, але настільки кучеряве, що, коли я відпускаю його, воно стирчить, як мітла в епілептичному припадку. Тож доводиться підрізати його доволі коротко.

Вона завела мене у двері в кінці коридору за сходами, і ми опинилися в іншій, меншій вітальні, яка йшла вбік і, здавалося, виходила на вулицю. Тут були лише одні двері; їх Паппі й відчинила.

Усередині — казкова країна. У кімнаті було стільки книжок, що стін було не бачити: самі книги, книги, книги від підлоги до стелі, ще й повсюди лежали стоси книжок, які, я підозрюю, вона прибрала зі стільців та столу, щоб прийняти мене. Під час вечері я намагалася полічити, але їх було надто багато. Її колекція ламп приголомшила мене: вони були такі розкішні! Дві у формі бабки з кольорового скла, ілюмінований глобус на підставці, керосинові лампи з Індонезії, перетворені на електричні, одна схожа на білий димар мало не два метри заввишки, вкритий різьбленим пурпурним орнаментом. Електрична лампочка на стелі була всередині китайського паперового ліхтарика, з якого спадали шовкові китички.

Потім Паппі приготувала страви, які не йшли в жодне порівняння зі «стравами» від Го Фланга з Бронт-роуд. У мене трохи пекло в роті від імбиру та часнику, коли я проковтнула все в одну мить. І справа тут не в моєму апетиті, хоча мені ніколи не вдавалося набрати достатньо кілограмів, щоб змінити чашечку другого розміру на третій у своєму бюстгальтері. Клята Джейн Рассел носить повний четвертий, але я завжди вважала, що над велетенською грудною кліткою Джейн Менсфілд здійснюється лише другий.

Коли ми поїли та випили чайник запашного зеленого чаю, Паппі проголосила, що час зійти нагору, щоб познайомитися з місіс Дельвекіо-Шварц — господинею.

Коли я запитала про незвичне ім'я, Паппі посміхнулася.

Вона повела мене назад у передпокій, до червоних сходів з кедру. Поки я йшла за нею, знемагаючи від нетерпіння та цікавості, помітила, що олівцеві кривулі не зникають. Скоріше їх навіть побільшало. Сходи вели вище, на наступний поверх, але ми попрямували до просторої кімнати, і Паппі заштовхнула мене всередину. Якщо прагнеш знайти кімнату, абсолютно не схожу на кімнату Паппі, іншої годі було б шукати. *Порожня*. За винятком кривуль, які так щільно

вкривали стіни, що не залишилося й клаптика чистої поверхні. Може, саме тому одну стіну грубо пофарбували: вочевидь, щоб надати митцю свіже полотно, — його вже прикрашало кілька нових карлючок. У кімнаті було, здається, шість крісел і стіл на дванадцять осіб, але більша її частина пустувала. Тут містилися іржавий хромований кухонний стіл з червоною ламінованою поверхнею, чотири поржавілих стільці, на яких з червоних пластикових сидінь просочувалася набивка, немов гній з карбункулу, оксамитова кушетка, дуже потерта, та сучасний холодильник. Пара скляних фільончастих дверей вела на балкон.

— Ми тут, Паппі! — гукнув хтось.

На балконі ми побачили двох жінок. Та, що стояла до мене ближче, безсумнівно, була з передмістя Східного узбережжя або з Північного берега: підсинене волосся, сукня із самого Парижа, черевики до пари, червоні лайкові сумочка й рукавички та крихітний капелюшок, значно чепурніший за ті, що вдягає сама королева Єлизавета. Аж раптом крок уперед зробила місіс Дельвекіо-Шварц — і цей взірєць моди середніх років випав у мене з голови.

Оце так! Ось так жінка-гора! Мало сказати, що вона була гладкою, — вона була велетенською! Майже метр дев'яносто на зріст, у старих брудних кімнатних черевиках зі стоптаними задниками — жінка з неабиякими м'язами. Без шкарпеток. Линялий, пожмаканий старий халат на гудзиках з кишнями по боках. Кругле зморшкувате лице, кирпатий ніс та очі на пів обличчя, що дивилися просто мені в душу, блідо-блакитні, з темними обідцями, маленькі зіниці — гострі, немов дві голки. Рідке сиве волосся, коротка чоловіча зачіска, а брови ледь помітні на обличчі. Скільки їй років? Мені здалося, п'ятдесят з добрим гаком.

Тільки-но вона відвела від мене погляд, увімкнулися мої професійні знання. Синдром Тінеля? Синдром Кушинга?

Але ж у неї немає величезної нижньої щелепи і лоб не випинається вперед, як у хворої на акромегалію, та й хворою із синдромом Кушинга ні за будовою тіла, ні за ступенем волосатості її не назвеш. Щось, безперечно, зі слизовою, або із середнім мозком, або з гіпоталамусом, але що саме, я не могла сказати.

Еталон Моді ввічливо кивнув нам з Паппі, мимохідь зачепив нас сукнею та прослідкував до виходу за місіс Дельвекію-Шварц. Оскільки я стовбичила у дверях, то бачила, як візитерка сунула руку в сумочку, витягла товстий стос грошей кольору цегли — банкноти удесять фунтів! — і кілька з них передала господині. Господиня Паппі просто стояла, простягнувши руку, доки її не задовольнила кількість вкладених в неї банкнот. Вона зігнула їх та поклала в кишеню халата, поки Еталон Моді з найзаможнішого району Сіднея виходив з кімнати.

Повернувшись до нас, місіс Дельвекію-Шварц опустилася на один з чотирьох стільців і змахом руки, що нагадувала розміром ягнячу ногу, запросила нас сідати.

— Прошу, принцесо, сідайте! — голосно запросила вона. — Як ся маєте, міс Гарріет Перселл? Чудове ім'я — двічі по сім літер — сильна магія! Духовна обізнаність та удача, щастя через досконалу працю — і я зовсім не маю на увазі політиків, що відстоюють ліві погляди, хур-хур-хур.

«Хур-хур-хур» було схоже на неприємне кудкудакання, яке набирало обертів, — немов у світі не лишилось нічого, що б могло її здивувати, але все в ньому її дуже розважало. Той сміх нагадав мені сміх Сіда Джеймса з фільмів «Не зупиняйтеся!»¹.

¹ Серія популярних кінокомедій грубуватого гумору, що виходила на екрани з 1958 до 1978 року; назви всіх фільмів починалися словами «Carry On» («Carry on Sergeant», «Carry on Nurse», «Carry on Teacher»). Гра слів: carry on — продовжувати працювати й саггу-он — метушня.

Я так нервувалася, що, схопившись за її коментар щодо мого імені, потішила слух присутніх історією про Гарріет Перселл, розповівши, що це ім'я мали представниці кількох поколінь моєї родини, але до мого народження всі його власниці були трохи не в собі. Одна Гарріет Перселл, повідала я, опинилася за ґратами через те, що каструвала свого колишнього коханця, а ще одна — за напад на прем'єр-міністра Нового Південного Уельсу під час мітингу суфражисток. Господиня слухала з цікавістю, а коли я закінчила свою оповідь словами про те, що рід мого батька настільки боявся цього імені, що більше нікого не називали Гарріет Перселл, вона розчаровано зітхнула.

— Проте твій батько охрестив тебе Гарріет, — промовила вона. — Добра людина! Схоже на те, що з ним цікаво було б познайомитися, хур-хур-хур.

«Ого! Руки геть від мого батька, місіс Дельвекіо-Шварц!»

— Він зізнався, що йому подобається ім'я Гарріет, і він не вірить родинним забобонам, — пояснила я. — Розумієте, я пізня дитина, до того ж усі вважали, що з'явиться ще один хлопчик.

— Але ж народилася дівчинка, — додала вона з усмішкою. — Так, мені це подобається!

Під час розмови вона пила нерозбавлений коньяк без льоду — на чарці було намальовано емблему плавлених сирків компанії «Крафт». Нам з Паппі вона теж запропонувала по чарці, але мені вистачило малесенького ковточка «загибелі Віллі». Жахлива річ — їдка та гірка. Я помітила, що Паппі, здається, сподобалося, хоча свою порцію вона не проковтнула, як місіс Дельвекіо-Шварц, одним духом.

Я сиділа та розмірковувала: чи обійдеться мені без «писемної» судоми в суглобах, якщо я скорочу її ім'я до місіс Д.-Ш., проте мені не вистачило сміливості. Хоробрості мені не бракувало, але місіс Д.-Ш... Ні, тільки не це!

Потім я відчула, що на балконі ми не самі. Весь цей час тут був хтось іще, але він залишався абсолютно невидимим. Я відчула, як стало поколювати, немов маленькими голочками, мою шкіру, відчула приємну прохолоду на кшталт першого подиху південного вітру-гуляки після багатьох днів та тижнів притаманної цьому століттю спеки. Десь з-за спини місіс Дельвекіо-Шварц на мене уважно дивилися очі. Потім над столом з'явилося обличчя. Найчарівніше маленьке личко: загострене підборіддя, широкі вилиці, бездоганно біла шкіра, кучері темно-русявого волосся, чорні брови, чорні вії, настільки довгі, що схожі на заплутаний клубок, — ох, шкода, що я не поет, щоб описати цю божественну дитину! У грудях все стиснулося — я полюбила цю дівчинку з першого погляду. У неї були величезні очі, широко посаджені, темно-бурштинового кольору — найсумніші очі, які мені доводилося бачити. Її малесенькі рожеві губи, схожі на пелюстки троянди, розімкнулися, і вона посміхнулася мені. Я посміхнулася у відповідь.

— Гей, вирішила посидіти з нами, так? — За мить маленьке створіння сиділо вже у місіс Дельвекіо-Шварц на колінах і продовжувало мені посміхатися, але маленькою ручкою жадібно хапатися за сукню місіс Дельвекіо-Шварц.

— Це моя дочка Фло, — сказала хазяйка будинку. — Бачте, чотири роки тому я вважала, що у мене вже почався клімакс, аж раптом розболівся живіт, я пішла до туалету, вважаючи, що мене пронесе, і — бух! На підлозі, звиваючись у слизу, немов черв'як, з'явилася Фло. Мені навіть і на думку ніколи не спадало, що я вагітна, доки вона раптом не з'явилася, — щастя, що я не втопила тебе в унітазі. Правда, янголятко?

Останні слова зверталися до Фло, яка бавилася гудзиком.

— Скільки їй років? — спитала я.

— Нещодавно виповнилося чотири. Козеріг, не схожий на Козерога, — відповіла місіс Дельвекіо-Шварц, звичним

жестом розстібаючи сукню. Звідти випали груди, схожі на старі шкарпетки, у яких великий палець було набито бобами, та встромила свій величезний загрубілий сосок у рот Фло. Фло блаженно заплющила очі, розкинулася в материних обіймах та стала смоктати довго, неймовірно гучно присмоктуючи. Я сиділа роззявивши рота, не знаючи, що сказати. Очі-рентгени відвели погляд від доньки й пронизали мене.

— Любиш матусине молочко, так, Фло? — промовила вона співучо. — Я розумію, що їй чотири, так, але до чого тут вік, принцесо? Найсмачніші ласощі — матусине молоко. Єдина біда — в неї вже вилізли всі зуби, тож вона так боляче кусається!

Я так і сиділа роззявивши рота, доки Паппі не запитала цілком несподівано:

— Отже, місіс Дельвекіо-Шварц, що ви скажете?

— Я вважаю, що Будинку потрібна міс Гаррієт Перселл, — відповіла місіс Дельвекіо-Шварц, киваючи головою та підморгуючи. Потім вона поглянула на мене й додала: — Ти коли-небудь розмірковувала над тим, щоб поїхати з дому, принцесо? Переїхати у красиву маленьку власну квартиру?

Я стулила нарешті рота, аж зуби клацнули, і похитала головою.

— Я не можу собі цього дозволити, — зізналась я. — Розумієте, я відкладаю гроші, щоб поїхати на два роки до Англії попрацювати.

— Вдома ти сплачуєш за комунальні послуги? — запитала вона.

Я відповіла, що сплачую п'ять фунтів щотижня.

— Що ж, у мене насправді є гарна невеличка квартира в задній частині будинку — дві великі кімнати — за чотири фунти на тиждень плюс світло. У пральні є ванна й туалет — в особистому вашому з Паппі розпорядженні. Моя

пожилиця Дженіс Гарві переїжджає. У квартирі є двоспальне ліжко, — додала вона, хитро скосивши очі. — Ненавиджу ці малюсінькі односпальні ліжка, де й не розвернешся.

Чотири фунти! Дві кімнати за чотири фунти? Сіднейське диво!

— Якщо житимеш тут, то матимеш кращі шанси позбутися Девіда, ніж вдома, — впевнено зауважила Паппі і додала, низавши плечима: — Врешті-решт, ти отримуєш непогану зарплату, то зможеш заощадити й на подорож.

Пам'ятаю, як мені раптом пересохло в горлі. Я відчайдушно шукала ввічливий спосіб сказати «ні» — і несподівано сказала «так»! Не знаю, звідки це «так» узялося — в мене, звичайно, і гадки не було погоджуватися.

— Чудово, принцесо! — прогуркотіла місіс Дельвекіо-Шварц, забрала сосок з рота Фло й незграбно підвелася.

Коли я зустрілася поглядом з Фло, то зрозуміла, чому погодилась. Це Фло вклала «так» в мої уста. Фло воліла, щоб я була тут, і я піддалася. Вона наблизилася до мене, обійняла за ноги, розтягнувши в посмішці замурзані молодом губи.

— Тільки-но погляньте на це, — вигукнула місіс Дельвекіо-Шварц, посміхаючись до Паппі. — Яка шана, Гаррієт! Фло зазвичай не жалує чужих. Правда, янголятко?

Тож ось я сиджу, намагаючись записати все, що сталося, поки очі не злипаються, і шукаю відповідь на єдине питання: як, у дідька, я розповім цю новину своїй родині? Як скажу, що невдовзі переїду в двокімнатну квартиру на Кінгз-Крос, — прихисток для алкоголіків, повій, гомосексуалістів, сатаністів, «нюхачів» клею, курців гашишу й казна-кого ще. Крім того, те, що я побачила крізь темряву й дощ, мені сподобалось. Та й Фло ж воліє, аби я жила в Будинку.

Я порадилася з Паппі: скоріше за все рідним скажу, що квартира розташована в Поттс-Пойнт, а не в Кінгз-Крос, але Паппі лише засміялася.

— Поттс-Пойнт — це евфемізм, Гаррієт, — відповіла вона. — Увесь Поттс-Пойнт з тельбухами належить Королівським Австралійським військово-морським силам.

Ба жання на ніч: нехай у батьків не станеться серцевого нападу.

Неділя, 10 січня 1960 року

Я досі нічого їм не розповіла. Набираюся духу. Коли вчора я лягала спати — бабуся вже хропла у дві дірки, — то була впевнена: коли прокинуся вранці, передумаю. Ні, не передумала. Перше, що побачила вранці, — бабусю, що сидить навпочіпки над Горщиком. Ось тоді мою душу сповнила залізна рішучість. Який гарний вислів! Я ніколи не усвідомлювала, доки не почала вести цей щоденник, що, здається, я набралася з книжок усіляких гарних фраз. Вони не спливають у бесіді, але неодмінно з'являються на папері. І хоча моєму щоденнику лише кілька днів, я вже захопилася ним — щоденник перетворився на товстий зошит. Може, через те, що я ніколи не могла всидіти на місці й подумати, завжди мусила щось робити. Тепер я вбиваю двох зайців: розмірковую над тим, що зі мною відбувається, та водночас чимось зайнята. Записувати, що відбувається, — дисциплінує, я краще розумію події. Зовсім як у моїй роботі. Я віддаюся без залишку, бо обожнюю її.

Я ще не визначилася остаточно зі своїм ставленням до місіс Дельвекіо-Шварц, хоча вона мені дуже подобається. Вона нагадує деяких з найнезабутніших пацієнтів — тих, кого запам'ятала за часи своєї праці на рентгені, яких, мож-

ливо, пам'ятатиму решту життя. На кшталт одного приємного старого з державного шпиталю «Лідком», який постійно акуратно складав простирадла. Коли я спитала, що він робить, той відповів, що складає вітрило, а потім, коли я присіла до нього побалакати, розповів, що був боцманом на вітрильнику, на одному з тих швидкісних кліперів, мало не догори завантажених зерном, які використовували, щоб іти під вітром додому, до Англії. Його слова, не мої. Я багато чого дізналася від нього, потім зрозуміла, що невдовзі він помре, і всі ці спогади помруть разом із ним, бо він їх ніколи не записував. Що ж, Кінгз-Крос не вітрильник, а я не моряк, проте, якщо я буду все занотовувати, хтось колись у наступних поколіннях прочитає й дізнається, яке життя я прожила. Бо в мене таке дивне відчуття, що воно не буде схоже на нудне життя в провінції, яким я жила ще вчора. Я відчуваю, як змія скидає свою шкіру.

Бажання на ніч: нехай у батьків не станеться серцевого нападу.

П'ятниця, 15 січня 1960 року

Я досі їм нічого не розповіла, але завтра ввечері обов'язково скажу. Коли я запитала маму, чи можна запросити Девіда до нас на вечерю на м'ясо з картоплею, вона відповіла: «Звичайно». Краще, вважаю я, ошелешити їх одним махом, всіх відразу. Можливо, так Девід звикне до цієї думки доти, доки не залишиться зі мною наодинці, щоб їсти мене поїдом та відмовляти від такого вчинку. Як мене жахають його по-вчання! Але Паппі має рацію: справді буде простіше здиha-

тися Девіда, виїхавши з батьківського дому. Для мене примарного сподівання було достатньо, щоб, як то кажуть, «робити певні кроки в цьому напрямі». Точніше, «спрямувати всі зусилля».

Сьогодні в лікарні я побачила чоловіка на пандусі, що веде від рентген-відділення до Чічестер-хаузу — там, у шикарній будівлі з червоної цегли, у розкошах проходять лікування поважні пацієнти. Кожен в окремій палаті щонайменше з власною ванною кімнатою, не зрівняти з ліжком у ряду схожих двадцяти вздовж стін величезної спільної палати. Мабуть, до дідька приємно не прислухатися до сусідів, які блюють, харкають кров'ю, кашляють або марять уві сні. Утім, слухати, як твої сусіди блюють, харкають, кашляють або марять, — це, без жодних сумнівів, краща спонука одужати й зібратися геть або змиритися зі смертю й мовчки терпіти.

Так, чоловіка. Сестра Агата схопила мене, щойно я закінчила розвішувати знімки в сушильній камері, — досі ще не загорола жодного знімку, і така вправність викликала у моїх підлеглих справжнє благоговіння.

— Міс Перселл, будь ласка, віднесіть це до Чічестера: третє відділення, містеру Нейзбі-Мортону, — наказала вона, передаючи мені конверт з рентгеном.

Я відчула у її голосі невдоволення, тож схопила знімок та поквапом зникла. Першою у списку на виконання доручення у неї стояла Паппі, але сестра Агата не знайшла, бо та або тримала посудину, коли хворий блював, або ж підкладала судно. Моя справа маленька — я кинулася, немов наймолодший лаборант до приватної лікарні. Цей Чічестер-хауз такий шикарний! Вкрита гумою підлога блищала так, що я бачила віддзеркалення рожевих трико сестри з третього відділення Чічестера, а через кількість квітів, розставлених на нічних столиках та по коридорах, тут можна було відчиняти квітникову крамницю.

У лікарні було так тихо, що, коли я зістрибнула з верхньої сходинки в третьому відділенні, шестеро людей, не змовляючись, кинули на мене суворий погляд та приклали палець до губ. Тсс! О-о-о! Тож я, набравши покаянного вигляду, віддала знімки та навшпиньки пішла геть, наче Марго Фонтейн¹.

На півдорозі я побачила групу лікарів, які йшли мені назустріч, — завідувач відділення та його почет. Я й дня не пропрацювала у шпиталі, як усвідомила: заввідділення — бог, але бог у «Роял Квінз» набагато вищий за бога в лікарні у Райді. Тут вони були вдягнені в темно-сині смугасті або сірі фланелеві костюми, краватки старої школи², французькі сорочки з манжетами зі скромними, але масивними золотими запонками, коричневі замшеві або чорні лайкові черевики на тонкій підошві.

Цей екземпляр носив сірий фланелевий костюм та коричневі замшеві черевики. З ним ішли двоє реєстраторів (білі довгі плащі), його старший та молодший асистенти (білий костюм та білі черевики) та шість студентів-медиків (короткі білі піджаки) зі стетоскопами, виставленими на показ, і обгризеними нігтями на руках, з яких вислизали історії хвороби або штативи з пробірками. І справді, цілком солідний бог — такий великий почет підтанцьовує біля нього. Саме це й привернуло мою увагу. Коли робиш флюорографію, ніяк не натрапиш на бога, солідного чи не дуже, тож мені стало цікаво. Він дуже жваво розмовляв з реєстратором, повернувши красиву голову назад, тож я подумала, що маю уповільнити крок і стулити рота, який останніми днями часто ловив гав. Ой, який красень! Дуже високий, широкі плечі, плаский живіт. Когіна темно-рудого заплутано-

¹ Відома англійська балерина (1919—1991).

² Символ належності до соціальної та інтелектуальної еліти; такі краватки зазвичай носять випускники привілейованих приватних шкіл.

го волосся та два білосніжних крила, вкрита легким ластовинням шкіра, виточені риси обличчя — так, він був красень. Вони розмовляли про остеомалюцію — пом'якшення кісткової тканини, — тож я вирішила, що він ортопед. Намагаючись прослизнути повз них — вони заповонили весь прохід. — я відчула допитливий погляд пари зелених очей. Оце так! У грудях вдруге за тиждень все стиснулося, хоча це зовсім не схоже на хвилю кохання, як це було з Фло. Тепер було щось на зразок тяжіння, від якого затамовуєш подих. Колінами побігли дрижаки.

В обід я порозпитувала про нього у Паппі, озброївшись своїм припущенням, що він ортопед.

— Дункан Форсайт, — відразу ж, без коливань, відповіла вона. — Він завідувач ортопедичного відділення. А чому ти питаєш?

— Він старомодно подивився на мене, — відповіла я.

Паппі витріщила на мене очі.

— Справді? Це на нього зовсім не схоже, він не з тутешніх гульвіс. Він давно одружений, у нього репутація найпривабливішого завідувача відділення у всьому шпиталі — довершений джентльмен, ніколи не жбурляє інструменти в медсестер, ніколи не розповідає непристойних анекдотів, не прискіпується до підлеглих, якими б незграбними чи нетактовними ті не були.

Я припинила цю розмову, хоча впевнена, що мені не приمارилося. Він не роздягав мене очима — жодних дурниць такого роду! — але ж він явно дивився на мене так, як чоловік дивиться на жінку. Як на мене, він найпривабливіший чоловік, якого я будь-коли бачила. Завідувач відділення! Доволі молодий для цієї посади, йому не більше від сорока.

Бажання на ніч: ще раз побачити містера Дункана Форсайта.

Субота, 16 січня 1960 року

Що ж, я зробила це сьогодні за вечерею, у присутності Девіда. Біфштекс з картоплею — улюблена страва моєї родини, хоча для мамусі це не мед, бо вона змушена смажити м'ясо на великій сковороді й одночасно стежити за фритюрницею. Гавін із Пітером з'їли по три порції, навіть Девід з'їв дві. На десерт був «плямистий собака» — варений пудинг з родзинками та вершковим кремом, наш улюблений, тож усі за столом перебували у стані задоволення, коли мама з бабусею поставили на стіл чайник. Час мені їх приголомшити.

— Знаєте що? — почала я. Ніхто й не думав відповідати. — Я винайняла кімнату в Кінгз-Крос і переїжджаю туди.

На це теж ніхто нічого не відповів, але всі звуки разом вщухли: брязкання ложечок у чашках, бабусине сьорбання, татів кашель курця. Потім тато дістав пачку «Ардате», запропонував Гавіну і Пітеру, підпалив усі три *одним* сірником — агов, оце так неприємність!

— Кінгз-Крос, — нарешті промовив тато, суворо дивлячись мені у вічі. — Дівчинко моя, ти дурепа. Принаймні я на це сподіваюся. Лише дурні, богема та шльондри мешкають у Кінгз-Крос.

— Я не дурепа, тато, — сміливо заперечила я. — І не шльондра, і не з богеми. Хоча зараз їх називають богемними бітниками, «розбите покоління». Я знайшла собі суперреспектабельну квартиру в суперреспектабельному будинку, який, так сталося, розташований у Кінгз-Крос —

у кращому його краю, біля Шалліз-авеню. Майже у Поттс-Пойнт.

— Поттс-Пойнт належить Військово-морським силам Австралії, — відповів батько.

Здавалося, матуся ось-ось заридає.

— Чому, Гаррієт?

— Бо мені вже двадцять один і мені потрібен вільний простір, мамо. Я вже закінчила стажування, заробляю добрі гроші, а квартири в Кінгз-Крос доволі дешеві, як на мене, мені вистачить, щоб заощадити на подорож до Англії наступного року. Якби я переїздила кудись в інше місце, то мала б мешкати разом з іще двома-трьома дівчатами, а так я не бачу відміни від того, щоб жити вдома.

Девід мовчав, просто сидів праворуч батька й дивився на мене так, ніби у мене виросла ще одна голова.

— Що ж, давай-но, розумнику, — гримнув на нього Гавін. — Що скажеш?

— Я не схвалюю цього, — холодно відповів Девід. — Проте я краще побалакаю з Гаррієт наодинці.

— Що ж, я вважаю, це чудова ідея, — сказав Пітер, перехиляючись через стіл, щоб на знак схвалення злегка вдарити мене кулаком у плече. — Тобі потрібно більше місця, Гаррі!

Здається, це переконало батька, він зітхнув і сказав:

— Гаразд, я мало що можу вдіяти, щоб зупинити тебе, так? Принаймні це набагато ближче, ніж стара матінка Англія. Якщо вскочиш у халепу, я завжди зможу висмикнути тебе з Кінгз-Крос.

Гавін зареготів, теж перехилився через стіл — краватка в маслі — і поцілував мене у щоку.

— Молодець! Браво! — реготав він. — Кінець першої подачі, а ти досі в загоні. Тримай свою биту наготові, зараз будуть подачі з фінтом!

— Коли ти все це вирішила? — спитала мама, часто блимаючи.

— Коли місіс Дельвекіо-Шварц запропонувала мені квартиру.

Це ім'я прозвучало як щось особливе в нашому домі.

— Місіс хто? — перепитала бабуся, яка сиділа із самовдоволеним виглядом під час всієї бесіди.

— Дельвекіо-Шварц. Хазяйка будинку. — Я згадала те, про що досі не казала. — Там мешкає Паппі, саме завдяки їй я й познайомилася з місіс Дельвекіо-Шварц.

— Я завжди знала, що ця вузькоока до добра не доведе, — зітхнула матуся. — Відколи ти з нею познайомилася, зовсім забула про Мерл.

Я скинула підборіддя догори.

— Це Мерл, мамо, зовсім забула про мене. У неї новий хлопець, крім нього, вона більше нікого не бачить. Вона знову подарує мені свою прихильність, коли він її кине.

— Це хоча б пристойна квартира? — поцікавився тато.

— Дві кімнати. А ванну кімнату ми ділитимемо разом з Паппі.

— Не надто гігієнічно користуватися однією ванною кімнатою з кимось іще, — зауважив Девід.

Я вищирилася на нього:

— Тут, вдома, у мене немає особистої ванної кімнати, так чи ні?

Від цих слів він проковтнув язика, а матуся вирішила стиснути зуби і стійко зустріти неприємності.

— Що ж, — сказала вона, — я так розумію, що тобі знадобиться порцеляна, ножі з виделками та кухонний посуд. Можеш забрати з дому свої простирадла.

Я не встигла й оком змигнути, як відповідь сама вирвалася з рота.

— Ні, спасибі, мамо, але не треба. У мене там двоспальне ліжко! Для мене однієї! Правда, чудово?

Усі витріщилися на мене, немов уявили собі, що в ногах ліжка стоїть кондуктор.

— *Двоспальне ліжко?* — перепитав Девід розгублено.

— Так, двоспальне ліжко.

— Неодружені дівчата сплять в односпальних ліжках, Гаррієт.

— Що ж, так-то воно так, Девіде, — огризнулася я, — але ця неодружена дівчина буде спати у двоспальному ліжку.

Матуся хутко підвелася.

— Хлопчики, посуд сам не вимиється, — защебетала вона. — Бабусю, час дивитися «Сансет-Стрип, 77»¹.

— Збоченка, збоченка, дай-но мені свій гребінець! — проспівала бабця, трохи підстрибуючи. — Ой-ой, уявляєте? Гаррієт їде з дому, а в мене буде власна кімната! Думаю, я собі теж влаштую двоспальне ліжко, ги-ги!

Тато з братами прибрали зі столу вдвічі швидше, ніж звичайно, і залишили мене з Девідом наодинці.

— Чому ти так вирішила? — запитав він крізь зуби.

— Тут я не маю де залишитися на самоті.

— Зате ти маєш дещо набагато краще, Гаррієт: у тебе є дім та родина.

Я хряснула кулаком по столу.

— Чому ти такий короткозорий хлопчисько, Девіде? Я мешкаю в одній кімнаті з бабусею та Горщиком, мені нікуди покласти власні речі — я змушена їх одразу ж забирати, щойно покладу. Який би простір мені не належав,

¹ Телевізійний серіал з Єфремом Цимбалістом-молодшим та Клінтом Волкером у головних ролях; Стрип — широко відома назва центральної частини бульвару Сансет у Голівуді, де знаходяться фешенебельні ресторани, крамниці, нічні клуби.

його завжди займає хтось іще. Тож відтепер я буду насолоджуватися своїм власним особистим простором.

— У Кінгз-Крос!

— Так, у клятому Кінгз-Крос! Де посильна плата за квартиру.

— У найманому будинку, який належить іноземці. Новій австралійці.

Цього я вже витримати не могла і розсміялася йому в обличчя.

— Це місіс Дельвекію-Шварц іноземка? Та вона справжня австралійка з яскраво вираженим австралійським акцентом!

— Це ще менше зрозуміло, — відповів він. — Австралійка з таким ім'ям — наполовину італійським, наполовину єврейським? Вона хоча б одружена?

— Ти клятий сноб! — роззявила я рота від подиву. — Підліток-фанат! Що чудового в австралійцях? Ми всі походимо від клятих каторжників! Нові австралійці принаймні оселилися тут з власної волі!

— Із синдромом Шегрена, що витатуювано їм під пахвами, чи туберкульозом та смородом часнику! — прогарчав він. — І ти маєш рацію — вони вільні, бо приїхали сюди за простим квитком у десять фунтів!

Усе, з мене досить. Я зірвалася з місця й почала бити його по голові, саме по вухах. Хрусь, хрусь, хрусь!

— Відчепися, Девіде, благаю, відчепися! — пронизливо голосила я.

Він відчепився, але по його очах було видно: він вважає, що в мене один з *тих днів*, тож він повернеться й спробує іншим разом.

От вам усе й відомо. Я люблю свою родину — вони гарні люди. Але ж Паппі влучно прозвала Девіда — «школяр-католик, хворий на закреп». Дякувати Богові, я належу до англіканської церкви.

Середа, 20 січня 1960 року

У мене скупчилося стільки справ, що я зовсім не мала часу сісти й написати це, але, здається, усе гаразд. Мені вдалося відмовити тата й братів від того, щоб завітати до мого нового житла (я поїхала туди у неділю, щоб подивитися, — квартира ще не готова до інспекції). Я кручуся наче бджілка, щоб зібрати всі свої речі й наступної суботи переїхати. Матуся грандіозно попрацювала. У мене безліч посуду, ножів та виделок, білизни та кухонного приладдя, а тато всучив мені сто фунтів, буркнувши, що він не бажає, аби я торкалася своїх заощаджень на Англію, тож маю купити те, що і так становитиме мій посаг. Гавін подарував набір інструментів та універсальний електровимірювач, а Пітер пожертвував свій «старенький» магнітофон, сказавши, що йому потрібно щось краще. Бабуся подарувала пляшку одеколону «4711» та набір серветок, які вишила тамбурним швом для мого посагу.

У моїй новій квартирі між спальнею та вітальнею є щось на кшталт арки — без дверей, — тож я збираюся витратити кілька фунтів з татусевої сотні, щоб придбати скляні кульки і зробити завісу з бісеру. Ті, що продають у крамницях, пластмасові, — вони огидні на вигляд і жакливо дзеленчать. Я хочу, щоб моя завіса видзеленькувала. Була рожева. У мене буде рожева квартира, бо в Бронті такого кольору ніхто ніколи не дозволить. А мені подобається рожевий. Він теплий та жіночний, він поліпшує настрій. До того ж він мені личить, чого не скажеш про жовтий, блакитний, зелений або темно-червоний. Я надто смуглява.

Моя квартира розташована в проході від кімнати Паппі через пральню до виходу на задній двір. Обидві кімнати великі, з височезними стелями, але обладнанні всім необхідним. Тут є місце для кухні: раковина, старовинна газова плита та холодильник — усе це на вигляд аж ніяк не назвеш чепурним, тож я зателефонувала Джинджеру, старшому швейцару з лікарні в Райді, й попросила дістати для мене стару лікарську ширму. Він сказав, що то не проблема, а потім почав скиглити, що в лікарні стало порожньо відтоді, як я звільнилася. Які дурниці! Один рентгенолог? Районний військовий шпиталь у Райді не такий вже й маленький. Джинджер завжди любив перебільшувати.

Учора до рентген-відділення завітала старша медсестра. Справжня мегера! Якщо завідувач відділення — бог, то старша медсестра — хтось на кшталт Святої Диви, а я вважаю, що незайманість — необхідна умова для такої посади, тож це не просто порівняння. Жодному чоловікові ніколи не дістане хоробрості, щоб поквипити старшу медсестру. Скоріше вже рак на горі свисне. Вони — бойові кораблі під усіма вітрилами, але мушу зізнатися, старша медсестра з «Квінзу» — дуже чепурний корабель. Років десь тридцяти п'яти, висока, гарної статури, із золотаво-рудим волоссям, зелено-блакитними очима та красивим обличчям. Під хусточкою, звичайно, волосся дуже й не роздивишся, але воно явно нефарбоване. Хоча її очі спроможні заморозити й тропічну лагуну. Крижані. Арктичні. Ох!

Правду кажучи, мені її трошки шкода. Вона королева «Квінзу», тож, цілком імовірно, не може бути просто жінкою. Якщо хочеш пофарбувати стіну або приклеїти постер задля розваги пацієнтів, старша медсестра вирішує, якого кольору буде фарба або чи можна залишити постер. Вона вдягає білі бавовняні рукавички і всюди, де працюють чи відпочивають медсестри, проводить кінчиком пальця вздовж плінтусів, карнизів над вікнами — ну, самі знаєте. І борони боже

ту палатну сестру, у чий царині буде хоча б натяк на щось сіреньке на цій білій рукавичці! Щоправда, вона не може робити цього в рентген-відділенні (відверто кажучи, вона завітала до сестри Агати). Вона керує не тільки медсестрами, але й рештою допоміжного персоналу, вона стоїть на одній сходинці з головним лікарем, є членом правління шпиталю, а його, як я дізналася, очолює сер Вільям Еджертон-Сміт, який — ось так несподіванка! — виявився дядьком чарівного містера Дункана Форсайта. Зрозуміло, чому він у такому віці обіймає посаду завідувача відділення. Мабуть, дядько чимало допоміг. Шкода! Дивлячись на містера Форсайта, я вирішила, що він не з тих чоловіків, які принижуються до того, щоб, скориставшись з блату, лізти службовими сходами нагору. Чому так виходить, що у наших ідолів рильце завжди в пушку?

Хай там як, мене відрекомендували старшій медсестрі, і та потисла мені руку, затримавши свою долоню рівно на стільки мілісекунд, на скільки передбачали чемність та ранг. От коли сестра Агата знайомилася зі мною, вона дивилася немовби крізь мене, а старша медсестра пронизала мене поглядом а-ля місіс Дельвекію-Шварц. Виявилося, що старша медсестра прийшла обговорити придбання для рентген-кабінетів нової поворотної стойки, але огледіти все відділення — це обов'язково.

Бажання на ніч: припинити думати про підлабузника Форсайта.

Субота, 23 січня 1960 року

Нарешті! Я переїхала! Сьогодні вранці я взяла таксі й із картонними коробками, повними всілякої «здобичі», рушила

на Вікторія-стрит, № 17-В. Водій виявився чудовим хлопцем: ані слова не сказав мені, просто допоміг забратися з барахлом в авто, великодушно взяв чайові й поїхав геть — шукати чергового клієнта. Одна з картонок була до гори забита бляшанками з рожевою фарбою — щиро дякую, татусю, за сто фунтів, — а в іншій містилося десять мільйонів добірних скляних кульок. Без зайвих церемоній я ввійшла до квартири. Витягла коробку з ефірним милом (добре працювати у шпиталі й знати, чого варте ефірне мило), жорстку щітку, тонку сталеву стружку для чищення каструль і зайшлася прибирати. Місіс Дельвекіо-Шварц пообіцяла, що все тут прибере, коли показувала мені квартиру, і вона насправді непогано прибралася, але повсюди було порозкладане добриво тарганів. Мені знову слід зателефонувати Джинджерові з «Райду» й попросити в нього трохи отрути для тарганів. Ненавиджу тарганів, вони переносять мікробів, — фу-у, вони живуть у колекторах, спускних отворах та у гної.

Я шкребла та мила, доки природа не дала про себе знати, тоді пішла шукати туалет, який, як я запам'ятала, був у кімнаті для прання. Який жах ця кімната для прання! Не дивно, що місіс Дельвекіо-Шварц не внесла її до переліку об'єктів для огляду, коли робила екскурсію квартирою. Тут стояла мідна газова плита з лічильником, що «з'їдає» гроші, і дві важкі величезні бетонні діжки зі старезним котком для віджимання білизни, прикрученим до підлоги. Збоку, позад нього, тулилася ванна з відлущеною емаллю. Коли я торкнулася ванни, вона з глухим гуркотом завалилася — була відбита одна з її ніжок. Можна було б підкласти брусочок, але ванні не завадили б кілька шарів велосипедної емалі. Воду нагрівала газова колонка на стіні — ще один лічильник, додаткові витрати. Дерев'яний решітчастий килимок я поклала прямо в діжку для прання й замочила в ефірному милі. Туалет — окрема крихітна

кімнатка, унітаз — справжній витвір мистецтва: англійська порцеляна минулого століття, сама чаша всередині й ззовні прикрашена кобальтовими птахами та виноградною лозою. Бачок висів дуже високо на стіні, з'єднувався з чашею розчавленою свинцевою трубою й також був розписаний синіми птахами. Я дещо сторожко присіла на стару дерев'яну сидушку. Хоча та, правду кажучи, була дуже чистою, вона була розташована так високо від підлоги, що навіть я не змогла зробити пі-пі, не здершись на неї зверху. Ланцюг був оздоблений подібною до комплекту порцеляновою гулею, а коли я натиснула на неї, у чашу каскадом полився Ніагарський водоспад.

Я працювала весь день і не зустріла жодної живої душі. І справа не в тому, що я сподівалася когось зустріти, але мені здавалося, що я маю почути, як десь грається Фло, — малеча, коли не галасує, то завжди сміється та верещить. Але всюди було тихо як на цвинтарі. Де вештається Паппі, я взагалі не мала уяви. Матуся наготовила цілий кошик з наїдками, тож мені вистачило «пального», щоб зробити всю важку роботу. Але я просто не звикла бути *на самоті*. Дуже дивне відчуття. Й у вітальні, й у спальні було лише по одній штепсельній розетці. Але я дуже винахідлива дівчина, тож витягла набір інструментів, подарунок Гавіна, та заклала ще кілька розеток. Потім довелось іти на передню веранду, щоб перевірити запобіжники. Так, я така! Типовий керамічний штекер зі шматком трьохамперного дроту між полюсами. Я витягла його, намотала на нього дріт, розрахований на п'ятнадцять ампер, і вже збиралася зачинити коробку, коли у ворота ввійшов юнак у зім'ятому костюмі з криво пов'язаною краваткою та зі стрижкою «їжачок».

— Добридень, — привіталася я, вважаючи, що це по-жилець.

— Новенька, так? — запитав він замість привітання. Я відповіла, що новенька, і чекала на продовження.

— Ти звідки? — запитав він.

— Мешкаю у задній частині, біля пральні.

— Не на першому поверсі з вікнами на вулицю?

Я насупилася. Коли людина така смуглява, як я, це надає їй дуже лютого вигляду.

— Тебе це не обходить, — відрізала я.

— Ще як обходить!

Він поліз у внутрішню кишеню свого піджака, витяг потертий шкіряний гаманець, з ляскотом розгорнув.

— Відділ поліції, який веде боротьбу з незаконною торгівлею спиртними напоями, — відрекомендувався він. — Як вас звуть, міс?

— Гаррієт. А вас?

— Норм. Ким ви працюєте?

Я нарешті зачинила дверцята коробки із запобіжниками, взяла його під руку, подарувавши палкий погляд а-ля Джейн Рассел¹. Принаймні я сподівалася, що він був палкий.

— Чашку чаю? — запропонувала я.

— Дякую, — охоче погодився він і дозволив супроводити себе всередину.

— Якщо ви займаєтесь проституцією, краще відверто зізнатися, — почав він, оглядаючи мою вітальню, поки я ставила чайник на вогонь. *Гроші!* Доведеться розміняти цілі мішки дрібних монет: тут стільки газових лічильників — як їх прогодувати?

— Ні, я не займаюся проституцією, Норме, я старший рентгенолог у лікарні «Ройял Квінз», — відповіла я, пораючись біля чайника.

— Еге! То тебе сюди привела Паппі!

— Ти знаєш Паппі?

— Хто ж її не знає? Вона грошей не бере, вона розумна.

¹ Джейн Рассел (народж. 1921) — американська кінозірка 1940—1950-х років.

Я подала йому чашку, налила й собі, знайшла солодке печиво, яке матуся поклала до кошика. Хвилину ми мовчки вмочали його в чай, потім я почала розпитувати Норма про роботу. Який чудовий повчальний досвід! Норм виявився відмінним джерелом інформації, таких Паппі називала закінченими прагматиками. Неможливо вилучити проституцію із соціального рівняння, і не має значення, що кажуть всі ті суворі охоронці моралі — архієпископи та кардинали з міністрами, — пояснив він, тож слід упорядкувати, а не приховувати це явище. Кожна дівчина на вулиці має свій район; проблеми починаються тоді, коли нова дівчина намагається вдертися на «чужу територію». Усі наче скаженіють.

— Не на життя, а на смерть б'ються, просто-таки не на життя, а на смерть, — говорив він, беручи ще одне хрустке печиво. — Потім сутенери виймають свої ножі та бритви.

— Гаразд, тож поліція не заарештовує відомих їй проститутток? — поцікавилася я.

— Лише тоді, коли пуритани починають наполягати на цьому: коли лігам матерів та легіонам порядності віжки під хвіст попадуть — хай їм грець, цим праведникам. Господи, як я їх ненавиджу! А втім, — продовжував він, стримуючи свої почуття, — квартира на першому поверсі вашого будинку завжди є проблемою, бо у 17-В проституцією не займаються. Місіс Дельвекіо-Шварц тримає оборону, але дівчатка намагаються туди дістатися будь-що. А потім дибки стають хазяї 17-Б та 17-Г.

Як я зрозуміла, кімната на першому поверсі з вікнами на вулицю — ідеальне помешкання для дівчини, яка займається проституцією. Можна заводити клієнтів крізь великі скляні двері з веранди й так само випроваджувати їх за чверть години. І кому б не здала місіс Дельвекіо-Шварц цю квартиру на першому поверсі, жінка (або жінки) завжди виявлялася проституткою. Я вирішила ще трохи розвідати цей терен і дізналася, що обидва будинки праворуч і ліво-

руч — борделі. Що б сказав на це тато? Та просто не слід йому говорити.

— А ви робите облави в сусідніх борделях? — запитала я.

Норм — симпатичний, до речі, хлопець — вкрай перелякався.

— Навіть на думку не спадає! Це два найшикарніші борделі в Сіднеї, вони обслуговують найкращих клієнтів: членів муніципальної ради, політиків, суддів, підприємців. Якщо б ми сунули туди ніс, нас би підвісили за яйця.

— Нічого собі! — здивувалася я.

Тож ми попили чаю, і я виставила Норму з квартири, але він встиг-таки запросити мене на пиво наступної суботи у паб на Пікаділлі, де відпочивають жінки. Я погодилася. Норм навіть не здогадувався про існування в моєму житті Девіда Мерчісона. Дякую вам, місіс Дельвекію-Шварц! Не минуло й дванадцяти годин, а мене вже запросили на побачення. Я не вважаю, що Норм стане моїм першим чоловіком, але він досить пристойний чоловік, щоб випити пляшечку пива. І поцілуватися?

Бажання на ніч: нехай моє життя рясніє цікавими чоловіками.

Не для продажу!

Неділя, 24 січня 1960 року

Сьогодні я зустріла кількох мешканців Будинку. На двох я натрапила, коли, прийнявши ванну (тут немає душі), вирішила вийти на задній двір. Більш за все на Вікторія-стрит мене цікавило те, що ліворуч від неї не починається жодна вулиця чи провулок, тобто наш маленький

cul-de-sac¹ був глухим кутом, а далі по вулиці не було будинків за номерами, нижчими ніж 17. Бруківка під моїми вікнами вела аж до заднього двору. Двір навхрест перетинали мотузки для сушіння білизни, «прикрашені» простирадлами, рушниками та іншими речами, які, здавалося, належали чоловіку та жінці. Милі маленькі оздоблені мереживом трусики в стилі Розкішної Гуссі², боксерські труси, чоловічі сорочки, бюстгальтери та жіночі блузи. Я проклала собі шлях крізь них — вони вже були сухі — і дізналася, чому ліворуч немає провулка, чому ми в глухому куті. Вікторія-стрит розташувалася нагорі двадцятиметрового бескиду з пісковику! Під мною стелилися вкриті шифером дахи вулиці Вулумулу до Домейн. Я вперше побачила, що трава там гарна та зелена. Мені подобається, як трава відокремлює Вулумулу від Сіті, центральної частини міста, хоча я цього не усвідомлювала раніше, доки не зупинилася біля заднього паркану та й не побачила. Ач ці нові будівлі в Сіті! Так багато поверхів! Але все-таки можна розгледіти вежу Ей-Ві-Ей. Праворуч від Вулумулу розташований порт, де аж сліпить від білого, бо сьогодні неділя й увесь світ пішов плавати під вітрилами. Який краєвид! Хоча я в захваті від своєї квартири, таки відчула напад заздрощів до мешканців будинку 17-В, які живуть у квартирах нагорі, з вікнами на порт. Сьоме небо — лише за кілька фунтів на тиждень!

Коли я розстелила газети, збираючись повернутися до м'ялярства, коридором прокрокував молодик з пустим кошиком.

— Привіт, ти, напевно, та сама Гарріет Перселл, — привітався він, коли порівнявся зі мною й простягнув довгу, тонку пещену руку.

¹ Тупик (фр.).

² Гуссі Моран — відома австралійська тенісистка, яка в далекі 40-і роки ненавмисно під час гри на корті продемонструвала свої мереживні панталони перед королевою Мері, присутньою на матчі, та сотнями вболівальників. (Прим. ред.)

Я була заклопотана розгляданням співрозмовника, тож швиденько потиснула його руку.

— Я Джим Картрайт, — назвався «він».

Отакої! Лесбіянка! При другому погляді стало зрозуміло, що Джим не чоловік, навіть не схожий на женоподібного чоловіка, але ж вона була вбрана у чоловічі штани — із застібкою попереду, а не збоку — та в кремову чоловічу сорочку з підгорнутими закатами. Модна чоловіча зачіска, ніякої косметики, великий ніс, дуже красиві сірі очі.

Я потиснула їй руку, сказала, що рада познайомитися, і вона припинила подумки глузувати з мене, дістала з кишені сорочки кисет з тютюном, папір і скрутила однією рукою цигарку — так само вправно, як робив відомий голлівудський кіноактор Гері Купер.

— Ми з Бобом мешкаємо на третьому поверсі, над місіс Дельвекію-Шварц — така краса! Наші вікна виходять сюди й на вулицю.

Від Джим я дізналася більше про Будинок і про його мешканців. Місіс Дельвекію-Шварц займала весь другий поверх, за винятком кімнати в кінці коридору, саме над моєю вітальнею. Її орендував літній вчитель на ім'я Гарольд Ворнер, хоча коли Джим згадала його, то скривилася, немов воно викликало в неї огиду. Прямо над Гарольдом мешкає новий австралієць з Баварії, якого звуть Клаус Мюллер. Він заробляє собі на шматок хліба гравіюванням на прикрасах, а задля розваги куховарить та грає на скрипці. Щонеділі він відвідує друзів, які мешкають біля Баурола та готують божевільні барбекю з цілого ягняти, поросяти або теляти на рожні. Більшу частину третього поверху займають Джим з Бобом, а горище належить Тобі Евансу.

Згадавши це ім'я, Джим вишкірилась.

— Він художник. Господи, ти йому сподобаєшся!

Цигарка опинилася в урні, Джим почала знімати білизну, тож я допомогла їй скласти простирадла й інші речі в кошик.

Потім з'явилася метушлива та накуплена Боб — маленький білявий пупс, а не дівчина, набагато молодша за Джим: маленькі ніжки в дитячих блакитних черевиках на пласкій підошві, схожі на мишачі лапи, ще й одяг за останнім словом жіночої моди чотирирічної давнини — пастельно-блакитна сукня з довгою нарядною спідницею, яку підтримували шість накрохмалених нижніх спідниць, ушитих в талії; груди стиснуті в загострені мисики. Це, як кажуть мої брати, завжди означає: «Руки геть!»

Вона спізнилася на електричку, схвильовано пояснила Боб, і поряд не було жодного таксі. Джим нахилилася, щоб її поцілувати — ось це поцілунок! Розтулені вуста, язика, муркотіння від задоволення. Це спрацювало — Боб заспокоїлася. Притиснувши кошик з білизною до несумірного стегна, Джим повела Боб коридором, вони завернули за ріг і зникли.

Дивлячись собі під ноги, занурена в роздуми, я помандрувала до своєї квартири. Я знала, що існують лесбіянки, але ще ніколи їх не зустрічала — принаймні не була знайома з ними особисто. Певно, їх багато серед старих дів у будь-якому шпиталі, але вони цього ніяк не виказують, бо це надто небезпечно. Якщо дізнаються, що ти лесбіянка, — кінець кар'єрі! Отже, місіс Дельвекіо-Шварц відмовляє у квартирі на першому поверсі проституткам, але не проти надати притулок двом відвертим лесбіянкам. Робить їй честь!

— Вітаю, люба, — почувся чийсь голос.

Я підстрибнула й поглянула туди, звідки чувся голос, явно жіночий, — на рожево-бузкові мереживні вікна будинку 17-Г. Вікна 17-Г неабияк мене цікавили; їхні рожево-бузкові фіранки та горщики з червоно-рожевими геранями перед кожною видавалися такими милими! Через це № 17-Г скидався схожим на пошарпаний приватний готель. З вікна визирнула молода оголена жінка, яка енергійно розчісувала густе викрашене хною волосся. Її груди, дуже повні

й трохи відвислі, жваво гойдалися в такт рухам, верхівка чорного трикутника на її лобку ховалася в геранях.

— Вітаю! — озвалася я.

— Переїжджаєш, так?

— Так.

— Приємно познайомитися! — І вона причинила вікно.

Після побаченого фарбування вже не так мене захоплювало, проте я фарбувала, доки не заболіли руки, а всі стіни й стеля не були вкриті першим шаром фарби. Я прогавила свою недільну гру в теніс з Мерл, Джейн та Денізою, але фарбування має багато спільного з розмахуванням ракеткою, тож, принаймні, спортом я позаймалася. Цікаво, чи біля Крос є тенісні корти? Можливо, але не думаю, що тут багато хто грає в теніс. Ігри тут значно серйозніші.

Надвечір хтось постукав до мене в двері. «Паппі!» — подумала я. А потім зрозуміла, що вона стукає по-іншому. Цей стук був владним та енергійним. Коли я відчинила двері й побачила Девіда, серце впало в п'яти. Я просто не очікувала на нього, гівнюка. Він увійшов, перш ніж я встигла запросити його, зогледівся з таким виглядом вередливої відрази — так мав би дивитися кіт, який опинився в калюжжі пивної сечі. Я мала чотири гарні стільці, міцні, дерев'яні, які ще не розпочинала шліфувати, тож ногою підштовхнула один для Девіда, а сама вмостилася на край стола, щоб мати можливість поглядати на гостя зверху. Але він на це не купився — продовжував стояти, тож дивився мені прямо у вічі.

— Хтось тут курить гашиш, — сказав він. — Я відчув запах у передпокої.

— Це китайські палички Паппі — фіміам, Девіде, фіміам! Такий гарний хлопчик-католик, як ти, мав би впізнати запах, — відповіла я.

— Ну, розбещеність та блуд я точно впізнав.

І хто тільки мене за язик тягнув?

— Ти маєш на увазі кубло розпусти?

— Якщо тобі більше подобається така назва, то так, — вимушено відповів він.

Я прийняла грайливий тон, кидалася словами, як повітряними кульками.

— Правду кажучи, я мешкаю в кублі розпусти. Вчора заходив констебль з «поліції моралі», щоб пересвідчитися, чи я не проститутка. А сьогодні вранці я привіталася з однією професіоналкою з верхнього поверху сусіднього будинку, коли вона абсолютно гола визирнула з вікна. Сьогодні вранці я також познайомилася з Джим та Боб, двома лесбіянками, які живуть двома поверхами вище, і бачила, як вони цілувалися. У їхньому поцілунку більше пристрасі, ніж та, яку ти коли-небудь виявляв до мене! Закарбуй це собі на носі!

Він змінив тактику, вирішив відступити й звернутися до моїх почуттів! На кінець своєї промови про гарних дівчаток, які до заміжжя живуть вдома, він додав:

— Гаррієт, я кохаю тебе.

Я цмокнула язиком на знак зневаги з несподіванки й вилаялася — в голові немов світло спалахнуло. *Раптом я все зрозуміла!*

— Девіде, ти з тих чоловіків, які навмисно шукають дуже молодих дівчат, щоб виліпити те, що задовольнило б їхні власні потреби. Але тут, хлопче, тобі не поталанило. Замість того щоб виліплювати з мене дружину, ти розбив свою клятву дорогоцінну форму!

Ух, почувуюся так, наче звільнилася з клітки! Девід завжди приборкував мене своїми нотаціями та повчаннями, але тепер начхати мені на його проповіді. Він втратив свою владу наді мною. А втім, як майстерно: позбавити мене можливості оцінити його як чоловіка ані за поцілунком, ані за обіймами, — годі й казати вже про те, щоб дати мені на огляд свого «малюка». Через те що він такий

вродливий, з такою гарною статурою, такий «принадний шматочок», я трималася за нього, переконана, що кінцевий результат виправдає всі очікування. Тепер я зрозуміла, що кінцевий результат — то він сам. Я ніколи не мала дізнатися про його вади як чоловіка, тож єдиний спосіб, до якого він міг вдатися, — тримати мене подалі від спокуси спробувати «інші товари». Я все не так розуміла — це не Девіда я мала позбутися, а свого старого життя. А я його позбулася саме в той момент, коли зацмокала язиком.

Тож я дозволила йому закінчити промову про те, яка в мене криза, але він буде терплячим і зачекає, поки я не отямлюся й таке інше.

У пральні я знайшла пачку «Дю Мар'є» й поклала собі в кишеню. Коли він добалакався до того, що мене потягло на героїчні вчинки, я дістала з кишені пачку, взяла цигарку й запалила сірник від газової плити.

В нього аж очі на лоба повилазили.

— Витягни це з рота! Шкідлива звичка! — Я випустила дим прямо йому в обличчя. — Наступним кроком буде гашиш, а після гашишу ти почнеш нюхати клей...

— Ти недалекий сліпий фанатик, — відповіла я.

— Я вчений-медик і швидко все розумію. Ти опинилася в поганій компанії, Гаррієт. Не потрібно бути нобелівським лауреатом, щоб це побачити, — заперечив він.

Я загасила цигарку в тарілочці — яка гидота ці цигарки! — але я не збиралася показувати це Девіду — і проводила його до дверей. Далі — до виходу на вулицю.

— Прощавай назавжди, Девіде, — сказала я.

У нього на очах заблищали сльози; він поклав мені на плече руку.

— Не повинно все отак скінчитися! — промовив він тремтячим голосом. — Після стількох років! Будь ласка, поцілуймося й усе владнаймо.

І тут мені й увірвався терпець. Я стиснула праву руку в кулак і вдарила його в ліве око. Коли він похитнувся — у мене непоганий удар правою, про це подбали мої брати, — я через його плече побачила новоприбульця, тож зіштовхнула Девіда зі сходів на стежку. Сподіваюся, в очах новоприбульця я видалася надзвичайно небезпечною амазонкою. Оскільки незнайомиць побачив Девіда у кумедному стані, той поквапом утік до воріт і помчав уздовж Вікторія-стрит, неначе його переслідував собака Баскервілів.

Нам з новоприбульцем лишилося оглядати одне одного. Навіть беручи до уваги той факт, що я стояла на сходинці, а він внизу на стежці, я б сказала, що на зріст він був помітно нижче від середнього. Кремезний, він трохи пританцьовував, як боксер. Його рудувато-карі очі недобре дивилися на мене. Красивий прямий ніс, гарні вилиці, копна золотаво-каштанового хвилястого волосся, укладеного в охайну зачіску, прямі чорні брови й густі смоляні вії. *Надзвичайно привабливий!*

— Ви будете заходити всередину чи збираєтеся стовбичити тут? — холодно запитала я.

— Увійду, — відповів він, але не ворухнувся, щоб увійти. Він був надто зайнятий розгляданням мене. Особливий погляд — тепер, коли злість в його очах згасла, — неупереджений. Такий причаровує, не збуджуючи емоцій. Як лікар дивиться на всіх людей як на пацієнтів. Утім, якщо він лікар, я з'їм Девідів капелюх з широкими крисами. — Ви жінка-змія?

Я заперечила.

— Прикро. Я б поставив вас у позу куріпки. М'яса на вас замало — через це у вас спортивний вигляд, але ж груди надзвичайно спокусливі. І скоріше, це заслуга вашого тіла, а не справа рук виробників бюстгальтерів. — З цими словами він стрибнув на сходи і почекав, доки я відійду.

— Певно, ви художник з горища? — здогадалася я.

— Саме в яблучко. Тобі Еванс. А ви, напевно, нова дівчина з квартири на першому поверсі з вікнами у двір.

— В яблучко. Гаррієт Перселл.

— Ходімо нагору, я пригощу вас кавою — вам, мабуть, не завадить філіжанка після того, як ви відлупцювали того бідолаху. У нього з місяць не сходитиме синець.

Я пішла за ним нагору, подолавши два прольоти сходів, до сходової клітки, де на одних дверях (безумовно, на дверях Джим та Боб) висів величезний жіночий символ та альпійський краєвид — на інших (безумовно, на дверях Клауса Мюллера). Дістатися горища можна було по міцній драбині. Тобі поліз першим, але тільки-но я відчула тверду поверхню під ногами, він потягнув за мотузку й забрав драбину і приставив її до стелі.

— Ой, як чудово, — промовила я, здивовано оглядаючись навколо. — Можна затягнути нагору підйомний міст і витримати облогу.

Я опинилася у величезній кімнаті з двома мансардними вікнами у нішах в глибині й іще двома у передній частині — тут стеля мала нахил. Уся кімната була пофарбована у чистий білий колір і скидалася на стерильну операційну. Кожна дрібничка на своєму місці, жодної плями чи цятки, жодної порошоківки. Навіть сліди від дошових крапель вишикувалися в лінію. Це було горище, тож вікна розташовувались низько над підлогою, а на підвіконнях-сидушках лежали білі вельветові подушки. Картини у білих пофарбованих рамах були відвернуті до стіни, тут стояв ще й великий професійний мольберт (також пофарбований білим), поміст із білим стільцем і маленьким білим комодом біля мольберта. Це було робоче місце. Для відпочинку він мав два крісла, вкриті білим вельветом, білі книжкові полиці, де кожна книга стояла суворо прямо. У кухонному закутку за білою ширмою, як у лікарні, — квадратний білий стіл та два білих дерев'яних стільці. Навіть підлога була пофарбована білим!

На підлозі також ані порошинки. Тут навіть світло було флуоресцентним. Єдине відхилення у кольорі — сіра армійська ковдра на двоспальному ліжку.

Оскільки він першим вдався до фамільярного тону, висловившись про мої груди, — яке нахабство! — я сказала те, що думала.

— Господи Боже, в тебе, мабуть, настирлива ідея! Б'юся об заклад: ти видавлюєш фарбу з кінця тюбика, потім акуратно згинаєш пустий край, пересвідчившись, що він ідеальної квадратної форми.

Він посміхнувся, схилив голову й нашорошив вуха, немов насторожений маленький собака.

— Сідай, — сказав він, зникаючи за ширмою, щоб звирити кави.

Я сіла і стала розмовляти з ним крізь крохмальні випрасувані складки бавовняної ширми. А коли він з'явився з двома білими філіжанками кави, ми просто продовжили розмову. Тобі зізнався, що він дитя прерій, зростав серед безкраїх пасовищ Західного Квінсленду та Північної території. Його батько був казарменим кухарем, але передусім п'яницею, тож саме Тобі частіше випадало куховарити, аби його батько не втратив роботу. Здавалося, він анітрохи не гнівається на свого старого, який врешті-решт і помер від пияцтва. Тоді, у дитинстві, за фарби хлопчику правили дитячі акварелі, а за полотна — дешевий пакувальний папір. Свої перші олівці він поцупив з контори підрозділу. Після смерті батька юнак попрямував до «Великого Смогу»¹ — навчатися малювати вже масляними фарбами.

— Але місто Сідней безжалісне, особливо коли ти ще не знаєш тут жодної людини, а з-за вух ще стирчить солома, — розповідав він, підливаючи коньяк три зірочки у свою вже другу філіжанку кави. — Я спробував працювати на

¹ Лондон.

кухні: кухарем у готелях, пансіонах, безкоштовних їдальнях, лікарні репатріантів «Конкорд». Просто жах, коли перебуваєш серед тих, хто не розуміє англійської, а всюди, за винятком лікарні, самі таргани. Чого в лікарень не віднімеш, того не віднімеш, — там чисто. Але годують ще гірше, ніж на пасовиську. Потім я переїхав до Кінгз-Крос. Я мешкав у сараї шість на вісім в задній частині будинку на Келлет-стрит, коли познайомився з Паппі. Вона привела мене до місіс Дельвекіо-Шварц, і та запропонувала своє горище за три фунти на тиждень. Гроші можу віддати, коли вони у мене з'являться. Розумієш, всім відомі статуї Діви Марії, святої Терези та інших — вони просто красуні. Але тоді мені здалося, що стара потвора місіс Дельвекіо-Шварц — найпривабливіша жінка, яку я будь-коли зустрівач. Одного дня, коли стану впевненішим, я намалюю її із Фло на колінах.

— Ти й досі куховариш? — запитала я.

Він глянув з презирством.

— Ні! Місіс Дельвекіо-Шварц наказала мені знайти роботу — зтягувати гайки на фабриці. «Ти без великих зусиль заробиш великі гроші, крихітко» — так вона сказала. Я послухався її поради, і, коли не маю у себе на горищі, зтягаю гайки на одній з фабрик в Александрії.

— А скільки ти вже мешкаєш у Будинку? — запитала я.

— Чотири роки. У березні мені виповниться тридцять, — відповів він.

Коли я запропонувала помити філіжанки, він жажнувся — гадаю, подумав, що я не зможу зробити цього як належить. Тож я забралася вниз, до власної оселі, занурена у роздуми. Який день! Які вихідні, коли на те пішло! Тобі Еванс. Звучить немов музика. Проте коли він згадав Паппі, в його очах промайнула тінь якогось нового почуття. Печалі, болю. Зрозуміло: він закоханий у Паппі! А її я ще не бачила, відколи переїхала.

Боже, я втомилася! Час вимкнути світло й насолодитися вдруге в житті сном у двоспальному ліжку. Єдине знаю достеменно: більше ніколи не спатиму в односпальному ліжку. Яка насолода!

Середа, 3 лютого 1960 року

Єдине, що я робила в той час, окрім рутинної флюорографії, — розляпувала у своїй оселі рожеву фарбу по всіх речах. А їх залишилося ще чимало. Утім, тепер я поверталася додому в Крос досить рано, тож мала змогу огледіти своє нове середовище. Воно фантастичне. Подібних крамниць я ніколи в житті ще не бачила, та й нових страв лише за тиждень скуштувала більше, ніж усіх складених докупи за все життя. У Кросі французька булочна випікає тоненькі довгі хлібні палички (м-м-м, смакота!), а кондитерська, яка тут зветься патисерія, — фантастичні торти з багатьох тоненьких, як вафлі, шарів, а не банальні булочки з варенням та кремом чи шоколадні тістечка, як у звичайних цукернях. Куди не поглянь — всюди нектар і амброзія. Я купила страву, яка називалася картопляним салатом, — м-м-м, смакота! А салат із шаткованої капусти! Я проковтнула цілий пластиковий контейнер — правда, невеличкий, — цієї смакоти і всю ніч пукала — то й що? Тут продають брикет фаршу з яйцем натвердо всередині — це називається угорський м'ясний рулет. Саямі замість девонської ковбаси, тільзитський сир замість вологої слизької речовини, яку матуся купує в бакалійника. Коли йдеться про їжу, мені здається, що я померла і втратила на небеса. До того ж вона не падто

дорого коштує, і це так здивувало мене! Я навіть сказала про це хлопцеві-новоавстралійцю, який працює в моїй улюбленій гастрономічній крамниці. Його відповідь розвіяла всі мої питання щодо пуританських законів та годин роботи: він пояснив, що всіма справами керують члени родини, хоча ці слова він промовив, притуливши долоню до рота. Ніяких тобі найманих робітників! Тому й ціни низькі.

Від крамничок з нижньою білизною в мене мало очі не повилазили. Усі вітрини заповнили прозорі чорні й червоні бюстгальтери та трусики, негліже, від яких у Девіда стався б апоплексичний удар. Білизна для шльондр. Паппі було спробувала вмовити мене купити щось, коли ми якось ввечері поверталися додому, але я рішуче відмовилася.

— Я надто смуглява, — пояснила я. — У чорному та червоному я на вигляд така, наче у мене остання стадія цирозу печінки.

Я спробувала дізнатися бодай що-небудь про їхні стосунки з Тобі, але Паппі уникала будь-якої наживки, що я насаджувала на гачок. Уже сам факт підозрілий! Ох, якби мені вдалося знайти спосіб звести їх разом! У них немає родини, кожен занурений у важливі справи — Паппі у своє навчання, Тобі — у свої картини. Вони створені одне для одного, у них би народилися красиві діти.

Сьогодні сестра Агата запросила мене до свого кабінету й сповістила, що наступного понеділка я переходжу з флюорографії до рентген-відділення, що спеціалізується на аваріях та нещасних випадках. Нещасні випадки! Я була у захваті. Найкраща з робіт: така різнопланова, кожен випадок серйозний, бо несерйозні випадки передають до звичайного рентген-кабінету. У «Квінз» рентген-кабінет у відділенні нещасних випадків працює з понеділка до п'ятниці! Це тому, що за вихідні у «Квінз» потрапляє не дуже багато жертв аварій. Навколо лікарні на північ, південь і захід — самі фабрики та заводи, а зі сходу на кілька кілометрів

тягнуться парки та спортивні майданчики. А житлові масиви «Квінз» обслуговує разом із лікарнею Святого Георга. Звичайно ж, уряд намагається закрити «Квінз», вкласти гроші, які мов цукерки з'їдає «Квінз», у лікарню Святого Георга та кілька маленьких лікарень на заході, де населення Сіднея росте наче гриби. Однак я завжди готова підтримати старшу медсестру в її протистоянні з міністром охорони здоров'я. «Квінз» не можна закрити — мою нову роботу в рентген-кабінеті відділення нещасних випадків забезпечено.

— Ви чудовий рентгенолог, міс Перселл, — мовила сестра Агата своєю характерною вимовою, — до того ж чуйно ставитеся до пацієнтів. Ці факти не лишилися поза нашою увагою.

— Так, сестро, дякую, сестро, — повторювала я, рухаючись заднім ходом і киваючи.

Агов, нещасні випадки!

Бажання на ніч: нехай Паппі й Тобі одружаться.

Субота, 6 лютого 1960 року

Бийся головою об цеглисту стіну, Гарріет Перселл, доки в тебе не запрацює мозок. Яка ж ти дурепа! Яка ідіотка!

Сьогодні вранці ми з Паппі пішли по крамницях, озброївшись власними гаманцями та сумками для покупок. У суботу вранці по Дарлінгферст-роуд майже неможливо пройти через великий натовп, але в Крос зазвичай ніхто так рано ще не прокидається. Ця приголомшливо красива жінка гордо пройшла повз нас зі своїм пуделем, викрашеним

у абрикосово-рожевий колір, на оздобленому фальшивими діамантами повідку. Жінка з волоссям кольору шерсті пуделя була з ніг до голови вбрана в абрикосовий шовк та абрикосову шкіру.

— Отакої! — видихнула я і витріщила на неї очі.

— Приголомшив, чи не так? — запитала Паппі з посмішкою.

— *Приголомшив?*

— Відомий усім як леді Ричард. Трансвестит.

— Ти маєш на увазі, він надто відверто виставляє свою орієнтацію? — Я була вражена.

— Ні, він так захоплюється перевдяганням, що не має статі, проте багато трансвеститів — гетеросексуали. Їм просто подобається жіночий одяг.

Ось так і розпочалася ця розмова. У Будинку ми з Паппі не бачилися, однак часто зустрічалися впродовж тижня, тож на той час мені здавалося, що я її знаю. Але я зовсім її не знала.

Вона сказала, що мені вже давно час з кимось переспати, і я з нею погодилась. Але ж виявилось, що Норм, констебль з поліції моралі, дуже погано цілується — я потонула в слині.

Ми розійшлися після пива найкращими друзями, але кожен розумів, що в нас нічого не вийде. А Тобі Еванс, хоча я не могла сказати це Паппі відверто, уже зайнятий. Прикро. Він мені дуже сподобався, і здається, він знає, як поводитися з жінкою в ліжку. Саме про це гомоніла Паппі, поки ми йшли: для свого *першого разу* я маю виключити з кандидатів нечутливих, нетямущих, напівсонних та новачків.

— Твій *перший* має бути досвідченим, делікатним та ніжним, — казала вона.

— Послухайте спеціаліста! — пирснула я.

Утім, виявилось, що вона насправді дока.

— Гаррієт, — почала вона трохи роздратовано, — тебе ніколи не цікавило, чого це ти мене майже не бачиш вихідними?

Я відповіла, що цікавило, але, мабуть, вона заглиблюється у свої книжки.

— Ох, Гаррієт, дурненька! — вигукнула вона. — Я цілими вихідними займаюся сексом з чоловіками.

— Чоловіками? — видохнула я.

— Так, чоловіками.

— Кількома?

— Кількома.

Що тут скажеш? Я шукала, що відповісти, коли ми повернули на Вікторія-стрит.

— Навіщо?

— Бо я у пошуках.

— Ідеального коханця?

Вона похитала головою з таким виглядом, наче я бовкнула щось непристойне.

— Ні-ні-ні! Справа не в сексі. Справа в душі. Гадаю, я шукаю рідну душу.

Я припнула язика, аби не сказати, що вона, рідна душа, розмашує фарби по полотнах на горищі.

Коли ми увійшли, на сходах сидів юнак. Паппі поспіхом посміхнулася мені на знак вибачення, він підвівся, а я попрямувала до своєї рожевої квартири, де впала у крісло, щоб перевести подих. Тепер зрозуміло, що мав на увазі Норм, констебль з поліції моралі, коли казав, що Паппі не бере грошей! Жодних сумнівів, вона з ним також переспала.

Час розставити все по місцях, Гаррієт Перселл. Те, що тобі так довго втовмачували, зараз висить на волосині. Паппі важко назвати «гарною дівчинкою», хоча вона найгарніша дівчина, яку я коли-небудь знала. Але ж гарні дівчата не роздають свою ласку всім і кожному. Так роблять лише повії. Паппі — повія? Ні, з цим я не можу погодитися!

У нашій компанії Бронт-Бонді-Уеверлі лише у мене не було навіть інтрижки, але Мерл, наприклад, не вважає себе повією. А ці сплески емоцій, коли Мерл закохувалась! Палкі зізнання, несамовитість, сумніви й насамкінець — розчарування! А ці жахливі дні, коли вона чекала запізнілих місячних! Вони-таки починалися, тож я, влізши в її шкуру, відчула таке саме полегшення, як і вона. Якщо від чогось ми й сиділи як на голках, — це від страху завагітніти. Деякі жінки робили-таки аборти, користуючись в'язальними спицями, бо альтернативою цьому є загублена репутація: раптове зникнення на чотири місяці або квапливе весілля й «передчасний» малюк. Хай що б обрала дівчина — сховатися вдома, щоб потім позбутися дитини, чи одружитися з хлопцем, — плітки переслідуватимуть її до кінця днів. «Вона була змушена вийти заміж!» чи «Ну, нам всім відомо, чи не так? Вона ходить з таким похмурим обличчям, і хлопця ніде не видно; здається, вона погладшала в талії, а потім раптово на кілька місяців поїхала навідати свою бабцю в Західній Австралії — вона гадає, що когось цим обдурить, га?»

Я сама ніколи не підтримувала цих розмов, проте впевнена: таке спіткає кожну дівчину. От, приміром, Паппі. Я люблю її, але вона грається з вогнем у всіх сенсах — від небажаної вагітності до венеричних захворювань і навіть до можливості потрапити під гарячу руку. Використовувати ліжко як засіб знайти рідну душу! Хіба ліжко розкриває чоловічу душу? Проблема в тому, що відповідь мені не відома. Єдине, що я знаю: не можу підозрювати Паппі ні в чому поганому. Боже, бідолашний Тобі! А йому воно як? З ним вона теж переспала? Чи, може, він єдиний, хто її не приваблює? Не знаю, чому мені так здається, але ж таке спадає на думку.

Я не знаходила собі місця, тож вирішила піти на прогулянку, аби загубитися в натовпі чарівних людей з Кросу. Але в передпокої зустріла місіс Дельвекіо-Шварц: вона

підмітала, і це в неї не дуже добре виходило. Вона так швидко й старанно розмахувала віником, що пил лише злітав хмаринками, а потім осідав на підлогу позад неї. У мене мало не зірвалося з язика запитання: чому вона не посипле підлогу вологим чайним листям до підмітання, але я так і не наважилася спитати.

— Чарівна крихітко! — засяяла вона. — Ходімо нагору, вип'ємо по грамульці коньячку.

— Я вас не чула й не бачила відтоді, як переїхала, — визнала я, підіймаючись за нею нагору.

— Ніколи не втручайся у справи людей, коли вони зайняті, принцесо, — відповіла вона, плюхаючись у крісло на балконі й плескаючи коньяк у дві чарки фірми «Крафт». Фло спершу чіплялася за її спідницю, а потім забралася до мене на коліна, вмостила і втупила в мене свої сумні янтарні очі. Лежала й посміхалася.

Я зробила маленький ковток огидної бурди — мені знову не сподобалося.

— Я ніколи не чула Фло. Вона розмовляє?

— Увесь час, принцесо, — відповіла місіс Дельвекіо-Шварц.

Вона потримала колоду величезних карт, потім подивилася своїми очами-рентгенами й відклала вбік.

— Що тебе непокоїть? — запитала вона.

— Паппі каже, що спить з багатьма чоловіками.

— Так, спить.

— Що ви на це скажете? Я завжди вважала, що господині виселяють дівчат, які приводять до своєї квартири чоловіків. Я знаю, ви так і робите, коли йдеться про квартиру на першому поверсі.

— Не годиться змушувати насправді гарних жінок вважати, що вони аморальні лише через те, що вони люблять трохи «порозважатися», — зізналася вона і зробила добрий ковток. — Трахатися так само природно й нормально,

як справляти нужду. Що скажеш про Паппі? Секс — це її спосіб подорожувати.

Ще один погляд-рентген:

— Ти зовсім не така, правда?

Я відчула себе страшенно збентеженою та старомодною.

— У будь-якому разі, поки що ні, — відповіла я, зробивши ще один ковток. Напій почав здаватися кращим.

— У вас із Паппі різні жіночі долі, — вела далі місіс Дельвекію-Шварц. — Для Паппі немає дотику — немає кохання. Вона винува краля, Терези, а це не дуже сильні жінки. Її планета переважно Марс. Надто розмиті перспективи. Ось її Юпітер. Місяць у Близнюках, безпосередньо біля Сатурну.

Гадаю, я правильно все запам'ятала.

— А я хто? — запитала я.

— Не знаю, поки ти не назвеш свій день народження, принцесо.

— Одинадцятого листопада тисяча дев'ятсот тридцять восьмого.

— Ага! Я так і знала! Скорпіон! Дуже сильний знак! Де народилася?

— Лікарня «Вінні».

— Поряд із Крос! О котрій годині?

Я порилася у пам'яті.

— Уранці. Об одній хвилині на дванадцяту.

— Одинадцять. Одинадцять. Одинадцять. О господи! Крихітко! — Вона посовалася на кріслі, відхилилася на спинку й заплющила очі. — Гм, дитино... ти — Водолій. Добре, добре!

Наступної миті вона вже стояла на колінах біля маленького комода і діставала книжку, настільки потерту, що та розсипалася в руках, потім — кілька аркушів паперу й маленький дешевий пластмасовий кутомір. Один із цих аркушів полетів до мене разом з олівцем.

— Запиши все, що я тобі зараз продиктую, — наказала вона, дивлячись на Фло. — Янголятко, дай-но нам свої олівці.

Фло зісковзнула з моїх колін, побігла до вітальні й повернулася з блакитним, зеленим, червоним, фіолетовим та коричневим олівцями у руках.

— Я тримаю все в голові. Маю тримати після стількох років, — пояснила місіс Дельвекіо-Шварц, заглядаючи у свою замизкану книжечку й роблячи дивні позначки на аркуші паперу, який вона вже розділила, мов пиріг, на дванадцять рівних частин. — Так-так, дуже цікаво. Пиши, Гаррієт, пиши! Три протистояння, всі могутні: Сонце — Урану, Марс — Сатурну, Уран — Полюсові світу. Більшість напруження знімають квадрати. Пощастило, так?

Поки вона диктувала у звичайному темпі, я мусила, наслідуючи Фло, усе занотовувати карлючками.

— Юпітер у першому домі Водолія, твій знак на підйомі, дуже могутній! Проживеш щасливе життя, Гаррієт Перселл. Сонце в Десятому домі — це означає, що ти все своє життя будуватимеш власну кар'єру.

Від цих слів я завмерла! Кинула на неї похмурий погляд.

— Ні, тільки не це! — відрізала я. — Будь я проклята, коли все життя до пенсії робитиму рентгени! Сорок років носити на своїх плечах свинцевий фартух і щомісяця здавати кров? Це не про мене!

— Тут всюди кар'єра й кар'єра, — посміхалася вона. — Венера також в Десятому домі, а твій Місяць — у Раку. Сатурн на кордоні Другого й Третього дому — це означає, що ти завжди піклуватимешся про тих, хто сам не в змозі піклуватися про себе. — Вона зітхнула. — Ого, тут багато ще чого, але то все дрібниці порівняно з ідеальним розташуванням у шаховому порядку Місяця до Меркурію!

— У шаховому порядку? — це прозвучало як груба непристойність.

— Особисто мені це багато пояснює, — сказала вона, потираючи руки від задоволення. — Тобі слід подивитися усю діаграму, перш ніж зрозумієш шаховий порядок, але якщо відстежити рух зірок з часу твого народження, цей порядок саме шаховий.

Вона знов просвітила мене очима, мов рентгеном, підвелася, пішла в кухню й відчинила холодильник. Назад вона повернулася з тарілкою зі шматочками чогось, більш за все схожого на розрізану вздовж змію.

— Ось, пригощайся, принцесо. Копчений вугор. Дуже корисна страва для мозку. Приятель Клауса Лернер Чусович ловить і копить їх власноруч.

Копчений вугор мав неперевершений смак, тож я жадібно накинулася на частування.

— Вам багато відомо про астрологію, — промовила я з повним ротом.

— Ще б пак! Я віщунка, — зізналася вона.

Раптом я пригадала жінку з підсиненим волоссям з Північного берега, ще кількох, яких бачила в передпокої, — і частини ребусу склалися докупі.

— Ті шикарно вдягнені дами — клієнтки? — запитала я.

— В яблучко, крихітко! — Вона знов настромила мене на ці свої крижані пронизливі очі. — Ти віриш у потойбічний світ?

Я спершу поміркувала, потім відповіла:

— Можливо, важко вірити у розсудливість та справедливість Божого промислу, коли працюєш у шпиталі.

— Справа не в Бозі, йдеться про потойбічний світ.

Я відповіла, що в цьому теж непевна.

— Зрозуміло, а я маю справу з потойбічним світом, — сказала місіс Дельвекіо-Шварц. — Я складаю гороскопи, ворожу на картах, дивлюсь крізь свій магічний Кристал (судячи з її тону, з великої літери!), спілкуюся з померлими.

— Як?

— І гадки не маю, принцесо! — жваво вигукнула вона. — Я до тридцяти років навіть і не підозрювала, що маю такий дар.

Фло забралася до неї на коліна, щоб посмоктати матусиного молочка, проте її ніжно, але рішучо поставили знову на підлогу.

— Не зараз, янголятко. Ми з Гарріет розмовляємо.

І підійшла до невеличкого буфета, витягла звідти дуже важкий предмет, загорнутий у брудно-рожевий шовк, і поставила на стіл. Потім передала мені колоду карт. Я перегорнула їх, сподіваючись побачити там звичайні вино, черви, жир та дзвінка, але на них були малюнки. На одній, найнижчій, було зображено оголену жінку, а довкола неї — вінок. Яскраво розмальована картинка.

— Це Земля, — пояснила місіс Дельвекіо-Шварц.

Під нею лежала карта, де було зображено руку з чашею, з якої лилася тонкими струменями рідина. Голуб з чимось маленьким і круглим у дзьобі нависав над чашею вниз головою. На самій чаші було написано щось на кшталт латинської «W».

— Чаша чаш, — сказала вона.

Я дуже обережно поклала колоду на місце.

— Що це?

— Карти Таро, принцесо. Я багато чого можу робити з цими картами. Якщо бажаєш, можу прочитати твою долю. Запитай у мене будь-що про майбутнє, а я дам відповідь. Я можу сидіти сама-самісінька й розкласти циганський пасьянс, щоб знати, що відбувається в Будинку з моїми «підопічними». Карти мають власну мову. Вони вміють розмовляти.

— Скоріше з вашим серцем, ніж з моїм, — відповіла я, здригнувшись.

Вона вела далі, наче я нічого і не казала.

— Ось Кристал, — промовила вона, зриваючи брудно-рожевий шовк з предмета, який витягла з буфета, і потяглася через стіл, щоб схопити мою руку й покласти її на прохолодну поверхню цієї чудової речі.

Фло, яка стояла й мовчки дивилася, раптом почала задихатися й хутко сховалася за своєю матусею. Потім вона подивилася на мене звідкись з-за Кристала широко розкритими очима.

— Це звичайне скло? — запитала я, дивуючись тому, як в ньому химерно відбивається балкон, господиня Будинку, платан — усе догори ногами.

— Ні. Це кристаль — справжній! Йому вже кілька тисяч років. Він бачив усе, цей Кристал. Я нечасто його використовую — наприклад, з перепою.

— З перепою? — Скільки ще залишилося питань?

— З п'яного переляку, з похмілля — у маячні білої гарячки. З Кристалом ніколи не знаєш, що з'явиться всередині й притисне своє обличчя до поверхні. Ні, я частіше використовую карти. А для поважних пані — Фло.

Тієї миті, коли вона вимовила ім'я Фло, я зрозуміла, навіщо мене втаємничують у ці речі. Місіс Дельвекіо-Шварц вирішила — не здогадуюсь для чого, — що я повинна знати про її таємниче життя. Тож я перепитала:

— Фло?

— Так, Фло. Вона медіум. Вона просто знає відповіді на запитання, які ставлять поважні пані. Сама я від народження таким даром не володію. Я трохи стала чимось володіти, коли — о Гарріет! — відчайдушно бідувала! Спочатку, відверто кажучи, я пророкувала долю, обдурюючи легковірних. Потім відкрила-таки в собі дар. Але Фло — справжній медіум. Іноді лякає мене до мурашок. Правда, Фло?

Так, вона і мене лякає до мурашок, хоча не до нестями. Я б могла в це повірити. Фло здається такою, наче вона не від цього світу. Тож не надто дивним видалося зізнання

про те, що вона має доступ до потойбічного світу. Можливо, для неї той світ справжній. Або вона істеричка. Це трапляється в будь-якому віці — істерики. Проте навіть дізнавшись правду, я полюбила Фло ще більше. Це пояснювало загадкову печаль в її очах. Певно, вона щось бачить і відчуває! *Медіум*.

Після випитої чарки коньяку я доволі незграбно спустилася сходами, однак не впала на ліжко, бо воліла все занотувати, доки не забула. Тож я сиджу з кульковою ручкою й дивуюся, чому я не обурююся, чому не волію продемонструвати місіс Дельвекіо-Шварц свій гострий язик, засуджуючи її відверте використання маленької доньки. А в мене ж гострий язичок. Усе, про що я дізналася, таке далеке від того, що я знаю та розумію! Отже, навіть за нетривалий час проживання тут я дуже подорослішала. Принаймні я так відчуваю: по-новому. Відчуваю, що змінилася. Мені подобається це потворне ім'я — місіс Дельвекіо-Шварц, я люблю її доньку. Це притримує мій гострий язичок, Горацію, — усвідомлення того, що на світі багато речей, які навіть не снилися нашим мудрецам з Бронту. А до Бронту я більше не повернуся. Я більше ніколи не зможу жити в Бронті.

Фло — медіум. Її мати натякнула, що й сама спілкується з померлими крізь Кристал, але навіть не обмовилась, що екстрасенсорні здібності Фло мають щось спільне з померлими. Фло знає відповіді на запитання, які ставлять «поважні пані». Я пригадала тих «поважних пані» й дійшла висновку, що вони не схожі на жінок, які полюють за привидами коханих. Навпаки, жодна з них не виказувала невгамовної печалі. Хай що б змушувало їх шукати допомоги в місіс Дельвекіо-Шварц, воно стосувалося цього світу, а не потойбічного. Я це відчувала. Хоча Фло не від цього світу.

Певно, раніше, коли місіс Дельвекіо-Шварц шахрайством заробляла гроші, яких їй так бракувало, вона знала

їм ціну. Гадаю, саме на них вона придбала Будинок. Але сьогодні? У цьому бідному, безрадісному, жахливому оточенні? Місіс Дельвекіо-Шварц навіть і копійки не витратила ані на власний комфорт, ані на комфорт Фло. Якось я не помітила ані шикарних суконь, ані зручних диванів. Я навіть розумію, чому Фло досі на грудному вигодовуванні. Це зв'язок з матір'ю, якого вона потребує.

О Фло! Янголятко. Твоя мати для тебе увесь світ — всього початок і всього кінець. Вона твоя кітва й твій при-тулок. І для мене велика шана, що ти подарувала мені свою прихильність, янголятко. Я почуваюся щасливою.

Понеділок, 8 лютого 1960 року

Сьогодні зранку я почала працювати на новому місці — у відділенні нещасних випадків. Утім, мушу зізнатися, не з таким завзяттям, як колись. Мое життя стає трішки заплутаним через німфоманію та пророцтва (хоча я не зовсім упевнена, що сексуальну активність, обмежену вихідними, можна назвати німфоманією). Та вже за десять хвилин після початку робочого дня я зовсім забула, що існує якийсь інший світ, крім рентген-кабінету у відділенні нещасних випадків.

На рентгені нас працювало троє — старший лаборант, лаборант (я) та молодший лаборант. Не впевнена, що я в захваті від Кристини Лі Гамільтон (саме так назвалася моя шефиня). Їй років тридцять п'ять, і з її розмови зі старшою сестрою відділення, яку випадково підслухала, я зрозуміла: вона тільки-но почала страждати на так званий синдром старої діви. Якщо я у свої тридцять із хвостиком

буду незаміжня, скоріше сама переріжу собі горло, ніж зіткнуся із «синдромом старої діви». Він виникає через самотність, коли на думку спадає зустріти старість з іншою жінкою у відносно скрутному становищі, доки вистачить грошей, а їх зазвичай не вистачає. Головним симптомом цього синдрому є нездоланне бажання спіймати чоловіка. Одружитися. Народити дітей. *Засвідчити, що ти жінка.* Я співчуваю старим дівам, бо сама маю намір уникнути цієї «хвороби». Я поки не знаю напевно, що саме рухає жінками із синдромом старої діви: бажання знайти коханого, який відповів би на твої почуття, чи бажання дістати фінансову стабільність. Звичайно, Кріс — рентгенолог, має гідну зарплату, але якщо вона звернеться до банківської установи по кредит, щоб придбати будинок, їй відмовлять. Банки не надають кредити жінкам. І не має значення, яка в неї зарплата. Здебільшого жінкам платять копійки, тож їм не вдається зібрати грошей собі на старість.

Я обговорила цю проблему з Джим — вона кваліфікований друкар, але в неї теж зарплата не відповідає кваліфікації. Не дивно, що деякі жінки відважуються на незвичний вчинок і зовсім викреслюють чоловіків з власного життя. Боб працює секретаркою якогось начальника; їй вже точно не переплачують. А якщо ти працюєш на уряд, то маєш залишити посаду, коли вирішиш одружитися. Саме тому всі сестри та завідувачки відділень — старі діви. Проте є винятки — кілька з них вдовиці.

— Якби не ласка місіс Дельвекіо-Шварц, ми б уже ходили з торбою, — зізналася Джим. — Тікали б через страх бути викритими та виселеними, не в змозі купити собі житло. Будинок — наша паличка-стукалочка.

Утім, повернімося до Кріс Гамільтон. Вона не з таких, хто приваблює чоловіків: кремезна, ноги як ніжки у рояля, з волоссям, якому не може дати ладу, з невдалим макіяжем, в окулярах. Але й із цим можна було б змиритися, якби вона мала

бодай одну звивину. Але й тієї немає. Я маю на увазі — щодо поводження з чоловіками. Коли б до нашого маленького володіння не завітав чоловік — особливо у білому, — вона удавано посміхалася, бігала всюди й переверталася «колом», намагаючись справити на нього враження. Ой, усі, крім охоронців-новоавстралійців, навіть водії «швидких» отримують від неї філіжанку чаю та сором'язливе щебетання за чаюванням. Якби нам не було чого робити (а роботи ж повно), хай би їй грець. Але її найкраща подруга Мері О'Каллаген, з якою вона разом мешкала у квартирі в Куджі, — як доречно! — була старшою сестрою відділення. Їм обом було за тридцять. Вони обидві страждали на синдром старих дів! Чому так вважається, що жінка не є справжньою, якщо не має чоловіка та дітей? Авжеж, якби Кріс могла це прочитати, вона б глузливо посміхнулася й сказала, що мені легко казати, бо чоловіки на мене западають. Але чому нас розподіляють за таким принципом?

Молодший лаборант — дуже сором'язлива дівчина, зазвичай така заклопотана, тож більшість робочого часу вона проводить у темній кімнаті. Згадуючи власне стажування, усвідомлюю, що тоді я вважала, ніби не здатна працювати у рентген-кабінеті. Та все врешті-решт якось владналося, я здобула достатній досвід роботи з пацієнтами, склала іспити і тепер сама відсилаю молодших лаборантів до темної кімнати. Уся річ у пріоритетах, особливо у відділенні нещасних випадків, де не можна припуститися помилки або запороти плівку.

Не минуло й п'яти хвилин, як я зрозуміла, що тут не все буде так, як я звикла. Реєстратор відділення хірургії увійшов у супроводі власного старшого помічника, кинув на мене один погляд і почав грубо лестити. Не знаю, чому я справляю таке враження на деяких лікарів (на деяких, не на всіх!), адже я, чесно кажучи, не бігаю за чоловіками у білих халатах. Краще залишитися старою дівою, ніж одру-

житися з тим, хто завжди поспішає на виклик. З тим, хто має одну тему для розмов — медицина, медицина, медицина. Паппі каже, що я сексуальна, хоча я не розумію, що це означає. Утім, якщо Бріджит Бардо сексуальна... Я не вихилию стегнами, не накопилью губи, не кидаю на чоловіків млюсні погляди — тобто не поведжусь так, наче у мене зовсім відсутній розум. За винятком містера Дункана Форсайта-підлабузника, на решту я дивилася мов на пусте місце. Тож я і бровою не повела на залицяння тих лікарів, але вони продовжували марнувати час і заважати мені. Врешті-решт я сказала, щоб вони відчепилися, чим налякала Кріс (і молодшу лаборантку також).

На щастя, до кабінету привезли пацієнта — підозра на перелом шийного хребця — і я стала до роботи, вирішивши, що так Кріс Гамільтон не зможе прискіпатися й поскаржитися на мою вправність сестрі Агаті.

Невдовзі я зрозуміла, що зовсім не маю часу на обід з Паппі — ми їмо на ходу. За чотири години роботи на новому місці було три підозри на перелом хребта, перелом великої гомілкової кістки, малої гомілкової кістки, щиколотки, кілька роздроблень довгих кісток, зламаних грудних кліток, ще з десятків переломів та серйозна травма голови — цей пацієнт був у комі, тож його відразу відправили в нейрохірургію на операцію. Кріс змирилася з невеличким проколом, що вийшов з двома приємними, на її думку, лікарями, бо їй вистачило розуму зрозуміти, що я не стану на заваді, коли йдеться про роботу. Тож наша команда запрацювала швидко і злагоджено.

Час роботи нашого кабінету — з шостої ранку до шостої вечора. Кріс працювала в ранкову зміну й звільнялася о другій, я починала о десятій і звільнялася о шостій.

— Це лише приємна вигадка, що ми звільнюємося вчасно, — завважила Кріс, застібаючи гудзики на пальто о пів на четверту, — але для цього ми й працюємо. Не варто

молодшій лаборантці затримуватись довше, ніж це потрібно. Тож переконайся, що вона пішла додому о четвертій. Ну, якщо не буде якогось форс-мажору.

Слухаюсь, мем!

Звільнилася я аж на початку восьмої. Я була надто виснажена, тож вирішила узяти таксі. Але зрештою, ледве пересуваючи ноги, я доповзла додому пішки, хоча знала: Сідней — небезпечне місто для прогулянок самотніх жінок у сутінках. Однак я ризикнула, й нічого не трапилося. Правду кажучи, аж до лікарні «Вінні» я не зустріла ані душі. І відразу ж у ліжку. Я виснажена.

Вівторок, 16 лютого 1960 року

Нарешті сьогодні ввечері я побачилася з Паппі. Заходячи в Будинок, я штовхнула вхідні двері і мало не збила її з ніг. Напевно, зустріч, на яку вона поспішала, була не надто важливою, бо подружка одразу ж пішла за мною й стала чекати, доки я зроблю каву.

Я вмостилася у крісло, поглянула на Паппі уважніше й зрозуміла, що в неї кепський вигляд: шкіра набула жовтуватого відтінку, а очі з чорними колами від втоми стали ще вужчими. Її губи припухли, а на скронях з обох боків темніло по потворному синцю. Хоча вечір був задушливим, вона не зняла вовняного джемпера — на руках теж синці?

Кухар з мене кепський, тож я запропонувала підсмажити ковбасу й повечеряти капустою та картопляним салатом, який мені ніколи не набридав. Вона похитала головою й посміхнулася.

— Попроси Клауса, щоб він навчив тебе куховарити, — запропонувала вона. — Він кухар від Бога, а в тебе належний склад характеру, щоб стати гарним кухарем.

— А який склад характеру має бути, щоб добре готувати? — запитала я.

— Людина має бути вправною та дисциплінованою, — відповіла вона, відкидаючись на спинку крісла.

Звичайно ж, я розуміла, що сталося. Один із приятелів вихідного дня брутально повівся з нею. Але вона навіть переді мною цього не визнає. Мені так і кортіло сказати їй, що вона не на жарт ризикує, лягаючи у ліжко з ледь знайомими чоловіками. Проте щось мене зупинило, і я промовчала. Хоча ми з Паппі багато в чому значно ближчі подруги, ніж були з Мерл, — ого, вже у минулому, «були»! — я відчувала, що між нами існує стіна, яку розумніше й не намагатися зруйнувати. Ми з Мерл були одного поля ягоди, навіть попри те, що в неї вже було два-три любовних зв'язки, а я досі незаймана. Паппі на десять років старша за мене й набагато досвідченіша! Мені не вистачає сміливості навіть удавати, що ми рівні.

Вона поскаржилася, що ми стали нечасто бачились — ані обідів, ані прогулянок на роботу й додому. Але вона знає Кріс Гамільтон і згодна, що Кріс стерво.

— Стережися! — так вона сказала.

— Якщо ти маєш на увазі, щоб я не заглядалася на чоловіків, це я вже зрозуміла, — відповіла я. — На щастя, в нас повно роботи, тож коли вона метушиться й робить чаї для якогось бовдура в білих штанах, я займаюся своєю справою. — А потім наважилася спитати: — З тобою все гаразд?

— Так собі, — позіхнула вона і змінила тему бесіди, спитавши буденно: — М-м-м, ти вже бачила Гарольда? Питання мене здивувало.

— Шкільного вчителя, який мешкає наді мною? Ні.

Але й цю тему вона не стала розвивати, тож і я замовкла.

Коли Паппі пішла, я підсмажила собі пару сосисок, проковтнула картопляний салат і капусту і рушила нагору шукати співрозмовників. Коли починаєш працювати о десятій, тобі не треба рано прокидатися, а я добре знала: якщо рано ляжу спати, встану з першими півнями. У Джим і Боб були гості: я чула гомін крізь їх зачинені двері та гучне іржання — точно не дівчат. Але драбина Тобі була спущена, тож я натиснула на дзвоник, який він приладнав для відвідувачів, і дістала запрошення підійматися.

Він стояв біля мольберта, затиснувши у зубах три пензлі, ще чотири тримав у правій руці й один у лівій, яким і накладав крихітну крапельку фарби на суху поверхню. Це було схоже на клубок пари.

— Ти лівша, — промовила я, сідаючи на білий вельвет.

— Нарешті помітила, — рохкнув він.

Гадаю, що картина, над якою він працював, була чудовим витвором мистецтва, але не мені судити. На мій погляд, це більше нагадувало смітник, який парує під час грози, але картина притягувала погляд — дуже драматична, чудові кольори.

— Що це? — спитала я.

— Смітник під дощем, — відповів він.

Я зраділа! Гарріет Перселл, мистецтвознавець, знову влучила в ціль!

— Невже смітники парують? — здивувалася я.

— Цей парує. — Він закінчив з клубком, поклав пензлі у стару білу емальовану раковину й ретельно вимив їх евкаліптовим милом, потім посушив їх і відполірував раковину «Господинечкою». І запитав, ставлячи чайник на вогонь:

— Нема що робити?

— Якщо казати правду, то нема.

— Чом би не почитати книгу?

— Зазвичай я читаю, — різко відповіла я, — о, а він може гладити проти шерсті! — але зараз я працюю у відділенні нещасних випадків, тож коли звільняюся, вже не в змозі читати книжки. А ти грубіян!

Він повернувся до мене з посмішкою, здивовано звівши брови — такий красунчик!

— Ти говориш так, наче читаєш книжки, — мовив він і взявся складати лабораторний фільтрувальний папір, вставив його у скляну лабораторну лійку і всипав туди розчинну каву. Я була у захваті: ніколи не бачила, щоб так готували каву. У помешканні відбулися зміни: ширму склали. Мабуть, з'явилася плямочка.

Кава була смачнюща, але гадаю, я звикла до свого ситця в новому електричному чайнику. Певно, я не така вже варивода. Природно, що Тобі варивода у душі.

— І які книжки ти читаєш? — запитав він, сідаючи в крісло й перекидаючи одну ногу на підлокітник.

Я згадала все — від «Віднесених вітром» до «Лорда Джима» та «Злочину й кари», після чого він зізнався, що його власний світогляд обмежений «жовтою пресою» та книжками про те, як малювати олійними фарбами. Мені здалося, він неабияк переймався через брак формальної освіти, але відразу ж показав свої «голки», коли я спробувала вжити «реабілітаційних заходів».

Раніше я вважала, що митець одягається як бурлака, але Тобі одягався вишукано. Він приділяв увагу смітнику під дощем, вбраний наче хлопець з «Кінгстон Тріо»: мохеровий светр, зверху гарно випрасуваний комірець білої сорочки, на штанях гострі мов ніж заправовані складки, а коли він нахилився наді мною, щоб поставити філіжанку з кавою, я відчула лише тонкий аромат якогось дорогого сосновотрав'янистого мила. Відразу помітно, що затягування гайок

на фабриці дуже добре оплачують. Дещо вже знаючи про нього, я подумала, що гайки він затує досконало — вони ані перетягнуті, ані послаблені. Коли я сказала йому про це вголос, він сміявся до сліз, але що в цьому смішного, так і не пояснив.

— Ти вже познайомилася з Гарольдом? — запитав він згодом.

— За сьогоднішній вечір ти вже друга людина, яка мене про це запитує, — зізналася я. — Ні, до речі, з Клаусом я теж не знайома, але про нього мене ніхто не питав. Що в цьому Гарольді такого особливого?

Він стеноу плечима, але не квапився з відповіддю.

— Паппі, так?

— У неї кепський вигляд.

— Знаю. Якийсь козел трохи захопився.

— Таке часто трапляється?

Він сказав, що нечасто, явно не звертаючи уваги на мій пронизливий погляд. За виразом його обличчя було помітно, що його це турбує, але не завдає страждань. Який з нього гарний актор! І як, мабуть, йому боляче терпіти таке нехтування. Я хотіла було його заспокоїти, але останнім часом мій язик узяв за правило прилипати до піднебіння, тож я промовчала.

Потім ми побалакали про його життя на пасовищі, коли він усюди ходив за своїм татом, про поля, про ті місця, де зелені луки тягнуться від річки Мітчелл у безкрай, «мов сріблясто-золотий океан», додав він. Я це добре уявила, хоча ніколи там не була. Чому ми, австралійці, зовсім не знаємо власної країни? Чому нам усім так хочеться неодмінно поїхати до Англії? Тут, у цьому надзвичайному будинку, де повно надзвичайних людей, я почуваюся немов комаха, немов черв'як. Я нічого не знаю! Чи зможу я колись вирости настільки, щоб дивитися їм у вічі як рівня?

Середа, 17 лютого 1960 року

Господи Боже, вчора ввечері то ніби не я писала! Це Тобі, це він так на мене вплинув. Я б залюбки переспала з ним! Що таке з Паппі, чому вона не бачить, що коїться у неї перед носом?

! Не для
продажу!

Субота, 20 лютого 1960 року

Що ж, нарешті я це зробила. Я запросила родину на вечерю до нової оселі. Я і Мерл запрошувала, але вона не прийшла. Мерл телефонувала мені якось у січні, коли я ще працювала на флюорографії, і я була змушена попросити молодшого лаборанта переказати їй, що персоналу заборонено відповідати на приватні дзвінки. Вочевидь, Мерл сприйняла це як особисту образу, бо відтоді, коли б я не зателефонувала їй додому, її мати казала, що Мерл немає. Справа в тому, що вона перукарка, а перукарки, здається, півжиття проводять на телефоні за приватними розмовами. У «Райд» правила були не такими суворими, але «Квінз» — зовсім інша справа. Як не крути.

Я воліла також запросити на вечерю місіс Дельвекіо-Шварц з Фло, але господиня посміхнулася й відповіла, що зайде пізніше — привітатися.

Вечірка вийшла не надто вдалою, хоча все ніби відбувалося досить гладенько. За столом виявилось не дуже багато місця, але я принесла стільці з квартири на першому поверсі — та знову вільна. Дві жінки й чоловік — він запевняв, що їхній брат, — винайняли цю квартиру, і, повірте мені, чоловікам не однаково, коли йдеться про їхню брудну білизну. Кріс Гамільтон, порівняно з гарнішою серед двох «сестер», була схожою на кінозірку Аву Гарднер. Від немитих тіл обох «сестричок» тхнуло сечею й жахливими дешевими парфумами. Від «братика» тхнуло лише немитим тілом. Вони налагодили жваву торгівлю, але після одного випадку місіс Дельвекіо-Шварц зателефонувала до поліцейського відділка. У порту стояв американський авіаносець, тож коли в четвер увечері я відчинила парадні двері, всюди куди не кинь погляд були матроси — вони сиділи на сходах, у передпокої підпирали стіни з карлючками Фло, влаштувалися навіть у коридорі біля квартири Паппі, а ще з десятків зібралися натовпом біля туалету, і той від того, що в ньому так часто спускали воду, почав стогнати й булькати. Місіс Дельвекіо-Шварц було зовсім не до жартів. «Братик» із «сестричками» рушили до відділка у поліцейській машині, а матроси кинулися врозтіч під суворими поглядами хлопців у блакитному на чолі з Нормом та сержантом — мускулястим велетнем на ім'я Мерв. Старі добрі Норм та Мерв — гордість поліції моралі Кінгз-Кросу!

Прикро, що я не можу переказати цю історію своїм близьким.

Я ще не познайомилася з Клаусом, тому відмовилася від того, щоб куховарити самій. Отже, я трішки схитрувала й замовила всі ці смачні страви у своїй улюбленій гастрономії. Але моїм рідним жодна не стала до смаку: ані салат з макаронами, ані долма, ані шаурма. Я купила божественне апельсинове печиво з лікером, з товстим шаром ароматного масляного крему між тоненькими про-

шарками тіста. Мої рідні лише повертіли їх у руках. Гаразд. Здогадуюсь, що біфштекс з картоплею фрі, варений пудинг з ізюмом і заварним кремом або морозиво з шоколадним сиропом — ось про що вони мріють, коли вночі у них бурчить у шлунку.

Вони ходили всюди, мов кішки у незнайомому місці, яке — це вони давно вирішили — їм не до вподоби. Мої брати трохи сором'язливо сунули носа крізь завісу зі скляних кульок, щоб огледіти мою спальню, а мама з татком взагалі не звернули на неї уваги. Бабусю ж більше турбувало те, що їй кожні півгодини потрібно було пі-пі. Бідолашна матуся мала її постійно виводити надвір і супроводжувати до пральні, бо мій унітаз у блакитних птахках виявився надто високим, щоб бабуся могла на нього видертися. Я вибачилася за стан туалету та ванної кімнати, пояснила, що, коли матиму час, все пофарбую велосипедною емаллю, тож приміщення матиме цілком пристойний вигляд. «Кобальтово-сині стіни, ванна — біла з пурпурним», — збуджено гомоніла я. Більшість часу розмовляла саме я.

Коли я запитала, чи бачив хто-небудь Мерл, мама припустила, що тепер я не бажаю мати з цією дівчиною нічого спільного, — тепер, коли переїхала, бо не вірить, що у «Квінз» персоналу заборонено відповідати на приватні дзвінки. Мама говорила це тихо, ніби заспокоюючи мене — так говорять матері, коли вважають, що їхні діточки будуть гірко розчаровані, але я лише знизала плечима. Прощавай, Мерл.

Про Девіда вони знали більше, ніж про Мерл, хоча він і не приходив до них — не наважувався, здогадалася я, доки не зійде той синець, яким я його нагородила.

- У нього нова дівчина, — мимохідь додала мама.
- Сподіваюся, вона католичка, — бовкнула я.
- Так, католичка. І їй лише сімнадцять.

— На нього схоже, — зітхнула я з полегшенням. Більше ніяких *девідів мерчісонів*! Він знайшов новий віск, щоб виліплювати собі дружину.

Я прибрала недоїдене печиво й зробила чай, коли нарешті матеріалізувалися місіс Дельвекіо-Шварц з Фло. О господи! Родина не знала, що й думати! Одна не розмовляє, інша розмовляє з таким жахливим австралійським акцентом, і єдине, що можна було сказати про їхні невипрасувані сукні, — що вони чисті. Фло, як завжди боса, була вдягнена у звичайний дитячий фартушок тютюнового кольору, а її мати навпаки — вся в оранжевих маргаритках на яскравому рожево-бузковому фоні.

Хазяйка кинула на мого високого атлетичної статури батька, безсумнівно, багатообіцяючий погляд, сіла й заволоділа його увагою, чим роздратовала мою матусю. На своє виправдання місіс Дельвекіо-Шварц обрала розмову про Гаррієт Перселл з нашого роду й почала допитувати, чому, коли в його поколінні не було дівчат з таким іменем, він нагородив цим жахливим ім'ям свою єдину дочку. Природно, що тато пішов жіночим примхам назустріч — від такої уваги в нього аж очі запалали. Яке кокетство! Йому вже скоро вісімдесят, але на вигляд не більше від шістдесяти п'яти. Правду кажучи, дивлячись на них, я думала про те, що вони насолоджуються товариством одне одного. Місіс Дельвекіо-Шварц слід вже було піти, тож матуся дуже розсердилася, а бідолашна бабуса, схрестивши ноги й скосивши погляд, теж відчайдушно воліла піти. Лише тоді, коли місіс Дельвекіо-Шварц і слід проховол, мама зробила бабці ласку. Я ніколи раніше не бачила матусиних ревнощів.

— Від цієї малявки я весь аж затрусився, — зізнався Гавін. — Схоже, спершу Бог мав намір зробити її недорозвинутою, а потім забув і подарував розум.

Я розлютилася майже так, як і мама, кинула на брата зневажливий погляд — короткозорий юнак!

— Фло — особлива! — відрізала я.

— А мені вона видалася трохи виснаженою, — винесла вердикт бабуса, коли вони разом з мамою повернулися з туалету. — А яка в неї мати — жінка-гора! Дуже типово!

Це найжахливіша лайка, якою бабуса характеризувала людей. Типовий. Мама палко з нею погодилася.

О господи! Я вирядила їх о десятій, стояла й махала рукою «до побачення», коли тато увозив усіх на новенькому «Форді». Стояла й сподівалася, що вони більше ніколи не повернуться. Що вони сказали про мене, мою квартиру, Будинок, Фло й місіс Дельвекію-Шварц, коли дісталися додому, можу лише здогадатися. Але впевнена: ставлення татка до моєї хазяйки дещо відрізняється від ставлення до неї моєї мами. Б'юся об заклад, що старому прокляттю досить перетворитися на буденні негаразди, щоб переконатися: родина Перселлів не стане постійними відвідувачами Будинку, якщо їм заманеться вийти в люди.

Від чого хотілося плакати — це від емоцій та вражень, що переповнювали мене. За останні чотири тижні зі мною стільки сталося! А ще, побачивши їхні обличчя, коли вони дивилися на малюнки Фло у передпокої, я зрозуміла, що не зможу їм відкритися. Чому так, коли я досі люблю їх до смерті? Люблю. Люблю! Але це нагадує прощання з другом, який пливе до Англії на старенькому пароплаві «Гімаїлаї», а ти прийшла до порту його проводити. Ти стоїш, вдивляєшся в сотні облич людей, що тісняться біля поруччя, тримаєш у руці яскравий транспарант, а буксирні судна знімають корабель з ківти, він рушає від пристані, і всі транспаранти разом з твоїм рвуться, падають і пливуть у брудній воді без будь-якої мети, просто як уламки.

Колись я приїду до них у Бронт. Я вже писала в щоденнику, що ніколи не зможу повернутися до Бронту, але я мала на увазі — повернутися душею. Утім, тіло має виконувати свою справу.

Неділя, 28 лютого 1960 року

Завтра я можу запропонувати одружитися зі мною кому забажаю, бо цей рік високосний, тож у лютому двадцять дев'ять днів. Жодних шансів.

Сьогодні я познайомилася з Клаусом, який не поїхав на вихідні до Баурала. Він виявився маленьким повнощоким «парубком» років за п'ятдесят з великими круглими блакитними очима. Він розповів мені, що за часів війни служив у німецькій армії «канцелярським пацюком» в навчальному батальйоні поблизу Бремена. Потім англійці вислали його до табору в Данії, а далі запропонували на вибір Австралію, Канаду або Шотландію. Він обрав Австралію, бо вона була далеко від Німеччини. Два роки працював урядовим чиновником, а потім повернувся до тієї роботи, якої колись навчався, — роботи ювеліра. Коли я спитала його, чи не зміг би він навчити мене кухарити, він аж увесь засяяв і відповів, що зробить це залюбки. Він настільки добре розмовляє англійською, що за акцентом його можна прийняти за американця, і татування «СС» під пахвами у нього немає: я бачила, як він у самій майці розвішує свою білизну. Ось тобі, Девіде Мерчісон, з твоїм дрібним упередженням щодо нових австралійців. Ми з Клаусом домовилися зустрітися наступної середи о дев'ятій вечора. Він запевнив, що для європейця це «дитяча година», а я сподівалася, що до цього часу вже точно буду вдома, навіть якщо роботи буде до дідька.

У п'ятницю я заскочила у відділ продажу алкогольних напоїв у пабі на Пікаділлі, щоб придбати коньяк три зірочки

у Джо Двайєра — цей хлопець вже майже став моїм добрим знайомим, та й коньяк вже не здавався таким огидним. Сьогодні я сама побігла нагору до хазяйки, і та радо зустріла нас із коньяком. Мене зачаровує ця жінка, тому я хочу якомога більше дізнатися про неї.

Поки Фло з десятками й десятками олівців навколо малювала свої безтямні карлюки на свіжопофарбованій стіні у кімнаті, ми, огорнуті паруючим солоним повітрям, сиділи на балконі з чарками, тарілками з копченим вугром, хлібиною, з півкіло масла і купою вільного часу — принаймні, так здавалося. Вона мені ані жестом, ані словом не натякнула, що когось іще чекає в гості, облишивши надію хутко мене позбутися. Проте я бачила, що вона постійно стежить за Фло: вона сіла так, щоб було видно, як Фло малює, і щоразу кивала головою й рохкала, коли маленька фея повертала свою голівку з німим запитанням в очах.

Я поскаржилася на свою вже набридлу незайманість, на Девіда, на слиняві поцілунки Норма, який не виправдав сподівань; вона слухала, наче ця інформація була дуже важливою, а потім запевнила мене, що прощання з незайманістю вже не за горами, бо так казали карти.

— Ще один дзвінковий король, знов-таки лікар, — вела вона далі, роблячи сандвіч з копченого вугра з маслом. — Він десь поряд із твоєю виноювою кралею.

— Піковою дамою?

— Так, піковою дамою. За винятком Бобі, всі у Будинку дами хрестів, принцесо. Сильний! — вона продовжувала свою розповідь про дзвінкового короля. — Корабель, який пливе в ніч. Це дуже добрий знак, принцесо. Ти не закохаєшся в нього. Це самогубство — ставати жінкою з тим, кого ти вважаєш, що кохаєш. — На її обличчі з'явився вираз змішаної злоби, забави й самовпевненості. — Більшість чоловіків, — потайки зізналася вона, — не дуже «досвідчені» в цій справі. Так, між собою вони вихваля-

ються, але це лише вихваляння, повір мені на слово. Розумієш, чоловіки в деяких сенсах зовсім не схожі на нас, і не лише через наявність пеніса, хур-хур-хур. Їм потрібно «кінчати»: вони мають задовольнити свого «малюка», а інакше з глузду з'їдуть. Саме цей інстинкт штовхає бідолах, наче лемінгів на бескид. — Вона позіхнула. — Так, лемінги на бескиді. А нам не потрібно звільнятися від сперми, тож для нас секс є чимось на кшталт — ну, не знаю, — менш важливим. — Вона зітхнула. — Ні, це не зовсім доречне слово — «важливе».

— Обов'язкове? — припустила я.

— Саме так, принцесо! Обов'язкове. Тож, якщо твій перший раз відбудеться з чоловіком, який, на твою думку, випорожняється солодкою карамеллю, ти, скоріше за все, зневіришся. Обирай насправді досвідченого чоловіка, якому подобається дарувати насолоду жінці так само, як і «задовольняти» свого «приятеля». І карти провіщують його тобі, обіцяю.

Зрештою я почала розповідати про родинні страхи, хоча їй те, певно, не зрозуміти, бо вона вміє не занепадати духом, а ще про корабель зі зламаними вітрилами.

Поки ми розмовляли, вона пестила карти, мов друзів, час від часу перегортала карту, потім клала її назад до колоди — як я бачила, трохи не уважно. Потім вона запитала мене, де була я: на кораблі чи на березі. Я відповіла, що на березі. Точно на березі.

— Добре, добре, — задоволено зазначила вона, — ти не з тих, хто втрачає землю під ногами, принцесо. І ніколи не втрачатимеш. Ти твердо стоїш на землі, мов великий старий евкالیпт. Навіть сокира тебе не здолає. Ти не з тих, хто пливе за течією, як, наприклад, наша Паппі. Вона мов купка водоростей у владі течії. Ти промінь світла для Будинку, Гарріет Перселл, промінець світла. Я так довго на тебе чекала!

Вона проковтнула залишки коньяку, налила собі ще порцію і, ретельно перемішавши карти, почала викладати їх на стіл.

— Я досі ще там? — егоїстично запитала я.

— Як на долоні, ще вдвічі привабливіша, принцесо.

— А я коли-небудь закохаюся?

— Так-так, але не зараз, тож не поспішай. Проте навколо тебе безліч чоловіків. Ой, ось іще один лікар! Бачиш? Ось він, дзвінковий король, якого я постійно бачу поряд із тобою. Хур-хур-хур.

Годі, всьому є пояснення. Мені було цікаво, що вона там казала про своїх дзвінкових королів, — тепер я дізналася.

— Це й насправді шикарний чоловік, схоже, більш завидний, ніж Гарольд. Якесь надто довге прізвище. Як кажуть карти, вже не першої молодості.

У грудях трохи тенькнуло, коли я згадала про ортопеда містера Дункана Форсайта. Ні, звичайно ж, ні. Завідувач відділення й скромна лаборантка з рентген-кабінету? У жодному разі! Але я прислухалася до неї настільки ж уважно, як Кріс Гамільтон прислухалася б до священика, який вінчав би її біля вівтаря.

— У нього є дружина й двоє синів-підлітків. Родині належить велика купа грошей — йому не потрібно працювати, але він працює мов проклятий, бо робота — це єдине, що в нього є. Його дружина — холодна, мов груди мачухи, тож вдома на нього чекає лише гарячий обід. Не в його характері фліртувати з дівчатами, але він, бідолашний, запав на тебе.

Хай що б казали карти, тут вони явно помилялися. Я бачила містера Форсайта лише один раз. Місіс Дельвекіо-Шварц хитрувато посміхнулася до мене й продовжила розкладання карт.

— Тут про тебе все видно. Погляньмо на інші карти. Ага! Я й для Паппі бачу чоловіка! Цей теж вже не першої моло-

дості, до того ж у нього прізвище таке ж довге, як і у твого хлопця. Господи! Що це? От чорт!

Вона прикусила язика, насупила брови й взялася вивчати карти, витягла ще, рохнула дещо сумно, як мені здалося, похитала головою, але не квапилася розповідати про те, що побачила.

— Тобі опиниться в пастці, на яку не заслуговує, — на-решті промовила вона, — але за певний час він зламає перепони. Гарний юнак цей Тобі. А ось я, винова краля! — Про це вона сповістила, коли побачила наступну карту. — Дуже гарно влаштувалася. Так-так, перемішаємо ще.

Мені ставало дедалі нудніше — певно, через те, що вона не завжди казала мені, що означає та чи інша карта і як вона впливає на загальну картину. Але, витягнувши чотири чи п'ять карт після винової кралі, вона поклала на стіл карту, на якій було зображено фігурку долілиць з десятьма виновими списками, що стирчали зі спини. Якої статі була людина — незрозуміло. Щойно місіс Дельвекію-Шварц побачила цю карту, вона підскочила, затремтіла і залпом допила коньяк з чарки.

— Лайно! — прошипіла вона. — Знов ця клята винова десятка, а поряд Гарольд.

Я мало не зомліла від задоволення, тому майже не чула її останніх слів — вона не кліпнувши оком вилаялася! Може, колись і я зважуся на щось подібне. Я достеменно не знала, як мені на це реагувати, тож запитала, що означає винова десятка.

— Якщо ти винова краля, принцесо, це означає смерть. Якщо ти дама іншої масті — жирова, дзвінкова або червова — це, скоріше за все, означає руйнацію, але не смерть. І поряд з десяткою — Гарольд. Завжди поряд Гарольд.

Мої губи заніміли, я з острахом подивилася на неї.

— Ви бачите власну смерть? — жахнулася я.

Вона від щирого серця розсміялася.

— Ні-ні! Це не так, принцесо! Людина не може побачити власну смерть! Про майбутнє провидців карти мовчать немов мумії в гробниці. Я спантеличена, бо не розумію, що означають Гарольд і винова десятка. Уперше вони з'явилися поряд напередодні Нового року і відтоді постійно йдуть у парі.

Гарольд лежав догори ногами.

— Перевернутий жировий король — так пояснила це місіс Дельвекіо-Шварц. Я утямила: коли карта лежить догори ногами, її значення тлумачиться на протилежне тому, яке їй зазвичай властиве. *Але чому цей Гарольд такий особливий?* Спитати я не наважилася.

Фло кинула свої олівці й вийшла на терасу. Проходячи повз мене, дівчинка мимохідь торкнулася своєю атласною шокою моєї руки, але не полізла до матері на коліна, щоб посмоктати молока, а схопила матусину чарку з коньяком і випила. У мене щелепа одвисла від потрясіння.

— Нехай ласує, — мовила місіс Дельвекіо-Шварц, читаючи моє здивування як розгорнуту книгу. — Сьогодні неділя, тож їй відомо, що трапиться.

— Але ж вона перетвориться на алкоголічку! — пропихала я.

Вона гучно зацмокала язиком на знак зневаги.

— Хто, Фло? Ні! — відповіла вона на диво зневажливо. — Цього немає ані в картах, ані в її гороскопі, принцесо. Коньяк — не просто алкоголь, він лікує душу. — Вона скося подивилася на мене. — До того ж допомагає не втрачати віру! Якщо пити інші напої — наприклад, пиво! — тебе розвезе.

Далі все трапилося настільки швидко, що я навіть не зрозуміла. Фло сіпнулася, підстрибнула, кинула напівпорожню чарку з коньяком, що той аж розплескався, втекла до вітальні, мов за нею гналася тисяча чортів, і сховалася під диван.

— Хай йому грець, сюди йде Гарольд, — зітхнула місіс Дельвекіо-Шварц, підводячись, щоб узяти назад віцілілу

чарку. Не в змозі отямитися від вчинку Фло, я рушила за місіс Дельвекію-Шварц до вітальні.

Він повільно увійшов до кімнати, мов паралізований старий танцюрист, — кожен крок виважений, наче він викарбовував візерунок рухів. Бляклий, зморщений низенький чоловічок за п'ятдесят з гаком дивився на нас над своїми окулярами, вмощеними на тонкому гострому носі. Надзвичайно недоброзичливо дивився. Але цей жахливий погляд дістався мені, а не місіс Дельвекію-Шварц. Мені бракує слів, щоб описати те, чого мені раніше ніколи не траплялося, — а я ж працювала з божевільними пацієнтами, проїняними думками про вбивство! Він дивився на мене з такою ненавистю, з такою злобою! І раптом я згадала, що місіс Дельвекію-Шварц казала: я теж винова краля. Збагнула: а що, як вона побачила в картах саме мою смерть? Або Паппі? Або Джим?

Здається, вона навіть не помітила, що щось не так, і прогуділа:

— Знайомся, Гаррієт, це Гарольд Ворнер. Він мій тутешній коханець.

Я пробелькотіла щось чемне у відповідь, на що він лише холодно хитнув головою, наче більше ані секунди не міг на мене дивитися. Якби я не мала добрих метр сімдесят п'ять зросту, присягаюся, заховалася б під диван разом із Фло. Бідолашна дитина! Гарольд, вочевидь, діяв на неї так само.

«Він мій тутешній коханець». Ось чому всіх цікавило, чи познайомилася я з Гарольдом!

Вони вдвох вийшли з кімнати: він перший, вона за ним, мов вівчарка, яка заганняє ягня, що відбилося від стада. Імовірно, вони попрямували до її спальні. Або до Гарольдової — його квартира була просто над моєю вітальнею. Зрозумівши, що вони не повернуться, я лягла на підлогу, відсунула витертий край покривала з дивана й побачила пару величезних очей, які сяяли у темряві, наче зариті

в землю скляні кульки. Мені знадобився деякий час, щоб умовити Фло вилізти звідти, але врешті-решт вона поповзла по лінолеуму, мов краб, і рухалася так, доки не опинилася біля мене й не повисла у мене на шиї. Підтримуючи малу під сідниці, я подивилася на неї.

— Ну що ж, янголятко, — сказала я, пестячи її по голові, — може, підемо до мене й розсортуюмо твої олівці?

Тож ми позбирали їх із підлоги — там, напевно, було більше від сотні. То були не дешеві дитячі олівці, а німецькі професійні, найрізноманітніших відтінків. Вірогідно, Фло щодня могла б вдягати нову красиву сукню за ті гроші, які її мати витратила на олівці.

Цього вечора я багато нового дізналася про Фло. Вона не розмовляє — принаймні у моїй присутності, — але має ясний розум, а ще вона спритна, розумна дитина. Ми зробили жолобки зі шматка картону, і я попросила Фло зібрати всі зелені олівці — вона зібрала. Потім я наказала їй розкласти їх від темно-зеленого до салатного й спостерігала, як вона розмірковує над тим, чи належить жовто-зелений колір до палітри зелених кольорів. Ми розсортували червоні, рожеві, жовті, блакитні, коричневі, сірі, фіолетові й помаранчеві, і жодного разу вона не помилилася. Безсумнівно, їй це подобалось, бо за деякий час вона почала щось мугикати, не розтуляючи рота, — якусь дуже красиву мелодію. Вона навіть не намагалася помалювати мої стіни — я була здивована. Ми сиділи в кріслах, їли картопляний салат, капусту та шинку, пили лимонад, а потім разом лягли у моє ліжко й задрімали. Коли я намірялася кудись іти, вона хапалася за мою ногу і йшла зі мною. Ніколи в житті я не була такою щасливою, як цього вечора, коли залишилася із Фло в її світі. Поки її матуся, ця дивовижна суміш суперечностей, вибрикувала в ліжку з дуже хворим чоловіком. Що ж раніше робила Фло недільними вечорами? Зустрічі з Гарольдом відбувалися щонеділі — місіс

Дельвекіо-Шварц ясно дала це зрозуміти. Винова десятка, дама цієї самої масті, смерть.

Я відвела Фло додому, коли почула, як її мати розшукує своє янголятко. Мала побігла, тримаючи мене за руку, привітала маму. Вона ніяк не виказала образи за те, що її покинули на дві години. Я залишила їх удвох. У мене плуталися думки й боліло серце. Коли я зачинила їхні двері і глянула у темний коридор, що вів у задню частину будинку, мене охопив тваринний жах. У темряві, намагаючись не видати своєї присутності, стояв Гарольд. Я уявила, як він злився зі стіною: верхня частина корпусу тьмяного кольору, нижня — вся у карлючках. Наші погляди зустрілися, і в мене пересохло в роті. Ненависть! Я відчула її на дотик! Не маючи змоги достатньо швидко збігти по сходах, я прочитала це в його очах.

І навіть зараз, хоча вже давно слід бути у ліжку, я сиджу тут, за столом, а в мене аж мурахи по спині. Що я зробила цьому жахливому маленькому чоловіку, чим заслужила таку ненависть? І хто ж ця пікова дама? Місіс Дельвекіо-Шварц, Паппі, Джим чи я?

Середа, 2 березня 1960 року

Найліпше в тому, щоб використовувати як щоденник звичайний зошит, — те, що в тебе не залишається порожніх сторінок, які ти забула старанно заповнити. Я просто пишу дату, починаючи запис відразу після останнього, навіть якщо той був два тижні тому. Я вже закінчую другий товстий зошит. І хоча на моїх дверях пазовий замок, я сама

змогла відімкнути його, коли забула ключ, отже, будь-хто з мінімальною кількістю підручних засобів може зробити те саме. Ось чому я ховаю списані щоденники у глибині буфета, де тримаю великий шмат тільзитського сиру. Припускаю, що ніхто, навіть Гарольд не наважиться запхати свого носа у буфет, щоб щось знайти. Смердить неймовірно! Мені вдається стримувати сморід усередині буфета за допомогою пластиліну, яким я позамашувала всі шпарини у дверцятах, ще й причепила попередження під знаком «радіація» і черепом з кістками: **СТЕРЕЖИСЯ СИРУ!** Так я вбиваю двох зайців: по-перше, віддерти пластилін не так вже й просто, тож я куштую сир не частіше, ніж раз на тиждень — скуштувавши один раз, не можу зупинитися. По-друге, мої списані щоденники у безпеці. Задля цього я заліпила у пластилін волосся — ці хитрощі я бачила в якомусь детективному фільмі, а зошит, у якому я зараз пишу, всюди ношу з собою — і вдома, і на роботі. Коли йдеться про таємниці, усі засоби не зайві.

Сьогодні на роботі стався дивний випадок. Привалило багато роботи: на злітно-посадковій смузі аеропорту Маскот розбився літак з двадцятьма пасажирями на борту. Половину з них відправили до лікарні Святого Георга, іншу — до нас, і живих і померлих. Ненавиджу опіки. А кому вони подобаються? Шістьох пасажирів і двох пілотів відразу ж направили з відділення нещасних випадків у морг, але двоє пасажирів ще залишалися живими, коли я йшла додому. Ох і сморід! Його неможливо позбутися, як запаху підгорілого смаженого м'яса, а це означає, що решта пацієнтів відділення непокоїться й страхається. Навіть медсестри налякані — а з ними таке нечасто трапляється.

Кріс була на нараді, яку проводила сестра Агата, а молодший лаборант прибирала темну кімнату, поки я зашивала мішки з піском — для різноманітності, бо була не дуже зайнята. І тут увійшов містер Дункан Форсайт! Я сиділа за

столом у кімнаті, де очікують своєї черги пацієнти, і вправлялася з голкою. Якусь мить я навіть не зводила очей. А коли подивилася вгору, роззявила рота. Він так до мене посміхався! Насправді привабливий чоловік! Я вичавила чемну посмішку, підхопилася, сховавши руки за спиною, мов слухняний підлеглий у присутності самого Бога. Підборіддя та черевце підібрано, «стояти струнко». Після двох років роботи у лікарні це виходить само собою.

Йому був потрібен лише телефон — як він пояснив, телефон у його відділенні вже червоний від дзвінків про катастрофу. Я показала, де знаходиться наш апарат, і стояла «струнко», поки він наказував своєму заступнику зібрати всіх підлеглих на Чічестер, 4. Лікар поклав слухавку, і я думала, що він одразу ж піде, але він залишився. Присів на край столу, звівши одну ногу, і уважно подивився на мене. Потім запитав, як мене звуть, а коли я назвалася, він повторив моє ім'я.

— Гарріет Перселл. Як гарно й старомодно звучить!

— Так, сер, — відповіла я, стоячи стовпом.

Зелені очі приховували таємницю. У любовних романах очі завжди смарагдові, але в моєму випадку вони мали скоріше мінливий болотяний колір. У мене очі чорні, важко навіть відрізнити зіницю від райдужки, саме тому, гадаю, його очі мені так сподобалися: зовсім не схожі на мої. Він сидів, не зводячи з мене своїх дивовижних очей, мовчки посміхався, надто довго — так, що я відчула, як палає моє обличчя. Потім він зіскочив зі столу й попрямував до дверей тією на диво непевною ходою, якою зазвичай ступають хірурги, — ніби зовнішні сили просувають їх з місця на місце.

— Прощайте, Гарріет, — кинув він мені.

Оце так! У нього, певно, зріст метр дев'яносто, бо я мала дивитися на нього знизу вгору. Ох, який красень! Але місіс Дельвекіо-Шварц не затьмів мене у пастку цими своїми нікчемними картами!

А ввечері відбувся мій перший урок з куховарства. Клаус вже приготував усе необхідне, коли близько восьмої я постукала в його двері, бо почула звук скрипки і знала, що він не заперечуватиме, якщо прийду раніше. Він віртуозно грає на скрипці щось класичне, сповнене великої туги. Я не знавєць класичної музики, але гра Клауса мені подобається, тож я придбаю будь-яку платівку, що він порадить. Відразу зрозуміло: Біллі Воган¹ помер.

Ми приготували бефстроганов зі шпечлем (я попросила Клауса сказати по буквах, бо цього слова немає в Оксфордському словнику англійської). Мені здалося, що я померла й потрапила на небеса. Він навчив мене нарізати заморожене філе яловичини тоненькими скибочками, нарізати гриби й шаткувати цибулю й прочитав мені цілу лекцію про те, як зберігати ножі гострими. Шпечль за складом схожий на бабусині галушки, але Клаус пропустив тісто у киплячу солону воду крізь друшляк, постійно відрізаючи. На вигляд це нагадувало короткі товсті макарони.

— Швидко підсмажуєш м'ясо — ледь-ледь, кладеш у казанок, підсмажуєш до золотавого кольору цибулю, додаєш її у казанок, підсмажуєш гриби, доки вони не стануть м'якенькими, додаєш їх у казанок. Розжарюєш сковороду, потім додаєш трохи коньяку.

Коли він додав коньяк (він глузував з коньяку три зірочки), той зашипів, забулькотів, випарився.

— Додаєш на сковороду свіжих вершків і тільки потім сметану, Гаррієт. Якщо не додаси вершків, твій соус може скипітися. Я надаю перевагу їжі свіженькій, щойно приготованій, тож використовую свіжі вершки, щоб сметана

¹ Ральф Воган Вільямс (1872—1958) — англійський композитор, стилю якого притаманне залучення у твори народних мелодій. (Прим. ред.)

не скипалася. Додаєш сметану, потім вливаєш французьке віскі, розмішуєш, поки не закипить, — «розійдуться» всі грудки. Потім вливаєш соус у казанок, все перемішуєш — і вуаля! Бефстроганов!

На все про все у нас пішло півгодини — я ніколи не куштувала нічого смачнішого.

— Не слід додавати томатної пасти або маринованих помідорів, — розпікав мене він, наче я збиралася відразу ж скоїти ці злочини. — Мій спосіб приготування бефстроганов правильний і єдиний можливий. — Він хвилину подумав, потім додав: — За винятком коньяку, але коньяк вибачимо. Тримайся простих смаків, пересвідчись, що те, що ти використовуєш в соусі, не маскує основні інгредієнти. Коли маєш яловичину, гриби та цибулю, — навіщо при-смак? Що ж тоді маскувати ароматами?

Кінець уроку. Наступного тижня ми будемо готувати курячу паприку із солодкої угорської паприки! Ми трохи посперечалися через те, хто має сплачувати за продукти, — він наполягав, я не погоджувалася. Врешті-решт вирішили розділити витрати навпіл.

У суботу піду пошукаю ножі, точило та французьке віскі. Не можу дочекатися, коли розповім мамі, як готувати підливку без грудок! Змішати її з французьким віскі!

П'ятниця, 11 березня 1960 року

Відмовляюся вірити цим картам!

Сьогодні в нас були лише черепно-мозкові травми. Не знаю, чому трапляється саме так. Інколи ми більше

працюємо з якимись конкретними травмами. Сьогодні були лише голови, голови, голови.

Кріс була ще на роботі, коли Деметріос, санітар-новоавстралієць, привіз у кріслі пацієнта з численними ушкодженнями голови. Деметріос — грек, тож він ще й підробляє перекладачем, щоб мати змогу спілкуватися з людьми усіх національностей, які нещодавно приїхали до Австралії. Я особисто дуже люблю новоавстралійців, думаю, вони потрібні країні — вони як бефстроганов замість звичайного смаженого м'яса з картоплею. Але моя родина їх ненавидить — так само як і міс Крістін Гамільтон. Шкода! Бо Деметріос вважає Кріс привабливою. Він неодружений, досить високий і симпатичний, трохи схожий на іноземця. До того ж він зізнався мені, що працює у лікарні лише тимчасово, бо збирається вступити до вечірнього коледжу, вивчати автомеханіку. Він мріє коли-небудь відкрити власний гараж. Як і всі іноземці, він дуже багато працює, заощаджуючи кожен копійку. Гадаю, саме через це старі мешканці Австралії ненавидять нових. Новоприбульці розцінюють роботу як привілей, а не право. Вони такі щасливі, коли вдається знайти роботу, щоб і шлунок не бурчав, і на рахунках дещо залишалось!

У будь-якому разі, пославши Кріс млюсний погляд й доставши у відповідь злий, хлопець ретирувався, залишивши нас із пацієнтом. А той — по вуха в скипидарі, смердів пивом, не хотів лежати спокійно. Коли ж я нахилилася над ним, щоб підсунути мішок з піском йому під шию, його змудило на мене. Боже, яка гидота! Я мусила залишити Кріс лаятися, а молодшого лаборанта — мити підлогу, і швидко бігти до жіночої службової кімнати, щоб зняти форму, черевики, панчохи, пояс з підв'язками, бюстгальтер, трусики — все. У моїй шафці була ще одна форма, але ані білизни, ані пари змінних черевиків я не мала, тому була змушена помити свої у раковині, випрати білизну, викрутити, як змогла, і знову вдягти на себе, навіть панчохи. У лікарні суворо

заборонено ходити з голими ногами. Мої улюблені старі черевики вже ніколи не стануть такими, як колись. Яка трагедія! Цілих три роки вони пестили мої ніженьки; тепер я буду змушена придбати нові та розношувати їх — жах для тих, хто постійно працює стоячи. Оскільки черевики викрутити не вдалося, я взула їх на ноги зовсім мокрими й почалапала назад до рентген-кабінету, залишаючи по собі доріжку мокрих слідів. Заявилася старша медсестра, оглянула мене з голови до ніг.

— Міс Перселл, після вас залишається мокра підлога, це надзвичайно небезпечно для інших, — холодно зауважила вона.

— Так, мем. Я розумію, мем. Перепрошую, мем, — відповіла я й миттєво сховалася за дверима нашого кабінету.

Навіть не намагайтеся виправдовуватися перед старшою медсестрою чи сестрою Агатою, просто тікайте хутчіш. Але хіба вона не вражає? Вона бачила мене лише раз, проте знає, хто я і як мене звуть.

І весь день пішов шкереберть — один із «тих» днів. Але о четвертій я відіслала молодшого лаборанта додому, трохи попрацювала сама і, коли понесла брудну постільну білизну на смітник, полюючи на когось із прибиральників, щоб вони приділили особливу увагу нашій підлозі, була вже дев'ята година. Я зробила записи в журналі, підготувала плівку на завтра й усе — я вільна.

Небо обложили хмари, і ось-ось мала здійснитися березнева буря. Звичайно ж, парасолька була зі мною, але коли я подивилася праворуч і ліворуч по Південній Даулінг-стріт, зрозуміла, що всі таксі посходили з маршрутів, поки не почалася злива. Було два варіанти: йти додому пішки або ночувати на пластиковій кушетці у відділенні. Проте навряд чи останнє схвалить старша медсестра.

Тільки-но сильний порив вітру закружив листячко, клаптики паперу й консервні бляшанки, з приміщення хтось

вийшов. Я не стала озиратися, хто ж це так дмухає мені в потилицю — і без того зрозуміла: це той, кого я знаю. Містер Форсайт — ні більше ні менше! Він подарував мені свою сліпучу посмішку й кінчиком величезної чорної парасольки вказав на стоянку для «почесних персон». Усі «ройси» та «бентлі» роз'їхалися, лишилися тільки «мерседес» 30-х років випуску та «ягуар» з лискучим чорним салоном. «Ягуар», — сама із собою уклала я парі.

— Ось-ось лине як із відра, Гарріет, — промовив він. — Дозвольте відвезти вас додому.

Я наважилася щиро посміхнутися йому у відповідь. Категорично похитала головою.

— Дякую, сер, але я сама впораюся.

— Насправді мені це нескладно, — і далі наполягав він, а раптом заулюлюкав: безодні небесні розкрилися, і линув дощ. — Гарріет, не можна чекати на автобус тут, на зупинці, а таксі зараз зі свічкою не знайти. Дозвольте я відвезу вас додому.

Але я стояла на своєму. Лікарні — це вируючий розсадник пліток, а ми стовбичили у людному місці, тут постійно заходили й виходили люди.

— Дякую вам, сер, — рішуче відповіла я, — але від мене смердить блювотою. Я краще прогуляюся.

Я високо скинула підборіддя, але настрої був зіпсований. Якусь мить він вглядався у моє обличчя, потім знизав плечима, розкрив свою парасольку, на ручці якої було вигравірувано послання від Єремії та Марка, і побіг до чорного «ягуара». Молодець, Гарріет! Такий «мерседес» 1930-го року випуску скоріше личить психіатру чи патологоанатому. Ортопеди — це ортопеди. Коли чорний «ягуар» з посвистом пролетів повз мене, я змогла розгледіти розмиту пляму його обличчя за запотілим лобовим склом і руку, яка помахала мені «прощай». Я не відповіла.

Натомість я почекала ще трохи, розкрила свою парасольку й почала п'ятикілометрову ходу додому. Краще нехай так. Значно краще.

Понеділок, 28 березня 1960 року

Я розривалася між роботою та куховарством, тож у мене не вистачало сил робити записи у щоденнику. Але сьогодні ввечері трапилось дещо, чого я ніяк не можу викинути з голови, тож можливо, коли я про це напишу, зможу відігнати думки й рушити-таки у жадану країну Морфея.

Джим покликала мене на незаплановані збори до себе. Їхня квартира виявилася цікавою сумішшю яскравої жіночності Боб та неприхованої чоловікоподібності Джим. Я вже знала, що той «Харлей-Девідсон» біля платана на Вікторія-стрит належить Джим, тому зовсім не здивувалася, коли на стінах побачила плакати з мотоциклами. Вони завжди запрошували мене на свої збори, які відбувалися регулярно, але до сьогодні я відмовлялася — визнаю, це звичайне боягузтво з мого боку. Я вважала, що не хочу знайомитись надто близько з жінками, більшість з яких мають чоловічі імена — Френкі, Біллі, Джо, Роббо, Рон, Берт. Але мені подобаються Джим і Боб, бо вони частина Будинку. Місіс Дельвекіо-Шварц якось сказала мені, що «заплямовані» завжди повинні зубами землю гризти, щоб пробити власний шлях у житті (її порівняння завжди яскраві, але я ніколи не знаю, коли ця стара напівбожевільна жінка водить мене за ніс). Коли сьогодні

Джим вмовила мене прийти, я зрозуміла, що мене перевіряють, тому й пішла.

Цілковитою несподіванкою для мене виявилось те, що на зборах були присутні Тобі та Клаус. Проте не було місис Дельвекію-Шварц. Ще я побачила тут шість незнайомих жінок. Одна, яку відрекомендували Джоном, виявилася адвокатом — навіть королівським радником¹. З глузду можна з'їхати — особі у спідниці здертися на саму гору сходів правосуддя! Чи радше — у костюмі чоловічого крою. Гаррієт, припини! Зараз не час відхилятися від теми. Гадаю, цими пустими зауваженнями я намагаюся ухилитися від того, щоб перенести на папір привід зборів.

Бракувало головних учасників драми — Френкі та Олівії. Я припустила, що Френкі — хтось на зразок кумира лесбіянок, дуже енергійна, приваблива, до того ж дуже мужня. Вона закохалася в Олівію, якій лише дев'ятнадцять. Дуже красива дівчина з надзвичайно заможної родини. Коли батько Олівії дізнався про сексуальну орієнтацію доньки, він не просто оскаженів, він вирішив її провчити й пустив у діло свої зв'язки. Френкі з Олівією схопили посеред стежки, де вони прогулювали свого собаку, і відтягли у якийсь поліцейський відділок десь у передмісті Сіднея. Там їх всю ніч без упину гвалтували десятеро чи й більше молодиків у формі, а сьогодні вранці, на світанку, викинули на шосе за станцією Мілсон-Пойнт разом із трупом їхнього собаки. Зараз вони з тяжкими ушкодженнями перебувають у лікарні «Матер».

Я відчула, що мене просто тут знудить, хотіла вибачитися й виблювати свій обід, але гордість переборола нудоту, і я залишилася на місці. Тобі лише поглянув на моє обличчя й одразу ж пересунувся з протилежного кутка кім-

¹ Найвище адвокатське звання у королівствах Співдружності.

нати до мене, сів поруч і обережно взяв за руку. Я відчайдушно схопилася за нього. Джо, королівський адвокат, розповідала про позов до суду, але Роббо сказала, що Френкі відмовилася давати свідчення. Бідолашну ж Олівію збираються перевести в лікарню «Розел» у відділення гострих психічних травм, тільки-но вона достатньо одужає, щоб витримати цей переїзд.

Коли вшухли перша лють та галас, присутні почали обговорювати проблеми жінок-лесбіянок. Можливо, саме тому, що тут була присутня я. Роббо сказала, що колись вона була одружена й народила двох дітей, але її чоловік розлучився з нею, і тепер їй не дозволяють бачитися з дітьми, доки вона не доведе, що не має на них «згубного впливу». Двоє з присутніх жінок зазнали в дитинстві сексуального насильства від власних татусів, ще одну матір «продала» якомусь багатію, чий сексуальні вподобання полягали в анальному сексі з маленькими дівчатками. Усі вони мали шрами, душевні чи фізичні. Джим і Боб, порівняно з іншими, видавалися нетиповими: єдине, чого зазнала Джим, — це відмова від неї батьків: ті викинули її з дому через те, що їй подобалося вбиратися як чоловік. Батьки Боб досі жили у блаженному невіданні, вони й гадки не мали, що Джим — жінка.

Після зборів Тобі відвів мене до себе на горище й напоїв кавою з коньяком, бо я тремтіла, як старий служака з нападом малярії.

— Я не думала, що бути лесбіянкою — злочин, — зізналася я, коли гарячий напій заспокоїв мої нутрощі й серце припинило калатати. — Я знаю, що за гомосексуалізм карають за законом, але хтось мені розповідав, що коли закон було подано на підпис королеві, її величність королева Вікторія викреслила статтю, яка стосувалася жінок; вона відмовилася повірити, що жінки можуть бути гомосексуаль-

ними. Виходить, якщо Френкі та Олівію заарештували, це таки злочин.

— Ні, ти маєш рацію, — відповів Тобі, знов наливаючи мені кави. — Бути лесбійанкою законом не заборонено.

— Тоді як могло трапитися подібне? — здивувалася я.

— Тишком-нишком, Гарріет. Таємно. Ти не знайдеш прізвищ Френкі та Олівії в журналах поліцейського відділка. Хтось із високих поліцейських чинів завинив батькові Олівії. Гадаю, татко хотів показати Олівії, на що він здатен, але справа вийшла з-під контролю. Напевно, Френкі вилаяла гвалтівників. Вона не з тих, хто стає на коліна, навіть у такій ситуації.

Тобі — він такий неупереджений. Припускаю, що всі великі митці такі, вони дивляться на світ у пошуках об'єктів для творчості.

Не можу сказати, що я не мала справи з огидним у житті. Усі, хто працює в лікарні не перший рік, стикалися. Але, правду кажучи, ніколи не знаєш всієї історії, особливо коли ти рентгенолог, до якого пацієнти приходять за знімками, а потім ідуть далі до лікарів. До того ж у нас немає часу, щоб вислуховувати історії пацієнтів. Коли ми, персонал лікарні, зустрічаємося за обідом або на вечірках, завжди обговорюємо різні «історії з життя». Іноді жах бере, коли бачиш, що з людиною зробила інша людська істота. Ні, я натрапляла. Але залишалася осторонь. Доки не переїхала до Кро-су, до Будинку.

Сьогодні ввечері полуда спала мені з очей. Я ніколи не зможу ставитися до людей, як раніше. На людях — одне, за зачиненими дверима — зовсім інше. Всюди Доріан Грей. Я не знаю, що там, в дідька, за батько в Олівії, але за цей вечір я стала достатньо дорослою, щоб зрозуміти: він у спокої сам із собою. Він винний у всьому, що сталося з Френкі та його дочкою. Терпіти не можу людей, які полюють на беззахисних! Жахливий світ.

П'ятниця, 1 квітня 1960 року (День дурня)

Сьогодні я доволі рано повернулася додому і нарешті побачила Паппі, яка вешталася без діла. Не знаю, де там вона була цього понеділка ввечері, коли всі збиралися у Джим та Боб, — я рідко коли її бачила відтоді, як почала працювати у відділенні нещасних випадків. Тобі запросив нас до «Лорензіні», винного бару в кінці Елізабет-стрит у Сіті.

— Сьогодні мені на роботі розповіли дві новини, — зізнався Тобі, коли ми спускалися сходами Макелхон до Вулу-мулу — найкоротший шлях до «Лорензіні». — Одну добру й одну погану.

Оскільки Паппі мовчала, спитала я:

— І що за добра новина?

— Мені чимало підняли заробітну платню.

— А яка погана новина?

— Бухгалтери компанії сіли й підраховали, — відповів він, кривляючись. — Виявилось, що від початку року я безробітний, як майже і всі працівники. Зважаючи на зростання зарплат, страйки, які організовують представники профспілок — з одного боку, та інвесторів, які бажають якнайшвидше отримати прибуток, — з іншого, компанія вирішила замінити людину роботом. Роботи можуть двадцять чотири години на добу без перерви та обіду затягувати гайки та складати деталі.

— Але роботи куштують купу грошей, — заперечила я.

— Твоя правда, але бухгалтери підраховали, що вони дуже швидко себе окуплять, а потім, без залучення людських ресурсів, для інвесторів розпочнеться не життя, а мед.

— Це просто жахливо! — задихнулася від обурення Паппі. Вона завжди підтримувала боротьбу робітників проти свавілля. — Це безчесно!

— Таке життя, Паппі, слід вже тобі розуміти, — повчав Тобі. — Кожен має рацію. Хазяї намагаються експлуатувати нас, а ми намагаємося експлуатувати хазяїв. Якщо хочеш когось звинуватити, звинувачуй тих, хто вигадав роботів.

— Я і звинувачую! — відрізала вона. — У всьому винна наука!

Я вставила свій п'ятак, додавши, що вважаю: у всьому винні люди, які плутають грішне з праведним.

У «Лорензіні» завжди більше самотніх молодиків, ніж жінок, тож невдовзі ми загубили Паппі. Вона, певно, вирішила переспати з усім чоловічим «боекомплектom». Тобі в глибині залу знайшов невеличкий столик на двох, і ми сиділи в затишку, спостерігаючи вир і кружляння: безліч людей, як божевільні, підсідали до чужих столиків. Бідний Тобі! Мабуть, це жахливо — кохати таку дівчину, як Паппі.

Тільки-но ми влаштувалися, біля дверей почалася якась метушня, і до бару увійшло з десятків людей, майже всі — молоді дівчата. Паппі, широко розплющивши очі, підбігла до нас.

— Гарріет! Тобі! Дивіться, хто прийшов! Це професор Езра Мар-мамбл-мамбл, всесвітньо відомий філософ!

Я попросила її повторити це, без сумніву, надзвичайне ім'я, але вона вже зникла в натовпі навколо професора Езри — Мар-цирула? Так, Марципул звучить непогано. «А дядько застарий як для “Лорензіні”», — подумала я, коли натовп розступився і з'явився професор, ніби ясне сонечко з-за хмар.

Він точно не здобуде титул «містер Америка». Обличчя у нього бридке — сама шкіра та кістки, до того ж він кволий та малий. Він відростив дуже довге волосся й зачісував його набік, щоб приховати лисину. А вдягнений він був як автори грубесних наукових праць, чії фото розміщують на зворотному боці обкладинки: твідовий піджак зі шкіряними

налокітниками, товстий светр, вельветові штани, а в руці люлька. Вечір видався спекотним та вологим, тож він, мабуть, знемагав від спеки.

Я ніколи не могла збагнути, як це у Паппі виходить. На професорі аж гронами висіли студентки, усі щонайменше років на десять молодші за Паппі, а кілька з них такі привабливі, як цукерочки, як майбутні кінозірочки. Проте і двох хвилин не минуло, як Паппі вдалося посунути дівчат — і ось вже вона сидить праворуч від професора, не відводить від нього погляду, сповненого палкого кохання; її густе, блискуче чорне волосся ніби ненавмисно торкається його руки. Може, саме через волосся. Вона єдина моя знайома з довгим волоссям. Кажуть, чоловіки обожнюють довге волосся.

Я пирхнула:

— Ось тобі й червовий валет догори ногами, — сказала я Тобі й змахнула рукою в бік професора.

Тобі здивовано витріщився на мене:

— Ти береш уроки у старої?

Я відповіла «ні», але ж вона бачила професора в картах Паппі.

— Вона теж, стара хвойда, казала, що перегорнутий червовий валет — саме той, хто Паппі потрібен. Мені відомо, що карти з фігурами лише вказують, що йдеться про людину, а решта карт її характеризує, зазначаючи ставлення цієї особи до інших, але місіс Дельвекіо-Шварц сказала мені неправду. Вона ясно як день бачила, що за фрукт цей новий «хлопець» Паппі. До того ж вона побачила ще щось, і це її насправді засмутило. Але про це вона мені й словом не обмовилась. Я вже не пам'ятаю, які карти оточували червового короля, але я пішла й придбала книгу, щоб тлумачити карти Таро, і прочитала про цього валета. Навіть якщо мені і не вдалося відтворити всю картину...

— Я гадав, що валети означають молодиків, а професору вже за п'ятдесят.

— Необов'язково, — пояснила я, вражаючи новими знаннями.

Він захилювся на стільці й поглянув на мене з-під напів-опущених повік.

— Знаєш, принцесо, іноді ти до біса схожа на нашу гос-подиню.

Я вирішила, що це комплімент.

Коли Паппі з професором підвелися й пішли, залишивши студенток на грані самогубства, ми з Тобі теж вирішили піти додому. Ми вийшли з бару майже за ними, але на Елізабет-стрит їхнього сліду вже не було. Я не хотіла, щоб Тобі проводжав мене до квартири, про всяк випадок: може, Паппі з професором розважалися в її кімнаті. Але Тобі наполіг на своєму.

О боже! З-під дверей Паппі світло не пробивається, ніяких звуків плотських утіх. Певно, у професора власний барліг, зважаючи на його любов до юних студенток.

Ми з Тобі поласували кавою, побазікали про борделі ліворуч та праворуч 17-В. Він дав прізвиська всім повіям: Цнотливість, Терплячість, Обачність, Стриманість, Благородство, Постійність, Правдивість, Голубка; володарку 17-Г він охрестив «мадам Фуга», а 17-Б — «мадам Тока-та». Зважаючи на те, що кохання всього його життя зараз, напевно, стрибає в ліжку з лисим старим лисом, Тобі чудово тримався і змусив мене сміятися аж до сліз. Він висловив протест щодо такої кількості рожевого кольору, забракував мою завісу з кульок як підсвідоме бажання бути зачиненою в гаремі, але мені було весело.

— Я здивований, що ти не відлупцювала мене, як Де-віда, — сказав він і кинув на мене погляд. — Мені складно порозумітися з жінками.

— Якщо тільки вони не лесбіянки.

— Лесбіянки не вимірюють чоловіка за шлюбною шкалою. Ні, гадаю, жінки мене не люблять через те, що я кажу те, що думаю. — Він зітхнув і потягнувся, огледів мене звер-

ху донизу. — Колись ти станеш привабливою худорлявою старою леді, однак я вважаю, що в тебе дивовижні груди.

Час змінити тему.

— Що ти думаєш про Гарольда?

— Я про нього не думаю. А в чому справа? — хмикнув він.

— Він мене ненавидить.

— Це дивно, Гаррієт.

— Так і є! — наполягала я. — Я бачила його лише раз чи два, але він лякає мене до нестями. Його очі аж палають ненавистю! Навіть гірше — не збагну, що я йому зробила.

— Думаю, полонила серце місіс Дельвекіо-Шварц, — промовив він, підводячись. — Але не турбуйся через Гарольда — у нього нічого не вийде. Стара вже по горло сита його інтригами.

Я пішла з ним до дверей; на сходах він затримався.

— Чи не могла би ти спуститися нижче? — запитав він.

Я спустилася. Тепер він був трохи вищим за мене.

— Так краще. Мені знадобиться весь мій зріст. — Його руки міцно, але ніжно обійняли мене за плечі. — Добраніч, принцесо.

І він мене поцілував.

Я подумала, що після такого трагічного для нього вечора він шукає теплого поцілунку для втіхи. Але поцілунок був зовсім не втішним. Він обійняв мене за талію, притиснув до себе і поцілував як годиться! Мої очі розчахнулися від здивування, поки тремтіння від надзвичайно збудливого відчуття пробігло вздовж щелеп і дісталось губ. Тоді я заплющила очі й віддалася почуттям. Ой, це було дивовижно! Після Девіда та Норма я не могла повірити у свої відчуття. Я знаю, що його руки нерухомо лежали на моїй спині, але мені здавалося, що вони опалюють мене до кісток. Я вся віддалася поцілунку, він лише підкорявся моєму диханню, і, коли мені знадобилося перевести подих, він притиснув обличчя до моєї шиї й пристрасно поцілував.

Ого! Це збудило все моє єство! Ну ж бо, Тобі, думала я, торкнися цих дивовижних грудей!

Цей козел відпустив мене! Обурена, я розплющила очі й побачила, що він пустотливо дивиться на мене палаючими очима.

— Добраніч, — відрізала я, вириваючи руку.

У його очах танцювали бісенята, він легковажно торкнувся моєї щоки й пішов, навіть не озирнувшись.

— З Днем дурня, — вигукнув він.

Я стрибнула в квартиру, грюкнула дверима, хвилину скреготала зубами, потім заспокоїлася. Хай там як, на день дурня чи ні, але я вперше по-справжньому поцілувалася. І мені сподобалося. Нарешті я хоч трохи зрозуміла, як це, мабуть, приємно — кохатися з чоловіком. Моя кров аж вирувала.

Понеділок, 4 квітня 1960 року

Паппі повернулася додому досить рано й навіть випила зі мною кави перед роботою. Заради цього подруга витягла мене з ліжка на дві години раніше — ну то й що. Я так хотіла дізнатися про її пригоду, тож ладна була не пошкодувати дві зайві години сну. Вона аж світилася — така красуня!

— Де ви були? — поцікавилася я.

Вона розповіла, що у професора є крихітна квартирка у Глібі, біля Сіднейського університету.

— Ми пішли до нього, замкнули двері на засув, вимкнули телефон і нікуди не виходили аж до сьогодні, до шостої

ранку. О Гаррієт, він дивовижний, досконалий — король, бог! Зі мною такого ще ніколи не траплялося! Можеш собі уявити: ми *шість годин* лежали оголені пліч-о-пліч і пестили одне одного, і тільки тоді він вперше увійшов у мене? — Її очі спалахнули від спогадів. — Ми мучили одне одного — облизували та смоктали, доки майже не «кінчали», потім зупинялися і починали все з початку. Ми «кінчили» одночасно — невже це ймовірно? В одну мить! А потім нам так стало сумно, так сумно, що ми обоє розплакалися.

Її відвертість так бентежила, що я вмовила її залишити всі «криваві» подробиці при собі, але у Паппі немає гальм, насправді немає.

— Ти сама себе бентежиш, Гаррієт, — зауважила вона несхвальним тоном. — Час вже порозумітися з власним тілом.

Я гордовито скинула підборіддя.

— Немає з ким, — збрехала я. «Тобі, Тобі, Тобі».

— Ти просто боїшся.

— Звичайно, завагітніти.

— Місіс Дельвекіо-Шварц каже, якщо жінка від широкого серця не хоче завагітніти, вона не завагітніє.

— Красно дякую, Паппі, — пирхнула я, — але не хочу випробовувати теорію місіс Дельвекіо-Шварц на собі, ось в чому справа. Тож ви гарно порозважалися з професором. Ви лише сексом займалися чи ще й встигли порозмовляти?

— Ми розмовляли без упину! Трохи покурили гашишу, полежали в обіймах одне одного, втягнули трохи кокаїну. Я ніколи не думала, що якийсь порошок та травка можуть настільки загострити задоволення!

Я знала: якщо почну напучувати її, ми посваримося, тому я просто спитала, чи професор одружений.

— Одружений, — відповіла вона якимось радісно, — із сумною, нудною жінкою, яку він терпіти не може. У них семеро дітей.

— Тож він не так вже й не може її терпіти. Де вони мешкають?

— Десь біля Блакитних гір. Він час від часу навідується туди, щоб побачитися з дітьми, але з дружиною він спить у різних кімнатах.

— Непоганий спосіб регулювати народжуваність, — зауважила я дещо уїдливо.

— Езра зізнався, що закохався в мене з першого погляду. Він каже, що я подарувала йому таку насолоду, якої не давала жодна інша жінка.

— Невже поява Езри означає, що парад чоловіків вихідного дня — справа минулого? — перепитала я.

Паппі, здалося, була відверто шокована.

— Звичайно ж, Гарріет! Мій пошук завершено, я знайшла Езру. Інші чоловіки для мене не існують.

Гаразд, чесно кажучи, не знаю, наскільки цьому вірити. Паппі вірить, тож сподіваюся, мої сумніви безпідставні. Гашиш і кокаїн. Цьому професору вочевидь відомо, як віддаватися втіхам на повну. До того ж він одружений. Багато чоловіків живуть у нещасливому шлюбі, немає жодних підстав не вірити, що Езра Марсупіал — як там його прізвище? — не один з них. Але від чого мені насправді гидко — це від способу життя, який обрав любий Езра. Він тримає свою дружину й семеро дітей достатньо далеко від роботи. І винаймає квартиру в Глібі. Дуже зручно: квартира поряд з незміряним запасом юнок. Щодо мене, то ніяк не збагну, як такий нікчема може приваблювати цих ідіоток. Вочевидь, щось у ньому є, хоча сумніваюся, що його пеніс можна порівняти з татковим садовим шлангом. Я гадаю, у всьому винні гашиш і кокаїн.

Він просто використовує Паппі, печінкою відчуваю. Але чому він обрав саме її з усіх дівчаток, які дивляться на нього, що аж слина тече? Чому Паппі так приваблює більшість чоловіків? Коли чоловік думає лише про секс, його приваблює не краса жінки. Цю таємницю я ніяк не можу збагнути.

Я люблю Паппі, вважаю її найчарівнішою дівчиною у світі. Але справа не лише в її красі.

Гарріет Перселл, ти новачок на любовному фронті. То що дає тобі право робити припущення? Поквапся, виновий королю номер один! Мені потрібна базова освіта.

Четвер, 7 квітня 1960 року

Ух! Ця дурепа Кріс Гамільтон сьогодні таке вчинила на нашій заклопотаній, але спокійній маленькій планеті! Я щиро бажаю, щоб вона таки придивилася до Деметріуса і не ляскала зубами на бідолоашного хлопця щоразу, коли той приводить пацієнта.

Сьогодні вранці у нашому кабінеті мало не помер пацієнт, а це найжахливіше, що може трапитися. Поки ми робили йому рентген, виявилось, що в нього не підозра на черепно-мозкову травму, а гострий набряк головного мозку. Незнайомий ординатор відштовхнув мене убік і, діючи дуже вправно, умить доправив пацієнта в операційну нейрохірургічного відділення. Але за десять хвилин він повернувся й нагородив нас із Кріс таким крижаним поглядом, що навіть старша медсестра позаздрила б.

— Невже ви, кляті суки, не бачили, що відбувається? — заволав він. — З ним би такого не трапилося, якби ви вчасно покликали по допомогу! Ви кляті туполобі суки!

Кріс передала мені касети для плівки, які саме тримала в руці, і гордовито підійшла до дверей.

— Будьте люб'язні пройти зі мною у кабінет сестри Топпінгем, лікарю, — мовила вона крижаним тоном. — Якщо

ваша ласка, повторіть всі свої зауваження в її присутності.

Старша сестра нашого відділення з вираженими очима увірвалась у приміщення за хвилину.

— Я все чула! — гаркнула вона. — Ох і сучий син цей лікар Майкл Добкінс!

Молодший лаборант чкурнула зі знімками до операційної у відділення нейрохірургії, а мені не було чого робити, тож я проникливо подивилася на сестру Кас, а в голові у мене так і роїлися думки:

— Вони ж знайомі, я не помиляюся? — запитала я. — Я маю на увазі Кріс та лікаря Добкінса.

Оскільки вона мешкала разом з Кріс, я припустила, що сестра Кас знала весь підспідок.

— Авжеж, — похмуро відповіла вона. — Познайомилися вісім років тому, коли Добкінс був молодшим асистентом. Вони були такі близькі, що Кріс сприйняла як належне, і вони заручилися. Пізніше він без жодних пояснень покинув її. А за півроку він одружився з фізіотерапевтом — у неї татусь був директором компанії, а матуся — членом комісії з національних питань. Оскільки Кріс все ще залишалася *virgo intacta*... ну, розумієте, незайманою, вона не могла навіть погрожувати йому тим, що він не дотримав обіцянки.

Ось як, тепер все зрозуміло.

Кріс повернулася разом з сестрою Агатою та доктором Майклом Добкінсом, тож я була змушена викласти власну версію подій, яка збігалася з тим, що розповіла Кріс. Після моїх свідчень з'явилися спершу завідувач відділення, потім начмед і старша медсестра, тож я із засудливим виразом обличчя мала знову розповісти свою історію цим трьом особам. Кріс звинувачувала Добкінса у порушенні професійної етики, а саме в тому, що він кидає обурливими епітетами у бік жіночого персоналу. Хірурги в операційній завжди так поведуться, але хірургам пробачають їхні

маленькі слабкості. Доктор Добкінс — лише старший ординатор, тож має опанувати себе.

А найгірше те, що такого не мало б і статися. Якби Кріс не втрачала голови й не виносила сміття з хати — краще б загнала Добкінса у куток та надавала ляпасів за непристойну поведінку, — «нагорі» ніхто ні про що не дізнався б. А тепер вона привернула до нашого рентген-кабінету прискіпливі погляди керівництва — увімкнула прожектор у мільйон ват. А це заважало працювати й піддавало сумніву нашу доброчесність.

Десь о п'ятій «на килим» викликали не нас, а Добкінса. Пацієнт таки впав у кому — пухлина поширилась на життєво важливі центри стовбура головного мозку, зовні на який тиснули кістки черепа, — але нейрохірургам вдалося успішно видалити гігантську субдуральну гематому, і пацієнт вижив. Добре, що лікарня була неподалік і мала обладнання для реанімації. Рішення керівництва нам повідомила сестра Агата — ми не знехтували власними службовими обов'язками.

Кріс «відчалила» з виглядом Жанни д'Арк, яка йшла на вогнище, залишивши мене саму допрацьовувати цей доволі жахливий день.

Було вже близько дев'ятої, коли я намірилася впіймати таксі на Південній Даулінг-стріт. Жодного автомобіля. Тож я пішла пішки. Біля світлофора на Клівленд-стріт на узбіччі біля мене загальмував блискучий чорний «ягуар», дверцята з пасажирського боку відчинилися, і містер Форсайт промовив:

— Гаррієт, ви надто стомлені. Сідайте-но, я підвезу вас додому.

Я забула про обачність та стрибнула усередину.

— Сер, вас сам Господь мені послав! — вигукнула я, вмошуючись на шкіряному сидінні.

Він подарував мені усмішку, але промовчав. Однак на наступному великому перехресті він автоматично повернув на Фліндерс-стріт, і я зрозуміла, що він і гадки не має, де

я живу. Тож я вибачилася й сказала йому, що мешкаю на Вікторія-стрит біля Поттс-Пойнт. Як вам не соромно, Гаррієт Перселл! Що ж сталося з Кінгз-Кросом? Форсайт і собі вибачився за те, що не поцікавився, де я живу, повернув на Вільямс-стрит і поїхав назад.

Коли ми увірвалися у шаленство неонового світла, я зізналася:

— Розумієте, насправді я мешкаю у Кінгз-Крос. Весь Поттс-Пойнт без залишку належить Королівським військово-морським силам.

Його брови полізли вгору, він вискалив зуби:

— Ніколи б не сказав, що ви живете у Кінгз-Крос.

— А які ж люди там живуть? — grimнула я.

Він аж здригнувся! Відвів погляд від дороги і, помітивши, що я налаштована рішучо, спробував виправити помилку.

— Правду кажучи, не знаю, — миролюбно почав він. — Гадаю, у мене хибне уявлення про Крос, як і у всіх, хто знає про цей район лише з «жовтої преси».

— Так, поштар розповідав мені, що повії, які мешкають у сусідньому будинку, мають поштові скриньки у Поттс-Пойнті, але щодо мене, *сер*, Вікторія-стрит від початку до кінця розташована саме в Кінгз-Кросі!

Через що я так розлютилася? Сама ж сказала про Поттс-Пойнт! Але, напевно, він був добре вихований, бо навіть не намагався виправдатися, просто замовк і спрямував авто, куди я сказала.

Він загальмував там, де поліція притримувала місця для поважних клієнтів 17-Б та 17-Г. Що ж, кадуцей¹ на задньому бампері «ягуара» всюди означає, що талончики на паркування не потрібні.

¹ Кадуцей — жезл, обвитий двома зміями. У більшості країн — символ торгівлі та її покровителя бога Меркурія. У США та Австралії є символом медицини й називається жезлом Ескулапа.

Потім він вийшов із машини, обійшов її і відчинив мені дверцята. Раніше, ніж я знайшла потрібну ручку.

— Дякую за те, що підвезли, — пробурмотіла я, палаючи від бажання забратися якомога швидше геть.

Але він так і стояв, немов і не збирався нікуди їхати.

— Ви тут мешкаєте? — запитав він, киваючи на наш глухий кут.

— У будинку посередині. Наймаю квартиру.

— Красиве місце, — зауважив він, знов киваючи на будинок.

Я стояла поруч із ним, відчайдушно міркуючи, як сказати, що я ціную його турботу, але запрошувати до себе не збираюся. Натомість я промовила:

— Не відмовитеся від чашки кави, сер?

— Залюбки, дякую.

От дідько! Я відчинила вхідні двері, подумки благаючи, аби нікого не зустріти, і попрямувала коридором. Потилицею я відчувала, як він крокує позаду, оглядаючи розписані стіни, обідраний лінолеум, засиджені мухами лампочки без абажурів. У внутрішньому дворі ми почули, як у 17-Г життя аж кипіло: мляві стогони повій, які старанно відпрацьовували свої гроші, було чутно так само добре, як і сварку мадам Фуґи з Обачністю в кухні. Мадам живо описувала їй, що дівчина має робити, щоб улестити джентльмена з досить специфічними примхами.

— Якщо клієнт бажає, щоб його облили сечею, облиш бігати до туалету, поки не прийде цей клієнт, та пий побільше отої клятої води! — Ось у чому полягала суть справи.

— Цікава сварка, — зауважив він, поки я змагалася зі старим пазовим замком.

— Це бордель високого класу, як і той, що ліворуч від нас, — прокоментувала я, відмикаючи двері. — Ними опікуються найвищі й найвпливовіші особи Сіднея.

Своє наступне зауваження він адресував вже моїй квартирі — він назвав її гарненькою, чарівною та затишною.

— Сідайте, — запропонувала я дещо незграбно. — Яку каву ви любите?

— Чорну, без цукру. Дякую.

Цієї ж миті залунали звуки скрипки — тепер я могла сказати, що це був Брух¹.

— Хто це грає? — запитав Форсайт.

— Клаус, нагорі. Гарно, чи не так?

— Неймовірно.

Коли я з'явилася з-за ширми з двома філіжанками кави, побачила, що мій гість вже затишно влаштувався в кріслі й слухав Клауса. Він відвів погляд з посмішкою, сповненою такого непідробного задоволення, що мої коліна стали ватними. Я вже менше побоювалася його, тож змогла опанувати себе. Лікарні виховують у молодшого персоналу ставлення до завідувачів відділень як до небожителів — таких, які не відвідують Кінгз-Крос, якщо тільки не опікують заклади мадам Фути і Токати.

— Мабуть, вам тут весело живеться, — сказав він. — І простолюдини, й інтелігенти.

Що ж, його важко назвати розсудливим.

— Так, дуже весело, — відповіла я.

— Розкажи мені про Кінгз-Крос, — попросив він, переходячи на «ти».

Нічого собі завданнячко! Що я можу розповісти? Все, що тут відбувається, просякнуте сексом. Невже він не з'ясував, що казала мадам Фуга? Тож я вирішила розповісти йому про квартиру на першому поверсі з вікнами на вулицю.

— Зараз, — закінчила я свою розповідь, — ми, здається, таки знайшли літню пару, яка не займається проституцією.

— Ти маєш на увазі, вони застаріли?

¹ Макс Брух (1838 — 1920) — німецький композитор. (Прим. ред.)

— Ви будете здивовані, сер, — охоче відповіла я, — але вуличні повії доволі старі. Молоді та вродливі працюють в елітних борделях — там і платять краще, і умови гарні, немає звідників, які можуть побити.

У його темно-зелених очах застигла суміш розради та смутку. Задоволення я записала на свій рахунок, а от щодо смутку — не впевнена. Можливо, вирішила я, його очі завжди сумні.

Він подивився на свій надзвичайно коштовний годинник та підвівся.

— Мені час іти, Гарріет. Дякую за каву, за компанію і за урок про те, як живуть інші люди. Мені було дуже приємно.

— Дякую за те, що відвезли мене додому, сер, — подякувала я також і провела його до вхідних дверей. Коли двері за ним зачинилися, я сперлася на одвірок, намагаючись усвідомити, що відбулося щойно. Здається, у мене з'явився новий приятель. Дякувати богам, він не робив мені авансів! Але не можу забути смуток в його очах. Цікаво, невже єдине, що йому потрібно, — з кимось поговорити? Як дивно! Ніколи й не скажеш, що небожителю-завідувачу відділення ні з ким поговорити.

Понеділок, 11 квітня 1960 року

Я знову сьогодні вранці зустріла Паппі. Але цього разу їй не довелося мене будити. Я лежала й чекала, поки вона повернеться з Глібу після свого недільного рандеву, щоб затягти її до себе й пристойно поспідати. Може, вона й закохана, але й дуже схудла.

Худа, але ідилічно щаслива.

— Гарно провела час? — поцікавилась я, передаючи їй бенедикт — яйця-пашот з беконом.

— Дивовижно, дивовижно, дивовижно! Гаррієт, сама не можу повірити! — вигукувала вона, закидаючи голову назад і посміхаючись від задоволення. — Мій Езра хоче зі мною одружитися! Наступного вік-енду він повідомить свою дружину про розлучення.

Щось не схоже на правду? Але я продовжувала посміхатися й виказувати зацікавленість.

— Це ж чудові новини, Паппі!

Вона позіхнула, подивилася несхвально на тарілку й відштовхнула її убік.

— Їж! — відрубала я. — Не можна жити на одному гашиші та кокаїні!

Вона, злякавшись, притягнула тарілку до себе й байдужо запхала в рот шматок яєчні, а потім почала їсти вже з апетитом — мої уроки у Клауса почали давати плоди. Я, сидячи проти неї, нахилилася вперед. Мені було дуже незручно, але я рішуче почала:

— Гм, я усвідомлюю, що пхаю носа не у свої справи і мої слова можуть тебе образити, але... — я заплуталася в словах, не знала, що сказати далі. Сказала «а» — говори вже й «б». Гаррієт, ну ж бо! — Паппі, ви з Езрою ледь знайомі. Правду кажучи, думаю, жоден з вас не здатен логічно мислити з вечора п'ятниці до ранку понеділка. Два вік-енди разом — і він вже хоче з тобою одружитися? З якого дива? Чому ти й оком не ведеш на його маленькі фармацевтичні «розваги»? Я розумію, чому він вважає, що краще бути з тобою, ніж з юними студентками, — ти справжня жінка. Ти навіть випадково не донесеш на нього в поліцію. Але одружуватися? Невже двох вік-ендів достатньо для шлюбу?

Мій скептицизм зовсім її не образив. Навряд чи мої слова зворушили її.

— Уся справа в сексі, — відповіла вона. — Чоловікам потрібен секс, щоб вони насправді відчували себе закоханими.

— Це зрозуміло, — заперечила я. — Але ми говоримо не про кохання, а про шлюб. Ти ж кажеш, що він всесвітньо відомий філософ. Це означає, що він має певний статус у своїй інтелектуальній імперії, тож він, напевно, не міг уникнути певних зобов'язань — наприклад, терміну перебування на посаді та вимог щодо стажу викладання в університеті. Я не вчений, але дещо знаю про цей світ — він доволі пуританський. Якщо він задля тебе покине дружину та дітей... — я застрягла в трясовині, яку сама ж розвела й безпорадно подивилася на Паппі.

Вона повільно хитала головою у відповідь.

— Люба Гарріет, ти нічого не тямиш. Справа в сексі й лише в сексі.

— Чому ми весь час повертаємося до тієї самої теми — до сексу? — перепитала я з образою. — Специфічні прийоми не мають нічого спільного зі шлюбом, якщо саме це ти маєш на увазі.

— Яка ти ще маленька!

Я згадала свою бабцю й зарепетувала:

— Паппі, на Бога, я вже по вуха сита ставленням до мене як до недоуки! Я ж не заради задоволення власної хворобливої цікавості сиджу тут та ставлю тобі запитання! Я просто хочу точно знати, чому Езра бажає з тобою одружитися, а не просто продовжувати стосунки як воно є, насолоджуючись дивовижними вихідними! Я знаю тебе! Ти не з тих, хто полює на чоловіків заради обручки на пальці, — тоді чому саме він? Щось не збігається, просто щось тут не так!

— Феляція, — відповіла вона.

— Фе... що? — тупо перепитала я.

— Феляція. Я смоктала його член, доки він не вивергнув свою сперму мені в рот. Це мрія кожного статево зрілого

чоловіка. — пояснила вона. — Проте мало хто з жінок бажає це робити. Особливо дружини, які... так само як і ти, навіть не знають про феляцію, доки їхні чоловіки не попросять їх зробити мінет. Тоді дружини ображаються, вважають чоловіків збоченцями. А мені подобається робити мінет Езрі. Його пеніс для мене ідеальний: маленький і завжди трохи в'ялий. Саме тому він і хоче зі мною одружитися. Якщо я буду його дружиною, йому щодня гарантовано феляцію.

Паппі зітхнула.

— Ох, Гаррієт, як би чудово було одружитися з Езрою!

Моя нижня щелепа впала на стіл, але мені вдалося навіть посміхнутися.

— Що ж, гадаю, це ефективний протизаплідний метод, — зауважила я.

— Ой, ми і традиційно кохаємося, — зізналася Паппі.

Ось вам будь ласка — рецепт шлюбного щастя.

Вівторок, 12 квітня 1960 року

Вендета Кріс проти лікаря Майкла Добкінса триває. А допомагає їй у цьому старша сестра відділення. Виявляється, він новий старший ординатор у нашому відділенні, але, гадаєте, керівництво звільнило його після тієї метушні? Ні! У нас що день, то пил стовпом — з'ясовуються стосунки. Я не здивуюся, якщо невдовзі лікар Добкінс вирішить, що йому краще працюватиметься у лікарні «Хорнсбі», бо вона ближча до його будинку в Пімбл за «Квінз». Я б сказала, розкішне Північне узбережжя, шикарне і велике, — проте кожному своє. Якщо не брати до уваги феляцію, чоловіки, які дратують жінок при владі, — телепні. Добкінс не поми-

лявся, коли назвав нас клятими суками, але туполобими? Це він туполобий телепень!

Кріс вилаяла мене перед молодшим лаборантом через те, що я була люб'язною з Деметріосом, і я розлютилася — накинулася на неї, випустивши пазурі.

— Слухай-но, ти, клята сліпа сука, цей скромний юнак — хлопець з головою, у нього яскраве майбутнє! Ти подобаєшся йому, тільки Богові відомо чому. Але ти навіть не плюнеш у його бік тільки через те, що він возить на візку пацієнтів і у нього смаглява шкіра! Якщо я волію ставитися до Деметріоса як до людини, я буду ставитися, і ви зі своєю сестрою Агатою нічого не зробите! Що тобі потрібно, Крістін Лі Гамільтон, — так це щоб тебе як слід відтрахали!

Я сказала це, сказала! Молодший лаборант ледь не знепритомніла і сховалася у темній кімнаті, а Кріс стояла, широко роззявивши рота, наче її покусала морська свинка.

Я чекала, коли вона накаже мені йти до сестри Агати, але цього разу вона вирішила, що розважливість — краща чеснота. Вона навіть нічого мені не сказала. Проте коли наступного разу Деметріос привіз до нас пацієнта, Кріс витріщилася на нього, ніби їй з очей полуда спала. Вона навіть посміхнулася до нього. Присягаюся, завтра він запросить її на чашку чаю з печивом.

Звіть мене просто — Купідон.

***Понеділок, 25 квітня 1960 року
(День Австралійських збройних сил)***

Майже два тижні я не витягувала свій щоденник із сумочки. Сьогодні національне свято, але нам довелося

працювати, утім, роботи було небагато, тож я вчасно звільнилася.

Я увійшла в двері й відчула запах спецій — мускатний горіх, куркума, кардамон, пажитник, тмин. Які екзотичні слова! Тож я сіла за стіл, трохи поплакала у тиші, оточена цими запахами, і витягла свій щоденник.

П'ятниця, коли Паппі відкрила мені свою теорію щасливого шлюбу, а я сказала Кріс Гамільтон, що їй потрібен добрячий секс, була *гарною п'ятницею*. Але у Кросі *гарна п'ятниця* мало чим відрізнялася від звичайної. Ми з Паппі та Тобі пішли в «Аполлон» — кав'ярню у підвалі поряд. Це місце надто інтелектуальне, як на мене. Здається, тут всі сидять та грають у шахи, — але Паппі сподобалося, а Тобі припустив, що тут може з'явитися його приятель Мартін. Розалін Нортон зійшла сходами зі своїм другом-поетом Гавіном Грінлізом, — саме тоді я вперше побачила Кроську Відьму. Нічого жакливого — винесла я вердикт. Вона причепурилася так, щоб мати демонічний вигляд — тонкі вугільні брови, яскраво-червона помада, чорне волосся, надто бліде через макіяж обличчя, — але ніякого диявольського світіння, як сказала б місіс Дельвекіо-Шварц, я не помітила.

Потім прибув Мартін об руку з дивовижним екземпляром чоловічої статі. Навіть найпалкіші прихильники шахів припинили грати й витріщилися на нього. Розалін Нортон та Гавін Грінліз не були винятком. Я пирснула, коли привернула всі погляди, бо новоприбулець попрямував до нашого скромного столу.

— Не заперечуватимете, якщо ми присядемо до вас? — засюсюкав Мартін.

Заперечуватимемо? Мені не вдалося досить швидко пересунути стілець, щоб звільнити місце. Мартін не належить до заляканої та зацькованої гомосексуальної спільноти Кросу. Він сюсюкає, але не тому, що вдає із себе «голубого». Він сюсюкає через те, що в нього немає зубів. Він один

з тих, хто відмовляється і близько підпускати до себе стоматолога.

— Це Нал, — відрекомендував він, граціозно киваючи у бік Адоніса, який посміхався. — Його надзвичайно важко спокусити — я вже виснажився намагатися.

— Приємно познайомитися, — привітався з оксфордським акцентом впертий об'єкт спокушання, а потім сів напроти мене. — Мене звуть Нал Прарахандра. Я доктор медичних наук. У Сіднеї я на тиждень — прилетів на конгрес Всесвітньої організації охорони здоров'я.

Який він красень! Я ніколи не думала, що чоловіки можуть бути такими красенями, але іншого слова, щоб описати його, важко знайти. Красень! Його вії такі ж довгі, густі та заплутані, як у Фло, брови наддосконалими очними западинами ніби вугіллям намальовані, а самі очі чорні, ясні, млосні. Його шкіра теж за відтінком нагадувала шкіру Фло. Ніс — високо посаджений та з невеличким горбочком — римський ніс. Губи повні, але не занадто. А сам він високий, з широкими плечима та вузькими стегнами. Адоніс. Я сиділа й дивилася на нього, як сільська незграба дивиться на королеву.

Потім він перегнувся через стіл, узяв мою руку й перегорнув догори долонею.

— Ви незаймана, — промовив він, але дуже тихо. Я змушена була читати по губах.

— Так, — зізналася я.

Хоча Мартін «присів» Тобі на одне вухо, але той не зводив з мене очей і здавався розлюченим. Потім Паппі поклала йому руку на плече, він поглянув на неї — люту згасла, і він посміхнувся. Бідолашний Тобі!

— Ви мешкаєте у придатному місці? — прошепотів він — Нал.

— Так, — відповіла я.

Він не відпускав мою руку, коли підвівся з-за столу.

— Тоді пішли.

І ми пішли, ось просто так. Я навіть не мала найменшої спокуси побити його, але підозрюю, що Тобі спокушався. Гадаю, Тобі рознервувався, бо я йшла з незнайомцем.

— Як вас звуть? — запитав він, коли ми опинилися у світлі ліхтарів серед ревіння машин Кросу.

Я відповіла. Моя долоня досі покоїлася в його руці.

— Як вам, в дідька, вдалося натрапити на Мартіна? — запитала я, коли ми перетинали Вільямс-стрит.

— Це сталося у перший день перебування в Сіднеї. Всі казали, що я повинен завітати до Кінгс-Кросу. Коли Мартін заговорив зі мною, я роздивлявся вітрину, тож оскільки він мене зацікавив, я погодився скласти йому компанію. Я знав, що він приведе мене до когось, хто мені сподобається. Я мав рацію, — сказав Нал, даруючи мені посмішку, але не таку чарівну, як у містера Форсайта. Гадаю, такому дивовижному красеню не личить посміхатися.

— А чому саме я? — поцікавилася я.

— Чому саме ви, Гаррієт? Ви ще повною мірою не розквітли, але у вас великий потенціал. І ви дуже приваблива. Я з радістю дам вам кілька уроків з кохання — ви обдаруєте мій тиждень в Сіднеї незабутньою насолодою. Ми недостатньо добре знайомі, щоб закохатися по-справжньому, тож коли розстанемося, залишимося щирими друзями.

Підозрюю, що від Паппі у мене небагато, бо відчуваю, що не хочу ділитися всіма пікантними подробицями.

Скажу лише, що перший раз він заволодів мною у ванні, біля пральні, — дякувати богові, у мене вистачило часу пофарбувати її червоною велосипедною емаллю! І додам, що він був чудовим, ніжним, терплячим — таким, як усі постійно натякали, і має бути мій перший коханець. Йому сподобалися мої груди, а мені — його увага до моїх грудей. Але припускаю, що найкращою була його чуттєвість. Оскільки я мала певне уявлення про сам статевий акт,

особливо після майже чотирьох місяців проживання у Будинку, вважаю, я могла оцінити і сам акт, і поведінку Нала набагато краще, ніж незаймані дівчата в минулі часи. Для них, напевно, перший раз був шоком!

Того ж вечора він переїхав у мою квартиру і з благословення місіс Дельвекіо-Шварц весь тиждень прожив у мене. Думаю, вона єдина орендаторка з такими широкими поглядами. У неділю знов завітала Фло, і Нала зачарувала її німота. Я запевнила його: її мати каже, що дочка з нею розмовляє, але він не повірив.

— Вони можуть спілкуватися в різний спосіб, — зауважив він, познайомившись з місіс Дельвекіо-Шварц, коли та прийшла по Фло за дві години після «розваг» з Гарольдом. — Її мати надзвичайна жінка. Дуже владна і з дуже старою душею. Думки мов птахи можуть летіти прямо крізь тверді предмети. Думаю, Фло з матір'ю спілкуються без слів.

Спілкування без слів. Гаразд, Нале. Хто з нас психіатр? Та я і сама так роблю. Попри його незбагнений спосіб дивитися на речі він мені неймовірно сподобався. Думаю, і я йому сподобалася. Не тільки через секс. Ми, власне, і словами багато спілкувалися.

Він навчив мене готувати дві індійські страви: хорму — середньогостру страву з м'яса, морепродуктів та овочів, тушкованих у вершках, — та овочевий карі. Він потурбувався про те, щоб пояснити, що справжній карі роблять не з порошку, бо кожна страва потребує різного добору спецій і трав. У неділю вранці ми попрямували до овочевого ринку та купили мускатного горіху, куркуми, кардамону, тмину, пажитнику, часнику. Не думаю, що індійську кухню можна порівняти з бефстроганов або телятиною Клауса, але, мабуть, потрібен певний час, щоб налаштувати смакові рецептори на такі заморські присмаки.

Лише з одного приводу ми не змогли порозумітися — з приводу Паппі. Невже це не дивно? Єдине, що він ска-

зав: Паппі — типова полукрівка. Здається, індійці такі ж упереджені, як і старі жителі Австралії. Звісно, він і сам належить до надзвичайно високої касты, а його батько якийсь магараджа. Він розповів, що для нього вже обрали наречену, але вона ще надто юна для одруження. Я знала відповідь на запитання, яке все не наважувалася поставити. — невже він і після одруження шукатиме таких жінок, як я, коли випадатиме якась подорож? Що ж, його життя — це його життя. Не наше. Жодних сумнівів — його дружина не подумає про нього нічого поганого, тож яке я маю право?

Щовечора він чекав на мене, щоб проводити додому, сидів на потворному пластмасовому дивані, читав «Міррор», доки я не виходила й не замикала двері. Потім він брав мою сумочку, і ми йшли геть, залишаючи позаду хвіст приємних пліток. Старша сестра відділення, як і Кріс, працювала у першу зміну, але я упевнена, що сестра Герберт, яка працювала у другу, розповідала про нас всі новини. Кріс кидала на мене грайливі погляди — спалах мого гніву доволі вагомо поліпшив наші стосунки. До того ж вона почала зустрічатися з Деметріосом. У них, напевно, будуть дуже милі дітлахи: млява англо-австралійська кров, розбавлена грецькою. *Припустімо*, в останню мить вона не злякається. Старша сестра відділення зневажливо дивиться на них обох і годує Кріс своїми витончено отруйними коментарями. Якщо Кріс вийде заміж, старша сестра буде змушена шукати іншу сусідку, чи не так?

Минулої суботи на світанку Нал полетів у Нью-Делі. Мене лякала думка провести вік-енд в Будинку на самоті, тож я повернулася в Бронт і цю ніч провела на дивані у вітальні. Матуся стурбовано поглядала на мене, але не сказала ані слова. Тож і я мовчала.

Коріандр. Я забула про коріандр. Слабкий запах коріандру просочився з-за ширми. Але Нал мав рацію. Ми недо-

статньо знайомі, щоб наші стосунки переросли у велику пристрасть. Ми й насправді залишилися добрими друзями — мій перший винувий король і я.

Вівторок, 26 квітня 1960 року

Сьогодні ввечері я випадково зустріла Тобі — вперше після того, як ми з Налом разом пішли з «Аполлону».

Він вже два місяці наполегливо працював над портретом Фло, і ця робота чомусь не йшла, доводячи його до божевілля. Тож, коли я зустріла Тобі у передпокої і запитала, як просувається справа, він огризнувся:

— Боже, красно дякую за цікавість вашої високості! Чи я повинен низько вклонитися, щоб показати вам, як я надзвичайно вдячний вам за те, що поцікавилися?

Я здригнулася, наче він відпустив мені ляпаса — через що це, в біса, він на мене вищирився?

— Ні, — чемно відповіла я, — звичайно ж, не повинен. Під час нашої останньої бесіди ти не надто волів це робити, бо шукав свого наставника, Мартіна.

Ця гідна відповідь примусила його соромитися своєї поведінки.

— Вибач, Гарріет. Мир? — він простягнув руку.

— Мир, — відповіла я, потискаючи йому руку.

— Заходь і сама побачиш, — запропонував він.

На мій, мушу визнати, недосвідчений погляд, портрет приголомшував через прихований у ньому потаємний смуток. Моє крихітне янголятко! Тобі вдалося передати колір тоненької шкіри Фло так, що вона не здавалася хворобли-

вою, її обличчя було лише рамою для величезних бурштинових очей, а все інше — самі тіні, які немов привиди проступали крізь імлу. Ми з Тобі ніколи раніше не говорили про Фло, тож побачити таке на задньому плані було для мене справжнім шоком. Невже її належність до іншого світу настільки очевидна для інших? Чи справа лише у Тобі, в його проникливому погляді митця?

— Блискуче! — відверто сказала я. — Востаннє, коли я бачила Фло, вона була схожою на в'язня концтабору. Тобі вдалося передати суть і не зобразити її знівеченою.

— Дякую, — хрипким голосом відповів він, але не запросив мене присісти, не запропонував кави. Раптом запитав: — Коханий полетів?

— Так, минулої суботи.

— Серце розбите? Бажаєш поплакатися в жилетку дядькові Тобі?

Я розсміялася.

— Ні, йолопе! Все зовсім не так!

— Як все пройшло?

Щоб Тобі цікавився такими особистими подробицями?

— Дуже мило, — зізналася я.

Його очі налилися кров'ю, обличчя перекосила лють.

— Він тебе не образив?

Ось у чому справа! Господи, благослови Тобі: він завжди стає на захист жінок з Будинку. Я похитала головою:

— Ані словом, ось тобі хрест! То було збудження, друже. Збудження, якого мені так бракувало після стількох років з Девідом.

Він розлютився ще більше, навіть вискалився.

— Як ти можеш таке називати *збудженням*?

— Боже, послухай себе! Ти розмовляєш, як у вікторіанських романах! — виширилася я у відповідь. — А я більше тобі довіряла, Тобі Евансе! Не думала, що ти застосовуєш подвійні стандарти! Чоловіки трахаються мало не з дитин-

ства, а жінки повинні берегти свою незайманість до весілля! Гаразд, пішов ти під три чорти!

— Пригамуй! Пригамуй! Не рви на собі сорочку! — заспокоював він мене, долаючи власний гнів, але не усвідомлюючи, якою буде його власна реакція далі. Принаймні так здавалося. Можливо, я помилялася. Не знаю, ця розмова була такою дивною, це так було не схоже на Тобі.

— Я маю намір залишитися одягненою, містере Еванс! — відрізала я. — Збудження, яке я відчула з індійським павичем, не означає, що я маю намір плутатися з австралійськими воронами!

— Мир! Мир! — вигукував він, піднісши вгору обидві руки.

Я ще жевріла, але не хотіла ще й із Тобі посваритися! Його дружба надто дорога для мене. Тож я змінила тему розмови.

— Здається, Езра збирався ще два тижні тому просити дружину про розлучення, — промовила я. — Але я ще не бачила Паппі й не знаю, що відповіла його дружина.

Його почервоніле обличчя, яке трохи раніше стало багровим, тепер аж почорніло.

— Минулого вік-енду Езри не було, тож Паппі не знає, як справи. Він лише зателефонував у п'ятницю й сказав, що мав дуже важку розмову з дружиною і тепер має віддати її ще раз.

— Можливо, дружина вдалася до відчайдушного вчинку й зробила чоловікові мінет, — припустила я, не подумавши.

Тобі витріщився на мене мов паралізований, потім різко відвернувся, схопив зі столу пляшку з коньяком три зірочки й налив собі повну чарку. Лише на сходах мені спало на думку, що Тобі, певно, подумав, що це Нал навчив мене цього слова — мабуть, ще й на практиці. Я вже давно зрозуміла, що, попри всю безцеремонність, Тобі старомодний щодо жінок та їхньої поведінки. У його реєстрі я була жінкою. А Джим, Боб, місіс Дельвекіо-Шварц — ні. Чи не дикувати ці чоловіки?

П'ятниця, 29 квітня 1960 року

Мені таки подобається Джо Двайер, який працює у лікеро-горілчаному відділі пабу на Пікаділі. Сьогодні я забігла до нього, щоб придбати кварту коньяку три зірочки для свого недільного «засідання» з місіс Дельвекію-Шварц. Він запакував пляшку в коричневий паперовий пакет і передав його мені, широко посміхаючись.

— Для тигриці нагорі, яка все бачить, — сказав він.

Я зауважила, що його слова звучать так, наче він дуже добре знайомий з тією тигрицею нагорі. Він розсміявся.

— Ой, вона одна з найвидатніших людей у Кросі, — відповів він. — Можна сказати, що я її знаю щонайменше тисячу років.

Щось в його голосі натякало на «знання» у біблійному сенсі — я не припиняла дивуватися, скільки літніх — і не таких вже літніх — чоловіків пройшло через ліжко місіс Дельвекію-Шварц. Коли я зустрічаю сором'язливого похмурого Лернера Чусовича, який коптить наших вугрів та іноді обідає з Клаусом, він говорить про нашу хазяйку з ніжною тугою. Навіщо їй обирати чоловіка, з якої нагоди? Вона сама собі закон.

Оскільки нагорі ванна кімната і туалет відокремлені, я почасти користувалася нею, бо там, крім ванни, був іще й душ, а я завжди віддавала перевагу саме душу. Через незвичні часи роботи я приймала душ тоді, коли решти мешканців Будинку або вже не було вдома, або вони занурювалися у вечірні справи, тож я нікому не завдавала незручностей. Правду кажучи, однієї ванної кімнати недо-

статньо для чотириповерхового будинку, проте до пральні помитися ніхто не спускався.

Кажі про головне, Гаррієт! Гарольд. Туалет і ванна кімната розташовані між володіннями Гарольда та спальнею й кухнею місіс Дельвекіо-Шварц. У кухні я ніколи не була, бо її двері постійно зачинені. Здається, Гарольд знає, коли я йду до ванної кімнати, хоча присягаюся, пересуваюся я нечутно, до того ж ніколи, дякувати не-нормованій роботі, не приймаю душ в один і той самий час. Але він завжди стоїть у коридорі, завжди занурений у п'ятьму — здається, там щодня перегоряє лампочка. Проте коли я сповістила про це місіс Дельвекіо-Шварц, вона здивувалася й завважила, що при ній лампочка працює. Невже це означає, що Гарольд викручує лампочку, коли передчуття говорить йому, що я наближаюся? Принаймні щось таки можна розгледіти, бо світло в туалеті не вимикається, а двері завжди прочинені. Але сам коридор дуже темний, і, коли я тільки-но ступаю на сходи, у найтемнішому закутку завжди стоїть Гарольд. Він ніколи нічого не говорить — просто стоїть, припавши до стіни, і з ненавистю дивиться на мене. Відверто кажучи, я намагаюся ступати обережно, бо завжди готова ухилитися від нападу, якщо він кинеється на мене з ножом або дротом для сушіння білизни.

Чому б у такому разі мені не задовольнитися ванною внизу? Через упертість чи, може, точніше сказати, через страх перед власним боягузством, яке страхає більше за Гарольда. Якщо я поступлюся й не прийматиму душ, значить, я дам Гарольду привід думати, що боюся його й не ступаю на його територію. Він здобуде наді мною перевагу. Здобуде мою силу. А це неможливо — я не дозволю такому статися. Тому я йду нагору прийняти душ і вдаю, що в темряві нікого немає, ніби я — не єдина ціль його ненависті.

Неділя, 1 травня 1960 року

Кришталева куля, коли я увійшла, стояла на столі у вітальні. Літо вже давно минуло, у повітрі відчувалася прохолода, через що, гадаю, місіс Дельвекіо-Шварц і пішла з балкона. Сьогодні увесь день ллє дощ.

Фло підбігла до мене, обійняла, її обличчя засіяло від радості, а коли я сіла, дівчинка влаштувалася у мене на колінах. Чому я відчуваю, що вона моя плоть і кров? З часом я люблю її все більше й більше. Моє янголятко!

— Кристал, мабуть, дуже цінний, якщо йому вже тисяча років, — сказала я місіс Дельвекіо-Шварц, коли вона подала на стіл вже звичну їжу.

— Якби я продала його, напевно, могла б купити готель «Австралія», але магічні кристали не продають, принцесо. Особливо ті, що працюють.

— А як вам цей дістався?

— Його остання володарка подарувала мені його. За заповітом. Кристали успадковують від одного віщуна іншим. Коли помру, і я його комусь передам.

Раптом Фло судомно здригнулася, сповзла с моїх колін та сховалася під диваном.

Не минуло й півхвилини, як у розчинені двері боком просунувся Гарольд. Як Фло взнала, що він наближається? У мене гарний слух, але я не чула навіть натяку на човгання черевиків.

Місіс Дельвекіо-Шварц кинула на нього погляд, який не провіщав нічого доброго.

— Що, в біса, ти тут забув? — гаркнула вона. — Ще не четверта година, а лише перша. Тобі тут не раді, Гарольде, тож забирайся геть!

Він не зводив з мене очей, сповнених ненависті, але після цих слів озирнувся на хазяйку і виголосив:

— Дельвекію, це ж ганьба!

Дельвекію? Невже це її ім'я, а не прізвище?

Вона з глухим стуком поставила пляшку коньяку на стіл і спрямувала свій погляд на нього, однак я сиділа трохи збоку, тож не могла роздивитися, що саме плескається в її очах.

— Ганьба? — перепитала вона.

— Ті дві огидні сексуальні збоченки, які мешкають над нами, поцупили гроші з ванної кімнати, з газового лічильника!

— Є докази? — запитала вона, випинаючи нижню губу.

— Докази? Мені не потрібно жодних доказів! Хто ще в будинку здатен на подібне: ти ж сама просила мене щонеділі записувати показання газових лічильників! — Його обличчя спотворила образа. — Ти сказала, що сама занадто висока, щоб так низько нахилятися, але ж у мене качина хвороба!

Вона подивилася на мене, не приховуючи пустотливих бісиків.

— У нього таки качина хвороба, принцесо. Ти знаєш, що воно таке?

— Ні, — відповіла я, про себе благаючи, щоб вона не глузувала з Гарольда.

— Сідниці надто близько до землі, — вона підвелася. — Ходімо, Гарольде, подивимось.

Я знала, що годі намагатися переконати Фло вилізти з її схованки. Можливо, Гарольд ще повернеться, і Фло це знала. Екстрасенсорне відчуття. Я десь читала, що зараз цю проблему досліджують. Гарольд — йолоп! Він це навмисне зробив, щоб зіпсувати мені розмову з місіс Дельвекію-Шварц. Джим і Боб крадуть гроші з газового лічильника! Це ж смішно!

Багато чого свідчило про те, що цей стриманий, сповнений ненависті дідуган — вир негативних емоцій. Раптом мені на згадку прийшла лекція, яку читав нам психіатр. Він розповідав про «матусиних хлопчиків» — осіб чоловічої статі, які залишаються в обіймах своїх матусь, доки ті не помруть. А після смерті матері він, пригнічений власною безпорадністю, опиняється в кігтях іншої домінантної жінки. Невже Гарольд «матусин хлопчик»? Усі симптоми наявні. Тільки це аж ніяк не пояснює, за що він мене ненавидить. Такі чоловіки зазвичай доволі нешкідливі: якщо вони й казяться, негатив, скоріше, вихлюпується на домінантну жінку, рідше на себе самого. Так говорив лікар, який читав цю лекцію. Сьогодні виявилось, що Гарольд ненавидить не лише мене. Тепер він цілив у Джим та Боб. А Джим теж винова краля.

Я почула, як повертається місіс Дельвекіо-Шварц, бо вона мало не плакала від сміху.

— Кмітливі! — реготала вона, з'являючись у кімнаті. Гарольд з кам'яним обличчям ішов позаду. — Ой і палає дивовижно!

— Що? — поцікавилася я шанобливо.

— Гроші з газового лічильника у ванній кімнаті таки поцупили, але ніхто не сплював висячий замок, ой, ні! Грабіжники скористалися ножівкою й спилили дверні завіси, що позаду. Відразу не підкопаєшся! Що насправді мене вражає: ці грабіжники вдалися до таких зусиль задля двох шилінгів дрібняками.

— Дельвекіо, я наполягаю, щоб ти виселила цих жінок! — закричав Гарольд.

— Слухай-но, розумнику, — промовила крізь зуби місіс Дельвекіо-Шварц, — це зробили не Джим і Боб, а Чіккер та Марж з квартири на першому поверсі. Схоже на них.

— Вони порядні люди, — нешироко відповів Гарольд.

— Коли ти вже подорослішалаєш, бовдуре! Невже не чуєш, як він лупцює її кожної п'ятниці ввечері, коли повертається

на бровах? Авжеж, порядні, поцілуй мене у дупу! — Вона знизала плечима. — Лише уяви: стільки клопоту задля кількох дрібняків! До того ж не піймали — не злодій. І скажу більше, я не хочу їх ловити. Принаймні вони не займаються проституцією, а не враховуючи вечора п'ятниці, вони добрі пожильці.

— Мушу повірити тобі на слово, — відповів Гарольд, якого не обходили якісь Чіккер та Марж. — Проте я наполягаю на тому, щоб ти здихалася цих лесбіянок! Принаймні, тієї, що їздить на мотоциклі! Вони потворні, а ти — дурепа!

— А ти, — у відповідь відрубала місіс Дельвекіо-Шварц, — не міг безкоштовно потрахатися в 17-Г! Забирайся! І о четвертій не приходь. Не маю настрою.

Здавалося, він не чув про свою відставку, був надто зайнятий тим, що дивився з ненавистю на мене. А я, відчуваючи незручність через те, що стала несподіваним свідком цієї сварки, уважно вдивлялася у велетенський круглий кристал, у якому кімната відбивалася догори ногами.

— Вчиш ще одну шарлатанку? — поглузував Гарольд.

Місіс Дельвекіо-Шварц нічого не відповіла. Вона просто схопила його за барки та за штані й викинула за двері наче пір'їнку. Я почула, як він упав на сходовому майданчику, ледь не скочила з місця, щоб побігти подивитися, чи він не забився. Якщо і забився — хоч трохи охолоне.

— Забирайся геть, клятий покидьок! — вигукнула вона у коридор, потім сіла у крісло, аж сяючи від задоволення, і мовила в бік дивана: — Фло, можеш вилазити. Гарольд пішов.

— Чого вона так його боїться? — запитала я, потягуючи коньяк, поки Фло, сидючи у матері на колінах, смоктала груди.

— Не знаю, принцесо.

— Невже ви не в змозі переконати її розповісти?

— Вона не бажає. А я не впевнена, що хочу знати.

— Він не зашкодить їй, правда? — поцікавилася я.

— Ні, Гаррієт, не зашкодить. Я не дурна, правду кажу. Бачу це.

— Я й гадки не мала, що хтось у Будинку має щось проти Джим та Боб.

— Гарольд всіх недолюблює.

— Він «матусин хлопчик»?

Знов цей пронизливий погляд.

— А ти часом не провидиця? Так, звісно, «матусин». Вона була, як я це називаю, професійним інвалідом — залишала-ся в ліжку, поки Гарольд прислужував їй. Але коли вона померла, він залишився мов курча з одрубаною головою — не знав, що йому робити. Навіть ще гірше — мати залишила все, що в неї було, своїй двоюрідній сестрі з Англії, з якою вони не бачилися з дитинства. Сестра продала будинок, тож Гарольду не було куди подітися. Усі гроші, які заробляв, він витрачав на егоїстичну стару корову. І коли він прийшов до мене орендувати кімнату, я його пожаліла. Один з учителів, який викладав у шикарній приватній школі, де працював Гарольд, колись давно винаймав у мене кімнату — ось так Гарольд і дізнався про Будинок. Я розкинула карти, і вони мені заказали, що Гарольд має виконати щось важливе для Будинку, тож я прийняла його. Потім, — сказала вона, дивлячись скося, — я дізналася, що він старий холостяк не тільки на вигляд. Так, він був незайманий! Повір мені на слово, принцесо, перш ніж померти, маєш переспати з незайманим!

Я відчайдушно воліла розповісти їй, що Гарольд — хвора людина, але останнім часом мій язик був моїм ворогом, тож я прикусила його й промовчала, навіть не згадавши про те, як він мене лякає, і натомість промовила:

— Ви дуже стомилися від нього.

— Сита ним по самі вуха, принцесо.

— Тоді чого б вам його не позбутися?

— Не можу. Карти досі кажуть, що він має зробити щось важливе для Будинку, а картам не можна не коритися. —

Вона наповнила свою чарку, надкусила бутерброд з вугром та промимрила з повним ротом: — Значить, дзвінковий король повернувся до Країни карі?

— Вісім днів тому. Минулі вихідні я провела у батьків.

— Привабливий чоловік! Нагадав мені містера Дельвекіо, тільки містер Дельвекіо був італьяшкою, але він не був темношкірим, як твій коханець. Він був гордовитим і вродливим! Король світу — ось яким був містер Дельвекіо, — зітхнула вона і хлюпнула носом. — Бувало, лежала у ліжку й дивилася, як він походить з пихатим виглядом, мов індик. — Одне її блякле око глузливо стежило за мною, а інше вона заплющила, згадуючи минуле. — А твій перший винувий король волосатий?

— Ні. Він більше схожий на статую зі слонової кістки.

— Прикро. Містер Дельвекіо був волосатим. Бувало, я розчісувала його волосся на грудях і сама знаєш, де ще. — Вона зареготала: — Сплетіння та клубки, принцесо, сплетіння та клубки! Самісінькі джунглі. Мені подобалося блукати ними! Розчісувати їх язиком.

Не знаю, як я не змінилася в обличчі.

— Як давно це було?

— Ой, здається, тисячу років тому! Правду кажучи, років тридцять. Але, ой, я пам'ятаю його, наче це було вчора! Пам'ять завжди зберігає такі речі про чоловіків, розумієш, навіть якщо їх стає все більше й більше. Так, наче вчора. Завдяки таким речам людина залишається молодою.

— А у вас були діти? — поцікавилася я.

— Ні. Правда, дивно? Такий волосатий красень, а дітей не було. Я казала, що справа у мені. Фло народилася через гормональний зсув.

— А що сталося з містером Дельвекіо?

Вона знизала плечима.

— Не знаю. Одного дня він підвівся й пішов. Навіть свої речі не взяв. Я кілька днів чекала, але він так і не по-

вернувся. Тож я розкинула карти, і вони сказали, що він пішов назавжди. Вежа. Коханці догори ногами. Підвішена людина. Винова дев'ятка. Червова четвірка догори ногами. Розумієш, загибель дому. Але пікова дама — я — мала гарну позицію, тож я пережила це. Одного разу, багато років по тому, я побачила його у Кристалі. Він насправді здавався здоровим та щасливим, його оточували діти. Коли ми вперше кохалися, він подарував мені блакитний плед із зображенням кролика для сина, якого в нас так і не було. О господи!

Її історія надзвичайно вразила мене, хоча в її словах не було ані тіні жалю або смутку.

— Мені так шкода! — співчувала я.

— Немає чого, принцесо. Усе колись закінчується, ось так. Чи тобі цього не знати після тижня зі статуєю зі слонової кістки?

— Так, думаю, я розумію, про що ви.

— Твоє серце розбите?

— Навіть жодного рубця.

— Отакої! У морі повно риби, моя юна Гаррієт Перселл! Ти не з тих, хто втрачає голову через чоловіків, ти з тих, хто доводить їх до шалу. Ти не схожа на мене, але в цьому ми однакові. Життя надто привабливе, а в морі надто багато риби для таких, як ми, юна Гаррієт Перселл. Наші серця не можна розбити.

Напій, до якого пристрастився Віллі, вже давно не викликає огиди — що більше я його пила, то більше він мені подобався. Тож я вже достатньо випила й відважилася на запитання:

— І ви з містером Дельвекіо розлучилися?

— Не було потреби.

— Ви маєте на увазі, що ви не були офіційно одружені?

— Можна і так сказати, — місіс Дельвекіо-Шварц знов наповнила наші чарки.

— Але з містером Шварцем ви були одружені?

— Так, смішно, правда? І скоріше, через Фло. Я була вже немолода. Розумієш, ти старішаєш і раптом відчуваєш, що тобі трохи прохолодно без чоловіка у ліжку.

— Містер Шварц був схожим на містера Дельвекіо?

— Абсолютна протилежність, принцесо, абсолютна протилежність. Так і має бути. Ніколи не повторюй власних помилок! Ніколи двічі не май справи зі схожими чоловіками. Розмаїтість надає життю пікантності.

— Містер Шварц був красивим?

— Так, у поетичному сенсі цього слова. Темні очі, але біляве волосся. Симпатичне обличчя, квітує та юне. Фло дещо успадкувала від свого тата, чимось його нагадує.

У мене всередині розливалася приємне, але пливке відчуття, і, вірогідно, через нього я крадькома поглядала на місіс Дельвекіо-Шварц і раптом побачила, якою вона була років з тридцять-сорок тому. Ані вродлива, ані симпатична, але дуже приваблива. Чоловіки, напевно, відчували себе сером Едмундом Гіллари на вершині Евереста, коли здиралися на цю жінку-велетня.

— Ви дуже любили містера Шварца, — сказала я.

— Так. У житті трапляється, що людина не доживає до старості, — з нотками ніжності продовжувала вона. — Містер Шварц не дожив. Він був на двадцять п'ять років молодший за мене. Милий єврейський джентльмен.

— І він *помер*? — здивувалася я.

— Так. Просто одного ранку не прокинувся. Насправді прекрасний спосіб піти в інший світ, принцесо. Слабке серце, сказали мені, коли провели слідство. Можливо, воно й було слабке. Але карти казали, що справа не в серці. Сталося ще щось. Укус бджоли чи щось подібне. Коли настане твій час помирати, від старої з косою далеко не втечеш.

— Якщо я зараз не підведуся, — зізналася я, відпихаючи чарку, — то просто не дійду до квартири. — Потім мені

на думку спало ще одне запитання. — Гарольд кличе вас Дельвекіо. Але ж це не ваше християнське ім'я. А як вас звуть, дозвольте спитати?

— Досить дивно згадувати християнське ім'я, коли більшість людей на землі не християни, — відповіла вона, посміхаючись. — Я вже давно, років сто тому, відкинула своє ім'я. Моє магічне ім'я Дельвекіо-Шварц.

— А моє магічне — Гарріет Перселл? — запитала я. Вона поплескала мене по щоці.

— Поки не знаю, принцесо. — Вона потягнулася. — Ох, яке полегшення! І ніякого тобі Гарольда сьогодні ввечері.

Я пішла сходами вниз, лягла в ліжко і проспала дві години. Прокинувшись, я почувалася дивовижно. Сьогодні я багато чого дізналася про нашу господиню. Фло? Гормональні ліки? Прокляття! Я не спитала.

Середа, 11 травня 1960 року

Бідолашного дідугана привезли сьогодні ввечері після нещасного випадку: ушкоджені обидві ноги у зоні таза. Це був один із тих диких нещасних випадків, які навіть не повинні траплятися. Старий крокував вулицею у своїх справах, коли від напівзруйнованого карниза заводу відірвався шмат цементу. Якщо б він попав йому в голову, діда довелось би збирати по шматочках, але на нього впав спочатку лист заліза, який кріпився до карниза достатньо високо, тож уламок впав, відбив нещасному ноги й відскочив убік. «Швидка» довезла його до «Квінз», але шансів вижити у старого — у його віці! — не було. Вісімдесят років.

Я поверталася із вбиральні для жіночого персоналу до свого робочого місця, коли мене перехопила сестра Герберт (вона сьогодні в другу зміну) й запитала, чи не вільна я сьогодні. Я відповіла, що ні.

— Слухай-но, тут справжня бійня, у будь-яку хвилину сюди наскочить начальство, а мені потрібна професійна медична сестра, щоб дізнатися, що непокоїть старого з сьомої палати. Він жак як виснажений, але не хоче лягати, а я не бажую, аби він помер з важким серцем. Ми завжди робимо все, що від нас вимагається, однак вже сьогодні він зустріне́ться з Господом Богом. Проте старий весь час зве когось на ім'я Марселіна. Мені страшно думати про те, що ми не виконаємо його останньої волі, але я не можу знайти нікого вільного, хто з ним побалакав би. Він торочить, що в нього сім'ї немає — ой, він при повній свідомості! Просто жак! Можеш з ним поговорити? Задля мене! — У чомусь вона мала рацію: відділення насправді нагадувало бійню.

Він був таким милим, цей старий, та чистим, як нова копійка. У лікарні з нього зняли вставні щелепи, тож зараз він посміхався до мене розпухлими губами та стискував мою руку. Крапельницю, ноші, монітори — здавалося, нічого цього він не помічав. Єдине, про що він думав, — це Марселіна, його кішка.

— Мене не буде вдома, щоб її нагодувати, — голосив він. — Марселіно! Хто подбає про тебе, моє янголятко?

Мене ніби мішком по голові вдарили: його янголятко.

У мене завжди серце боліло через старих та забутих — їх так багато у робітничих районах, вони мешкають у таких занедбаних будинках між Роял-Квінзом та Кросом, де зазвичай від руки на картоні написано «ПОВНИЙ ПАНСІОН, ЛИШЕ ДЛЯ ЧОЛОВІКІВ». Такі, як мій бідолашний старий, ледь зводять кінці з кінцями у малесенькій кімнаті, за яку переплачують в тисячу разів. Годуються почуттям власної гідності та запахом мастила або тупіють через пияцтво.

Покинуті напризволяще, вони харчуються в безкоштовній їдальні для бідних. І ось у мене на очах помрав один із них, і нікому було подбати про його янголятко.

За п'ять хвилин приїхала медсестра, яка навчалася на четвертому курсі, і нам вдалося переконати хворого, що я годуватиму його кішку, доки він сам не повернеться додому. Тільки тоді він нам повірив, заплющив очі й, задоволений, знепритомнів.

Я позичила у Кріс її полотняну сумку та кілька англійських шпильок і попрямувала на Фліндерс-стрит. Там я знайшла потрібний будинок та постукала у двері. Коли ніхто не відчинив, штовхнула вхідні двері й почала стукати у всі двері всередині. Жодного господаря, бо мене ніхто не зупинив. Якийсь старий, певно, допився до чортиків, бо від його перегару в мене запаморочилося в голові. Він тицьнув пальцем на задній двір, якщо це можна так назвати: невеличкий захаращений бозна-чим прямокутник, і там на острові газової плити сиділо янголятко мого старого. Кістлява черепахова кішка підвелася й жалібно нявкнула.

Я простягнула руку.

— Марселіна? Ти Марселіна?

Вона зістрибнула на землю, підійшла, потерлася біля моїх ніг, голосно муркочучи. Коли я поклала сумку Кріс на землю й підняла один бік, щоб зробити щось на кшталт печери, кішка спокійно увійшла всередину, а коли стала застібати її шпильками, вона лише продовжувала муркотіти. Тож я без проблем донесла свою ношу додому. Єдине, що непокоїло: чи дозволить місіс Дельвекіо-Шварц залишити мені янголятко-Марселіну. За винятком Клауса — у нього в клітці жили два хвилясті папуги, яким він дозволяв літати по кімнаті, — ніхто не тримав хатніх тварин.

Вона знала, що було в сумці, хоча кішка ані ворухнулась, ані нявкнула. Звідки вона знає? Вона бачить це в картах або Кристалі.

— Можеш залишити її, принцесо, — дозволила вона.

Я не сказала їй, що Марселіна — янголятко, що я принесла тварину в дім як талісман.

Коли я розстебнула сумку, Марселіна лежала на дні, заховавши під себе лапки, і дрімала. Можливо, мій бідолашний старий мав підстави настільки прив'язатися до єдиної живої істоти у своєму житті. Марселіна — це щось особливе. Я нагодувала її копченим вугром, якого вона жадібно проковтнула, а коли я вказала на прочинене вікно, вона урочисто подивилася на мене і перевальцем, з повним шлунком, підійшла до нього, стрибнула на підвіконня та зникла.

Цікаво, чи буде у мене кішка вранці?

Четвер, 12 травня 1960 року

Так, у мене досі є кішка. Коли я прокинулася, Марселіна спала, згорнувшись клубочком у ногах. Я взяла її на руки й уважно оглянула у пошуках бліх, болячок, корости, але вона була настільки ж чистою, як і її старий. Просто кістлява — певно, через те, що він не міг її щедро годувати. Ми разом поснідали омлетом з тостами — вона, вочевидь, харчами не перебирає. Проте вершки таки любить. Від них вона точно погладшає. У Будинку можна залишати вікна відчиненими — щоб втрапити на задній двір, слід здертися на майже двадцятиметровий бескид. Але навіщо такий ризик, коли парадні двері завжди відчинені?

Мій бідолашний старий віддав Богу душу приблизно у той час, коли я забрала янголятко із Фліндерс-стрит.

Оскільки я вирішила показати Марселіну ветеринару, щоб він вилікував глисти та, можливо, вирізав яєчник, я залишила полотняну сумку Кріс у себе, а їй подарувала нову, гарнішу, яку придбала дорогою на роботу.

Субота, 14 травня 1960 року

Ви не повірите! На порозі з'явився Девід Мерчісон — невдовзі після того, як я повернулася від ветеринара. Мій бідолашний старий точно витрачав все, що міг, на своє янголятко, бо ветеринар сказав мені, що кішку вже стерилізували. Мені довелося сплатити лише за лікування від глистів та таблетки із дріжджів плюс за пару уколів від котячої лихоманки. Цілих п'ять кровних фунтів! Тож коли Девід намалювався у мене на порозі, усі мої думки були лише про дорогоцінну кішку та про те, яка гарна робота у ветеринарів.

Коли Девід побачив Марселіну, що лежала, згорнувшись клубочком, у мене на колінах, він здригнувся й вирішив не йти далі, ніж до палаючого газового каміна (ще один лічильник, ще грошики!). Утім, зима не за горами.

— Звідки ти її взяла? — запитав він із невдоволеною гримасою, не приховуючи огиди.

— Підозрюю, що з небес, — відповіла я. — Я щойно повернулася від ветеринара і можу сказати тобі, що її звуть Марселіна, вона стерилізована, їй приблизно три роки.

У відповідь він лише фиркнув, але сів проти мене у крісло, подивився своїми голубими очима, які я колись вважала божественними, і схрестив пальці.

— Я чула, у тебе нова дівчина, — спитала я.

Він спалахнув, почав нервуватися.

— Немає ніякої дівчини! — відрубав він.

— Не відповідає твоєму стандарту, так?

— Я прийшов сюди, — сухо почав він, — щоб благодіяти тебе передумати й повернутися до мене. Розмарі — це був крик відчаю. Не більше.

— Девіде, — заговорила я спокійно, — тобі вже немає місця в моєму житті. Я не хочу тебе більше бачити, і облишмо цю тему.

— А ти жорстока, — пробурмотів він. — Ти сильно змінилася.

— Ні, я залишилася тією самою Гарріет, принаймні у ставленні до тебе. Але я зовсім інша людина: мені вистачає мужності казати все відверто та твердості не здаватися, коли люди грають на співчутті. Тож можеш підняти свій зад з крісла й забиратися звідси, бо я не волюю тебе бачити.

— Це неправда! — закричав він, розчепивши пальці. — Я кохаю тебе! Я не прийму відмови!

Гаразд, Гарріет Перселл, підтягуй важку артилерію.

— Я вже не дівчина, — зізналася я.

— Що?

— Те, що чув. Я вже не дівчина.

— Ти жартуєш? Ти вигадуєш!

Я розсміялася.

— Девіде, чому ти не можеш повірити в очевидне?

— Бо ти б не наважилася! Ти б не змогла!

— А я наважилася й змогла! Більше того, я пізнала величезне задоволення. — Стріляй з десятитонних гармат, Гарріет! — І до того ж він був не зовсім білим, хоча його шкіра мала гарний відтінок.

Девід підвівся й мовчки вийшов.

— Що ж, — трохи згодом розповідала я Тобі, — врешті-решт, я назавжди позбулася Девіда, хоча підозрюю, це

сталося через те, що мій коханець виявився індійцем, а не через те, що я втратила цноту.

— Ні, всього потроху, — посміхнувся Тобі. — От дурень! Він вже давно мав би побачити очевидне! Існують жінки, які самі обирають собі коханців. Якщо чоловіку подобається така жінка, він мусить просто покірливо чекати поблизу, доки вона щось вирішить. І якщо вона великодушно вирішує відправити його у відставку, це дуже погано. Я бачив, таке трапляється і у собак, і у кішок. Щодо павуків, так у них самиця взагалі з'їдає своїх коханців.

Він здригнувся.

— Красно дякую, але я не голодна самиця! — огризнулася я.

Він засміявся.

— Може, й ні, Гаррієт, але ти явно справляєш на нас, бідолашних самців, враження. — Він прикрив повіки, розглядаючи мене, мов снайпер ціль. — Ти сексуальна. Твоя сексуальність не демонстративна, вона йде зсередини.

— Я не накопилью губи, не вихиляюся, не вистромлюю язика!

— Це дивна заява, вона спантеличує. Якщо чоловік каже, що жінка сексуальна, це означає: він вважає, що з нею непогано було б поперекидатися в ліжку. Поглянь на місіс Дельвекіо-Шварц. Вона страшніша від атомної війни! Але присягаюся, чоловікикладають її у ліжко відтоді, коли їй виповнилося дванадцять. Правду кажучи, я і сам би був не проти. Мені завжди подобалися жінки вищі за мене. Мабуть, у мені грає кров гірських предків з Гімалаїв.

Він неквапливо наблизився до мого крісла, поклав руку на спинку, потім присів на підлокітник, боляче притиснувши мені руку своїм коліном.

— Це я знаю з особистого досвіду про істинно сексуальних жінок, з якими було добре в ліжку.

Я глянула на нього з лідозрою.

— Це натяк чи запрошення?

— Ні те, ні інше. Не маю бажання, щоб у найцікавіший момент мене хапали, ніби я комусь перейшов дорогу. Красно дякую. Але це не виключає поцілунку — цього я не заперечую.

Він поцілував мене досить міцно, навіть боляче. Потім я задрала голову й повернулася, щоб було зручніше, і Тобі з насолодою заволодів моїм ротом та почав гру з язиком.

— На цьому я волію зупинитися, — сказав він, відпускаючи мене.

— До цього я дозволяю дійти, — відповіла я.

Цікавий чоловік Тобі Еванс. Кохає Паппі, а чіпляється до мене. Гаразд, він мені теж подобається, хоча я в нього не закохана. Чому, здається, все в житті зводиться до сексу?

Паппі знову на вихідних залишилася вдома. Як вона мені розповіла, коли я запросила її на обід — познайомитися з Марселіною, — з дружиною Езри страшенно важко домовитися.

— Маючи сімох дітей? Я не здивована, — зауважила я, подаючи тушковане м'ясо, — їж, скільки заманеться. Але Паппі, як я помітила, зморщила ніс і почала вибирати моркву та картоплю, не торкаючись м'яса. Я суворо запитала:

— У чому справа?

— Езра не схвалює поїдання плоті. Невинних тварин ми посилаємо з пасовищ на бійню, на жакливі муки, — пояснила вона. — Людина не повинна їсти м'ясо.

— Яка дурня! Спочатку людство навчилася полювати, а на наших яснах виросло достатньо зубів, щоб люди могли рвати ними плоть, так само як і жувати рослини! — відрізала я. — Бійні утримують держави, і всіх тварин, які туди потрапляють, взагалі не існувало б, якби ми їх не їли. Хто сказав, що морква, яку ти жуєш своїми всеїдними зубами, не потерпає від жакливих мук, коли її видирають із землі, обезголовлюють, шкребують так сильно, що вона аж розшаровується, безбожно кришать ножем на шматки, а потім витрясають душу, тушкуючи на повільному вогні? І це ніщо порівняно з долею

картоплі, яку ти смакуєш: я не лише почистила її, я взяла гострий ніж, встромила його в її плоть та повиколупувала вічка! Грудинка тобі не завадить, ти така худя, що, напевно, спалюєш білок з власних тканин. *Їж м'ясо!*

О господи! Я перетворююся на сварливу жінку. Однак спрацювало! Паппі наклала собі м'яса й із насолодою смакувала. Дякувати богам, забула про свого любого довбаного йолопа Езру.

На щастя, їй сподобалася Марселіна, а Марселіні сподобалася Паппі: кішка стрибнула їй на коліна й замуркотіла. Потім я почала випитувати новини про Езру й дізналася кілька дуже цікавих подробиць. Наприклад, звідки в нього гроші, щоб утримувати дружину й сімох дітей, а також квартиру в Глібі та досить недешеві наркотики, заборонені законом. Він обіймає певну посаду в університеті, але науковці отримують платню незрівнянно скромнішу, ніж керівники підприємств, бо наука та освіта не мають нічого спільного із зароблянням грошей. Свою зарплатню, за словами Паппі, він витрачає на родину. Але він написав пару книг, а прибуток з продажу залишає собі. Ого, що більше я дізнаюся про Езру, то менше він мені подобається! Надзвичайний, довершений егоїст.

Утім, Паппі така щаслива, а що більше у неї щасливих днів, то менше нещасливих. У ній ані грама практицизму, але не всім же бути схожими на мене!

Субота, 28 травня 1960 року

Тварина — хороший товариш. Сьогодні одна з насправді спокійних субот: Джим і Боб поїхали покататися на «Хар-

леї» у Блакитні гори, Клаус — до Баурела, Чіккер та Марж з першого поверху відсипаються після п'янки, Тобі пішов зі своїм альбомом для ескізів та аквареллю до якогось місця в Залізному сховищі, яке привернуло його увагу. Місіс Дельвекіо-Шварц працює з клієнтками-«мальвінами» (вони люблять приходити по суботах), а Паппі у світі мрій у Глібі. Гарольд, звичайно, вдома. Не знаю, що він робить, коли не викладає в школі, але він точно не ходить на прогулянки. Місіс Дельвекіо-Шварц пере його речі разом зі своїми, тож є частина Будинку, де вірогідність його зустріти нульова: у пральні та на задньому дворі. З його кімнати ніколи не долинає жодного звуку, хоча вона просто наді мною — ані музики, ані скрипу; а коли я виходжу на вулицю й дивлюся на його вікна, вони наглухо запнуті шторами, а шибки завжди зачинені. Проте я завжди десь підсвідомо відчуваю його присутність. Спочатку все обмежувалося моїми походами нагору прийняти душ, але за останні два тижні я дещо помітила. Хай у яких би справах здиралася нагору — наприклад, з кимось зустрітися, — повертаючись, я чула, як хтось босоніж крадеться за мною. Я оберталася, але нікого не бачила. Якщо я йшла до місіс Дельвекіо-Шварц, він завжди опинявся на сходовому майданчику біля її дверей, коли я поверталася додому. Не рухався, просто дивився на мене.

Приблизно о шостій хтось постукав до мене в двері. Дні коротшали, тож о шостій було вже темно, а оскільки, крім нас із Гарольдом, нікого в задній частині Будинку не було, я замкнула двері зсередини на засув. Виявилися ще важчі симптоми моєї параної: я щільно позабивала дванадцятисантиметрові цвяхи на віконних рамах. Тепер я мала можливість тримати вікна відчиненими вгорі та знизу, але недостатньо, щоб хтось міг ускочити всередину. У Сіднеї не настільки холодно взимку, щоб постійно тримати вікна зачиненими: ані вітер, ані дощ сюди не долітали, а влітку не пекло сонце.

Якщо я всередині, а великий засув на дверях — я у безпеці. Розмірковуючи над цим, я здригаюся. Той жахливий маленький чоловік веде проти мене психологічну війну, і через моє боягузтво він здобуває перемогу. Однак я нікому не можу на нього поскаржитися: коли я розповіла про свої страхи Тобі, він висміяв мене. Параноя.

Тож, почувши стукіт у двері, аж підстрибнула. Я читала детективний роман, що написала пихата англійка-емігрантка, а в Пітеровому магнітофоні грала відома сюїта Холоста «Планта», горів газовий камін, а Марселіна, згорнувшись клубочком, спала у кріслі. Одна частина мене воліла озватися й запитати, хто там, але це прояв боягузтва, Гаррієт Перселл. Тому я пішла до дверей, витягла засув та розчахнула двері, готова до опору, а не до того, щоб бігти світ за очі.

На порозі стояв містер Форсайт. Я зітхнула з полегшенням.

— Здрастуйте, сер, — радісно привіталася я й ширше прочинила двері. — А-а... м-м... е-е, проходьте.

Нікчема.

— Сподіваюся, не потурбував? — запитав він, заходячи.

Який неймовірний стиль запитання! Боги розмовляють виключно наказовим тоном, ніяких тобі «перепрошую, я невчасно?».

— Аніскільки, сер, — відповіла я. — Сідайте.

Марселіна, однак, і не збиралася навіть посунутися. Вона дуже любить тепло. Він прийняв єдине можливе рішення: узяв кішку, зручно влаштувався у кріслі, вклав кішку собі на коліна й почав гладити, щоб вона знов заснула.

— Я можу пригостити вас кавою або коньяком три зірочки, — запропонувала я.

— Каву, дякую.

Я зникла за ширмою й стояла, дивлячись на раковину, ніби там хотіла знайти відповідь про суть життя. Від звуку його голосу я почала діяти: налила води, насипала кави й увімкнула газ.

— Я навідувався до однієї своєї літньої пацієнтки — вона живе на березі затоки Єлизавети, — пояснив він, — тож змушений повертатися сьогодні пізніше. На жаль, до мого будинку їхати ще цілу годину, то, може, ви вільні та складете мені компанію за обідом.

О господи! Минуло майже два місяці, як він підвіз мене додому й скуштував моєї кави. Відтоді ані гу-гу.

— Я буду за хвилину, — прокричала я, дивуючись, чому кавоварки так довго виконують своє єдине призначення.

Навіщо він приїхав? Навіщо?

— Чорна, без цукру, — доповіла я, нарешті з'являючись з-за ширми. Потім сіла навпроти нього й подивилася поглядом Кріс Гамільтон — так вона дивилася на Деметріоса в той пам'ятний день, коли вона, як і я, «попалася», мов щур у водостічний трубі. З моїх очей впала полуда. Ті кляті карти не помилилися, містер Форсайт бажав мене. *Він жадав мене!* Тож я по-дурному витріщилася на нього, надто приголомшена, щоб знайти слушні слова.

Сумніваюся, що він помітив філіжанку з кавою або кіш-ку на своїх колінах, — він милувався мною: підборіддя вгору, очі спокійні та серйозні. Чимось схожий на кінозірку, що грає шпигуна, якого ведуть на страту. Наче вже приготувався до страждань, приготувався померти за власну віру. Раптом я усвідомила, що мені нічого невідомо про чоловіків і що я не розумію, яка сила спонукає на це містера Форсайта. Єдине, що я знала: якщо погоджусь на його пропозицію, спущу курок, розпочнеться ланцюг подій, яким під силу нас зруйнувати. Обох.

Наскільки швидко крутиться думка? Скільки я тут сиділа, мовчала, розмірковувала? До біса Гарольда, мене моя доля влаштовує: влаштовую я сама, моя сексуальність, моя поведінка, моє життя. Але Форсайт, бідолашний, навіть не знає, хто він чи що він. У мене й найменшої гадки немає, чого це він мене жадає. Я бачу лише те, що він накрутив

себе так, що прийшов з проханням. Усього після трьох коротких зустрічей.

— Дякую, містере Форсайт, — промовила я. — Я залюбки з вами пообідаю.

На мить, здавалося, він ніби розгубився, потім його обличчя осяяла посмішка, від якої я розтанула.

— Я замовив столик у «Челсі» на сьому, — повідомив він, нарешті помітивши каву й зробивши пару ковтків.

У «Челсі»! Боже праведний! «Кумасі» в лікарні, вочевидь, мають рацію: він не донжуан. Він намірився запросити мене до найшикарнішого ресторану між Сіті та Пруньєром, де його вміть упізнає добра половина відвідувачів.

— Тільки не в «Челсі», сер, — м'яко заперечила я. — У мене немає відповідного вбрання. Ви не заперечуватимете проти «Богемії», ось там трохи далі вулицею? За десять шилінгів можна скуштувати варені натвердо яйця з майонезом та ростбіф «Естергазі».

— Як забажаєте, — відповів він, і ніби величезний тягар спав з його плечей. Потім він поставив філіжанку на стіл і підвівся, знов вклавши Марселіну на крісло.

— Упевнений, вам знадобиться час, щоб зібратися, — промовив він з невимовною чемністю, — тож я почекаю в автомобілі, доки ви вийдете.

Біля дверей він зупинився.

— Чи слід мені підійти раніше, замовити стіл?

— У цьому немає потреби, сер. Я за мить буду готова, — сказала я й грюкнула дверима йому перед носом.

Нал викликав збудження, але вир, куди я збиралася стрибнути з головою, вірогідно, не закінчиться лише як дружнє короткотривале потурання бажанням. Таке не типове для Дункана Форсайта, я це бачу й без місіс Дель-векіо-Шварц. Ох, дідько! Що спонукає нас заплутувати собі життя? Я знала, що слід було його ввічливо випроводити. Але мені бракувало сили волі. Я ж не старша мед-

сестра! Тому я натягнула свій рожевий твідовий костюм, взула черевики на найвищих, які в мене тільки були, підборах — аніякого ризику бути вищою за нього — і стала розшукувати свою єдину пару рукавичок. Білі бавовняні рукавички, зовсім не схожі на лайкові. Капелюхів я терпіти не можу, вони абсолютно непотрібні, особливо на моєму ненормальному волоссі!

Ми ласували вареними яйцями під майонезом та ростбіфом у «Богемії», майже ані слова не сказавши одне одному. Але Форсайт на поліг на пляшці іскристого бургундського, через яке вартість обіду виросла майже вдвічі. Нас обслуговував сам пан Черні, а коли Дункан Форсайт кинув на стіл хрустку п'ятифунтову банкноту й сказав, що решти не потрібно, пан Черні мало не зомлів.

Ми гуляли вулицями. Коли забовваніла споруда школи Святого Вінсента для дівчаток, я кинулася через дорогу, навіть не подумавши про машини, і він схопив мене за руку. Від його дотику мене охопила паніка, я наштовхнулася на платан і спинилася, спершись спиною об дерево, а Форсайт зупинився переді мною. Я чула його важке дихання, потім відчула, як його губи сковзнули по моїй щоці; я заплющила очі, знайшла його губи й впилася у них з несамовитою радістю, яку посилювали мої страхи щодо майбутнього.

Після цього я самим поглядом запросила його всередину.

Я увімкнула світло — з крісла на нас дивилася й позіхала Марселіна. Він лежав, відкинувши голову назад, зіниці досі розширені через темряву, і дихав так, ніби біг. Ох, він здавався таким *чуйним*! І я знала, що за це задоволення він збирається щедро відплатити, тож я мала зробити все, що від мене залежить, аби виправдати ту ціну.

Отже, я кохала його всією шкірою, ротом та кінчиками пальців, ніжно та чутливо, рішучо та пристрасно. Так прекрасно знову кохатися з чоловіком, особливо з цим чоловіком. Нал був навчальним досвідом, безтурботним, без

зобов'язань. Водночас і способом, і метою. Але Дункан Форсайт — інша справа. Його не вдасться викреслити з життя. Почуття! Я цілувала його руки й ноги, сиділа на ньому верхи, доки в нього не заболіла спина між моїми слизькими стегнами, обіймала його руками та ногами, боролася з ним — м'язи проти м'язів, — доки його міць не здолала мене.

Він пішов майже на початку дванадцятої — так мені здалося, бо я втратила відчуття часу. Він вже виліз з ліжка й дивився на мене зверху вниз.

— Мушу йти, — тільки й сказав він, але коли вдягнувся і почав зачісуватися біля дзеркала, знов підійшов до мене, нахилився й притулився щокою до моєї щоки. — А завтра я можу прийти о четвертій?

— Так, звичайно, — відповіла я.

Так, звичайно. Гадаю, я закохалася. Інакше чого б я дозволила цьому статися?

Неділя, 29 травня 1960 року

О першій я рушила нагору до місіс Дельвекію-Шварц на чергові заняття, але дорогою зустріла Тобі. Я й гадки не мала, що чутки тут поширюються так швидко, бо Тобі уже про все знав. Але звідки?

— Дурепа, — відрізав він, його очі здавалися скоріше червоними, ніж карими. — Можливо, ще більша дурепа, ніж Паппі.

Залишивши його слова без відповіді, я просто просунулася між ним і стіною й попрямувала до вітальні місіс Дельвекію-Шварц.

— Навідувався дзвінковий король, — сказала вона, тільки-но я сіла й потягнулася за своєю чаркою коньяку.

— Не можу повірити цьому будинку. — Я стримано зробила ковток напою — краще не напиватися, бо ж за кілька годин повернеться містер Форсайт. — Звідки вам відомо?

— Від Фло, — просто відповіла вона. Янголятко сиділо у матусі на колінах і підстрибувало вгору-вниз. Дівчинка трохи сумно посміхнулася до мене, зістрибнула з матусиних колін і почала малювати на стінах.

— Невже тебе не турбує, що він одружений? — запитала моя хазяйка, пропонуючи невеличкі порції копченого вугра та хліб із маслом.

Я поміркувала над її словами, стенула плечима.

— Правду кажучи, я навіть рада, що він одружений. Я не зовсім впевнена щодо власних бажань, але напевно знаю, чого не хочу.

— І чого ж ти не хочеш?

— Затишно влаштуватися в шикарному будинку та грати роль мадам Лікарки.

— Карти також не віщують тобі життя в передмісті, Гаррієт Перселл, — посміхнулася вона.

— А життя в Кінгз-Кросі? — поцікавилася я.

Але на це питання вона не дала чіткої відповіді, не бажаючи себе компрометувати.

— Усе залежить від того, що станеться з цим, — і вона показала на круглий Кристал.

Зацікавлена, я пильніше придивилася до нього. Його не можна було назвати бездоганим, хоча на ньому не було тріщин або бульбашок. Лише маленькі хмаринки, такі самі прозорі, як зіркова туманність на нашому південному небі. Кристал покоївся на чорній ебеновій підставці, у якій, мабуть, навмисне зробили заглиблення, щоб надійно трималася величезна куля, — щонайменше сантиметрів двадцять в діаметрі. І я помітила згорнутий шматок чорної матерії,

підкладений на обід підставки. Так, хазяїні довелось покласти матерію на сбенуву, не дай боже, основу, щоб кристал не подряпався. Якось я читала у журналі «Мерк» про кварцові кристали і з'ясувала, що вони мають «пластичну» твердість. Це нетипово для самоцвітів, але через це на них можна гравірувати й ретельно полірувати. *Що вона мала на увазі?* Звучить багатозначно, але що саме означає?

— Все залежить від того, що станеться з Кристалом? — повторила я.

— Саме так. — Вона вирішила залишатися таємничою. Я спитала байдужим тоном:

— Цікаво, хто першим вирішив обробляти камінці, роблячи кулі, та використовувати їх для передбачання майбутнього?

— Ох, Кристал не провіщує майбутнє. Він розповідає про минуле, не знаю чому. Але знаю, що Кристал вже існував, коли ще старий Мерлін під стіл пішки ходив, — відповіла вона, ухиляючись від пояснень.

Я сьогодні трохи раніше закінчила навчання, щоб бути внизу, коли приїде містер Форсайт, але не збиралася змінювати звичне у своєму житті через те, що тепер в ньому існує він. Фло обов'язково прийде до мене на дві години, подобається це йому чи ні. Місіс Дельвекіо-Шварц вагалася, але я наполягла. Коли з'явився Гарольд, янголятко спустилося до мене.

Він стояв там, у темряві. Гарольд чекав. В очах аж пле-скалася ненависть. Я, не звернувши на нього уваги, пішла сходами вниз.

— Шльондра! — прошепотів він. — Шльондра!

Містер Форсайт з'явився, як обіцяв. Ми з Фло сиділи на підлозі й гралися олівцями, бо дівчинка відмовилася гратися чимось іншим. Я забрала з Бронту свої старі іграшки: ляльку з цілою шафою вбрання, маленький триколісний велосипед, конструктор з літерами алфавіту на боках. Але вона на них навіть не поглянула. Завжди самі олівці.

— Відчинено! — озвалася я.

За мить з'явився містер Форсайт і побачив, що його подружка сидить на килимі, обшитому тасьмою, і грається з чотирирічною дівчинкою. На його обличчі застигло здивування, а я не могла стримати сміх.

— Ні, це не моя дитина, — пояснила я, коли підвелася й обвила руками його шию, нахилила його голову, щоб торкнутися губами та носом його сніжно-білого волосся на скроні. Від нього приємно пахло дорогим милом, а своє чудове волосся він, на щастя, не став псувати гелем. Я узяла його за руку й підвела до Фло, поки мала уважно роздивлялася прибульця без тіні страху. Дівчинка відразу посмінулася.

— Це Фло, дочка хазяйки. Я наглядаю за нею щонеділі з четвертої до шостої, тож якщо ти поспішаєш, єдине, чим ми можемо зайнятися, — поговорити.

Він сів навпочіпки, погладив Фло по голові й усміхнувся.

— Привіт, Фло!

Ортопеди завжди ладять з дітлахами, бо серед їхніх пацієнтів чимало дітей, але він марно намагався розговорити Фло. Дівчинка мовчала.

— Здається, вона німа, — розповіла я, — хоча її мама каже, що вони розмовляють. Можеш іронізувати з цього, але вона моя подруга, тож я вірю, що вона спілкується зі своєю матір'ю, хоча й без слів; між ними існує щось на кшталт телепатії.

Він не повірив — що ж, він хірург. Хірургам бракує польоту фантазії, принаймні щодо таких речей, як телепатія та екстрасенсорні здібності. Для цього існують психіатри — може, навіть зі Сходу?

Однак сьогодні Гарольд швидко упорався з господинею. Минуло лише півгодини відтоді, як ми з Фло спустилися до моєї квартири, коли крізь відчинені двері почувся голос місіс Дельвекіо-Шварц.

— Ой, ось ти де, янголятко! — пропнищала вона удаваним голосом, немов перегорнула Будинок догори ногами, щоб знайти Фло. Потім вона як акторка-аматорка деякий час удавала, ніби не бачить чоловіка. Аж раптом гримнула:

— Агов! Дзвінковий король! — І схопила спантеличену Фло. — Пішли, янголятко, не заважай. Нехай вони побудуть наодинці, хур-хур-хур.

Я кинула на неї погляд, у якому читалося, що це найжахливіша гра, яку я бачила в житті, і сказала:

— Місіс Дельвекіо-Шварц, дозвольте відрекомендувати лікаря Дункана Форсайта. Він один із моїх начальників у «Квінз». Сер, це матуся Фло й моя хазяйка.

Стара потвора, правду кажучи, примусила його низько поклонитися.

— Дуже приємно познайомитися, сер. — Затиснувши Фло під пахвою і продовжуючи сміятися, вона поквапилася до себе: хур-хур-хур.

— О господи! — видихнув містер Форсайт і витріщився на мене. — Вона біологічна мати Фло?

— Вона так каже, і я їй вірю.

— Напевно, у неї почалася менопауза, коли вона завагітніла цим дивом.

— Навіть не знаю, чи може вона брехати. Покладаюся на її слова.

Це були останні слова — принаймні на годину. Ох він же й красень! Ми так пасуємо одне одному!

— Годі вже називати мене містер Форсайт і звертатися «сер», — це було перше, що він промовив майже після години мовчання. — Мене звати Дункан, як тобі вже, напевно, відомо. Я хочу почути своє ім'я із твоїх вуст, Гарріет.

— Дункан, — промовила я. — Дункан. Дункан. Дункан.

Це спричинило наступну перерву, після чого я підігріла запечену відбивну з телятини, яку приготувала сьогодні вранці, і відварила картоплі. Він їв так, наче вмирав з голоду.

— Тебе не бентежить, що я одружений? — запитав він, умочуючи шматочок хліба у залишки підливки.

— Ні, Дункане. Вчора я зрозуміла: перш ніж приїхати, ти все обміркував. Мене твій шлюб аніскільки не бентежить, поки він не почав бентежити тебе.

Але звичайно, його непокоїло, що він одружений, оскільки він вдався до таких розлогих пояснень, які я, чесно кажучи, й чути не бажала. Який тягар провини! Правда в тому, що він шукав таку, як я. Його дружина — крига, а він для неї — джерело грошей. Для багатьох дружин чоловіки-лікарі лише джерело грошей. Я чула від Кріс, що він одружився з однокласницею старшої сестри відділення — найвродливішою та найвеселішою медсестрою їхнього випуску, бо на той час Дункан був найбажанішим та найвродливішим холостяком-ординатором у «Квінз». До того ж, його родина гріховно заможна. «Старі гроші», — додала наша старша сестра з благоговінням. Старі гроші таки викликають благоговіння в країні, яка народилася лише вчора, хоча я не впевнена, що австралійці під «старими грошима» розуміють те саме, що й англійці.

Вони з Кеті провели кілька доволі щасливих років: він вибудовував лікарську практику, вона народила двох синів. Марку зараз тринадцять, а Джефрі — одинадцять. Він обожнює своїх синів, але майже не бачиться з ними через кілометри й кілометри, що намотав спідометр його «ягуара», та години в операційних, кабінетах, палатах і оселях пацієнтів. Мені аж кортіло спитати: чому, в дідька, всі лікарі, здається, мешкають на Північному узбережжі, коли лікарні, де вони працюють, частіше за все розташовані на іншому краю Сіднея, тож вони повинні мати квартири на Маквуарі-стрит — це незручно ані для роботи, ані для місця проживання. Керівництво лікарні «Вінні» переважно католики або євреї, які розсудливо живуть на Східному узбережжі, — напролюд зручно.

Але я нічого такого не запитала, бо Дункан навряд чи мені б відповів. А відповідь досить проста — їхнім *дружинам* подобається жити на шикарному Північному узбережжі. Вони тісняться між Ліндфілдом та Варунгою, де можуть безпечно керувати своїми гарненькими англійськими авто подалі від жвавого дорожнього руху, збиратися на бридж, концерти, засідання жіночих комітетів та теніс. Їхні діти ходять до шикарних приватних шкіл у передмісті, а всюди самі дерева, деінде справжній ліс. Північне узбережжя — ідеальне місце для заможної дружини.

Хай там як, Кеті Форсайт здавалася мені справжнім стервом, хоча Дункан віддано її захищав, а всю провину покладав на себе. І можливо — цілковито підсвідомо! — трішки на мене.

— Ти чаклунка, моя смуглява люба, — сказав він, схопивши через стіл мою руку. — Ти зачарувала мене.

І що я маю на таке відповідати? Я ж навіть не намагалася.

Він підніс мою руку до губ і поцілував.

— Ти не можеш уявити, що таке бути надто успішним, — зізнався він. — Я тобі розповім. Менше за все людям, які тебе люблять, спадає на думку, що ти любиш свою роботу заради самої роботи. Тебе хочуть запхати в образ, який не має з тобою нічого спільного. Навіть на роботі: лєвова частка часу йде на те, що ти задовольняєш інших і не даєш брижам з'являтися на гладенькій поверхні великого ставка лікарні. Мій дядько — голова правління лікарні. З роками це почало доволі перешкоджати. Коли обіймав посаду заступника завідувача, я був задоволений, бо в мене було більше часу для досліджень та для пацієнтів. Очоливши відділення ортопедії, я, здається, набагато більше часу згаяв на всіляких засіданнях — політика у лікарні нічим не відрізняється від будь-якої іншої форми політики.

— Мабуть, це схоже на жахливу трясовину, — м'яко зауважила я, радіючи, що після всього він не звернувся до

лядька. Дункан Форсайт був саме тим, ким і здавався: приємним, порядним, освіченим, розумним чоловіком. — Не переймайся, Дункане. Тобі завжди раді на Вікторія-стрит у будинку 17-В.

Він не на таку відповідь розраховував. Авжеж, він волів, щоб я сказала, що до безтями його кохаю, зрушу задля нього гори, виперу йому шкарпетки, зроблю мінет. Гаразд, я виперу його шкарпетки та вже майже дійшла до напівмінету — якщо існує таке слово. Але я не впевнена щодо бажання віддати йому ключ від свого серця. Мені його дуже шкода, він надзвичайно мені подобається, я обожнюю кохатися з ним, до того ж у нас існує ще й зв'язок професійний. Але кохати? Якщо це ключ до мого серця, то кохання немає.

Близько дев'ятої він поїхав додому, а я майже годину просиділа, розмірковуючи про нас; та наприкінці своїх роздумів я однаково була не впевнена щодо кохання до безтями. Бо я прокляну себе, якщо віддам йому власну незалежність. Так я і сказала місіс Дельвекію-Шварц: я не хочу жити в шикарному будинку й удавати з себе місіс Лікарку.

Коли ще раз перечитала написане в суботу ввечері, я зрозуміла, як швидко змінюється моє ставлення до всього. Тоді я вважала це коханням. Зараз це можна назвати чим завгодно, але не коханням. Чому ж такі зміни лише за двадцять чотири години? Гадаю, це через те, як він розповідав про своє життя та дружину. Саме їй він завдячує високою посадою!

Понеділок, 30 травня 1960 року

Він підібрав мене на світлофорі на Клівленд-стрит, коли я смерком поверталася додому, але, попри зворушливу

посмішку та сяючі очі, я відразу зрозуміла, що він не наляштований кохатися. Від цієї думки мені від серця відлягло: вочевидь, я для нього — більше, ніж просто жіноче тіло, яким він раптово захопився.

— У мене обмаль часу, — зізнався він, керуючи машиною, — але сьогодні я зрозумів, що навіть і пальцем не поворохнув, щоб подбати про тебе, Гарріет.

Які чудернацькі слова!

— Подбати про мене?

— Так, подбати про тебе. Чи, напевно, краще було б поцікавитися в тебе, як ти дбаєш про себе.

До мене нарешті дійшло.

— Ага! — вигукнула я. — Ти про це! Навіть і не подумала. Моя кар'єра коханки лише розпочинається. Але зараз мені нічого не загрожує. Завтра у мене мають розпочатися місячні, а вони у мене регулярні як годинник.

Я почула, як він полегшено зітхнув і не зронив ані слова, доки не опинився у моїй квартирі. Він підхопив на руки Марселіну й пригорнув її до себе, потім поставив свою маленьку чорну валізу на стіл. До того я навіть і не помітила цієї валізи у його руках — так він мене вразив.

Він вийняв свій стетоскоп та сфігмоманометр¹, прослухав моє серце та легені, поміряв тиск, оглянув мої ноги — чи немає варикозу, відтяг униз нижню повіку, уважно оглянув кінчики пальців та колір мочок. Потім дістав з валізи блокнот для рецептів та почав щось швидко писати, вирвав верхній аркуш і простягнув мені.

— Це кращі з нових оральних контрацептивів, моя люба Гарріет, — повідомив він, ховаючи все причандалля назад у валізу. — Приймай їх відразу після закінчення менструації.

— «Пілюлі»? — запротестувала я.

¹ Прилад для вимірювання артеріального кров'яного тиску. (Прим. ред.)

— Так вони називаються. У тебе не буде жодних проблем, ти абсолютно здорова, але якщо відчуєш біль у ногах, ядуху, запаморочення, нудоту, набрякання суглобів або головний біль, відразу припиняй приймати ліки й негайно повідом мене, — наказав він.

Я подивилася на нерозбірливий почерк, потім на нього.

— Звідки ортопеду відомо про «пілюлі»? — вишкірилася я.

Він засміявся.

— Кожному лікарю, від психіатра до геронтолога, відомо про «пілюлі», Гаррієт. Кожен лікар так чи інакше мав досвід з наслідками небажаної вагітності; ми всі зітхнули з полегшенням, коли з'явилося це диво. — Він узяв мене за підборіддя й дуже серйозно подивився у вічі. — Я б не волів завдавати тобі ще більше проблем, моя кохана. Я не можу тобі нічого запропонувати, крім рецепта на найефективніші контрацептиви, тож принаймні маю зробити хоч цю дрібку.

Потім він поцілував мене, сказав, що прийде наступної суботи вдень та пішов.

Як мені пощастило! Самотні жінки кружляють по всьому Сіднею в пошуках лікаря, який би міг виписати їм «пілюлі». Контрацептиви не проблема, якщо ви одружені. Проте мій чоловік воліє дбати про мене як належить. У певному сенсі я таки кохаю його.

Понеділок, 6 червня 1960 року

Рано чи пізно це мало статися. Хоча Паппі було відомо, що у мене є хлопець, його ім'я залишалося таємницею до

сьогоднішнього ранку. Приблизно о шостій вона переступила поріг Будинку, а Дункан саме йшов. Звичайно ж, він її не впізнав, просто посміхнувся їй чемно поступився дорогою, але Паппі точно знала, хто він. Тож відразу попрямувала до мене.

— Очам не вірю! — вигукнула вона.

— Я теж.

— І як довго це триває?

— Другі вихідні поспіль.

— Я й гадки не мала, що ви знайомі.

— Я ледь його знала.

«Весела бесіда двох подружок», — подумала я, готуючи сніданок.

— Місіс Дельвекіо-Шварц розповіла мені, що з'явився дзвінковий король, а Тобі сказав, що ти завела коханця, але я й уявити не могла, що це містер Форсайт, — дивувалася Паппі.

— Я теж не могла уявити. Однак приємно дізнатися, що плітки поширюються Будинком не так швидко, як я уявляла. Тобі назвав мене дурепою, і відтоді я бачу лише його спину, коли він здирається до себе нагору, а місіс Дельвекіо-Шварц схвалила мій вибір після того, як вдерлася без запрошення і познайомилася з Форсайтом, — розповідала я, наливаючи Марселіні вершків.

— З тобою все гаразд? — запитала Паппі, підозріло оглядаючи мене. — Ти говориш якось байдуже.

Я сіла, згорбилася й без апетиту подивилася на варені яйця.

— Я здорова, але чи все гаразд? Ось у чому питання. Я не знаю, Паппі, навіщо я це зробила! Я знаю, навіщо це йому — він самотній та заляканий, він одружений з холодною байдужою жінкою.

— Його слова схожі на слова Езри, — зауважила Паппі, пожадливо ковтаючи яйце.

Мені зовсім не сподобалося таке порівняння, але я зрозуміла, чому вона так сказала, тож залишила поза увагою. О пів на сьому темного зимового ранку не кращий час для суперечок, особливо після того, як кожна з нас провела два дні, насолоджуючись забороненим коханням з давно та «щільно» одруженим чоловіком.

— Він ніколи раніше не робив нічого подібного. Для мене таємниця, чому він обрав саме мене. Він закоханий у мене — принаймні так він вважає, — тож коли як грім з ясного неба з'явився біля моїх дверей, мені забракло духу йому відмовити, — зізналася я.

— Ти маєш на увазі, що не закохана в нього? — запитала Паппі, ніби це був найгірший з гріхів, який тільки могли уявити Содом і Гоморра.

— Як можна кохати людину, з якою ледь знайома? — запитала я замість відповіді, але не слід було казати цього Паппі — вона ж з Езрою теж не була знайома раніше.

— Вистачить одного побіжного погляду, — відповіла вона доволі сухо.

— Вистачить? Чи це не те, що мої брати називають слонячим коханням? Я можу тільки оцінювати за прикладом моїх батьків — вони дуже сильно кохають одне одного. Але мама каже, що вони побудували своє кохання, що на це потрібні роки, їхнє кохання міцнішає щороку... — Я подивилася на подружку, відчуючи себе безпорадною. — Про себе я попкілюся, Паппі. Я про нього турбуюся. Невже я розпочала те, за що поплатиться лише він один?

Її витончене обличчя раптом посуворішало.

— Не слід надто засмучуватися через нього, Гарріет. Усі переваги на боці чоловіків.

— Ти маєш на увазі, що Езра досі торгується з дружиною?

— Постійно. — Вона стенула плечима, подивилася на моє яйце. — Будеш? У яйцях багато білка.

Я передала страву через стіл.

— Пригощайся, тобі білки потрібні більше, ніж мені. Схоже, ти втратила ілюзії.

— Ні. Не втратила, — зітхнула вона, занурюючи шматок хліба у рідкий жовток, наче це її цікавило набагато більше, ніж наша розмова. — Здається, я просто припустила, що Езра колись належатиме лише мені, повністю. Я так його кохаю! У жовтні мені виповниться тридцять один. Було б непогано одружитися!

Раніше я навіть і не уявляла, скільки їй років, але початок четвертого десятка все пояснював. Паппі страждає на синдром старої діви. Вона, кинувши багатьох чоловіків задля одного єдиного, у нагороду не знайшла ані жаданої безпеки, ані стабільності. О, будь ласка, будь ласка, Господи, позбав мене синдрому старої діви!

Четвер, 23 червня 1960 року

Сьогодні ввечері, коли я йшла нагору до ванної кімнати прийняти душ, я зрозуміла, що це не напад моєї хворобливої уяви, а правда: щойно у моєму житті з'явився Дункан, Гарольд припинив до мене підкрадатися. Світло в коридорі завжди увімкнено, а Гарольда ніде не видно. Я не чую на сходах тихих обережних кроків позаду, він не стоїть за дверима, коли я виходжу з вітальні місіс Дельвекіо-Шварц. Правду кажучи, востаннє я бачила його того дня, коли він назвав мене шльондрою. Невже у такий спосіб можна приборкати психопата? Просто знайти могутнього захисника.

Вівторок, 5 липня 1960 року

Я нехтую своїм щоденником. Це вже третій зошит, але він заповнюється не надто швидко відтоді, як у моєму житті з'явився Дункан. Я і не уявляла, скільки часу забирає у жінки чоловік, навіть якщо він навідується лише по вихідних. Дункан знайшов спосіб бачитися зі мною частіше: по суботах я стала «грою в гольф», яка триває достатньо довго, а потім плавно перетікає в «підку вип'ю з хлопцями» у клубі після вісімнадцяти лунок. По неділях він приїздить вранці й залишається до приходу Фло — так, вона дещо зв'язує йому руки, але я відмовилася ставити його потреби вище за потреби Фло. Потім я стаю «мені потрібно привести до ладу папери», а потім я — або невідкладна операція, або якесь завдання.

Не можу повірити, що його дружина нічого не підозрює, але він запевняє мене, що вона ні про що не здогадується. Виявляється, її власний розклад теж надзвичайно щільний: вона затятий гравець у бридж, а Дункан ненавидить цю гру. Гадаю, коли друга половина вдає, що поважає твої захоплення, приспати підозри дуже легко. Але не може вона бути настільки сліпою, його Кеті. Чи вона просто занадто егоїстична? Між ними існувала певна домовленість — наприклад, окремі спальні кімнати, — і це мало гарне пояснення (так він не будив її дзвінком, коли телефонував мені посеред ночі); а ще вона відіслала його до «ванної кімнати для хлопчиків» — так вона це називає. Він ненавидить «її» ванну кімнату, яка межує з «її» спальнею — усією в дзеркалах.

Безсумнівно, вона одна з найкраще одягнених в Сідней жінок, тож тепер, коли сорок не за горами, вона прискіпливо ставиться до всього, починаючи від «гусячих лапок» навколо очей і закінчуючи зайвими грамами на талії. Вона майже присіла на теніс так само, як і на бридж, бо гра у теніс допомагала залишатися у формі. А коли її знімки з'являються на сторінках недільних газет, вона на сьомому небі від щастя. Саме через це Дункан не міг залишатися зі мною суботніми вечорами — він був потрібен дружині, щоб супроводжувати її на якусь з офіційних вечірок — найкраще на ту, де тинялися фотографі та журналісти, що давали матеріал світській хроніці.

Яке пусте життя! Але це моя особиста думка. Вона ж про таке життя мріяла зі школи: купа грошей, двоє вродливих синів, яких, здається, вона досі вважає немовлятами, чудовий будинок у кварталі Варунга з двома акрами землі та басейном. Де не бачиш сусідів. У неї є садівник, прибиральниця, яка щось миє, прибирає з порохотягом, пере та прасує одержу, є кухарка, яка навідується вечорами, коли Кеті очікує на Дункана. Вона має автомобіль «Мінкс Хілман» та відкриті рахунки у найкращих крамницях і двох сіднейських салонах мод. Звідки мені це відомо? Звичайно ж, не від Дункана, а від Кріс та старшої сестри, які всім серцем та душею обожають Кеті Форсайт. У неї є те, чого жадає кожна жінка.

Не варто думати, що я рада підбирати крихти після Кеті Форсайт. Те, чого вона не хотіла мати від Дункана, — саме те в ньому цінувала я. Ми з ним багато розмовляли про різне — починаючи від його захоплення саркомами й закінчуючи особистим секретарем в його кабінеті на Макуарі-стріт, міс Огастін. Їй вже добре за п'ятдесят — ще одна стара діва, — але вона ставиться до Дункана як до рідного сина. Можна назвати її взірцем працездатності, такту, завзяття. Вона навіть вигала власну систему

діловодства, яка змусила мене посміхнутися, коли Дункан про це розповів. Який спосіб підкреслити власну необхідність! Бідолашний Дункан нічого не може знайти без міс Огастін.

Минуло лише п'ять тижнів від того дня, як він постукав у мої двері з пропозицією пообідати в «Челсі», але він дуже змінився. На краще, влещувала я себе. Він частіше посміхається, а його темно-зелені очі вже не такі сумні, як раніше. Правду кажучи, він так змінився, що наша сестра тепер всюди ходить і розказує, що завжди знала: містер Форсайт привабливий чоловік, але ніколи не помічала, що він такий красень! Він розквітає просто тому, що хтось цінує його як чоловіку. На відміну від звичайних залищальників, він не усвідомлює своєї привабливості, тож вважає те, що йому вдалося привернути мою увагу, справжнім дивом.

Хай там як, доки Кеті Форсайт не дізнається про мене, я можу сподіватися, що все залишиться так, як є. Потерпає лише мій щоденник, але це така мала ціна за кохання і товаристо надзвичайно бажаного, страшенно привабливого чоловіка!

П'ятниця, 22 липня 1960 року

Нарешті я зустріла Тобі. Мене турбує те, що він геть уникає людей. Коли я йду сходами до Джим і Боб або до Клауса, його драбина завжди під стелею, а дзвоник вимкнено. Джим та Боб не змінили свого ставлення до мене, хоча для них це дещо сумний сюрприз: чому я через власне тупоумство обрала чоловіка? Клаус продовжує щосереди вчити мене

куховарити. Тепер я вмію смажити, вправлятися з грилем, тушкувати рагу, але навчати мене готувати пудинги він відмовився.

— У шлунку є окреме відділення для десертів, — відверто зізнався він. — Але якщо ти навчишся замикати це відділення, люба Гаррієт, буде тобі на користь, коли доживеш до моїх років.

Однак, судячи з його фігури, я підозрюю, що сам він так і не навчився замикати це відділення на замок.

Сьогодні я йшла не до Джим і Боб, не до Клауса — я пішла подивитися, чи не опустив Тобі драбину. Опустив-таки! Ба більше: дзвоник знову висів на своїй мотузці.

— Заходь! — запросив Тобі.

Він змагався з величезним пейзажем, який не міг припустити на свій мольберт, тож прилаштував його на тимчасовій рамі — звичайно ж, білого кольору, — яку нашвидкуруч приладнав на мольберт. Я ніколи раніше не бачила, щоб він писав щось подібне. Якщо він малював пейзажі, зазвичай це були якісь домни, або напівзруйновані електростанції, або просто паруючий смітник. Але ця картина — приголомшливий екземпляр. Величезна долина, вкрита м'якими тінями, скелі з пісковика, почервонілі в променях сонця, що сідало за обрій, натяк на безкраї гори, нерухомі ліси до самого обрію.

— Де ти таке бачив? — запитала я, вражена.

— З іншого боку Літгоу. Ця долина називається Волган. Вона відрізана від зовнішнього світу з усіх боків, туди веде лише одна вузька стежка, яка в'ється по скелі вгору-вниз, а в кінці шляху — бар, справжній релікт. Незайманщина. Там під час війни, коли Австралії не вистачало пального, видобували горючий глинястий сланець. Я проводив там усі вихідні, робив ескізи та акварелі.

— Тобі, яка краса! Але чому ти змінив стиль?

— Я підписав контракт на оформлення фойє нового готелю в Сіті, а Мартін каже, що саме такі сюжети шукає керівництво готелю, — пробурчав він. — Зазвичай дизайнери готельних інтер'єрів дають хабара власникам картинних галерей, але Мартін по благу вибив для мене це замовлення. Він не вміє малювати пейзажі, сам він портретист, коли не захоплюється кубізмом.

— Що ж, вважаю, ця картина гідна висіти в Луврі, — відверто зізналася я.

Він зашарівся — йому це було до нестями приємно. Тоді поклав пензлі на стіл і спитав:

— Кави вип'єш?

— Із задоволенням. Але насправді я прийшла запитати, чи можемо ми влаштувати побачення, щоб ти міг оцінити мої новорозвинені кулінарні здібності.

— І потурбувати тебе, коли може з'явитися твій хлопець? Ні, красно дякую, Гарріет, — різко відмовив він.

Я обурилася:

— Слухай-но, Тобі Евансе, мій хлопець не втручатиметься, доки я йому цього не дозволю! Якось не пригадаю, щоб ти щось казав про Нала, хіба що про мою легковажність. Але відтоді, як у моєму житті з'явився Дункан, з твоєго ставлення до мене впливає, що у мене інтрижка з герцогом Единбурзьким!

— Облиш, Гарріет, — озвався він з-за ширми, — тобі відомо чому! Будинком ширяться плітки, що він не з тих хлопців, які відвідують дівчат з Кінгз-Кросу. А якщо і відвідують, то таких дівчат, як Цнотливість та Терплячість.

— Тобі, ти йолоп! Я б і пальцем не торкнулася постійного відвідувача мадам Фуги або Токати!

— Брудна вода є брудною водою.

— Тобі, не будь брутальним! Ти уникаєш відповіді. А як щодо любого професора Езри Марсуріала?

— Езра не відвідує наші нетрі. Паппі ходить до нього. І хто, взагалі, твій пихатий коханець?

— Ти маєш на увазі, що Будинок ще не розповів тобі такої дрібниці? — саркастично запитала я. — Він працює у «Квінз» ортопедом.

— Ким? — перепитав він, з'являючись з кавою.

— Ортопед — це хірург.

— Але місіс Дельвекіо-Шварц називала його містером, а не лікарем.

— До хірургів у їхніх власних лікарнях завжди звертаються «містер», — пояснила я. Хоча чув ти це не від нашої хазяйки, адже їй я назвала Дункана як «лікаря».

Він не збентежився, а лише здивовано звів брови.

— Тоді я, напевно, чув це від Гарольда, — відповів Тобі, сідаючи.

— Гарольда?

— А що в цьому дивного? — здивувався він. — Я завжди перекидаюся парою слів з Гарольдом: зазвичай ми повертаємось додому в один час. Він найбільше базікало у всьому Будинку, йому багато що відомо.

— Ще б пак, так воно і є, — пробурмотіла я.

Оскільки думка Тобі багато важила для мене, я спробувала пояснити йому, чому зв'язалася з Дунканом, намагалася показати, що в наших стосунках немає нічого аморального, попри те, що вони є незаконними. Але я не змогла його переконати. Кляті чоловіки з їхніми подвійними стандартами! Жодних сумнівів — він заражений отрутою цієї зміюки Гарольда Ворнера — єдиного, хто не знехтує можливістю поставити мені палиці в колеса в стосунках з тими, кого я люблю. Ох і боляче, коли Тобі несправедливо обвинуватив мене! Він сам такий порядний та щирий, він ніколи не зробить чогось за чужою спиною. Чому ж він не бачить, що моя відвертість щодо стосунків з Дунканом і є свідченням того, що я теж нічого не приховую? Якби справа була лише

в мені, знав би увесь світ. Це Дункан воліє, щоб ми зберігали таємницю, щоб не бентежити його дорогоцінну Кеті.

Я знов привернула увагу до його картини на мольберті, радіючи, що він був чутливим не через мене. Відверто кажучи, це через Паппі він опинився на іншому боці Літгоу. Потім він приголомшив мене повідомленням про те, що придбав шмат землі з іншого боку траси біля водоспаду Вентворт і буде там хатину.

— Ти хочеш сказати, що збираєшся поїхати з Будинку? — запитала я.

— Наступного року, — відповів він. — Тільки-но замість мене почнуть працювати роботи, я знов буду ледь зводити кінці з кінцями, якщо залишусь в Сіті. Проте якщо житиму у Блакитних горах, зможу вирощувати овочі, посадити фруктові дерева, купувати все дешевше, бо там ціни нижчі. А якщо я отримаю контракт з готелем, зможу побудувати пристойний будинок, буду господарем власного будинку — і будь-якої орендної плати.

Мені хотілося розплакатися, але вдалося вичавити посмішку й сказати, як я за нього радію. Чорт забирай цю клятву Паппі! Це все її провина!

Середа, 24 серпня 1960 року

О господи! Минув цілий місяць від останнього запису. Але про що писати, коли життя йде собі та йде і нічого надзвичайного не трапляється? Гадаю, я стала справжньою жителькою Кросу, і те, що вчора ще збивало мене з пантелику, тепер перетворилося на буденність. Ми з Дунканом стали

схожі на старе подружжя, хоча й не втратили ентузіазму в ліжку. Якось він намагався вмовити мене дозволити йому збільшити кількість своїх візитів, додавши вівторок і четвер, але я була неблаганною. Навіть такі короткозорі дурепи, як Кеті Ф., мають очі. Триваліша, ніж та, до якої вона звикла, відсутність чоловіка змусить її замислитися над несподіваною пристрастю Дункана до гри у гольф на Озерах, які набагато ближче до «Квінз», ніж до Варунги, та над його виправданнями щодо вибору поля для гри у гольф там, де його не знають.

Мабуть, я просто втомилася від таємниць, але мій інстинкт самозахисту каже: що довше Кеті Ф. житиме у блаженному незнанні, то довше переді мною не постане необхідності мешкати в шикарних будинках та вдавати із себе місіс Лікарку. Дункану це набридло, хоча він і не стане завдавати дружині болю своїм зізнанням. Вона — мати його синів, врешті-решт, та й дядя в раді директорів лікарні вважає, що на ній світ клином зійшовся. Що казав Дункан? Не слід створювати брижів на гладкій поверхні ставка. Що ж, а я не хочу брижів на своєму водоймищі у Кінгз-Крос. Красно дякую.

Сьогодні гладдю нашого рентген-кабінету прокотилася хвиля захоплення. Кріс та Деметріос одружуються, і вона сама не своя від щастя. Усе відділення нещасних випадків бачило обручку: красиве, дуже незвичне гроно діамантів, рубінів та смарагдів. Обручка належала матері майбутнього нареченого. Ось і весь лікарняний снобізм — тепер нашого бідного санітара-грека, який «відірвав» собі старшого рентгенолога, називають не інакше як «перспективним». Додали хмизу в вогонь і захоплені розповіді Кріс про курси автомеханіків та гараж, за який Деметріос вже вніс завдаток. Місце обрано з головою — на Принцес-хайвей у Сазерленді, де немає жодної пристойної авторемонтної майстерні. Він неодмінно досягне успіху. Бідолашна старша

сестра благородно стиснула зуби — дуже проникливо з її боку. Вона базікає про переїзд до сестринського будинку, поки не знайде вірної компаньйонки, щоб знімати разом квартиру. І перед нею майорить приємна перспектива бути дружкою Кріс. Кріс і мене запросила бути дружкою, але я тактовно відмовилася, погодившись просто прийти на весілля. Потім я дражнила старшу сестру спогадами про те, як я була чемпіоном баскетбольної команди, тож маю намір перемогти у змаганні за букет нареченої. Лікар Майкл Добкінс залишається у «Квінз». Щойно на обрії намалювався Деметріос, Кріс забула про криваву помсту, а сестра відділення вирішила залишити його у шпиталі, бо він спритний та вправний.

Гаразд, гаразд. Навіть якщо вона завтра помре, Кріс буде відомо через що. Деметріос ходить по лікарні, мов пихатий індик, а у Кріс з'явився новий вираз обличчя — «я знаю, що таке добре потрахатися». Я мала рацію, тож зробила їй величезну послугу.

Весілля призначене на наступний місяць. Це буде православна грецька церемонія. Кріс відвідує священика, тож підозрюю, незабаром вона стане більш православною за всіх православних світу. Навернення до іншої віри — зазвичай справжнє шило в зад.

Неділя, 11 вересня 1960 року

Я проводжала Дункана до дверей разом із Фло, що почепилася за мою ногу, коли Тобі, гупаючи, став спускатися сходами. Побачивши нас, він завмер стовпом, на обличчі

читалося вагання — досі йому щастило уникати зустрічі з Дунканом. Потім він стелів плечима й продовжив спускатися. Маленьким на зріст людям важко увесь час дивитися знизу вгору, але Тобі не ніяковів, намагаючись здаватися майже однакового росту з дуже високим чоловіком, коли потискував руку.

Кваплячись до дверей, він кинув у мене запитанням:

— А що з нашою Паппі? В неї жахливий вигляд.

І зник.

Я й я сама нечасто її бачила. Але завтра вранці я встану раніше й завітаю до неї.

Понеділок, 12 вересня 1960 року

Тобі мав рацію: у Паппі жахливий вигляд. Не думаю, що вона схудла ще більше — це було б нелегко, бо тоді б залишилися самі кістки, — але здається, вона занепала духом. Кутики її красивого рота опустилися вниз, Паппі час від часу знервовано блімала очима, ні на чому не зупиняючи погляд. Навіть на мені.

— Паппі, що сталося? — запитала я.

Вона заторохтіла:

— Гарріет, я спізнююся на роботу, я вже кілька місяців тільки й отримую догани від сестри Агати: у мене вигляд стомлений, я не ставлюся належно до своєї роботи, по понеділках я або запізнююсь, або не приходжу зовсім — якщо я просто зараз не піду, то побачу, де раки зимують!

— Паппі, обіцяю, що сьогодні вранці я сама завітаю до сестри Агати й розповім їй все, що спаде мені на думку: чи

то тебе переїхав автобус, чи то тебе продали у рабство, чи то у тебе вже кілька місяців є таємний прихильник, який заважає тобі працювати, — із сестрою Агатою я все владнаю, покладися на мене. Але ти й кроку не зробиш з цієї кімнати, доки не розповіси, що сталося — ось так! — розлючено вигукнула я.

Раптом Паппі схилила голову, затулила обличчя руками й розридалася так невітішно, що я раптом теж заплакала. Мені не відразу вдалося її заспокоїти: я налила Паппі коньяку, допомогла вмотитися напівлежачи у кріслі, поклавши ноги на низенький стілець. До цієї миті я завжди дивилася на Паппі роззявивши рота, бо вона була набагато старша за мене, набагато розумніша, набагато досвідченіша, набагато ніжніша та відданіша. Надто ніжна та віддана, як тепер я зрозуміла. Враз я відчула себе з нею рівнею, бо зрозуміла, що маю багато того, чого їй конче бракує, — здорового глузду.

— У чому справа? — м'яко запитала я, сідаючи біля неї й міцно тримаючи її за руку.

Вона дивилася на мене ніби крізь туман, сповненими сліз очима.

— Ох, Гаррієт, що мені робити? Я вагітна!

Цікаво. Коли дівчина сповнена радості, вона завжди каже, що в неї буде дитина. Але коли її гризе страх, вона каже, що вагітна. Ніби сама фраза, яку вона обирає, емоційно та підсвідомо визначає різницю між прекрасною подією в житті та найжахливішим «захворюванням». Мене засмутив спустошений вираз на її обличчі, тож я взяла на себе роль уважного чоловіка.

— Езра знає? — спитала я.

Паппі мовчала.

— Езра знає? — повторила я.

Вона ковтнула, похитала головою, намагаючись витерти рукою сльози, що наворачалися на очі.

— Тримай, — сказала я, протягуючи їй чистий носовичок.

— Я все перепробувала, — мляво прошепотіла вона. — Навмисно падала зі сходів. Билася животом о кут стола. Облила себе нашатирем, потім намагалася мильною водою у душі вимити все всередині. Я придбала виннокислий ерготамін у санітара, але я просто виблювала. Я навіть вдалася до того, що намазала на хліб сир з гашишем та з'їла це, але знову блювала. Я, Гарріет, перепробувала все! Але я досі вагітна. — На її обличчі відобразився справжній жах. — Що мені робити?

— Люба, перше, що потрібно зробити, — розповісти Езрі. Це ж і його дитина. Невже ти вважаєш, що він не має права знати?

— Гарріет, я була така щаслива! А що мені робити тепер?

— Скажи Езрі, — наполягала я.

— Я була така щаслива! Ця вагітність все зіпсує. Езрі потрібна емансипована сексуальна партнерка, а не діти.

— І як далеко все зайшло? — запитала я.

— Точно не знаю: приблизно двадцять тижнів.

— Господи милостивий! Половина терміну!

— Ніяк її не позбутися, ніяк!

— Для тебе ця вагітність явно небажана.

Паппі затремтіла, потім тремтіння перетворилося на дрижання.

— Ні-ні, бажана! Але як я впораюся з дитиною, скажи мені? Езра не зможе мені допомагати, у нього семеро власних дітей! Його дружина відмовляється давати йому розлучення, навіть знаючи про мене. Як я йому скажу?

— Щоб зробити дитину, Паппі, потрібні двоє. Ти повинна йому сказати! Не має значення, скільки в нього вже є дітей, він має відповідати й за цю, це його обов'язок. — Я зробила ще кави з коньяком. — Чому ти так довго тримала все в собі? Ти ж знала, що ми б усі тебе підтримали.

— Я... просто... не могла і слова сказати, навіть місіс Дельвекіо-Шварц, — прошепотіла вона, витираючи сльози. — Я, напевно, пропустила дві менструації, перш ніж взагалі стала щось підозрювати. Потім я порахувала, але вже запізно було щось змінювати, до того ж я покладала надію на ерготамін. Ох, Гарріет, що мені робити?

— Перш за все, тобі слід зателефонувати Езрі в університет і сказати, що вам сьогодні потрібно зустрітися у тебе вдома. Скажи йому, а далі будемо діяти за обставинами, — оптимістично сказала я, насправді не відчуючи оптимізму ні на грам.

Коли вона відмовилася, я підійшла до телефону в спальні — Дункан наполіг, щоб його встановили, — зателефонувала сестрі Агаті й повідомила, що Паппі настільки хвора, що нас обох не буде на роботі, потім визначила місцезнаходження Езри та наказала йому за годину бути тут. Якщо б телефонувала Паппі, він, напевно, став би сперечатися, але, слухаючи незнайомий голос з металевими нотками, він пообіцяв прийти.

Паппі заснула, коли я спробувала почитати, але в голові роїлися думки, тож я не розуміла жодного слова. Я подумала, що «пігулки» — символ справжньої жіночої емансипації. Саме тому — ось вам жахливий прояв емансипації — пігулки відкрито засуджують, але їх неможливо дістати. Дехто з духовенства називає їх злом, а лицемірні кляті політики переважно мовчать. Але чоловіки більше не в змозі контролювати виробництво «пілюль». Пілюлі стануть скарбом для жіночої половини. Пілюлі — це сила.

Однак в той же час я розуміла: Езра не з тих, хто проти пігулок. Паппі працює у шпиталі, от він, напевно, і вирішив, що вона має до них доступ. Він не працює в системі охорони здоров'я, тож звідки йому знати, як працюють лікарні? Але йому було слід в неї запитати. Можливо, він і питав. Якось вона мені зізналася, що постійно використовує

протизаплідний ковпачок. Ця парочка кожні вихідні проводила разом, розширюючи світ власних емоцій гашишем та кокаїном. Вірогідно, вони були не настільки обережними, як їм здавалося, під час звичайного сексу. Ох, Паппі, слід тобі було робити мініет!

Я дозволила їй півгодини подрімати, потім розбудила й наказала прийняти душ та підготуватися до приходу Езри.

— Я вся опухла від сліз, — пожалілася вона.

— Поспала — вже пройшло, а зараз час спілкуватися з Езрою. — Я була невблаганною.

— Шкода, що не розповіла тобі раніше, Гарріет, але слова застрягли у мене в горлі. Я не могла їх промовити. А в глибині душі я вмовляла себе: якщо я ані слова нікому не скажу, вагітність розсмокчеться, а якщо почекаю, взагалі зникне. Невже не дивно? Гадаєш, що щось небажане може зникнути через справжній відчай. Але тільки не вагітність. Не вагітність.

— Отже, ти точно не хочеш залишати дитину, — зауважила я, допомагаючи їй спуститися в душ.

— Я б хотіла залишити! Ох, як би я хотіла залишити цю дитину! — заплакала вона. — Я хочу цю дитину, бо так сильно кохаю Езру, а це його дитина. Я хочу її залишити, бо волюю мати дитину, задля якої житиму. Але це неможливо. Як я впораюся сама? Матерям-одиначкам держава не допомагає, Гарріет, і тобі це відомо.

— Думаю, є якесь державне утримання, але допомога надто маленька, щоб, не працюючи, можна було на неї зводити кінці з кінцями. А якщо народити й віддати на всиновлення?

— Ні-ні-ні! Я краще уб'ю її в зародку, ніж комусь віддам! Щоб вона росла й думала, що її справжня матуся її не хотіла? Виносити дев'ять місяців, пройти крізь усе, мов голодний булочник, що ліпить буханку хліба на продаж. Ні, аборт — єдиний вихід. — Її очі знову наповнилися сльоза-

ми. — О Гарріет! Все намарно! Я ніколи вже не буду такою, як раніше. Але що я ще можу зробити?

— Езра допоможе, — з упевненістю, у якій сама сумнівалася, відповіла я.

— У нього немає грошей, — зізналася вона.

— Дурненька! Він має достатньо великий будинок для дружини й семи дітей, квартиру в Глібі та прибуток, що дозволяє купувати наркотики, — заперечила я. — Зараз приготуйся, Паппі, Езра буде тут за двадцять п'ять хвилин.

Він пробув у неї недовго. Я чула, як грюкнули входні двері, і сіла чекати на Паппі. Коли минуло десять хвилин, а вона не прийшла, я попрямувала до неї.

— Він пішов! — здивовано сказала вона.

— Пішов назавжди?

— Так, назавжди. Він не може нічим мені допомогти, Гарріет, у нього просто немає грошей.

— Як втягнути тебе у халепу, гроші є. Покидьок! — вилаялася я. — Якби він був десь поблизу, я б увігнала гострий ніж у його мошонку. Всесвітньо відомий філософ перетворився б на соліста Віденського хору хлопчиків.

Потім почалася справжня битва, у якій я програла. Чому через почуття людина втрачає здоровий глузд? Паппі хоче цю дитину, але їй чути не хоче про те, щоб притягти свого дорогоцінного Езру до суду. Або звернутися до його дружини по допомогу. Ні-ні-ні — Езра не повинен постраждати! Кар'єра та стан Езри мають бути збережені за будь-яку ціну! Вона продовжувала повторювати, що аборт — єдиний вихід, говорити, що ця дитина проклята, бо її батько не бажає, щоб вона народилася. Наполягала на тому, що сама не хоче народжувати дитину, коли батько проти. І так далі і таке інше. Врешті-решт вона запитала, чи не зможу я позичити їй грошей на операцію. Так вже вийшло, що вона допомагала Езрі купувати ті дорогі наркотики, тож сама була на міліні.

Врешті я пішла від неї до місіс Дельвекіо-Шварц і все їй розповіла. Цього разу прорвало мене, я все плакала й плакала, а місіс Дельвекіо-Шварц метушилася й квокотала над коньяком.

— Тільки не кажіть, що вам про це казали карти! — заголосила я, коли знов змогла говорити. — Якщо так, то ви повинні були щось зробити!

— Маячня, принцесо, — відповіла вона. — Не можна прожити життя за іншого, а якщо людина не питає, що кажуть карти, не можна їй і відповісти. Карти так не працюють. Кристал теж, та й астрологічні підрахунки.

— З одного боку, в неї вже двадцять тижнів, — зауважила я, заспокоївшись, — з іншого — я знаю, вона відчайдушно воліє мати цю дитину, хоча говорить тільки про аборт. Невже ми всі не могли би скинутися й допомогти їй підняти дитину?

— Ні, не могли б, — відповіла жінка, яку я завжди вважала такою доброю, щедрою та ладною пробачити все. — Подумай, Гарріет, лише подумай! Так, якийсь час ми могли б їй допомагати, але Тобі невдовзі переїжджає, Джим та Боб навряд чи погодяться віддавати вільні гроші Паппі та її дитині. А ти, га? Що станеться, якщо врешті-решт ти погодишся на життя у передмісті й теж звідси втечеш? Гадаєш, я буду сама відповідати за все? — Вона підвелася, обігнула стіл, підійшла до мене й пришпилила мене своїми очима. — Невже ти насправді вважаєш, що я не знаю, що зі мною щось негаразд? У мене пухлина мозку, я й так вже прожила до біса довше, ніж хтось міг прорікати. Я, може, ще проживу багато років, а може, і ні. Я бачила самого великого Гілберта Філіпса, і він сказав, що у мене пухлина. А він ніколи не помиляється: якщо він сказав, що в тебе пухлина головного мозку, — значить, у тебе пухлина. Пухлина не злоякісна, але вона є, і час від часу вона росте. Приблизно п'ять років тому якийсь клятий лікар з «Вінні»

вмовив мене приймати нові гормони — і ось тобі! — я народжую Фло. Тож я кинула приймати ліки. Єдине, що я роблю, — продовжую жити. Нам усім слід продовжувати жити. Тож тобі слід дати Паппі спокій, нехай сама вирішує. Ти чуєш мене, принцесо?

Я сиділа паралізована й не зводила очей з місіс Дельвекіо-Шварц, немов уперше її бачила. Оговтавшись, я вдалася до останньої спроби й сказала, що можу сама допомагати Паппі. Але місіс Дельвекіо-Шварц запитала, що про це скаже мій чоловік, коли я одружуся... і все таке інше.

— Гаразд, — скорилася я. — Нехай Паппі вирішує сама. Крім того, я знаю, що вона залишила б дитину, коли б мала достатньо часу, щоб прийти до тями. Звичайно, коли в тебе вже двадцять тижнів, часу немає. Хто зробить аборт на такому терміні?

— Попроси свого лікаря Форсайта, — підказала вона.

Більше не можу писати, я мертва. Скільки потрясінь за один день може пережити людина й не збожеволіти? Почуваюся так, наче цілий світ умить вибили з-під ніг і я стою на чужій планеті, самотня та покинута. Але якщо у мене такі враження, що ж відчуває бідолашна Паппі? І ця жінка-гора з другого поверху з маленькою шишкою, що росте всередині її мозку?

Вівторок, 13 вересня 1960 року

Ми з Дунканом запровадили систему, за допомогою якої я могла повідомити його про термінову зустріч і він міг надіслати повідомлення для мене. Тож на початку дев'ятої

він підібрав мене біля світлофора на Клівленд-стрит та повіз додому, дорогою розраджуючи балачками. Мені подобалася ця його риса: він такий спокійний, такий уважний, так тонко відчуває, де та коли є час для серйозних розмов.

Бідолашний, його наче обухом по голові вдарило, коли, щойно ми увійшли всередину, я запитала:

— Дункане, ти можеш когось порекомендувати, хто міг би зробити аборт на двадцятому тижні?

— Навіщо? — спокійно, але обережно спитав він.

— Для Паппі, — відповіла я.

— Я так розумію, що чванливий професор накивав п'ятами? — уточнив він, прямуючи до буфета, де стояв коньяк.

Деталі історії я розповіла на одному диханні, укупі з подробицями про місіс Дельвекіо-Шварц та її мозкову пухлину.

— Мені дуже шкода Паппі, — зізнався він, наливаючи мені повну чарку. — А вона не думала про те, щоб народити дитину, а потім віддати її на всиновлення? Так зазвичай і роблять.

— Вона накинулася на мене наче гарпія, коли я запропонувала цей вихід.

Він зробив добрий ковток зі своєї чарки і здригнувся.

— Здається, я починаю звикати до цього котячого пійла. До речі, про котів. А де це розкішна Марселіна?

Кілька хвилин він був зайнятий лише тим, що пестив кішку — у його руках вона танула і поводитися як повія. Потім він промовив:

— Якщо покійний Гілберт Філіпс поставив діагноз — пухлина мозку, так і є: у місіс Дельвекіо-Шварц пухлина мозку. Напевно, він побачив якісь затвердіння на рентгені черепа.

Мої зуби клацали о край чарки.

— Боже, Дункане, що стане з Фло, якщо вона... якщо вона помре? Крах Будинку. Навіть думати про це не може.

Він спутив Марселіну з рук і присів на підлокітник крісла.

— Ти переймаєшся майбутнім, Гарріет; вона може дожити до старості, років до сімдесяти, може, і довше. Зараз нас повинна непокоїти Паппі, а не місіс Дельвекіо-Шварц. Паппі розглядала можливість того, щоб народити й залишити дитину собі?

— Думаю, вона б залюбки, але наразі не може собі дозволити мати дітей. Якщо вона не працюватиме, їй не буде чого їсти й чим платити за квартиру. Чорт забирай, Дункане, чому цей міф про Пропашу Жінку існує навіть у другій половині двадцятого сторіччя? Невже ми ніколи не станемо розумними? Діти даються від Бога, а не від шлюбу! Шлюб вигадали для гарантування чоловікам, що їхні нащадки такі їхні — через це жінки стають громадянами другого сорту!

— Облиш вдавати чванливого професора, Гарріет. Поговорімо про сувору реальність, — перервав він, серйозно дивлячись мені у вічі.

— Вона хоче зробити аборт, я не можу її відмовити.

— І ти волієш, щоб я направив її до спеціаліста? — продовжував він дуже серйозно. — А тобі відомо, що ти просиш мене порушити закон?

Я пирхнула:

— Не верзи дурниць, Дункане! Я не прошу, щоб ти робив його сам, я лише хочу знати, хто зробить. Назви мені ім'я, просто назви ім'я! Решту я беру на себе.

— Не певен, що комітет з питань етики чи дисциплінарна комісія схильні вдаватися в такі тонкощі, Гарріет. Тільки-но я назву тобі ім'я, стану злочинцем.

Так, звичайно, злочинець і є!

— Але що мені робити? — наполягала я. — Хіба є вибір? Хтось у глухому провулку зі спицею — якщо вони взагалі візьмуться на такому терміні! Гадаю, мені слід звернутися до «мадам» по сусідству, але здається, всі «маленькі

помилки», які там трапляються, улагоджують до шести тижнів ерготамінами.

— Гаразд, люба, — сказав він, цілуючи мене. — Я дам тобі те, чого ти хочеш. Відколи ми разом, ти не прийняла від мене жодного подарунка. І ось я можу подарувати тобі те, що ти приймеш. У передмісті є одна гарна ізольована лікарня, яка спеціалізується на таких, як у Паппі, проблемах. Хірурги там першокласні, як і догляд, і молодший персонал. Я зателефоную з твого телефона одному чоловікові й домовлюся, щоб її прийняли туди прямо вранці.

Він підвівся.

— Але спершу я хочу сам поговорити з Паппі, наодинці.

— Скільки це коштуватиме? — запитала я, щиро вдячна. — У мене на рахунок є тисяча фунтів.

— У професіоналів свої рахунки, Гарріет.

Вони розмовляли більше ніж півгодини. Дункан повернувся дуже похмурий.

— Чи можу я зателефонувати від тебе? — запитав він.

Я пішла за ним до спальні, скинула одяг і згорнулася калачиком у ліжку — він дуже здивувався. Гадаю, він не очікував, що я запропоную йому сексуальні утіхи такого жадливого вечора, але я звикла віддавати борги. «Дивно, — думала я, спостерігаючи, як він роздягається, — зазвичай ми розкидали наш одяг, тож у мене не було можливості роздивитися його як слід. — Для сорока двох років він знахідка для кравця, а не клопіт».

— У тебе дивовижно досконале тіло, — сказала я йому.

Моя відвертість приголомшила його. Він закликав, затамувавши подих. Невже жінки ніколи не кажуть чоловікам компліментів? Вочевидь, його дружина ніколи не казала, і зараз я вже була досить обізнаною, щоб зрозуміти: коли він одружився, його сексуальний досвід обмежувався кількома п'яними діваками, яких він ледь міг пригадати.

Середа, 14 вересня 1960 року

Я прокинулася о шостій від стукоту в двері. Було схоже, що відвідувач не заспокоїться, поки я не відчиню.

У кімнату увірвався Тобі й похмуро подивився на мене.

— Місіс Дельвекію-Шварц сказала, щоб я спитав у вас, — почав він. — Я волів дізнатися про Паппі, але наша хазяйка нічого не розповіла, а самої Паппі немає вдома.

Насупившись, я пішла робити каву.

— Зажди, дай-но я зроблю, — сказав він, відштовхуючи мене убік. — Я хочу знати, що з Паппі, розповідай.

І я розповіла. Йому було болісно чути, він скреготав зубами та бив кулаком по стіні.

— Я знайду цього покидька та заб'ю до смерті!

— Спершу краще послухай, що думає про це місіс Дельвекію-Шварц, — зауважила я, ховаючи обличчя за чашкою. — Паппі не хоче, щоб жодна волосина впала з голови Езри. Вона вирішила оберігати його за будь-яку ціну, готова навіть пожертвувати власною дитиною. Вона відмовилася подати до суду на аліменти чи розповісти його дружині — відмовилася від усього, що може потривожити цього Марцупіала! А місіс Дельвекію-Шварц ще додасть олії у вогонь: вона нагадає тобі, що ти Паппі ані чоловік, ані батько, ані брат, ані дядько, тож не маєш права нічого ані робити, ані говорити.

— Невже любов не вагомий аргумент? — запитав він. — У Паппі не лишилося нікого з рідних. Якщо ми не подбаємо про неї, хто ж подбає?

— Ми вже подбали про неї, Тобі. Так, як вона того бажала, — тихо промовила я. — Шкоди вже завдано, і дякувати Богові, що послав Дункана Форсайта. Якщо її немає вдома — значить, вона вже поїхала до лікарні. Ні, мені не відомі ані назва, ані місцезнаходження, тому що Дункан не захотів казати. І ти нікому не кажи, приборкай свій гнів! Якщо ти хоч слово бовкнеш Гарольду Ворнеру — навіть подумаєш про те, щоб замилити йому очі, — присягаюся, Тобі Евансе, я тебе каструю! Цьому маленькому злостивому чоловікові очі не замилиш, він дуже небезпечний.

Проте не певна, що він хоча б слово зрозумів з того, що я сказала, — настільки він був засмучений. До того ж його гірко обурих той факт, що Дункан зміг допомогти, а не він сам. Мені було страшенно прикро за нього. Важко навіть уявити, що йому довелося пережити через Паппі та Езру.

Друга філіжанка кави його трохи заспокоїла, він достатньо оговтався й огледів мене з голови до ніг... *презирливо?*

— Ти виглядаєш дуже задоволеною, — грубо заявив він.

— Задоволеною? Що ти маєш на увазі?

— Паппі в жалюгідному стані, а в тебе такий вигляд, ніби — після того як великий хірург владнав майбутнє Паппі, — непогано з ним порозважалася, — глузливо посміхнувся він.

Я дала йому такого ляпаса, що він похитнувся.

— І думати не смій мене судити! — прошипіла я. — Навіть гадки такої не май! І Дункана Форсайта не займай! Твоя головна проблема в тому, що ти обурюєшся на інших за те, що вони змогли зробити для Паппі більше, ніж ти сам! Що ж, кепські твої справи! От і живи з цим, не перекладай з хворої голови на здорову!

Він сполотнів, від чого слід від моєї долоні на його шкірі став схожим на родиму пляму.

— Вибач, — видихнув він. — Твоя правда. Не турбуйся, я це переживу.

Я поклала руку йому на плече й пригорнула до себе. Він обійняв мене у відповідь, та раптом вислизнув з моїх обіймів, посміхнувся й пішов.

Не надто вдалий початок дня. Я мала сходити до сестри Агати й пояснити відсутність Паппі впродовж двох тижнів.

— Це порушення всіх правил, міс Перселл, — заявила вона. — Чому доглядальниця Сутама не звернулася до лазарету?

— Вона звернулася до місцевого лікаря, — збрехала я. — Здається, він відправляє своїх пацієнтів до «Вінні» або до приватних лікарень у Східному передмісті.

Господи, навіщо люди все так ускладнюють?

— Це не має істотного значення для мене, міс Перселл. Доглядальниця Сутама — працівник нашого закладу, тож це дає їй право на місце у «Квінз», хоч хто б був її лікар. Її без жодних ускладнень узяв би під нагляд завідувач одного з наших відділень, які — я упевнена, вам не слід нагадувати — є найкращими.

— Сестро Топпінгем, — наполягала я, — відверто зізнаюся, мені більше немає чого додати. Єдине, що мені відомо, — сестра Сутама воліє залишатися під наглядом власного лікаря.

— Це порушує всі-всі правила! — квоктала сестра Агата, надто пронизливо свердлячи мене своїми блідо-блакитними очима. Упевнена, вона щось підозрює. Може, вона й стара накрохмалена склочниця, але не можна тридцять років командувати невеличкою армією молодих жінок і не розуміти, що іноді один плюс один дорівнює трьом.

— Перепрошую, сестро, — відповіла я те, що зазвичай кажуть у подібній ситуації.

— Гаразд, міс Перселл, гаразд. — Вона нахилилася над паперами на своєму столі. — Можете йти.

Мене спіткала ще одна катастрофа, але уже на робочому місці. Пацієнт, який втратив віру, — потрібна Гаррієт Перселл з її майстерністю заспокоювати.

На щастя, все владналося за годину, і ми сіли попиту чаю. До нас приєдналася старша сестра відділення — весілля завжди зближують. Але спершу Кріс бажала перекинутися зі мною парою слів.

— Чому ти спізнилася? — запитала вона.

— Була змушена сповістити сестру Агату. Паппі досі хворіє.

— У чому справа?

— Нічого страшного, але місцевий лікар поклав її до лікарні.

— Бідолашна! У якій вона лікарні — у «Вінні» чи «Сідней»? Ми з Мері завітаємо до неї дорогою додому.

— Не вдасться. Вона в лікарні у передмісті.

Кріс із Мері презирнулися, — в їхніх очах читалося, що їм усе зрозуміло, — і змінили тему розмови. Заговорили про весілля.

Дякувати богам, Паппі не крутила ні з ким з персоналу «Квінз»! Кріс та старша сестра — це ще півлиха, але новини про раптову хворобу Паппі неодмінно обростуть плітками. Її всі знають, вона тринадцять років відпрацювала на рентгені. Кріс та старша сестра викликали у мене нервовий дріж, зізнаюся вам. Одна річ розмірковувати над тим, що тебе можуть викрити, навіть якщо тобі на це начхати, але коли зненацька викриття дмухає тобі прямо в потилицю, а приватна справа улюбленої подружки ось-ось перетвориться на власність громадськості, на все дивись по-іншому!

«А якщо дізнаються мама з татом?» Господи Боже, я помру, якщо мама з татом подумують, що їхня дочка розбиває родину! Бо якщо Кеті Ф. дізнається, як ще мене таврувати? Руйнівниця родин.

Субота, 17 вересня 1960 року

Коли сьогодні по обіді приїхав Дункан, я порушила цю тему.

— Я просто більше не витримаю невирішеності, — спробувала я пояснити, не вдаючись до подробиць, як-то про лікарняних кумась та побиття Тобі за зухвалі коментарі. — Знаю, я вибрала неслухну мить: відразу ж після того, як ти так чудово допоміг Паппі... Якою невдячною я, мабуть, здаюся! Але у мене є батьки, розумієш? Дункане, що я роблю із собою та своїм життям, нікого, крім мене, не обходить — якщо справа не стосується одруженого чоловіка. Тоді це обходить усіх. Як я можу дивитися мамі з татом в очі? Якщо ми будемо продовжувати наші стосунки, нас викриють. Тому покладемо цьому край.

Його обличчя! Його очі! Бідолашний мав такий вигляд, наче я його вбила.

— Звичайно, ти маєш рацію, — відповів він тремтливим голосом. — Але я пропоную інший вихід. Гаррієт, я не можу жити без тебе! Слово честі, не можу. З твоїми словами не посперечаєшся, люба. Менш за все я хотів, щоб тобі було соромно дивитися в очі власним батькам. Краще я цієї ж миті попрохаю у Кеті розлучення. Тільки-но нас розлучать, ми одружимося.

О боже! На таку відповідь я зовсім не розраховувала і менш за все воліла почути.

— Ні-ні-ні! — вигукнула я й шалено ляснула у долоні. — Ні-ні, тільки не це!

— Ти маєш на увазі скандал? — поцікавився він, і його обличчя стало мертво-блідим. — Але я можу захистити

тебе від цього, Гаррієт. Я найму жінку, яка зіграє роль співвідповідача у моєму шлюбоборозлучному процесі, ми не будемо зустрічатися, доки я не стану вільним. Нехай Кеті сповіщає «жовту пресу» про свої незагойні рани, нехай «жовта преса» робить свою чорну справу! Оскільки ти до цього непричетна, не має значення, яку брудну білизну витягнуть.

Він узяв мої долоні у свої, погрів їх.

— Кохана, Кеті отримає все, що забажає, але це не означає, що ти будеш чогось позбавлена. У мене вистачить грошей, повір мені.

О господи! Він не зрозумів, що я мала на увазі, бо йому й на думку не могло спасти, що я не хочу бути мадам Лікаркою; що я не зможу вдавати із себе мадам Лікарку, навіть заради нього. Вірогідно, якби я його трохи сильніше кохала, я б могла принести таку жертву. Але правда в тому, що моє кохання до нього вибіркове, а не всеосяжне.

— Дункане, послухай-но мене, — продовжувала я жорстко. — Я ще не готова виходити заміж ні за кого, я не готова створювати сім'ю. Відверто кажучи, не певна, що взагалі буду готова до подружнього життя, принаймні до такого, яке б спіткало мене з Девідом, яке спіткає мене з тобою.

Ревнощі, навіть у таку мить!

— Хто такий Девід? — поцікавився він.

— Мій колишній наречений — не має значення, — відповіла я. — Повертайся до своєї дружини, Дункане, або знайди жінку, яка захоче жити у твоєму світі, якщо з Кеті тобі все остогиділо. А про мене забудь. Я не бажаю зустрічатися з одруженим чоловіком і не хочу, щоб ти мріяв про мене як про наступну місіс Форсайт. Між нами все скінчилося — просто як два плюс два.

— Ти мене зовсім не кохаєш, — похмуро припустив він.

— Ні, я тебе кохаю. Але я не хочу плести затишне гнізdechko десь у передмісті й не хочу почуватися нікчемою.

— Але діти! Ти повинна бажати мати дітей! — у розпачі вимовив він.

— Я не заперечую, що хотіла б мати принаймні одну дитину, але на своїх умовах. Я ліпше залишуся без дитини, якщо це означає просити чоловіка взяти на себе відповідальність за мою долю. Ти не Езра, Дункане, але ви з ним з одного світу, ви однаково розумієте зобов'язання, ви однаково розділяєте жінок. Одних — задля втіхи, інших — задля продовження роду. Для мене велика честь, що ти бажаєш, щоб я краще була твоєю дружиною, ніж коханкою, але я не хочу бути ані тією, ані іншою.

— Я тебе не розумію, — пробурмотів він, цілковито спантеличений.

— Так, сер, і ніколи не зрозумієте. — Я наблизилася до дверей і відчинила їх. — Прощавайте, сер. Я не жартую.

— У такому разі прощавай, кохана, — вимовив він та пішов геть.

Ох, то було жахливо! Напевно, я кохаю його, адже мені було так боляче. Проте я рада, що все скінчилося раніше, ніж зайшло надто далеко.

Субота, 24 вересня 1960-го року

Крістіна Лі Гамільтон стала місіс Деметріос Пападопулос. Була чудова вечірка, хоча трохи незвична. Підозрюю, що тривало чимало дипломатичних суперечок: погоджували один звичай з нареченою, інший звичай з нареченим, доки молодята не досягли згоди. Родичі та друзі нареченого в церкві — з одного боку, з іншого — родичі та друзі нареченої. Його

родичів тьма-тьмуца, з її боку втрічі менше, загалом всі старі діви, за винятком кількох лікарів з дружинами. Тут був і лікар Майкл Добкінс зі своєю дружиною-фізіотерапевтом. Усе стало на свої місця: вона була до кінчиків нігтів на слонячих ногах точною копією Кріс, єдина різниця в тому, що вона, маючи гроші, могла дозволити собі носити контактні лінзи. Звідки я знаю? У неї був такий підсліпуватий совиний вигляд! І не має значення, наскільки добре їхні допоміжні засоби для очей дозволяють їм бачити, вони однаково не позбуваються дурнуватою короткозорого погляду.

Менш за все я очікувала побачити тут Дункана, але вся його увага була привернута до своєї мадам. Звичайно ж, я розуміла, що Кріс має його добре знати ще від часів роботи у головному рентген-кабінеті — ортопеди продивляються багато знімків кісток. Я сховалася в глибині церкви під рожевою носовою хусточкою з мережива — я ніколи не одягаю капелюхів, і весілля Кріс не виняток. Доки я не побачила місіс Дункан Форсайт, я була цілком задоволена своєю рожевою сукнею із джерсі, яка приємно облягала мій стан. Але ж Мадам — ух! Бежеве вбрання з драпіровками від Жака Фата, що облягало її щільно, — хіба можна було не помітити! Бежеві лайкові рукавички із сімома гудзиками, бежеві лайкові черевики від Шарля Журдана, бежевий капелюх, гідний самої королеви — такий він був вишуканий. Серед всіх нас — селян, пишно вбраних новоавстралійців та «аборигенів» — вона стовбичила мов біла ворона, хоча і волосся, і шкіра, і очі в неї були того самого бежевого кольору, як і вбрання. Вона стояла позаду, тож вигляд у неї мав би бути побляклий, але Мадам явно не поблякла. Її коштовні прикраси з перлів були надто тьманими, щоб бути підробкою.

Дункан мав жахливий вигляд, хоча Мадам подбала, щоб він був досконало вдягнений задля такої події, до якої, я упевнена, вона ставилася з презирством. Минув лише один коротенький тиждень, і він побляк. Ні, він не став того

самого бежевого кольору, як вона, він став якимось сірим. Сіра шкіра, сиве волосся — невже можна так посивіти за один тиждень? Гадаю, що можна, якщо волосся може стати сивим за одну ніч. Мені здалося, що в нього стався серцевий напад, але він сильний, тримається на ногах. *Ні, Гаррієт Перселл, він просто страждає, і все через тебе, ти палка егоїстична сучка!* Проте я рада, що подивилася на Мадам — може, більше не побачу.

Виявилося, що у Кріс немає близьких родичів, тож наречену до вівтаря вела сестра Агата! На нареченій була біла кринолінова сукня а-ля Скарлетт О'Хара з мільйонами рюшів з мережива й неймовірно довгим шлейфом, який тримали дві крихітні дівчинки-гречанки. Вони так мило-нерішуче ступали, що всі заохали у захваті, коли наречена підійшла до вівтаря під руку із сестрою Агатою. На сестрі Агаті була ніжно-блакитна гіпюрова сукня та капелюшок, побачивши який королева-мати померла б від заздрощів: круглий солом'яний бриль ніжно-блакитного кольору, прикрашений рожево-бузковою вуаллю та парою яскраво-червоних орхідей. Такі самі орхідеї були у неї на корсажі сукні. Старша сестра у блідо-жовтій сатиновій сукні з кремовим мереживом поверх неї — сьогодні Мері О'Каллаган — була єдиною дружкою. Наречена тримала букет, який можна побачити тільки на весільних фото двадцятих-тридцятих років — звислі білі лілеї та орхідеї. Дружка теж тримала дивовижний екземпляр — кремові троянди. Оскільки саме наречений вибирає квіти, я підморгнула Деметріосу.

Святкували у грецькому ресторані в Кенсінгтоні, тож вечірка, на мій погляд, вдалася на славу. Батьки Деметріоса так ним пишалися! Йому вдалося підчепити «аборигенку», отже, подорож за десять фунтів на жалюгідному старому човні — не човні, а черепасі — було виправдано. Пападопулоси увійшли в головну течію Австралії. З Фортсайтів, я бачила, вистачило й церкви: вони потиснули руки

нареченому, зашпурляли наречену тоннами конфетті, а потім — ф'ють! — зникли у великому чорному «роллс-ройсі», щоб відвідати, без сумніву, якийсь приємніший захід. Не думаю, що хтось із них мене помітив, бо в церкві я сховалася за колону, а потім стояла у вестибулі, доки їхній «роллс-ройс» не поїхав.

Тож у ресторані я врешті-решт змогла розслабитися: потанцювала з десятком греків, які, всі як один, роздягали мене своїми палаючими очима — з найгарнішими ми разом кидали тарілки в ціль, — а потім я спробувала потанцювати «Ніколи у неділю»¹, але вирішила, що краще сидіти та дивитися, як це роблять чоловіки. Вони були граційні та пристрасні, а музика — чарівна. Гадаю, серед гостей з боку нареченої їжа не викликала великого ентузіазму, але я з апетитом скуштувала все: мусаку, долму, крихітні м'ясні шарики, смажене ягня на рожні, баклажани, маслини, артишоки, восьминога, кальмара. Рисовий пудинг — взагалі щось чарівне: солодка каша з вершками, прикрашена тертим мускатним горіхом та корицею. Я наїлася від пуза.

Божественна їжа та юрба палких залицяльників, які хотіли зі мною потанцювати та переспати, не завадили мені знайти час, аби кинути оком на інший край столу. Кріс з Деметріосом сиділи здивовані й нічого не їли, проте старша сестра та дружка, Константін, дивилися одне одному в очі та сором'язливо годували одне одного, коли не хихотіли через рецину — грецьке вино. Затямте мої слова: невдовзі буде ще одне весілля в нашому відділенні! Коли настав час Деметріосу та Кріс їхати, наречена зібралася щосили (дякувати мішкам з піском!) жбурляти весільний букет у воляючий натовп відчайдушних жінок; я скористалася своїм давнім умінням гри у баскетбол, але не так, як погрожува-

¹ Never on Sunday — грецький чорно-білий фільм 1960 року та запальна танцювальна музика з нього. (Прим. ред.)

ла. Я поставила старшу сестру у відповідне місце, суглобами пальців легенько вдарила по відповідній квітці, коли букет полетів просто на мене, і спрямувала його точно у щасливі обійми старшої сестри.

Купідон знову зробив свою справу.

Неділя, 25 вересня 1960 року

Ані я, ані Гарольд не бачили місіс Дельвекіо-Шварц минулої неділі, бо її відвідувала найважливіша клієнтка, місіс Десмонд Тінгаммі, — завжди забуваю їхні прізвища. А може, вона навмисно влаштувала так, щоб обміркувати, що робити з кризою Паппі далі. Так сталося, що Паппі досі не повернулася додому. Я насправді нервуюсь, проте впевнена: якщо вже трапиться щось, у лікарні знають, як з нами зв'язатися. З іншого приводу Дункан телефонувати не стане. Можливо, її загальний стан здоров'я настільки погіршився, що лікарі вирішили за краще почекати кілька днів, перш ніж робити операцію, а після аборту протримали її ще кілька днів.

Принаймні саме таку версію я сьогодні висунула місіс Дельвекіо-Шварц, і вона — досить розсудлива жінка — погодилася з моєю теорією.

Звичайно ж, вона вже знала, що я відшила Дункана, хоча я зробила все тихо, без жодних свідків, а минулої неділі я навіть не бачилася з хазяйкою. Я нікому не розповідала про Дункана, але їй все було відомо. *Це сказали карти.* Завжди ці карти. Невже це через пухлину вона така передбачлива? Кажуть, що деякі частини нашого мозку ми ніколи не використовуємо, що в нас є приховані сили, про які

ми навіть не підозрюємо. Невже деякі люди насправді можуть збирати частини мозаїки? Впливати на хід подій? Бачити крізь імлу часу? Хотіла б я знати! Але ж не знаю. Єдине, що мені відомо: або місіс Дельвекію-Шварц має найкращу у світі шпигунську систему, або вона насправді може бачити те, що відбувається, коли розкидає свої карти.

Я повинна була розповісти найдрібніші подробиці весілля, починаючи від шести кришталевих келихів для вина, що подарувала щасливому подружжю, і закінчуючи сестрою Агатою, яка кілька годин поспіль протанцювала на спиритних маленьких ніжках. Хто б міг подумати? Рецина багато на що здатна.

Фло видалася мені виснаженою, хоча її мати казала, що цими вихідними у неї не було клієнтів. Коли я увійшла, Фло подивилася на мене так, ніби їй було відомо, що я відчуваю, але я намагалася приховати це від усього світу, навіть не виливала свої емоції на аркуші щоденника. Це нікого не стосується, включаючи того, хто зірвав волосину на моїй «тільзитській» шафі, коли цей хтось відліпив пластилін та засунув усередину ніс. Мої старі щоденники прочитали: вони стояли не так, як мали стояти, — прямо та акуратно. Я побачила, що вони лежать, хоча точно знаю — вони не падали. Комусь усе відомо про мене, бо я щойно розпочала новий щоденник. Від цього я відчула кислий присмак у роті, однак знала, хто винен. *Гарольд*. Тож я зробила найкраще з можливого: опустила фіранки, стала на ліжко та засунула щоденники у щілину в стелі. Йому знадобиться драбина, навіть якщо він захоче полізти в льох. На жаль, мені ні з ким було поговорити про Гарольда. Невже, коли Дункан пішов, Гарольд знову розпочав свою огидну війну проти мене?

Але Фло знала, відчувала або якось бачила, що зі мною коїться, присягаюся, що знала. Я прочитала це в її очах, очах мого янголятка. Тільки-но я присіла, вона підійшла до мене й залізла на коліна, обцілювала мене, пригорнулася

й почала грати зі своїми пальчиками. Потім її рука потягнулася до моєї чарки з коньяком.

— Ні, не з моєї, Фло, люба, — заперечила я. — Якщо хочеш пити, попроси у матусі.

— Ой, нехай трохи ковтне, — прогуркотіла місіс Дель-векіо-Шварц. — Я нарешті відлучила її від грудей, тож вона заслуговує на винагороду.

— Навіщо ви так зробили? — поцікавилася я, спантеличена.

— Побачила це в картах, принцесо. — Вона дотяглася до моєї правої руки, повернула її догори долонею та почала вивчати, потім стиснула у кулак та закудкудакала: — З тобою все буде добре, Гарріет Перселл. Тебе це недовго засмучуватиме. Відправила його назад до мадам, га?

— Відправила. Він дедалі більше ставився до мене як до власності, потім сказав, що збирається попросити у дружини розлучення, щоб ми могли одружитися й шановано жити разом. Але мене нудить навіть за найменшої думки про це, — зітхнула я. — Я намагалася чемно йому відмовити.

— Чоловіки такі пихаті, неможливо відмовити чемно, якщо саме жінка дає відставку чоловіку. Насправді він гарний хлопець — джентльмен та грамотій, як колись казали. Вам було добре разом по вихідних — але постійно? Про це карти мовчать. Вода та вогонь — рано чи пізно ви двоє вибухнули б мов вулкан, що зустрівся з морем.

— Ви складаєте гороскопи? — здивувалася я.

— Так. Могутній Лев, Овен, Стрілець. Схожий, та поводить як Діва під впливом Терезів та Стрільця, але всередині в нього постійно жевріє полум'я — ось квадрат неспокою між Венерою та Сатурном, хоча саме через них йому не властивий егоїзм. А це, зі свого боку, ставить його у скрутне становище. Прикро, що мені невідомо, о котрій він народився.

— Звідки вам відомий його день народження? Навіть я не знаю!

— Подивилася у довіднику «Хто є хто в Австралії», — самовдоволено відповіла вона.

— Ви відвідуєте бібліотеку?

— Ні, принцесо! У мене є власна бібліотека.

Якщо в неї й були книжки, то вона тримала їх не в цій кімнаті. Її слова дуже мені допомогли: це мине, у морі повно риби, моя винова краля має гарну позицію, я нездоланна. Хоча більше мені допомогла Фло. Вона не зізала з моїх колін, доки не прийшов Гарольд. Тоді мала втекла під диван.

Його вигляд нажахав мене: хворий, нечесаний, він розвалювався, його пихатість була вщент знівечена. Колись він був таким охайним, наче наречений: добре вихований, метушливий маленький хлопець у старезному костюмі-трійці, із золотим годинником та кишенькою для нього на жилеті. Зараз він нагадував мені безпритульного. Комір його сорочки зносився, штани пожмакані, а тонке сиве волосся аж вкрито лупою. О місіс Дельвекіо-Шварц, будьте з ним лагідною!

Але таке не в її стилі. Вона образила його, бо хотіла його позбутися, проте карти віщували, що він має дещо зробити для Будинку, а вона ніколи не йшла проти волі карт. Тож вона подивилася на нього, мов ворона на скелет — найсмачніше та найм'якше з'їдають першим.

— Ти рано, — гаркнула вона.

Навіть його голос втратив свої характерні нотки: вишукано дзвінкі приголосні стали носовими, суто австралійська вимова.

— На моєму годиннику рівно четверта, — відповів він, не зводячи з мене очей.

Ненавість, ненавість, ненавість.

— До дідька час! — проревіла вона. — Ти рано, тож забирайся!

Гарольд визвірився на неї!

— Стули пельку! — пронизливо зарепетував він. — Стули пельку! Стули пельку!

Ой, Фло, не слід тобі цього чути, але ти досі під диваном! Я втиснулася в крісло та подумки стала благати, щоб карти звільнили матір Фло від цього таємничого липкого знайомого.

Місіс Дельвекію-Шварц лише розсміялася йому в обличчя.

— Чао, Гарольде, ти не здатний налякати навіть школярика! — промовила вона презирливо. — Ти анітрохи не налякав мене цим своїм «стули пельку». Як і своєю «змійкою» у штанях, хай їй чорт!

Вона підморгнула мені, але спершу пересвідчилася, що він цього не бачить.

— Правда в тому, принцесо, що, якби воно було ще на пару сантиметрів коротше, залишилася б тільки дірка.

— Стули пельку, стули пельку! — знову заволав він. Раптом він повернувся до мене — в його очах палахкотіла ненависть, ніби до полум'я додали бензину. — Це ти винна, Гаррієт Перселл! Це ти винна! Відтоді як ти приїхала, все в Будинку змінилося!

Я хотіла було відповісти, та місіс Дельвекію-Шварц не дала б мені цього зробити.

— Відчепися від Гаррієт! — прогриміла вона. — Що Гаррієт тобі зробила?

— Вона все змінила! Все змінила!

— Маячня! — глузувала хазяйка. — Будинку потрібна Гаррієт.

Від цих слів він кинувся геть з кімнати, заламуючи руки, втягуючи голову в плечі та здригаючись. «Святий Боже, — подумала я, — та він божевільний!»

— Будинок, Будинок, клятий Будинок! — волав він. — Знаєш, Дельвекію, що мені здається? Мені здається, що у тебе хворобливий потяг до цієї... цієї жінки! Гаррієт хоче — Гаррієт отримає. Немає ніякої різниці між тобою та цими брудними сходами! І чому ти така жорстока!

— Пішов геть, Гарольде, — відповіла вона загрозово спокійним голосом. — Йди геть. Карти кажуть, ти тут через мене, проте ти лише заглядаєш мені під спідницю, козел. З цієї миті тобі доведеться задовольняти себе самому, рукою. Забирайся!

Ще один пекучий погляд на мене — і він пішов.

— Вибач, принцесо, — сказала вона мені, потім звернулася у бік дивана: — Вилазь-но, янголятко, більше Гарольд не з'явиться в цій кімнаті.

— Місіс Дельвекіо-Шварц, у Гарольда щось серйозне з головою, — зауважила я таким авторитетним тоном, на який тільки була спроможна. — Якщо ви наполягаєте на тому, щоб він залишався у Будинку, будь ласка, благаю, ставтеся до нього приязніше! Йому явно погіршало, ви ж бачили! І він стежив за мною, принаймні доки не з'явився Дункан. Тепер, коли Дункан пішов, він знову візьметься за старе.

Ох, як мені вдалося бути настільки розумною та кмітливою, проте й настільки дурною? У відповідь вона глузливо зацмокала язиком.

— Анітрохи не переймайся через Гарольда, принцесо, — відповіла вона. — Карти кажуть, що така маленька бородавка, як Гарольд, безпечна.

Карти, карти, кляті карти!

Однак Фло залишилася у мене на дві години — я зраділа. Ця сцена між двома незбагненними коханцями була жахлива, я ледь витримала, але навіть під час цієї сварки моє серце закам'яніло від самої думки, що через чвари цих двох я більше не буду бачити у неділю Фло. Гадаю, Фло відчувала те саме, коли ховалася під диваном, бо, коли мати віддала її мені, вона аж засяяла — моє серце розтануло, як, траплялося, тануло тоді, коли Дункан посміхався до мене. Бувало. Минулий час, Гаррієт, минулий час. Ох, я скучила за ним! Хвалити Бога, мені не доведеться скучати за моїм янголятком.

Фло любить ще одне янголятко, Марселіну. Якби Фло так гладшала, як гладшає Марселіна! Моя худорлява киця вдвічі потовстішала й досі набирає вагу. Яке задоволення дивитися, як ці двоє катаються по підлозі! Але я вирішила, що Фло слід почати гратися з кубиками, на яких намальовані букви. Я спробувала пояснити свій намір дівчинці, але вона не зрозуміла. Якщо я навчу її писати та читати, ми зможемо спілкуватися.

Вона уважно слухала, коли я показувала їй літери А, Б, В та інші. Достеменно можу сказати, вона зрозуміла, як я скла-ла слова «КІТ» та «ДІМ». Проте коли я дала їй кубики, виходило лише «КТІ» або «ІМД». Вона навіть не змогла дати мені кубики з літерами А або Б. Безглуздя для неї. В її мозку, напевно, центр, який відповідає за читання, пошкоджений або взагалі відсутній. Ох, Фло!

Понеділок, 26 вересня 1960 року

Напевно, Паппі повернулася дуже пізно вчора ввечері, коли ми з Марселіною вже спали. Але Будинок, мабуть, володіє якимись потойбічними силами, бо я прокинулася на дві години раніше, ніж зазвичай, і відчувала, що подружка вже вдома. Коли я повертала до її кімнати з кавоваркою в руках, побачила, що її двері широко відчинені.

Вона сиділа за столом і, побачивши мене, усміхнулася. Ох, вона мала значно кращий вигляд, ніж тоді, коли поїхала до лікарні! Я обійняла її та поцілувала, налила нам обом кави, сіла за стіл, по якому були розкидані аркуші паперу — деякі чисті, деякі списані фіолетовими чорнилами.

— Езра Паунд¹ — ще один Езра! — писав величезними розгонистими літерами, — сказала вона. — Я написала йому, коли він сидів за ґратами, і він мені відповів. Правда, дивно? Я повинна показати тобі його лист — написаний олівцем на аркуші з зошита. Він чудовий поет! Я намагалася написати вірша, але не змогла знайти правильні слова.

— Обов'язково знайдеш пізніше. Як все пройшло?

— Не надто погано, — не стала вона хитрувати. — У мене після операції відкрилася кровотеча, тому мене протримали трохи довше. Лікували ніби фіброзну пухлину — такий діагноз у картці. Це дуже гарна лікарня. У мене була власна палата, там пацієнти не бачать одне одного — дуже слушно. Смачна їжа, мені співчували, що я не люблю м'яса. До мене завітав дієтолог і пояснив, що мені слід ретельно добирати продукти, щоб отримувати всі необхідні амінокислоти через інші продукти: яйця, сир, горіхи. Тож у майбутньому тобі не буде необхідності дратуватися, Гарріет, я їстиму розсудливо.

Це все вона промовила тихим голосом, якому конче бракувало енергійності.

— Гарріет, — раптом звернулася вона, — тобі ніколи не здавалося, що одна твоя нога прибита цвяхом до якогось місця й ти постійно кружляєш і кружляєш навколо нього?

— Останнім часом — навіть часто, — зізналася я, криво посміхаючись.

— Я так втомилася ходити колом.

Я ковтнула, намагаючись щось сказати, щоб не сипати сіль на рани, а заспокоїти її. Врешті-решт, я просто мовчки дивилася на неї, а в очах стояли сльози.

— Можеш дати мені кілька уроків? — запитала вона.

¹ Езра Луміс Паунд (1885—1972) — відомий американський поет і перекладач, засновник імагізму. Симпатизував фашизму. 1944 року американський суд засудив його до ув'язнення за державну зраду.

— Уроків? Я? Чого вчити?

— Я хочу скласти вступні іспити до медичного коледжу, вивчитися на медсестру, але мені бракує елементарних знань. Смішно: я можу читати й писати як справжній письменник, проте не можу зробити граматичний аналіз речення. Я вмію складати, віднімати, множити та ділити на рівні дитячого садочку. Але я по горло сита роботою доглядальниці. Я хочу працювати медсестрою, — заявила вона.

Яке полегшення! Отже, вона не збирається повертатися до тих гарячкових вік-ендів, коли пачками збирала чоловіків. З одного боку, Езра ледь її не вбив, з іншого, здається, звільнив.

Я сказала, що спробую, і порекомендувала їй дізнатися в сестри-викладачки в «Квінз», які саме іспити потрібно скласти.

— Гадаєш, Дункан напише мені рекомендацію?

— Я цілком впевнена, що він аж підстрибне від такої нагоди, Паппі.

Вона затамувала подих, потім зітхнула:

— А тобі відомо, що він пропонував підтримку мені та дитині? Запропонував дати достатньо грошей, щоб мені не потрібно було працювати й вистачило на пристойну освіту малюкові?

Ох, Дункане! Який ти добрий та хороший і яка я жорстока!

— Ні, — відповіла я. — Мені він нічого не казав.

— Коли я відмовилася, він надзвичайно засмутився. Він не зрозумів моєї відмови.

— Я теж не розумію, — погодилась я.

— Про дитину повинні піклуватися батьки. Якщо батько не бажає брати на себе моральні зобов'язання, жоден інший чоловік його не замінить. Якщо і замінить, тоді адвокати в суді зможуть довести, що цей чоловік — батько дитини.

— Закон — це дурниці, — з обуренням вигукнула я.

— Я маю подякувати Дунканові за все, що він для мене зробив. Попроси його зазвонити до мене під час наступного візиту. Добре, Гаррієт?

— Тобі доведеться залишити для нього повідомлення на роботі. Я порвала з Дунканом, — пояснила я.

Ця новина, здається, засмутила її більше, ніж виявлена в неї фіброзна пухлина. Навіть подружка не могла второпати, чому я дала Дункану відставку. Як на неї, я зрадила найгарнішого чоловіка у світі. Я не стала пояснювати, у чому річ. Навіщо засмучувати її ще більше?

Середа, 19 жовтня 1960 року

Мій ентузіазм згасає до всього, включаючи цей щоденник, хоча списані томи на стелі, здається, у безпеці.

Гарольд знову повернувся до старих витівок, і напевно, через те, що я сумую за Дунканом, цей божевільний старий козел виграв якщо не всю війну, то принаймні бій. Я тепер не ходжу нагору в душ, а миюся у ванній кімнаті у пральні. Ох, я просто дійшла до тієї точки, коли волосся стає дибки та мурахи біжать по тілу, доки я дістануся верхньої сходинки. Коли я пильно вдивляюся із-за рогу, лампочка завжди вимкнена, а двері туалету зачинені. Жахлива темрява.

— Шльондра! — каже він пошепки. — Шльондра!

Тож я збираюся придбати насадку на душ, трубу та пару колінних стиків і спробувати самотужки відремонтувати душ. Я запитала у місіс Дельвекію-Шварц, а чи не має вона вмонтованого, але останнім часом і вона перебуває

у незвичному настрої. Мені навіть здалося, що вона не чула мого запитання. То витівки злих сил, — була її відповідь, і навіть це вона ледь пробубоніла. З цього стало цілком зрозуміло, що недільним обідам покладено край. Фло і досі заходить до мене, і це найголовніше. Але дівчинка, здається, не здатна вивчити навіть алфавіт.

Тобі ніколи не буває вихідними вдома, він надто захопився будівництвом своєї хатинки біля водоспаду Вентворт, а протягом тижня він теж зайнятий — вчить Паппі, яка вирішила цього року наприкінці листопада складати вступні іспити. Я спробувала практикуватися з нею, але мені надто добре давалася математика, тож я не розумію, як людина не може виконувати прості арифметичні дії. На жаль, у мене немає вчительського таланту. Тобі ж виказує дивовижну терплячість та розуміння. Я у захваті. Ця парочка проводить по кілька годин разом з понеділка до п'ятниці. Паппі має непоганий вигляд, але в ній ніби щось згасло всередині.

Дякувати Клаусу, тепер я дуже гарний кухар європейської кухні, але можу приготувати щось і з індійської, і з китайської їжі — це дякувати Налу та Паппі. Хіба не дивно, що я не переймаюся тим, щоб готувати страви для себе? Я бережу свої таланти для гостей, яких запрошую на обід, але їх зовсім небагато. Правду кажучи, лише Джим та Боб. Вони спускаються вечорами по вівторках, іноді разом із Джо, радницею її величності, та її подругою Берт. Я дізналася, як їх звуть насправді. Джим — це Джемайма¹. Що ж, її важко засуджувати за те, що вона ненавидить власне ім'я. Уявіть батьків, які нерозсудливо назвали таким ім'ям власну дитину! Боб та Берт обидві — Роберти, а Джо — Джоанна. Після відомих жахливих подій з хлопцями у формі

¹ Тітонька Джемайма — вигаданий персонаж, рабськи покірна негритьянка, «жіночий варіант» дядечка Тома.

Френкі (Френсіс) поїхала з Кросу й нині мешкає десь у Драм-муані, бо бідолашну маленьку Олівію перевели з «Розел» до «Каллан-парк» — дівчина остаточно збожеволіла, сердешна, просто «літає» десь у іншому світі. Але Френкі не залишила її, на відміну від родини. Зворушливо, чи не так?

Коли я запросила на обід Норма — смажене курча, смажена картопля, гарні місцеві овочі, — то дізналася, що повідомлення про наругу над Френкі й Олівією вийшло за межі системи, а наші місцеві копи настільки ж сердиті, наскільки й засмучені. Що ж, копи такі, як і всі люди, — є добрі, є погані, є байдужі. Наші стражі порядку дали лесбіянкам спокій, бо вважають, що бути лесбіянкою анітрохи не гірше, ніж бути повією. Вони просто не підпускають близько суворих пуритан. Здається мені, що ці наглядачі за мораллю породжують найсуворіший із гріхів, роздуваючи загальну цікавість до того, що є неминучим, тоді як політики обслуговують власні інтереси, коли чинять опір цим пуританам. Стережіться людей, звиклих до влади. У політиці амбітність тісно пов'язана з відсутністю таланту. У політику йдуть або невдахи-адвокати, або невдахи-вчені, а часом туди випадково потрапляють профспілкові діячі.

Спішуйся зі свого улюбленого коника, Гарріет Перселл!

Я розповіла Джим та Боб про Гарольда, і вони мені повірили.

— Ви ж не думаєте, що він завітає у пральню, га? — спитала я, здригнувшись.

Джим поміркувала, потім похитала головою.

— Ні, я так не думаю, Гаррі. Здається, він прикипів до поверха місіс Дельвекіо-Шварц — там розташований центр його всесвіту. Він воліє ізолювати тебе від старої, от і все. Якби він насправді збирався тебе вбити, гадаю, він би вже щось зробив.

— Вас він також ненавидить, — похмуро попередила я.

— Так, це в ньому говорить святий. Ой, він нам заздрить, але ж йому відомо, що ми не маємо такого впливу на стару, як ти.

Яка чудова жінка Джим! Схожа на сталеву пружину, струнка та мускулиста, а її худорляве обличчя більше схоже на чоловіче, ніж на жіноче. Не дивно, що всі приймають її за юнака, коли вона гарчить на своєму «Харлеї» з Боб за спиною — зірвиголова виїхав на прогулянку зі своєю коханою. Я навіть розумію, чому батьки Боб, літні селяни, навіть не здогадуються, що Джим — жінка. Як розсудливо з їхнього боку!

Джим запропонувала допомогти мені з душем.

Понеділок, 7 листопада 1960 року

Що ж, тепер я офіційно головна у рентген-кабінеті. Кріс звільнилася минулої п'ятниці після невеличкої вечірки, яку організувала старша медсестра, яка раніше вмивалася сльозами та діставала всіх своїми примхами, але зараз так і сяяла, бо нестямно сподівалася, що наступного року наслідує приклад Кріс. Константін (шеф-кухар в італійському ресторані) й досі від неї у захваті. Коли Кріс повідомила, що *щаслива подія* не за горами, гелготання медичного та технічного персоналу переросло у сплески сміху та писку. Дуже доречно кілька нещасних випадків з багатьма ушкодженнями перервали вечірку, і ми всі повернулися до роботи.

На моє місце прислали нового рентгенолога — старшу та досвідченішу, ніж я, жінку, яка була заручена з якимось

старшим ординатором й залюбки погодилася бути моєю заступницею. Її звали Ен Сміт. Її очікує довгий період заручення, бо доктор Алан Сміт (навіть прізвище не потрібно змінювати!) має якось задовольнити свої амбіції, перш ніж вони підуть до вітваря. Але чому саме мене призначили головною?

— Ви чудовий працівник, міс Перселл, — промовила сестра Агата, коли я стояла перед її столом. — Я вирішила призначити саме вас на місце міс Гамільтон, бо ви кваліфікована, дисциплінована людина, здатна самотійно та швидко приймати рішення, а це надзвичайно важлива риса для працівника відділення нещасних випадків.

— Так, сестро, дякую, сестро, — відповіла я автоматично.

— Якщо не... — вона зловісно замовкла.

— Якщо що, сестро? — запитала я.

— Якщо ви не збираєтеся виходити заміж, міс Перселл. Я мимоволі посміхнулася.

— Ні, сестро, можу вас запевнити, заміж я не збираюся.

— Чудово, чудово! — І вона навіть посміхнулася. — Можете йти, міс Перселл.

Зовсім інша річ, коли ти за головного. Кріс була дуже добрим рентгенологом, але я вважала, що керівник з неї ніякий. Тепер я могла робити, як мені заманеться... звісно ж, якщо ані старша медсестра, ані сестра Агата не запечували.

Тепер для мене мало значення, що роботу я починала о шостій ранку, молодший лаборант працювала з восьмої до четвертої, а Ен з десятої — за моїм старим графіком. Не думаю, що Ен була від цього у захваті, але нічого не поробиш. Якщо така зміна означатиме, що вона менше часу проводитиме зі своїм Аланом, вона мусить хоч-не-хоч миритися з цим. Бачите, що з людьми робить влада? Я перетворилася на черстве стерво.

П'ятниця, 11 листопада 1960 року
(мій день народження)

На початку сьомої ранку я випадково почула дивну бесіду між старшою медсестрою та головним лікарем. Хтосьна, що головний робив у лікарні о цій порі, але в лексиконі старшої медсестри відсутні слова «поза службою».

— Я б ніколи не повірила у це — про доктора Бладуорсі, — холодно заявила вона, стоячи просто під моїми дверима.

Що там вже накоїв доктор Бладуорсі¹? Він патолог, спеціалізується на крові — невже не дивно, як прізвища з нятяками виправдовують себе? Як лорд Брей² — невролог.

— Справжня істерія! — відповів головний, очевидно, пирскаючи від сміху. — Можливо, це буде уроком всім старим квочкам із сестринської їдальні — нехай, для різноманітності, не пхають свої носи куди не слід.

— Сер, — промовила старша медсестра тоном, від якого всі мої приладдя відразу ж вкрилися льодовими бурульками, — якщо я не помиляюся, у їдальні для лікарів теж повно старих базікал. Якщо відверто, впевнена, що містер Нейсбі-Мортон вигадав якусь нісенітницю, а ви підхопили її та поквапилися поділитися з іншими.

Запала тиша, потім головний лікар сказав:

— Невдовзі, шановна, останнє слово залишиться за мною! І коли так станеться, ви не скажете, що я старий

¹ Blood — кров (англ.).

² Brain — мозок (англ.).

базікало! Я буду господарем ситуації! Бажаю вам гарного дня, мадам!

Ого! Як виснажує-таки цей день народження! Цього дня я поїхала до Бронту.

Середа, 23 листопада 1960 року

Сьогодні я бачила Дункана. Зі Швеції приїхав професор Шегрен з лекцією про гіпотермічні способи боротьби із захворюванням судин мозку. Уся лікарня, весь персонал бажав послухати його, проте наша лекційна зала вміщує лише п'ятсот осіб, тож боротьба за вільне місце була несамоовитою. Старий швед — видатний нейрохірург зі світовою репутацією, піонер у галузі використання холоду для уповільнення роботи серця пацієнта та кровообігу перед видаленням аневризму, проведення шунтування артерії тощо. Як головний рентгенолог відділення нещасних випадків я мала місце й опинилася затиснутою між старшою сестрою та — ким би ви думали? — містером Дунканом Форсайтом. Ох, це було нестерпно! Ми були змушені притискатися одне до одного, і весь мій правий бік горів мов опечений ще кілька годин по тому. Він привітався зі мною коротко, без посмішки, кивнув, потім увесь час (коли не базікав з доктором Нейсбі-Мортоном, який сидів поряд), не відвертаючи погляду, дивився на кафедру.

Сестра Тесорієро, старша у відділенні дитячої ортопедії, сиділа з іншого боку від нашої старшої сестри. Вони продовжували свою звичайну сварку.

— Хто насправді працює, так це я, — казала Мері О'Каллаган, — у той час як твої медсестри існують лише для декорації. Ти без діла бігаєш туди-сюди, б'єш байдики та робиш завідувачам відділень сандвічі з помідорами до чаю замість бутербродів з арахісовим маслом, які робить решта простих смертних.

— Тс-с-с! — шикнула я. — Я сиджу поряд з самі-бачите-ким!

Старша сестра лише посміхнулася, а сестра Тесорієро жахнулася й замовкла. Її дорогоцінний містер Форсайт, завідувач дитячого ортопедичного відділення, може, не схоче куштувати сандвічі з помідорами, якщо дізнається, що решта простих смертних їсть бутерброди з арахісовим маслом. Він такий *перебірливий*.

Деякий час я обмірковувала, чи можу піднести руку до рота й вислизнути, вдаючи, що мені зле, але ми сиділи у самому центрі довгої дерев'яної лави, тож так я зверну на себе більше уваги, ніж коли просто перетерплю напад.

Здається, з лекції я не почула ані слова, і тієї самої миті, коли вона скінчилася, я підхопилася, готова приєднатися до масового «переселення». Хвалити бога, Дункан мав піти з містером Нейсбі-Мортоном до дальнього проходу. Але він не пішов. Він рушив слідом за мною, а за ним — завідувач відділення кардіохірургії, продовжуючи розмову. Потім Дункан поклав руки мені на талію. Ідіот! Невже він не розуміє, що половина жіночих очей у будь-якій аудиторії привернута до нього? Він ніби голубив, а не стискав; все сталося надто квапливо: ці великі добре доглянуті руки, які можуть одним дотиком з хрустом вправити кістки, були такими шанобливими, такими тремтливими, коли блукали по моїй шкірі. У мене запаморочилося в голові, я похитнулася. Зараз, пригадуючи те, що трапилось, я бачу: це краще, що я могла б тоді зробити. Він залишив руки на моїй талії, щоб

я не впала, і навіть розвернув мене до себе, щоб бачити моє обличчя.

— Дякую вам, дякую, сер! — видихнула я, звільнилася з його обіймів і приєдналася до старшої сестри та сестри Тесорієро, які йшли попереду.

— Що сталося? — запитала у мене старша сестра, коли я наблизилася.

— Я перечепилася, а містер Форсайт підхопив мене.

— Пощастило! — зітхнула сестра Тесорієро.

Пощастило, хай йому грець! Цей дурень зробив так на-вмисно, щоб подивитися на мою реакцію, а я йому — от чорт! — підіграла.

Старша сестра, яка знає мене краще, лише замислено на мене подивилася. *Може, у мене щось негаразд з обличчям?*

Четвер, 1 грудня 1960 року

Неймовірно думати, що 1960 рік вже майже скінчився. Минулого року в цей час я працювала в лікарні у Райді, тільки-но склала іспити, ще не бачила рентген-кімнати в «Роял Квінз», навчаючись у коледжі, і навіть мріяти не могла, що буду тут працювати. Не була знайома з Паппі, не знала про місіс Дельвекію-Шварц, про Будинок... І гадки не мала, що існує моє янголятко. Кажуть, що незнання — щастя, але я цьому не вірю. Незнання — це пастка, що призводить людей до хибних рішень. Гарольд та Дункан — ні до чого. Я така рада, що, вийшовши з лялечки, перетворилася на велику чарівну пічну міль, а не на тендітного метелика.

Якщо видавався більш-менш пристойний день, я поверталася додому о четвертій або о пів на п'яту. Сьогодні день був посередній: я закінчила роботу на початку шостої, тож додому поверталася разом із Паппі, яка саме закінчила складати іспити. Вона вважає, що впоралася, і я впевнена, що так воно і є. Через жорстку дисципліну, важку працю та зобов'язання жити в гуртожитку медсестер завжди бракує. Останнє мене турбує щонайбільше: врешті-решт, у ролі доглядальниці вона звикла до ще жорсткішої дисципліни, бо доглядальниці посідають найнижчу сходинку. Але як Паппі зможе жити у крихітній кімнаті, якщо звикла до великого будинку, чи ділити з кимось кімнатку, коли звикла до більшого комфорту?

— Я притримаю твою квартиру в Будинку, — пообіцяла я, коли ми крокували додому.

— Ні, я не можу собі цього дозволити, — відповіла вона, — і правду кажучи, люба Гарріет, не впевнена, що цього бажаю.

Боже, що коїться? Спочатку Тобі каже, що їде, тепер Паппі! Я залишуся із Джим, Боб, Клаусом та Гарольдом. І двома новими мешканцями, один із яких мій сусід. Без цих книжок від підлоги до стелі мені все буде чутно, коли я лежатиму в ліжку, — між нашими кімнатами наглухо зачинені вікторіанські фільончасті двері, тонкі, мов фанера. Це дещо егоїстично — гадаю, так воно і є, — але Паппі таке навіть на думку не спадало. Чорт забирай цього професора Езру Марцупіала! Коли Паппі вбила власну дитину, вона вбила частку самої себе, і я маю на увазі не утробний плід.

— Гадаю, тобі слід спробувати зберегти за собою прихисток у Будинку, — заявила я, коли ми перетинали Оксфорд-стрит. — По-перше, ти не зможеш узяти із собою і двадцятої частки своїх книжок, а по-друге, ти застара для цього розвеселого реготливого життя у гуртожитку. Паппі, вони ж іще діти!

Господи, хто мене тягнув за язик! Але Паппі не звернула уваги.

— Скоріше за все, я зможу винайняти у Стоктоні щось середнє між сараєм та котеджем, — відповіла вона. — Там я буду зберігати книжки, там і житиму.

Я почула лише «Стоктон».

— *Стоктон*? — роззявила я рота.

— Так, я подала заяву на місце медсестри у психіатричному відділенні у Стоктоні, — відповіла вона.

— Господи Боже, Паппі, ти не можеш так вчинити! — вигукнула я, коли ми зупинилися біля лікарні «Вінні». — Працювати медсестрою у психіатричному відділенні доволі важка праця, всім відомо, що медсестри і лікарі там божевільніші за своїх пацієнтів, але Стоктон — такий смітник, найбридкіший за всі смітники! Там, у піщаних дюнах на віддаленому боці гирла річки Хантер, усі ці слабоумні, божевільні та біологічні страхиття — вони вб'ють тебе!

— Сподіваюся, що вони загоять мої рани, — відрізала вона мляво.

Так, звичайно. Саме так вчинила би Паппі. Для католиків все просто: вони зрікаються світу, постригаються у чорниці та йдуть у монастир. Але що робити не католикам? Відповідь: вдягнути чеpecь та піти працювати медсестрою у Стоктонську божевільню за сотню кілометрів від Нью-касла, а потім поромом — світ за очі. Вона спокутує свої гріхи у єдиний відомий їй спосіб.

— Я тебе добре розумію, — сказала я і рушила за нею.

Коли ми увійшли, місіс Дельвекіо-Шварц стовбичила у передпокої. Вона привітала нас досить своєрідно:

— А, ось ви де, ви мені обидві потрібні! — вигукнула вона чи то збуджено, чи схвильовано, а потім не втрималася й розсміялася.

Її сміх мене відразу ж заспокоїв: значить, із Фло все гаразд. Якби щось сталося із Фло, було б не до сміху.

— Ну? — вимовила я.

— Справа в Гарольді, — відповіла місіс Дельвекіо-Шварц. — Гарріет, можеш на нього глянути?

Менш за все я воліла дивитися на Гарольда, але вона зверталася саме до мене по медичну допомогу. У медичних справах я мала більший авторитет в очах нашої хазяйки, ніж Паппі.

— Звичайно. У чому справа? — спитала я, коли ми здиралися нагору.

Тут вона притулила долоню до рота, щоб заглушити регіт, потім відмахнулася й від душі зареготала.

— Я розумію, що це зовсім не смішно, принцесо, але господи, це так кумедно! — промовила вона, коли трохи заспокоїлась. — Найкумедніше з того, що мені довелося бачити! О боже, не можу втриматися! Це так ку-ку-медно! — І вона знову зареготала.

— Припини, стара потворо! — огризнулась я. — Що з Гарольдом?

— Він... не може... помочитися! — насилу вимовила вона.

— Перепрошую?

— Він не може помочитися! Він... не... може... сходити... пі-пі! О боже, як кумедно!

Її сміх був такий заразливий, що мені довелося докласти певних зусиль, щоб не розсміятися, проте я втрималася.

— Бідолашний Гарольд! Коли це сталося?

— Я не знаю, принцесо, — відповіла вона, витираючи сльози подолом власної сукні, і перед нашими очима постала дивовижна пара рожевих панталонів майже по коліна. — Єдине, що мені відомо: він останнім часом не вилізає з туалету, але я вважала, що у нього запор. Тримати все в собі — у цьому весь Гарольд. Хай там як, почали скаржитися Джим і Боб, Клаус, а Тобі просто щодуху погнав до туалету в пральню. Я сказала Гарольду, щоб він прийняв англійську сіль, або кору крушини, або інше проносне, але він лише обра-

звився. Це триває вже кілька днів! Сьогодні він забув замкнути туалет, тож я увійшла туди, щоб сказати, що про це думаю. — Вона знову мало не зареготала, але героїчно придушила сміх. — А він стояв перед унітазом, лупцював свій бідний старий член та плакав, немов йому серце розривалося. А скільки ж часу знадобилося, щоб він зізнався, — ти ж знаєш цих старих холостяків! Він... не може... помочитися! — І вона знову забилася у конвульсіях.

Я втомилася від її веселощів.

— Добре, можете залишатися тут і скільки завгодно завивати, а я піду навідаюся до Гарольда. — І я рушила до його кімнати.

Звісно, я ніколи раніше тут не була. Як і її господар, кімната була сірою, чистою й цілком позбавленою фантазії. На каміні у срібній рамці стояв знімок старої пихатої жінки зі злим поглядом; обабіч — букети квітів у маленьких вазах до пари. Скільки книжок! «Красивий жест», «В'язень Зенди», «Приборкувач жінок», «Дерев'яний кінь», «Граф Монте-Крісто», «Старі тіні», «Лиси Харроу». Усі романи про Хорнблауера¹. Незвична колекція відчайдушної хоробрості, лицарі у сяючих латах та романтичні фантазії, які я облишила читати ще дванадцятирічною дівчинкою.

Я посміхнулася до нього й люб'язно привіталася. Бідолашний сидів зігнувшись на своєму ліжку, тож, коли я заговорила, він підвів на мене сповнений болю погляд. А коли він усвідомив, хто прийшов, біль зник, його замінив гнів.

— Ти їй все розповіла! — заверещав він до місіс Дельвекію-Шварц, яка стояла у дверях. — Як ти могла?

— Гарольде, я працюю у лікарні, тому місіс Дельвекію-Шварц до мене й звернулася. Я тут, щоб вам допомогти,

¹ Цикл морських пригодницьких романів англійського письменника Сесіла Скотта Форестера (1899—1960).

тож припиніть, будь ласка. Досить дурниць! Ви не можете помочитися, так?

Його обличчя перекошилося, він обхопив руками, мов захищаючись, живіт, зігнувся навпіл. Він весь тремтів і почав розхитуватися назад-уперед. Потім кивнув.

— Скільки це триває? — запитала я.

— Три тижні, — прошепотів він.

— Три тижні! Ох, Гарольде! Чому ви нічого нікому не сказали? Чому не звернулися до лікаря?

У відповідь він розридався, загату прорвало, поодинокі сльози котилися з-понад обідка його окулярів, немов сік з розчавленого посохлого лимона.

Я повернулася до Паппі.

— Нам слід негайно відвезти його до «Вінні», — сказала я.

Крізь біль та сльози він захилився назад і роздувся наче кобра.

— До шпиталю Святого Вінсента я не поїду, це католицька лікарня! — прошипів він.

— Тоді відвезімо його до сіднейського шпиталю, — прошипіла я у відповідь. — Щойно вам поставлять катетер, ви одразу відчуєте полегшення. І самі здивуєтесь, чому ви не звернулися по допомогу раніше.

Коли місіс Дельвекіо-Шварц уявила, як Гарольду поставитимуть катетер, вона знову завилала від сміху. Я повернулася до неї.

— Може, підете звідси? — гримнула я. — Зробіть щось корисне! Знайдіть старі рушники на випадок, якщо він обмочиться, потім викличте таксі. Ворушіться!

Підбадьорюючи Гарольда, ми з Паппі узяли його під пахви та сьак-так розігнули. Від нестерпного болю він не міг стояти прямо, не міг відірвати руки від паху. Коли ми спустили його вниз, на нас вже чекало таксі.

Молодший ординатор та старша сестра у сіднейському шпиталі мовчки витріщилися на Гарольда, коли їм розповіли, який нещасний випадок з ним стався.

— Три тижні! — нетактовно вигукнув молодший ординатор, потім зніжковів під розгніваними поглядами старшої сестри, моїм та Паппі.

Гарольда вмостили у крісло на колесах та хутко повезли всередину, а ми вийшли з лікарні й сіли на трамвай до Бельв'ю-Хілл.

— Вони зроблять йому всі необхідні процедури, — зауважила Паппі, коли ми сідали у трамвай. — Ми не побачимо Гарольда, доки йому не поставлять цистоскоп та не зроблять внутрішньовенну урографію та хто його знає що ще.

— Не думаю, що це щось органічне, — промовила я.

— Ні, вигляд у нього нормальний: здоровий колір шкіри, а джерело болю — сечовий міхур. Тобі ж відомо, які на вигляд люди з розладом нирок, каменями в нирках або хворі на рак у ділянці тазу. У нього відсутня рівновага, але поглянь на нього! Хіба це органіка?

Ох, Паппі, тобі б бути медсестрою у терапевтичному відділенні! Але я не наважилася сказати про це вголос.

На деякий час я позбулася Гарольда, хоча моє занепокоєння тільки посилилося. Інстинкт медика підказує мені, що цей потворний чоловік, який придушує свої пристрасті, вже дійшов останньої межі. Йому більше недостатньо приховувати власний кал, біль та приниження, тож він закінчив утриманням сечі. Але після цього залишається зупинити тільки одне-єдине — саме життя. Чорт забирай цю місіс Дельвекіо-Шварц з її сміхом! Якщо вона не навчиться стримувати себе, одного дня він уб'є себе. І дякувати Богові, якщо він задовольниться лише цим, а не потягне за собою Джим, Паппі або мене. Проте як умовити таке творіння природи, як місіс Дельвекіо-Шварц? Вона сама собі закон. Дивовижно розумна, страшенно дурна. А якщо він накладе на себе руки,

вона залишиться невтішною, буде каятися та плакатися. Невже вона цього не бачить у своїх картах? Усе там! Усе в них! Гарольд та винова десятка. Загибель Будинку.

Субота, 10 грудня 1960 року

Сьогодні я запросила на обід Тобі, і він нарешті прийшов. У суботу вранці йому потрібно було придбати спеціальні металеві вироби для своєї хатинки, тож він залишився в місті, бо «Нок енд Кербі» — єдина крамниця, де продається те, що йому потрібно.

— Субота однаково втрачена, тож ми пообідаємо, перш ніж ти скочиш у потяг, — вирішила я за нього.

Меню — пиріг з тунцем, картоплею та грибами, приправлений соусом зі свіжого майорану. Картоплю зверху я змастила тоннами масла та гвоздикою, а гарнір — салат, приправлений горіховим маслом, розведеним водою, та нев'язким оцтом.

— Якщо ти й далі так куховаритимеш, мені, напевно, доведеться з тобою одружитися, коли я стану відомим, — визнав він з набитим ротом. — Смачно!

— Оскільки відомим ти станеш лише після смерті, я у безпечі, — відповіла я з посмішкою. — Мені подобається готувати, хоча я підозрюю, що все було б навпаки, якби я була змушена куховарити щодня, як моя матуся.

— Присягаюся, їй це подобається, — проговорив він, сідаючи у крісло напроти Марселіни, яка дістала від нього лише гримасу.

— Якщо вона і любить куховарити, то лише завдяки тому, що їй подобається бачити, як її чоловіки наїдають собі щoki, —

зауважила я трохи уціплено. — У неї досить небагате меню: смажене м'ясо з картоплею, смажена риба з картоплею, запечена нога ягняти, печення з ягнячого ошійка, ковбаски в соусі карі, котлети з ягняти, варені креветки від торговця рибою, потім все з початку. А чому ти не любиш красуню Марселіну?

— Тваринам, — відповів він, — не місце в будинку.

— Ти типовий селянин! Якщо собака погано стереже худобу, пристріли собаку!

— Шматок свинцевої отрути в ліве вухо — гарний спосіб піти з життя, — запротестував він. — Ніякої метушні, за секунду все скінчено.

— Ти справжній відлюдник, — промовила я, сідаючи у крісло, де лежала кішка.

— Станеш відлюдником, коли увесь час змушений прокладати собі дорогу. Під «весь час» я маю на увазі завжди, а не інколи.

— Вона повернеться до тебе, Тобі. Я знаю, — тепло зізналася я.

— Про що ти? — не зрозумів він.

Тут я спантеличилася.

— Прекрасно розумієш!

— Ні, не розумію. Поясни.

— Про Паппі.

— Про Паппі? — У нього аж щелепа відпала.

— Так, звичайно, йолопе, про Паппі!

— А з чого б це Паппі повернулася до мене? — насупився він.

— Отакої! Гадаєш, тобі вдасться приховати власні почуття? Але не потрібно бути провидцем, щоб побачити: ти кохаєш Паппі.

— Звісно, я люблю Паппі, — відповів він. — Але я в неї не закоханий... Ти, напевно, жартуєш, Гаррієт?

— Але ти повинен її кохати! — наполягала я.

— Що за дурня! — Його очі почервоніли.

— Ой, облиш, Тобі! Я бачила біль у твоїх очах, ти мене нізащо не обдуриш, — правила я своє, збита з пантелику.

— Знаєте, міс Перселл, — він хутко підвівся, — ви можете вважати себе принцесою, але насправді ви сліпа, тупа, непослідовна та самовдоволена жінка!

Гримнувши на прощання дверима, він пішов. Я залишилася з Марселіною на колінах у роздумах, за що він мене так.

Я відчуваю, з Будинком щось коїться, а Тобі лише ще один симптом. Я жодного слова не можу домогтися від місіс Дельвекіо-Шварц ані про Будинок, ані про неї саму, оскільки Гарольд після повернення знов у неї в «білому списку». Припускаю, що він так і не зрозумів, як вона над ним потішалася — біль був надто нестерпним. Коли із сіднейського шпиталю його направили до психіатра, він так образився, що втік з лікарні та повернувся додому.

Ох, Дункане, я скучила за тобою!

Неділя, 25 грудня 1960 року (Різдво)

Я поїхала додому в Бронт, хоча й відмовилася від дивана у вітальні. Завтра мені на роботу, на день різдвяних подарунків, бо у Східному Квінзі планується кілька спортивних змагань з різних видів, тож ми «очікуємо» на нещасні випадки через рахунок гри, а також на жертв п'яних вуличних бійок. Я чергую й на Новий рік, однак Ен Сміт сама зголосилася чергувати напередодні Нового року, бо її наречений тієї ночі теж чергує у відділенні. Увечері напередодні новорічних свят відділення нещасних випадків у всіх лікарнях схоже на бійню, хоча у «Вінні» все навіть гірше, бо половина населення

Сіднея щорічно навідується до Кросу, щоб напиться, розкидати вулицями сміття та блювоту — щоб Норм, МERV, Велетень Фаррелл та решта копів з Кросу не нудьгували.

Я подарувала Віллі пляшку тризіркового коньяку, бабці — приголомшливу іспанську шаль, Гавіну та Пітеру великі лінзи для їхнього цейсівського фотоапарата, татові — коробку гаванських сигар, а матусі справді красиву білизну (сексуальну, але пристойну). Родина у складчину подарувала мені ваучер на придбання купи довгогравальних платівок у Ніколсона. Красно дякую.

Середа, 28 грудня 1960 року

Місіс Дельвекіо-Шварц сьогодні перехопила мене у коридорі й запросила перехилити свою відому чарочку коньячку. Це мене роздратувало.

— Навіщо ви досі користуєтеся цим непотребом? — спитала я. — Я ж на Різдво подарувала вам сім чудових склянок!

На якусь мить очі-рентгени стали не такими зосередженими, у неї був скоріше замріяний погляд, тож моє запитання не зворушило її.

— Ох, я ж не можу з них пити! — раптом вигукнула вона. — Я зберігаю їх до кращих часів, принцесо.

— Зберігаєте до кращих часів? Але я ж вам не для цього їх подарувала! — у розпачі промовила я.

— Якщо я з них питиму, можу один побити.

— Цим не переймайтеся, місіс Дельвекіо-Шварц! Якщо один розіб'ється, я заміню іншим.

— Не можна замінити всі тендітні речі, — зауважила вона. — Аурою оточений оригінальний подарунок, перші сім, принцесо! Сім — добре, що їх сім, а не шість; ти всіх торкалася й так дивовижно запакувала!

— Я б торкалася й красиво запакувала і заміну, — відповіла я.

— Це не одне й те саме. Ні, кажу, я зберігатиму їх до кращих часів.

Я відступила і розповіла про свою розмову з Тобі.

— Я б могла заприсягнутися, що він закоханий у Паппі!

— Ні, і ніколи не був. Вона привела його сюди десь п'ять років тому, щоб швидко перепахнутися, потім зрозуміла, що я його шукаю — побачила це в картах. Винувий король. Потрібно, щоб у Будинку мешкав винувий король, але його знайти ще складніше, ніж винову кралю. Чоловіки — роз'яви, вони частіше за все не такі сильні, як жінки. Але Тобі не з тих. Тобі гарний хлопець, — промовила вона, киваючи.

— Що-що, а це я розумію! — відрізала я.

— Розумієш, але не належним чином.

— Не належним чином? — здивувалася я.

Проте вона змінила тему розмови — сповістила, що напередодні Нового року вона завжди влаштовує вечірку. Цитую: «гулянку так гулянку». Це вже стало традицією Кросу, і кожна більш-менш важлива у Кросі людина буде там, принаймні хоча б ненадовго завітає. Навіть Норм, Мерв, мадам Фуга, мадам Токата, міс Цнотливість Біггінз та ще кілька «постійних» дівчат уривають час, щоб завітати на новорічну вечірку до місіс Дельвекіо-Шварц. Я пообіцяла прийти, проте попередила, що через чергування наступного дня не зможу відірватися на повну.

— Для тебе на Новий рік не буде роботи, — сказала вона. — Можу тебе запевнити.

— Так говорять карти, — зауважила я багатостраждальним голосом.

— Ось побачиш, принцесо!

Виявляється, їй потрібно допомогти з меню. Хлопцям віддали наказ подбати про напої, а дівчата з будинку (плюс Клаус) готують їжу. Сама місіс Дельвекіо-Шварц запікає індижку — та вийде сухою та гумовою, зі здриганням пригадую я. Клаус запікав молочне поросся, Джим і Боб робили салати, різали крихітні сухі ковбаски та крихітні ковбасні ролети. Паппі мала з'явитися із млинцями з різною начинкою та тостами з креветками, а мене призначили відповідальною за десерти, які зручно буде брати руками. Еклери, цукрові тістечка, маленькі квадратні шоколадні тістечка, фруктові та ягідні тістечка — ось моє завдання.

— Краще зроби ще свого кокосового печива, — додала стара огида. — Я не надто люблю пудинги, але мені до вподоби занурювати смачне, хрустке печиво в чашку з чаєм.

— Нумо, продовжуйте, шахрайко! Відколи це ви п'єте чай?

— Дві чашки чаю напередодні Нового року, — серйозно відповіла вона.

— Як там Гарольд? — запитала я.

— Гарольд як Гарольд, — відповіла вона, скорчивши гримасу. — На щастя, те, що він має зробити задля Будинку, вже не за горами — так сповістили мене карти. Тількино він зробить свою справу, піде геть.

— Немає сенсу повідомляти вас, що Паппі кидає нас, так само як і Тобі, — зітхнула я. — Будинок розвалюється.

Блимнув прожектор в її очах.

— Ніколи так не кажи, Гаррієт Перселл! — суворо обірвала вона. — Будинок — вічний.

Увійшла, позіхаючи та розтираючи очі, Фло, побачила мене й одним стрибком опинилася на колінах.

— Ніколи раніше не бачила її заспаною, — сказала я.

— Вона спить.

— Ніколи не чула, як вона розмовляє.

— Вона розмовляє.

Тож я спустилася сходами, тримаючи за руку Фло, щоб провести вечір, доволі стерпний, адже місіс Дельвекіо-Шварц дозволила мені узяти із собою Фло. Коли я привела дівчинку назад на початку десятої (Фло не лягає спати, як всі діти, здається, вона не спить, доки не лягає її мати, — що б моя мама сказала на це?), місіс Дельвекіо-Шварц сиділа у темряві власної кімнати, а не на балконі, як зазвичай улітку. Перед нею на столі стояв Кристал, до останнього вбираючи в себе кожний промінь світла від ліхтаря, від лампочки в коридорі, випадкове світло фар «роллс-ройсів», які доправляють клієнтів до 17-Б та 17-Г. Щойно Фло побачила матір, вона завмерла, стиснула мою руку — мовчазна команда зупинитися. Тож ми стояли у темряві, здається, деś із півгодини, допоки важкі тіні ще більше згустилися; їхні нечіткі обриси зупинилися на відстані руки від Кристала.

Врешті-решт місіс Дельвекіо-Шварц захилилася на спинку крісла і стомлено витерла обличчя рукою. Я, ніжно тримаючи Фло, наблизилася до столу.

— Дякую за те, що опікувалася нею, принцесо. Мені потрібно було звернутися до магічного Кристала.

— Увімкнути світло?

— Дякую. А потім повернися ще на хвилику.

Коли я повернулася, Фло вже сиділа у неї на колінах і сумно дивилася на застібки сукні.

— Прикро, що ви відлучили її від грудей, — раптом промовила я.

— Була змушена, — коротко відрізала вона. Потім вона потягнулася до мене, обома руками узяла мої руки й поклала їх на Кристал. Фло дивилася на них із захопленням, потім здивовано поглянула мені в очі. Здивовано? Не знаю. Але я стояла там, торкаючись Кристала й очікуючи, що буде далі. Нічого не сталося. Поверхня залишалася прохолодною та гладенькою, ось і все.

— Запам'ятай, — сказала місіс Дельвекіо-Шварц, — доля Будинку в Кристалі.

Вона взяла мої руки у свої й притиснула долоню до долоні — саме так зображують янголів на картинах.

— У Кристалі.

П'ятниця, 30 грудня 1960 року

Знов ці кляті карти! Кінець кінцем, на Новий рік я-таки не працюю: увесь день лікар Алан Сміт чергував у нашому відділенні за графіком, тож Ен побажала працювати. Я не здивувалася. Якщо він буде чергувати дві доби поспіль у нашому відділенні, він впаде з ніг, і йому знадобиться притулок у рентген-кабінеті — з Ен на додачу. Наша молодша лаборантка у відпустці, а на її місці тимчасово працює гарна дівчина. Я б не дозволила Ен не вийти на роботу, але вона вийшла. Так я зробила парочці послугу — тепер вони матимуть два дні вихідних поспіль.

Неділя, 1 січня 1961 року (Новий рік)

Року тисяча дев'ятсот шістдесят першому вже майже двадцять чотири години; впала темрява. Я вже рік веду цей щоденник, і, незважаючи на те що втомилася як собака

і ледь ворущу пальцями, я повинна занотувати все, що сьогодні трапилося, перш ніж знебарвляться емоції. Я зрозуміла, що мій щоденник — щось на кшталт катарсису, очищення емоцій. Записування, на відміну від розмірковування, дає змогу впорядкувати думки — так вони не перестрибують з події на подію.

Вечірка на честь Нового року вибухнула мов воднева бомба, — справжня «гулянка так гулянка», як зобразила її місіс Дельвекіо-Шварц, однією рукою обіймаючи Мерва. Її обличчя стало схожим на буряк, хоча вона не була п'яною, зовсім не п'яною. Тільки трохи пом'ятаю. Але пам'ятаю, мені здалося, що вона страшенно щаслива.

Завітав увесь район: деякі прийшли лише на кілька хвилин, деяких, хто обіцяв залишитися до кінця, коли я йшла о третій ночі додому, Тобі потім зносив зі сходів. Мої спогади про вечірку залишилися у імлі, пам'ятаю лише уривки: наприклад, приїзд Леді Ричард у пергідрольній перуці, на дванадцятисантиметрових підборах та в червоній сукні, яка облягала фігуру та мерехтіла, а два розрізи з боків відкривали гладкі поголені білі стегна над тонкими, як павутинка, чорними шовковими панчохами. Його груди явно були не штучні, а там, де у чоловіків зазвичай опуклість, нічого не випиналося. Паппі голосним шепотом розповіла мені, що подекують, буцімто він їздив до Скандинавії на операцію. «Якщо так, — прошепотіла я у відповідь, — тоді помочитися для нього — справжнє лихо». Бідолаха Норм міг залишитися тільки на хвилинку, але встиг подарувати мені чуйний поцілунок, а Мерв, скориставшись старшинством, залишився: несамовито фліртував з місіс Дельвекіо-Шварц, що зовсім не сподобалося Лернеру Чусовичу. Не сподобалося це, як я помітила, і Клаусу, який з відвертою хтивістю поїдав очима нашу хазяйку. Джим поцілувала мене по-справжньому, але я була вже напідпитку й мені сподобалося, але це розлютило Боб, тож я відшила Джим

і решту часу зосереджувала увагу на Тобі. Наша невеличка чвара була забута, а його поцілунки, пам'ятаю, можна порівняти з поцілунками Дункана, хоча, коли я цілувала його, не вдавала, що це Дункан. Тобі — це явно Тобі.

Я дісталася ліжка і впала на нього просто в пишному вбранні. Десь о восьмій мене розбудила Марселіна, чийм коротеньким та товстеньким життям керував шлунок. Напевно, Тобі позапинав фіранки — блаженство! Я попленталася приготувати собі каву, випила добру порцію дексалу, щоб вгамувати похмілля, затулила пельку Марселіні вершками та баночкою сардин, від запаху яких я виблювала над раковиною. Нічого, я швиденько заховалася у спальні, доки мала ласунка не вилизала миску з-під сардин.

Фло згорнулася клубочком у моєму ліжку і спала у напівтемряві. Янголятко, моє янголятко! Я раніше не помітила, що вона поруч. Напевно, нагорі вона від усього вже втомилася й прийшла до мене. Або Гарольд забрався у ліжко до її матері. О, так, він же був на вечірці, пив коньяк, спостерігав, як місіс Дельвекію-Шварц розважається з Мервом, щось бубонів, кидав на мене пильні погляди, особливо коли я поцілувала Джим. «Шльондра», — прочитала я по губах.

Тільки-но відчувши, що нудота минула, я повернулася до вітальні й прочинила двері, щоб провітрити квартиру, а потім глибоко вдихнула. Світ назовні був мовчазним. Ніякого майоріння білизни на мотузках, жодних звуків сварок чи залицянь не лунало з рожево-бузкових, прикрашених мереживом вікон будинку 17-Г, ані з Будинку. Цілковита тиша. Я очікувала почути голос місіс Дельвекію-Шварц, яка шукає своє янголятко, але було тихо. Мені спало на думку, що ранній ранок після Нового року — найтихіша мить у Кросі. Усі мешканці району поснули як убиті.

Але я мала повернути Фло додому — на той випадок, якщо її мати прокинеться та почне шукати. Тож я увійшла у спальню, присіла на край ліжка та згребла Фло в обійми,

торкнулася щокою її розкиданого волосся, пригорнула її та поцілувала. Коли я була маленькою, матуся завжди мене так будила, і я навіть зараз пам'ятаю, як було приємно в її обіймах і поцілунках після світу мрій.

Вона була мокрою. Ой, ні, янголятко! Як тепер мені висушити бавовняний матрац? На мотузку ж не повісиш! То була моя перша реакція. Але від Фло не пахло сечею, і це зовсім було не схоже на сечу, яка, коли висихає, на дотик схожа на дитячий фартушок Фло. Дівчинка навіть не ворухнулася, попри обійми та поцілунки. Ані вона, ані її матір не стали виряджатися на вечірку, тож, дивлячись на брудно-коричневе вбрання, я не розуміла, у чому вона. Я просто впізнала запах, єдиний у своєму роді. О Боже! Хутчіше! Розсунь фіранки!

Кров. Вона була вся в крові. По моїй шкірі побігли мурахи, але я не втрачала розуму, нахилилася над нею, повільно й акуратно розсунула фартушок, стягла жалюгідні спортивні брюки, щоб обстежити її лобок. Будь ласка, Господи, ні! Не це, тільки не це! Я повторювала знову й знову, мої руки тремтіли у такт всьому тілу. Ні, нічого. Фло від ніг до вух була замаскована не власною кров'ю, а руки, її руки були аж багряні від крові. У цю мить вона прокинулася, сонно посміхнулася мені, обійняла мене за шию. Я підняла її з ліжка та понесла у вітальню, де Марселіна, не залишивши й крихти в банці, сиділа й вилизувала себе.

— Люба, пограй з Марселіною, — промовила я, ледь соваючи язиком, і поставила Фло біля кішки. — Мені потрібно на хвилюк вийти, моє янголятко, тож подбай про бідолашну Марселіну! Будь гарною дівчинкою!

Я бігла через п'ять сходинок, одним стрибком перетнула коридор, увірвалася в кімнату й завмерла стовпом. Під столом та навколо нього — ціле озеро крові, кров вже почала засихати там, де у лінолеумі були заглиблення, а де бугри — взялася тонкою плівкою. Хтось прибрався: все,

що залишилося від вечірки, було звалено у дальній куток, хоча на столі височіла гора порожніх мисок, а поряд — тулуб величезної індички. Я все охопила поглядом, здається, нічого не залишила без уваги. Кров не була струменем, не забруднила стіни, проте в одному місці крові було багато — на тій стіні, де зазвичай малює Фло. Ця стіна була заляпана великими коричневими закрутками крові, то тут, то там залишилися сліди маленьких рученяток. Криваві ляпанці перетинали незалитий кров'ю лінолеум між озером та цією частиною стіни: відбитки долонь ішли по стіні, поверталися до озера. Олівці не виражають її слова. Фло долоньями розфарбувала стіну кров'ю.

Долілиць біля столу лежала мертва місіс Дельвекію-Шварц. Неповдалік був Гарольд Ворнер. Він закляк на впочіпки, руками охопивши держак ножа для м'яса там, де ніж увійшов у живіт. Його голова звисла донизу, підборіддя лежало на грудях, ніби він розглядав власну загибель.

Я роззявила рота й завила. Я не маю на увазі, що я розревілася, закричала або заверещала — з усіх сил своїх легенів я видала тваринний крик жаху та відчаю й вила не зупиняючись.

Першим прибіг Тобі й узяв керівництво на себе. Гадаю, він наказав викликати поліцію, адже я краєм вуха чула, як він гримає на людей у дверях, віддаючи накази. Сам він не відходив від мене ні на крок. Коли в мене не стало сил ревіти, він забрав мене з кімнати й зачинив двері. Паппі, Клаус, Джим та Боб стовбичили у коридорі, а Чіккера та Марж з першого поверху ніде не було видно.

— Тобі, я викликала поліцію! Що сталося? — закричала Паппі.

— Загибель Будинку, — відповіла я, клацаючи зубами. — Винова десятка та Гарольд. Він був тут, щоб зруйнувати Будинок. У цьому полягала його місія, і, якщо про

це не розповіли карти, вона бачила це в Кристалі, — я була там, коли це сталося. Вона знала, знала! Але скорилася!

— Місіс Дельвекіо-Шварц та Гарольд мертві, — пояснив Тобі.

Коли він вивів мене назовні, усі вікна у сусідньому будинку були широко відчинені, з кожного стирчала голова.

— Місіс Дельвекіо-Шварц мертва, — змушений був прокричати він кілька разів, перш ніж завів мене до моєї квартири.

Фло, підібгавши ноги, обіймала Марселіну, а та вдячно муркотіла. Тобі подивився на дівчинку, потім кинув на мене сповнений жаху погляд і пішов по пляшку коньяку.

— Ні! — задихнулася я. — Більше не хочу бачити у себе цю отруту. Зі мною все гаразд, Тобі, правда.

Увесь ранок з'являлися якісь люди. Спочатку то була поліція, але не мої приятелі з поліції моралі — це були незнайомці у цивільному. Оскільки Тобі узяв керівництво на себе, при цьому відмовившись залишати мене саму, здавалося, усе відбувалося у моїй вітальні. Але ще до появи поліції Паппі забрала Фло, відвела до ванної, щоб помити та перевдягти, а я пішла до пральні прийняти душ та змінити нарядну вечірню сукню на щось більш звичне. Звичне.

Більше за все поліцію цікавили криваві малюнки Фло. Здається, вони їх зачарували, тоді як злочин видався їм пересічним. Вбивство та самогубство — зрозуміло як день. Вони допитали кожного з нас, шукаючи мотив злочину, але жоден з нас не помітив нічого незвичного в поведінці ані місіс Дельвекіо-Шварц, ані Гарольда. Мені довелося розповісти поліції про те, як він до мене підкрадався, про його емоційну та психічну неврівноваженість, про те, як він стримував сечу, про те, що він відмовився звернутися до психіатра, коли йому рекомендували. Чіккер та Марж з першого поверху зникли, не залишивши по собі жодних слідів, навіть відбитків пальців. Але поліцію вони

не цікавили, це очевидно, хоча було віддано наказ запросити їх для допиту. Мешкали вони саме під кімнатою, де сталося вбивство, то можливо, вони щось і чули.

— Одне зрозуміло, — сказав Тобі сержант, — дитина була свідком всіх подій. Коли вона дасть свідчення, ми про все дізнаємось.

— Фло не розмовляє, — втрутилася я. — Вона німа.

— Ви маєте на увазі, що в неї затримання в розвитку? — сержант насупив брови.

— Навпаки, вона надзвичайно розумна, — відповіла я. — Просто вона не розмовляє.

— Ви такої ж думки, містере Еванс?

Тобі підтвердив, що Фло не розмовляє.

— Вона або надто розвинута, або недорозвинута, ніколи не міг збагнути, — додав цей негідник.

На цих словах з'явилася Паппі із Фло. Мала була вдягнута у чистий фартушок тютюнового кольору і, як завжди, босоніж. Два поліцейських витріщилися на моє янголятко, ніби вона потвора; я розуміла, про що вони думали, ніби їхні думки були написані в них на лобі: вона схожа на звичайну п'ятирічну дівчинку, але під цією маскою криється виродок.

Так, Фло п'ять років. Сьогодні день її народження, і я приготувала для неї подарунок, який лежить у шухляді запакований, — чарівну рожеву сукню. Вона й досі там.

Потім ми дісталися суті справи офіційного допиту, а саме: чи є якісь родичі? Ми всі відповіли: «Ні, гадаємо, ні». Навіть Паппі, яка найдовше жила у Будинку, була змушена сказати, що ніяких родичів вона ніколи не бачила. Ні, місіс Дельвекію-Шварц ніколи ніяких родичів не згадувала.

Врешті-решт, сержант згорнув свій записник та підвівся, подякував Тобі за коньяк, що поліпшив настрій, — красно дякую, друже, дуже слухно. Було видно: поліцейські радіють, що з'явився бодай один чоловік, з яким можна розмовляти; радіють, що не повинні мати справу лише з купкою дуже

дивних у соціальному плані жінок. Ось вам і соціальний фактор — робота одна з брудних, але з гарним хлопцем легше домовитися.

Вже біля дверей сержант обернувся до мене.

— Я був би вам дуже вдячний, якби ви годину-другу подбали про дівчинку, міс Перселл. Працівники органів опіки невдовзі будуть тут.

Я здивовано округлила очі.

— Немає ніякої потреби викликати органи опіки, — зауважила я. — Відтепер я дбатиму про неї.

— Вибачте, будь ласка, міс Перселл, це так не робиться. Оскільки немає відомостей про родичів, крихіткою Флоренс — «*Флоренс?*» — опікуватимуться відповідні державні органи. Якщо нам вдасться знайти когось з рідних, тоді вона поїде, якщо захоче, до цієї людини. У подібних випадках родичі зазвичай погоджуються. Але поки ми не знайдемо родичів, Флоренс Шварц буде під опікою державних установ Нового Південного Вельсу.

Він натягнув свій чепурний фетровий капелюх кольору міді та пішов, констебль за ним.

— Тобі! — задихаючись, промовила я.

— Паппі, заberi Фло з Марселіною до спальні, — наказав Тобі й стежив, як вони виходять.

Потім він узяв мене за руки, посадив у крісло, а сам присів на підлокітник, зовсім як колись Дункан. *Колись*. Минулий час, Гарріет, минулий час.

— Він пожартував, — промовила я.

Ніколи ще не бачила Тобі таким невблаганним, таким холодним, таким безжалісним.

— Ні, Гарріет, не пожартував. Він серйозно казав, що у Фло, напевно, немає ані знайомих, ані рідних; що її мати загинула під час п'яної сварки зі своїм ідіотом-коханцем, який не був батьком Фло; що він особисто вважає дитину надзвичайно занедбаною, з дуже поганої родини; що він

вважає Фло дивакуватою. І щойно він повернеться до відділка, зателефонує до органів опіки та порекомендує негайно забрати Фло під опіку держави.

— Він не може таке вчинити, не може! — заплакала я. — Фло не виживе поза межами Будинку! Якщо її заберуть, вона помре!

— Ти забуваєш найважливішу деталь, Гарріет. Фло була в кімнаті, коли все сталося, і вона кров'ю малювала на стіні. Це обвинувачення, — відрубав Тобі.

І це говорить мій любий друг? Невже ніхто, крім мене, її не захистить?

— Тобі, Фло лише п'ять років! — запротестувала я. — Що б ти або я робили у такому віці за таких обставин? Кажі відверто! Не існує чіткої статистики, щоб регулювати подібні речі! Усе життя їй дозволяли малювати на стінах матусиного будинку. Хто знає, чому вона малювала кров'ю? Можливо, вона вважала, що це поверне її матір до життя. Вони не можуть забрати від мене Фло, не можуть!

— Можуть і заберуть, — невблаганно відрубав Тобі й пішов до плити ставити чайник. — Гарріет, я лише граю роль адвоката диявола. Я згоден з тобою, що Фло буде несолодко поза межами Будинку, але ніхто з чиновників не буде дивитися на цю справу під таким кутом. А тепер іди до Паппі з Фло. Якщо не бажаєш пити коньяк, краще чаю нічого не вигадаш.

По обіді дві жінки з органів опіки забрали від мене Фло. Доволі порядні жінки — це робота в них така. Фло в будь-якому разі відмовлялася спілкуватися, навіть після того як я натякнула, щоб вони називали її Фло, а не Флоренс. Б'юся об заклад, що у свідоцтві про народження, якщо воно в неї взагалі є, написано: «Фло», як підлога. Добре знаючи місіс Дельвекію-Шварц, свідоцтва може й не бути. Янголятко, янголятко. Вона не дозволила жінкам навіть торкнутися її та оком не повела, коли обидві умовляли, улещували, пере-

конували, благали. Єдине, що зробила Фло, — намертво вчепилася в мене й заховала обличчя в моїх колінах. Врешті-решт жінки вирішили заспокоїти її снодійним, але вона випльовувала його щоразу, навіть коли вони затискали їй ніс.

Через шум вниз спустилися Джим і Боб. Краще б вони залишилися вдома! Чиновниця огледіла їх з голови до ніг, ніби вони якісь покидьки суспільства, зробила ще одну чорну нотатку у своєму записнику щодо Будинку, який має лише одну пристойну ванну кімнату та туалет на чотири поверхи. І чому Фло розгулює босоніж? Невже в неї немає черевиків? Здається, це дуже непокоїло обох жінок. Після четвертої дози заспокійливого Фло вирвалася з-під мого захисту й стала гасати кімнатою немов пташка, яка залетіла усередину й не може дістатися назовні, тому б'ється о стіни, плиту, меблі. Я розлютилася й накинулася на жінок з кулаками. Але Тобі схопив мене, силоміць утримуючи і нас разом із Джим від втручання.

Врешті-решт вирішено було зробити Фло укол паральдегіду, який завжди неодмінно спрацьовує. Фло впала, жінки взяли її на руки й понесли з будинку, я пішла за ними слідом, а Тобі міцно тримав мене в обіймах.

— Як мені її знайти? — запитала я.

— Телефонуйте до відділу опіки, — була відповідь.

Фло завантажили у машину. Останнє, що я бачила, коли вони від'їжджали, — нерухоме крихітне біле обличчя мого янголятка.

Усі мешканці Будинку воліли залишитися зі мною, скласти товариство, але мені не було потрібно товариство, і менш за все товариство Тобі, найупертішого. Я кричала на нього: «Забирайся! Забирайся!», поки він не пішов. Трохи пізніше до мене завітала Паппі і сказала, що нагорі у Клауса зараз Лернер Чусович та Джо Двайер з лікero-горілчаного відділу пабу на Пікаділлі, і вони хочуть дізнатися, як я почувуюся, чи не потрібна мені допомога. «Дякую, зі мною все

гаразд, мені нічого не потрібно», — відповіла я. У носі досі стояв солодкий лікарняний запах паральдегіду.

Десь о третій я увійшла до спальні, щоб зателефонувати до Бронту. Потрібно все розповісти мамі з татом, перш ніж ця історія потрапить у газети, хоча я не думаю, що вбивству в стані сп'яніння та самогубству в Кінгз-Кросі буде відведено після Нового року більше, ніж маленький абзац десь на десятій сторінці. Коли я взяла слухавку, виявилось, що телефон не працює — його вимкнули з розетки на плінтусі. Напевно, Тобі, коли вчора вкладав мене у ліжко. Тільки-но я увімкнула штепсельні різки, телефон задзвонив.

— Гаррієт, де ти була? — запитав тато. — Ми вже не знаємо, що й думати!

— Я увесь час була вдома, — відповіла я. — Хтось вимкнув мій телефон. Хоча здається, ніби тобі про це вже відомо.

— Негайно їдь додому, — єдине, що він сказав. Наказ, а не прохання.

Я сказала Паппі, куди їду, на Вікторія-стрит гукнула таксі. Водій підозріло подивився на мене, але нічого не сказав.

Мама з татом сиділи за столом. Самі. Було схоже, що мама проплакала кілька годин, а тато раптом постарішав — у мене стиснуло серце, бо зараз я на власні очі побачила, що йому вже майже вісімдесят.

— Я рада, що нічого не повинна вам розповідати, — промовила я, сідаючи за стіл.

Вони обоє дивилися на мене немов на чужу. Лише зараз, коли пишу ці рядки, я усвідомлюю, що, мабуть, я мала такий вигляд, що в труну ліпше кладуть. Страх зробив свою справу.

— Не хочеш спитати, звідки ми дізналися? — запитав тато.

— Хочу. Звідки? — слухняно запитала я.

Тато витягнув з конверта лист та передав мені. Я узяла й прочитала. Красивий каліграфічний почерк, абсолютно

рівний на нелінованому дорогому папері з професійно обрізаними краями. І стиль письма, і папір натякали на когось надто вишуканого.

«Сер,

Ваша дочка — повія. Звичайна вульгарна шльондра, яка не гідна жити на цьому світі, та й на тому її не приймуть.

Останні вісім місяців вона мала огидний сексуальний зв'язок з одруженим чоловіком, відомим лікарем зі шпиталю, де вона працює. Вона звабила його, я бачив, як вона це робить у темряві на Вікторія-стрит. Як вона його захоплювала! Як виставляла свої чари! Як проникла в його життя та втерлася в довіру, збудивши почуття любові! Як вона «обдирає» його як липку! Як принизила його до власного рівня та насолоджувалася своєю перемогою! Але порядний чоловік її не задовольнив. Вона лесбіянка, «поважний» член цього товариства розбещених збоченок, які мешкають з нею під одним дахом.

Ім'я лікаря — Дункан Форсайт.

Благодійник»

— Гарольд, — промовила я, поклавши аркуш на стіл, немов він опікав пальці.

— Я так розумію, що все написане — правда, — зауважив тато.

Я посміхнулася, заплющила очі.

— Якоюсь мірою, тато. Я дала Дункану відставку, відверто кажучи, ще у вересні. І можу запевнити тебе, я не лесбіянка, хоча і маю серед них багато гарних друзів. Вони хороші люди. Набагато кращі, ніж жахливий маленький чоловічок, який написав цього листа. Коли прийшов лист? — запитала я.

— Учора після обіду, — тато насупив брови. Він не дурний, відразу усвідомив, що мій сьогоднішній вигляд не має нічого спільного з інтрижкою, яка скінчилася ще чотири місяці тому. — У чому ж справа, якщо не в цьому листі?

Я розповіла їм про сьогоднішні події. Матуся злякалася, знову розплакалася, але тато... тато був спустошений. Схвильований до глибини душі. Що ж таке він відчув до місіс Дельвекіо-Шварц за одну зустріч, що так побивається через її смерть? Він важко дихав, хапався за серце, доки мама не підвелася й не налила йому добру порцію коньяку Віллі. Від коньяку він трохи заспокоївся, але ще нескоро я змогла сказати йому те, що збиралася: що я маю намір оформити опіку над Фло. Напевно, його прониклива реакція на новину про смерть моєї хазяйки подала мені надію, що він буде на моєму боці, але я помилилася.

— Оформити опіку над цією потворною дитиною? — закричав він, підвищуючи голос. — Гарріет, ти не можеш цього вчинити! Тобі краще триматися від цього подалі й подалі від цього будинку! Краще, що ти можеш зробити, — повернутися додому.

Я не бажала сперечатися. У мене не було сил на сперечання, тож я встала й пішла геть, а вони так і залишилися сидіти за столом.

Бідолашні, для них це теж був важкий день. Їхня дочка мала любовний зв'язок з поважним одруженим лікарем, але ця новина поблякла поряд з новиною про вбивство, самогубство та намір його дочки оформити опіку над ненормальною дитиною, яка не вміє розмовляти й руками малює кров'ю на стіні. Недивно, що вони дивилися на мене неначе на чужу.

Забагато подій для Нового року. Не нічний кошмар, а суворе реальність.

Понеділок, 2 січня 1961 року

Сьогодні вранці, о п'ятій, мені наснився кошмар, я аж прокинулася від ядухи та сіла в ліжку, хапаючи ротом повітря й усе ще відчуваючи, нібито криваво-червоне озеро крові підіймається, підіймається, — ось я стою вже навшпиньках, мої ніздрі занурюються у кров, а Гарольд дивиться на це й несамовито регоче.

Сонце вже з'явилося над горизонтом, світло заструменіло крізь розсунуті фіранки. Я встала з ліжка, нагодувала Марселіну, зробила кави й сіла за стіл, знов і знов кажучи собі, що місіс Дельвекію-Шварц померла. Люди, як вона, такі живі, що навіть не віриться, коли вони помирають, — ти просто відчуваєш, що таке неможливо, що це якась помилка. Не знаю, чому так відбувається, не знаю, чому вона взагалі дозволила цьому статися. Бо вона саме дозволила цьому статися! Минулого разу вона побачила все у Кристалі й не зробила жодної спроби запобігти цьому. Проте вона була така щаслива на своїй вечірці! Можливо, відчувала, як збільшується її пухлина, тож віддала перевагу швидкій смерті від ножа Гарольда.

Але я не сумувала, не плакала, не віддавалася жалю. Стільки всього було потрібно зробити! Де Фло? Як вона провела ніч? Першу ніч в житті за межами Будинку?

Справа номер один — зателефонувати на роботу, до «Квінз», та поінформувати чергового, що я не вийду. Я не повідомила про причину, просто вибачилася й повісила слухавку, з якої чувся пронизливий крик. Паппі не потрібно

було телефонувати, вона звільнилася з «Роял-Квінз» ще напередодні Різдва. На неї чекав Стоктон.

Я одяглася та пішла подивитися, чи прокинулася Паппі, відчинила двері її квартири, побачила, що подружка міцно спить, і пішла нагору. Не до вітальні — туди я ще не могла увійти. Натомість я обслідувала інші кімнати, які місіс Дельвекіо-Шварц залишила для власного використання. Всього їх було три. Похмура спальня, вздовж стін якої йшли безконечні полиці з книгами, майже як у Паппі. Але з якими книгами! Невже вона допустила Гарольда до цієї таємниці — чи він нічого не розумів?

— Тепер я знаю, як ти це робила, стара потворо, — посміхнулася я.

Підшивки газетних вирізок про політиків та підприємців, про їхнє життя, скандали, трагедії, їхні фобії — найдавнішу датовано тридцятим роком. «Хто є хто» в англomовних країнах. Альманахи. Судові рішення. Офіційні звіти про засідання федерального парламенту та парламенту штату. Все, що, здавалося, може стати у пригоді: від біографій австралійців до списку різноманітних товариств, асоціацій, інститутів. «Золота жила» для пророкиці.

Від її спальні йшов закуток для Фло зі старим залізним дитячим ліжком. На ньому лежав голий матрац, поряд комод — все. Жодного зображення цуценяти або кошеняти чи феї, жодної ознаки, що тут взагалі хтось живе, якщо не враховувати малюнків на всіх стінах. Ця кімнатка більше була схожа на куточок померлої дитини у якомусь благодійному закладі, ніж на кімнату живої дитини, — я аж здригнулася від страху. Навіщо б вона прибирала постільну білизну з ліжка Фло, якби не знала, що Фло поїде? Невже це натяк, що Фло, позбавлена Будинку, помре?

Її кухня нагадувала тісний альков, непридатний для приготування смачної їжі: всі приладдя старезні, роздовбані, потріскані, розбиті або із зазублинами.

Чого ж це вона так байдуже ставилася до власного комфорту? Яка жінка зовсім не опікується власним гніздечком?

Коли я спускалася назад до себе, мене не полишало відчуття, що справа стає дедалі таємничішою, що смерть місіс Дельвекіо-Шварц — лише початок заплутаного лабіринту.

Паппі вже прокинулася, тож я запросила подружку на сніданок та каву. Так, сніданок. Так багато справ, і для всіх потрібні сили та здоров'я.

На хвилюку завітали Джим і Боб — перед роботою, — але запевнили, що можуть залишитися вдома, якщо стануть мені у пригоді. Я відмовилася. Коли прийшов Тобі, я збиралася зробити так само, але він відмахнувся від моїх заперечень, рішуче увійшов у кімнату й зупинився, готовий до бою.

— Я сьогодні буду потрібен тобі, — не спитав, а впевнено зауважив він. Його обличчя було дуже блідим, підборіддя догори, очі ясні та світлі.

Замість відповіді я підійшла і пригорнула його. Він теж міцно обійняв мене.

— Вибач за вчорашнє, але хтось мав це зробити, — промовив він.

— Так, я розумію. Сідай, у нас багато справ.

— Наприклад, захоронити її тіло, розшукати заповіт, а насамперед — дізнатися, де тримають Фло, — сказав він.

Але зрештою ми троє спочатку зробили найнеприємніше. Пішли нагору і прибрали передню кімнату.

Тобі зв'язався з поліцією та дізнався, що тіло місіс Дельвекіо-Шварц віддадуть на поховання лише після того, як судовий слідчий закінчить свою роботу, а це візьме від одного до трьох тижнів. Потім він вийшов на вулицю, щоб розшукати Мартіна, Леді Ричард — будь-кого, хто може знатися на таких питаннях, як похоронні бюро, поховальні процедури. Наскільки нетямущими є люди у таких речах, доки не дізнаються про них з особистого досвіду! Справді, ніхто з нас такого досвіду не мав. Батько Тобі помер на

пасовищі. Паппі сказала, що містер Шварц помер, коли вона була у Сінгапурі, а у мене, відколи я народилася, ще ніхто з родичів не помирав.

Я зателефонувала до відділу опіки. Там відмовилися давати мені будь-яку інформацію про Фло, оскільки я так і не змогла переконати їх, що мені це конче необхідно, хоча я не тільки не найближча, а навіть не віддалена родичка. Лише запевнили, що про неї добре дбають у певному місці.

— Тільки не в Яшмарі! — вигукнула Паппі, коли я поклала слухавку.

Я без сил опустила ся у крісло.

— Господи Боже, про Яшмар я й не подумала!

— Гарріет, Фло вже п'ять років, її можуть відвезти до Яшмару.

Яшмар — це заклад, куди відвозили бездомних та неблагополучних дівчат, доки не вирішать, що з ними робити далі. На сьогоднішній день цей заклад був об'єктом суворої критики, бо ніхто й жодного зусилля не доклав, щоб відокремити бідолашних жертв обставин, таких як Фло, від зачерствілих, вкрай нестриманих, іноді навіть скажених дівчат, яких узяли під варту за що завгодно, починаючи від проституції й закінчуючи вбивством.

Тож я зателефонувала королівському раднику Джо на роботу й почала розпитувати про заповіт, про те, що станеться, якщо заповіту немає.

— Якщо у будинку не знайдено ані заповіту, ані імені адвокату, тоді у справу втрутиться державний піклувальник. Він дасть оголошення у спеціальні юридичні видання, розшукуючи того, у кого є заповіт, а сам якийсь час наглядатиме за майном померлого. Шукай документи, шукай заповіт, Гарріет, а я подивлюся, що можна зробити, — сказала Джо своїм чітким, чистим голосом, від якого, здається, навіть кроква у будівлі суду забриніла.

— Стривай, ще хвилинку, — квапливо промовила я. — Можеш іще знайти назву організації, яка спеціалізується на питаннях оформлення опіки над дітьми? Якщо інтуїція мене не підводить, заповіту ми не знайдемо, не поталанить і державному попечителю. Тож я буду оформлювати опіку над Фло.

Вона довго не відповідала, потім зітхнула і спитала:

— Ти абсолютно впевнена, що бажаєш саме цього?

— Цілковито, — відповіла я.

Зрештою вона пообіцяла знайти організацію та повісила слухавку.

А ми розпочали пошуки заповіту. Звідкись з'явився Клаус і допоміг нам розгорнути й перетрясти кожну книгу, перегорнути кожну сторінку підшивки з газетними вирізками, помацав кожну вирізку, щоб пересвідчитися, що під нею немає згорнутого навпіл аркуша. Нічого, нічого, нічого. Ми таки знайшли папери, які виявилися документами на будинок номер 17 на Вікторія-стрит. Дуже дивно: ніякого 17-В, просто номер 17.

— Невже це означає, що вона володіла всіма п'ятьма будинками? — пропищала Паппі.

— Звичайно ж, ні, — відповів Клаус, оглядаючись навкруги. — Вона не багата жінка.

Під сходами, праворуч ящика з евкаліптовим милом, з яким ми відшкрібали передню кімнату, стояла велика дерев'яна скриня, але спершу ми не звернули на неї уваги, подумали, що це ящик з інструментами. Потім у розпачі Тобі знову підійшов до неї й підняв з підлоги, поставив на невеличкий верстак у кухні місіс Дельвекіо-Шварц і обережно відчинив, ніби звідти могло вистрибнути що завгодно — від Дракули до паперового клоуна з концертино.

Там був старий, але ніколи не уживаний блакитний плед із зображенням кролика, величезний кристал якогось рожево-бузкового коштовного каменю, сім кришталевих бокалів без ніжок — досі в упаковці, — модель дитячої руки

з мармуру — долоня й уся рука аж до ліктя в ямочках — та сила-силенна маленьких ощадних банківських книжок.

Тобі занурив руку й витяг цілу пачку цих книжок, кожную розгорнув, продивився, не вірячи своїм очам.

— Господи! — вигукнув він. — На кожній з цих книжок близько тисячі фунтів — саме таку суму легко тримати на ощадному рахунку, і ні в кого не виникнуть зайві запитання.

Разом ми налічили їх більше сотні, хоча й не стали розгортати всі. Навіщо, коли відповідь і без того очевидна? У місіс Дельвекіо-Шварц була своя система, проста, проте старанна. Жінка ніколи не користувалася двічі одним і тим самим банком, а це означало, що вона відкрила рахунки у кожному відділенні всіх банків Сіднея. Впродовж останніх двадцяти років їй доводилося їздити все далі й далі від міста, аж доки вона не стала шпурляти на рахунки по тисячі фунтів у банках Ньюкасла, Вуллонгонга та Батерста. А куди вона дівала Фло, коли цілий день подорожувала?

— Що ж, Фло точно не зазнає ні в чому нестатку, — зауважив Тобі, коли акуратно поскладав банківські книжки у порожню коробку, загорнув у пакувальний папір, перев'язав мотузкою — від хазяйки залишилися кілометри мотузки та цілі стоси пакувального паперу, який вона старанно розгладжувала й складала знову.

— Фло може ніколи ані копійчини з цих грошей не побачити, може й Будинок не успадкувати, — похмуро сказала я. — Уряд може все захопати — ми ж досі не знайшли свідоцтво про народження Фло.

Ми так нічого й не знайшли, хоча поновили наші пошуки з подвійною енергією. Ані заповіту, ані свідоцтва про народження, жодних назв юридичних фірм. Ніякого тобі свідоцтва про одруження. Навіть Паппі, як виявилось, коли ми запитали її, не могла присягнути, що Фло насправді є дитиною місіс Дельвекіо-Шварц — Паппі два роки прожила в Сінгапурі, намагаючись знайти власного батька.

Тобі вона привела у Будинок вже після повернення, тож і він не міг допомогти. Хай куди б ми прямували, всюди натрапляли на глуху стіну. Здавалося, місіс Дельвекіо-Шварц з'явилася на цей світ вже дорослою, ніколи не була одружена й не мала дітей. Ніхто й припустити не міг, що подібні речі можуть трапитися у наші дні, у двадцятому столітті, але ж ось трапилось! Доказ тому — місіс Дельвекіо-Шварц. Скільки людей мешкає на світі, про яких уряд нічого не знає! Навіть податкових документів немає, лише проста бухгалтерська книга, до якої записували мінімальну орендну платню за 17-В. Жодних квитанцій з податковими ставками на майно, квитанцій за воду, світло, газ, ремонт.

— Вона за все сплачувала готівкою. — Клаус мало не задихнувся.

Останнім місцем, куди ми зазирали, — довелося знову перетнути вітальню, щоб туди дістатися, — був маленький буфет на балконі, де вона зберігала свій Кристал, карти та записи про небесні сфери. Ось і все, що було там, більше нічого. Ми переглянули всі астрономічні таблиці, кожен аркуш з гороскопом — перегортали, тримали проти світла, навіть продивилися колоду Таро, кожную карту окремо. Ані свідцтва про народження, ані заповіту — взагалі нічого.

— Гаразд, покладімо все назад, — зітхнула я.

Але Паппі, важко дихаючи, схопила мою руку.

— Ні, Гарріет, ні! Не роби цього! Забирай все із собою та заховай у квартирі.

Я витріщилася на неї немов на божевільну.

— Я не можу так вчинити! — заперечила я. — Це належало їй, це частина її майна. Кристал надто коштовна річ — місіс Дельвекіо-Шварц казала, якщо продати його, можна купити готель «Австралія».

Тобі зрозумів те, чого я не збагнула.

— Паппі має рацію, забери ці речі.

Я відмовилася; він гримнув, обурений моєю тупістю.

— Гаррієт, не роби дурниць! Подумай! Першими, хто захоче оглянути ці приміщення, будуть чиновники з відділу опіки. Як ти гадаєш, що вони подумають, коли побачать цей мотлох? Особливо всі ці банківські книжки. Якщо ти хочеш дістати опіку над Фло, тоді її життя та життя її матері має видатися якомога звичайнішим або просто нудним. Ми не можемо переконати їх у тому, що стара не була дивачкою, але заради бога не давай їм у руки таких доказів!

Ми зібрали окультні речі в іще один картонний ящик та чимдуж кинулися вниз сходами до моєї квартири, страхаючись, що ось-ось пролунає дзвоник у двері.

Але він пролунав лише о п'ятій — здається, зовсім не слухна година для чиновників з відділу опіки. Я залишила Клауса куварити біля моєї плити та пішла відчиняти — від учорашнього дня ми стали замикати вхідні двері.

На порозі стояв Дункан Форсайт.

— Заходити я не буду, — почав він. — У машині на мене чекає дружина.

Вигляд у нього був навіть гірший, ніж на весіллі Кріс Гамільтон. — худий та згорблений, зовсім розбитий. Його волосся втратило рудий відтінок, та й пшеничним його вже не назвеш. Широкі пасма русьвого дуже дивно сплелися із сивим волоссям. Стомлені очі дивилися на мене з такою любов'ю, що мені стисло серце.

Я глянула через його плече й побачила у нашому глухому куті «ягуар», припаркований таким чином, що Мадам мала змогу бачити все, що відбувається на веранді 17-В. Що ж, не будемо ризикувати, Мадам.

— Твоя дружина отримала листа, написаного каліграфічним почерком на дуже дорогому папері, — здогадалася я. — У ньому було сказано, що ти опинився у лапах повії — звичайної вульгарної шльондри, яка не гідна жити на цьому світі, та й на тому не буде прийнята. Але з датами плутанина — з листа виходить, ніби ми й досі зустрічаємося.

— Так, саме так, — відповів він, анітрохи не здивувавшись. — Лист надійшов сьогодні вранці.

— Довго йшов, — визнала я. — Мій батько у Бронті отримав такий напередодні Нового року.

Це його вразило, він глибоко зітхнув.

— О Гаррієт, люба! Мені так шкода!

Боже, як багато всього трапилося! Здається, я дивилася на нього крізь мережу болю та тривоги, яких не відчувала, доки не побачила його на порозі. Проте не через нього боліло серце, не через нього тривожилося. Я вже ніби жила в іншому світі і зараз, дивлячись на нього, розмірковувала: чи зможу я коли-небудь повернутися туди, де колись був *наш* всесвіт? Іще до вбивства. До того, як забрали на смерть моє янголятко.

Тож я відповіла йому холодно:

— Що ж, Дункане, якщо тебе це втішить, більше подібних листів не буде. Їх написав Гарольд, він помер. І зараз мене турбує єдине: чи й стара сестра Агата отримала листа?

— Боюся, що отримала. Вона телефонувала мені сьогодні вранці.

Я стенула плечима.

— Дуже погано. Що вона може зробити? Звільнити мене? Не може, не ті часи. Найгірше, на що вона здатна, — перевести мене з відділення нещасних випадків до кабінету флюорографії. Але гадаю, вона не така дурепа. Я надто досвідчений спеціаліст, щоб обмежуватися флюорографією.

Він здивовано дивився на мене, ніби бачив перед собою іншу дівчину, зовсім не схожу на колишню Гаррієт Перселл. Я поклала руку йому на плече та поплескала по ньому, пересвідчившись, що Мадам все бачить.

— Дункане, тобі не слід було приходити та зустрічатися зі мною. Правда. Зі мною все гаразд.

— Кеті наполягала, — відповів він перелякано. — Я прийшов тобі сказати, що вона не звертатиме уваги на наш

зв'язок і підтримає нас, буде заперечувати цю історію перед будь-ким, хто отримав такі самі листи.

Ви бачили! Яка самовпевнена жінка! Мою відстороненість наче рукою зняло, коли я відчула, як закипає злість. Як наважилася вона опікувати його! Як наважилася вона опікувати мене! Ніби її слова мають силу все перетворювати на маловажливе!

— Як великодушно з її боку! — відповіла я. — Дуже мило з її боку.

Гарчала, ревла, сердито бурчала, випустивши назовні пазурі!

— Я пообіцяв їй, що більше ніколи й словом з тобою не перемовлюсь.

То була остання крапля. Я плечем відштовхнула Дункана убік і крокувала до машини, схопилася за ручку дверця з боку пасажира й відчинила їх, перш ніж Мадам змогла знайти замок і заблокувати двері. Я нахилилася всередину, ухопила рукою плечико у вишуканому французькому вбранні та ривком витягла місіс Дункан Форсайт з її сидіння на хідник. Потім я притисла її спиною до огорожі 17-В та нависла над нею. *Чому високі чоловіки завжди одружуються з такими тендітними жінками?* Вона була просто нажахана! Їй навіть на думку не спадало, що, примусивши Дункана «під дулом рушниці» приїхати сюди, вона зустріне-ть-ся з Джессі Джеймсом¹ у спідниці.

— Слухай-но сюди, — гаркнула я, впритул наблизивши своє обличчя до її, — тримайся якнайдалі від мене! Як ти наважилася опікувати мене! Якби ти виконувала свій подружній обов'язок і час від часу трахалася зі своїм чоловіком, він ніколи б не збився зі шляху істинного. Ти залишаєшся зі своїм чоловіком лише через гроші, але не сплачуєш по

¹ Відомий американський бандит, герой численних вестернів, переказів та балад.

рахунках. Я сплачую, і я завинила твоєму чоловікові за те, що він порядна людина та дивовижний коханець! Це не його провина, що ти його не задовольняєш, отже, ти даси йому спокій, чуєш мене?

Вона щось белькотіла, її обличчя зробилося багровим, очі повилазили з орбіт; тепер вже мадам Токата стояла на балконі 17-Б, а мадам Фуга та Цнотливість — на балконі 17-Г, підбадьорюючи мене схвальними вигуками.

Дункан вже стояв на хіднику, але не квапився рятувати дружину. Він сперся на огорожу, схрестив ноги, схрестив на грудях руки та посміхався.

— Не втручайся не у свою справу, тупа стерво! — вигукнула я і потягла її назад до машини. — Якщо хочеш стати колись *леді* Форсайт, стули пельку та витерплюй мою присутність, як витерплюєш носити сукні від Баленсьяги, кістлява оголена кобила!

Я заштовхала її всередину.

Дункан стояв та завивав від сміху в той час, як Мадам зіщулилася на пасажирському сидінні «ягуара» й плакала у свій мереживний носовичок.

— Нокаут у першому раунді, — промовив Дункан, витираючи очі носовою хусточкою. — Боже, я кохаю тебе!

— Ая тебе, — зізналася я, торкаючись його обличчя. — Не знаю чому, але кохаю. Ти сильний і хоробрий чоловік, Дункане, щодня ти перемагаєш смерть, каліцтво, хвороби. Але коли справа доходить до особистих стосунків, ти стаєш боягузом. Будь тим, ким хочеш бути, — і до біса те, що подумують інші. А тепер відвези мадам додому.

Коли ми вийшли на Вікторія-стрит, він запитав, раптом стаючи колишнім Дунканом, зі світлом всередині, сповненим життя:

— Можна я знову прийду?

— Зараз — ні, навіть не можу сказати коли, — відповіла я. — На Новий рік Гарольд зарізав місіс Дельвекію-

Шварц, потім вбив себе. А мені слід поводитися пристойно, бо я збираюся оформляти опіку над Фло.

Звичайно, він був шокований, наляканий, сповнений співчуття, прагнув допомогти, але я бачила, що він не розуміє, навіщо мені Фло. Він досі кохає мене — це справді величезна втіха!

Вівторок, 3 січня 1961 року

Сьогодні вийшла на роботу. Кидаю виклик Дунканові та іншим, але я не можу дозволити собі втратити роботу. Якщо я найму людину наглядати за Фло, поки я працюю, на решту зарплатні та грошей від оренди Будинку ми зможемо жити — жахливе слово! — *пристойно*, якщо не розкішно. Їй п'ять, час іти до школи, але до якої школи її візьмуть? Треба б дізнатися про спеціалізовані школи, але я ніколи не чула про такі — принаймні про державні заклади. А як Фло витримає у спеціалізованій школі серед відсталих та дурнувятих дітей? З нею все гаразд, але вона немов та рослина, яка згортає пелюстки, коли торкаються її листя. Так, є центр для дітей з ДЦП в Мозмані, він має чудову репутацію, але чи приймуть туди Фло? У неї не ДЦП, вона просто німа.

Усі питання залишмо на потім, коли я дістану опіку над Фло. А зараз мені слід триматися свого місця та гідної зарплатні, заощаджувати якомога більше. Якщо державний піклувальник не буде чуйним — який державний орган буває чуйним? — ми із Фло навіть не зможемо мешкати у 17-В, не кажучи вже про те, щоб використовувати гроші від оренди. Ані свідоцтва про народження, ані свідоцтва про шлюб немає. Вона народила Фло вдома у туалеті, а не в пологовому будинку.

Годі гадати. Єдине, що я можу зробити, — чекати.

Сестра Агата викликала мене до себе о дев'ятій ранку, прислала лаборанта, щоб та підмінила мене. Серйозно, дуже серйозно.

— Ви розумієте незручність ситуації, яка склалася через вас учора, міс Перселл? — запитала сестра Агата. — Ви зателефонували за десять хвилин до шостої ранку — за десять хвилин до початку робочого дня! — щоб сказати, що не вийдете на роботу. А чим ви пояснили? Нічим. Повісили слухавку, і міс Баркер почула лише гудки.

Я пильно вдивлялася у холодні блакитні очі, а переді мною дивне видовище — сестра Агата в шаленому танці й схожа на бурульку в кріслі, — але об'єднати ці два видовища так і не змогла, як не силувалася. І звичайно ж, вона отримала листа від Гарольда — ще одна неприємність. Проте у мене виникла ідея. Я дуже добре усвідомлювала, що моя розповідь про місіс Дельвекію-Шварц, Гарольда та Фло лише підбурить її проти мене — пристойні жінки не вплютуються у вбивства.

— Мені дуже прикро, сестро Топпінгем, — почала я, — але я була надто засмучена, щоб учора вранці думати логічно. Дуже незручно про таке розповідати, але, гадаю, ви маєте знати. — *Сміливіше, Гаррієт, бреши, якщо потрібно. Фло гідна мільйона ошук.* — Мій батько отримав анонімного листа, у якому мене звинувачували у любовних стосунках з містером Дунканом Форсайтом. Звичайно ж, це нісенітниця. Але ви, напевно, розумієте: цей лист повністю зруйнував мій день. Батько наполіг на тому, щоб я була вдома. Я мусила поїхати туди.

— Гм, — вигукнула вона й замовкла. — Тож ви прояснили це надзвичайно делікатне питання, міс Перселл?

— За допомогою місіс Форсайт, сестро, прояснила.

Хитра стара стерво, вона й не збиралася розповідати мені, що вже в курсі справи. Однак ім'я Мадам спрацювало.

— Ваші вибачення прийнято, міс Перселл. Ви вільні. Я затрималася.

— Сестро, у цієї жахливої справи є один неприємний наслідок. Я... Виявляється, буде проводитись офіційне слідство, тож протягом наступних кількох тижнів мені, мабуть, іноді потрібно буде йти з роботи трохи раніше. Запевняю вас, що докладу всіх зусиль, щоб призначити всі зустрічі на якомога пізнішу годину, але я змушена буду закінчувати роботу завчасно, щоб мати змогу дістатися до місця.

Їй це не сподобалось, але вона зрозуміла. Нікому з керівників відділень не подобається, коли їм нагадують, що персонал працює багато понадурочних годин безкоштовно.

— Ви можете відвідувати ці зустрічі, міс Перселл, якщо будете повідомляти мене про це заздалегідь.

— Так, сестро. Дякую, сестро, — промовила я й пішла.

Не так вже й погано все склалося. Господи, чого «Роял-Квінз» не схожа на «Вінні» або «Ар-Пі-Ей»¹, де немає спокійних вихідних? Якби я чергувала вихідними, у мене були б відгули протягом робочого тижня, щоб владнати свої справи. Між «Райд» та «Квінз» — ось і весь мій вибір.

Четвер, 5 січня 1961 року

Королівський радник Джо дала мені назву юридичної контори, що спеціалізується на «дитячих» питаннях: «Партінгтон, Пілкінгтон, Перблайнд та Хаш» на Бридж-стрит. Просто як у Чарльза Діккенса, проте Джо запевнила мене, що існує

¹ R. P. A. (Royal Prince Alfred) — Королівський шпиталь Принца Альфреда. (Прим. ред.)

багато юридичних контор з назвами ніби зі сторінок романів Діккенса — це частина правової традиції, і більшість з тих, чиї прізвища внесено до списку, уже тисячу років тому померли, якщо взагалі існували. Мені сподобався містер Перблайнд — «Підсліпуватий», але зустріч у мене була призначена з містером Хашем («Тишею») наступного понеділка о четвертій.

Я не можу збагнути поведінку органів опіки, які досі відмовляються сказати мені, де перебуває Фло. З нею все добре, вона щаслива, з нею те та се, але чи вона в Яшмарі — цього вони не кажуть. Дізнання у справі Гарольда та місіс Дельвекіо-Шварц було призначено за тиждень, у середу, тож я маю вигадати якийсь вагомий привід, навіщо мені потрібен цілий вільний день. Усі мешканці Будинку мають з'явитися у відділок та відповісти на запитання, хоча Норм говорить, що копи зі свічкою шукають Чіккера та Марж з першого поверху. Вони перебувають поза межами штату — така версія означає: якщо вони і не займаються проституцією, то явно у щось вплутані. Проблема в тому, що без відбитків пальців ніхто достеменно не знає, хто вони такі. Може, вони грабують банки. Я вважаю, вони просто сумнівна парочка, яка не довіряє охоронцям закону.

Дещо дивна річ сталася минулої ночі, приблизно десять хвилин на четверту. Ми всі були вдома, всі спали. Мене розбудив звук важких кроків у коридорі нагорі, здавалося, наче місіс Дельвекіо-Шварц глупою ніччю чатує у Будинку. Більше ніхто так не ходить! Навіть Будинок, міцна стара вікторіанська будівля, хитався під її кроками. Але місіс Дельвекіо-Шварц померла, я бачила її мертвою, і мені точно відомо, що бідолашна зараз лежить у шухляді у морзі. *Проте вона ходить нагорі!* Потім донеслося гуркотіння її сміху, та не «хур-хур-хур», а «ха-ха-ха». Вперше в житті у мене на голові заворушилося волосся.

Наступної миті вже всі стукали мені у двері. Клаус немов збожеволів — він плакав та стогнав, і Боб разом із ним. Джим намагалася триматися, а обличчя Тобі стало білим як стіна. Моє також, а це, скажу я вам, зовсім не просто для людини зі смуглявою шкірою.

Я впустила гостей всередину й спробувала влаштувати їх у кріслах, але вони всі смикалися, підстрибували, тремтіли. Я не стала винятком.

Лише Паппі не ціпеніла від жаху.

— Вона тут, разом з нами, — зауважила вона з палаючими очима. — Я знала, що вона ніколи не залишить Будинок.

— Дурниці! — відрізав Тобі.

— Ні, хай там як, але це відбувається насправді, — сказала я. — Ми всі міцно спали, а ці кроки нас розбудили.

Я поставила чайник на вогонь, зробила чай і у кожну чашку додала по доброму ковтку коньяку. Обіцянки більше ніколи не торкатися цієї гидоти поблякли перед появою місіс Дельвекію-Шварц.

Тоді Паппі зробила свою гучну заяву. Наша нічна пригода розвеселила її — я давно вже не бачила її такою. З щасливих часів з Езрою. Вона вся аж сяяла.

— Я не їду до Стоктона, — заявила вона, і ми всі здивовано витріщилися на неї. — Після смерті місіс Дельвекію-Шварц з'являлася мені, — прошепотіла вона. — Не увісні, а коли я читала. Тож вона сказала мені, що я не можу залишити Будинок. Тоді я пішла у лікарню «Вінні» та запитала, чи можна мені працювати у них медсестрою, а жити залишитися тут. Монахині такі добрі, такі чуйні! Вони вирішили, що в моєму віці, з моїм досвідом роботи у лікарнях з мене вийде ліпша медсестра, якщо я мешкатиму поза межами лікарні. Я починаю працювати у «Вінні» випробувальний термін з кінця місяця.

То була найкраща новина за останні п'ять днів. Нам так не вистачало гарних новин! Паппі дивна, дуже містична.

Проте навіть почувши її історію, я відмовляюся вірити, що нагорі я чула справжню місіс Дельвекіо-Шварц. Я краще вважатиму, що посилення від мого загубленого янголятка проникло у наш розум та ввело нас в оману.

Де ти, Фло? З тобою все гаразд? Вони тебе розуміють? Ні, звичайно, з тобою не все гаразд, і звичайно, тебе ніхто не розуміє. Оскільки мати твоя померла, ти належиш мені, і я землю гризтиму, але ти не потрапиш до сиротинця. Якщо я не заберу тебе додому, ти помреш. Твоя доля у моїх руках — мені її вручила твоя мати. І це найзагадковіша таємниця з усіх.

Субота, 7 січня 1961 року

Сьогодні навідувалася жінка з органів опіки. Я побачила її, коли поверталася з магазину: вона стояла на веранді — старомодно одягнена жінка років за п'ятдесят, з усіма ознаками старої діви, починаючи з відсутності обручки на лівій руці й закінчуючи волоссям на обличчі. Чому вони ніколи не вискубують його або не голяться? Скажете, що пробачна пиха підштовхує їх носити вуса, але ж принаймні половині з них, здається, подобається носити вуса як певний символ. Добре, що війна дала право таким жінкам працювати, а що б з ними сталося, якби не це? Проте з іншого боку, війна забрала багато потенційних чоловіків. Звичайно, одиноких чоловіків мого віку, віку Кріс з Марі та старших не так вже й багато. Пам'ятайте: австралійських чоловіків важко спіймати та ще важче утримати. Як з особистого досвіду переконалися Кріс та Марі, новоавстралійців обкрутити легше, ніж «аборигенів».

Ця представниця старих дів відрекомендувалася, я назвалася у відповідь. Міс Афер, чи Арфер, чи Фарфін — щось на зразок «Аф-аф», — промовила вона собі під ніс. Тож я назвала її міс Аф-аф, і вона озивалася на це, здається, не вказуючи незадоволення. Оскільки я відчиняла вхідні двері, а вона йшла слідом, тож я не побачила її реакції на карлючки, на недбалість в обстановці у передпокої Будинку. Потім, хай йому грець, ми опинилися у бічному коридорі саме у той момент, коли мадам Фуга вирішила повчити Правдивість.

— Ти клята, тупа чортова стерво! — був єдиний чутний уривок, слава тобі Господи, але підозрюю, й цього було вже достатньо.

— Що в тому будинку? — запитала вона, коли я відчинила двері власної квартири.

— Приватний готель, — відповіла я, супроводжуючи її у свою милу рожеву квартиру. Вона поінформувала мене, що прийшла оглянути попередні умови проживання Флоренс Шварц. *Попередні умови* проживання.

— Я приходжу сюди щодня з вівторка, але нікого немає вдома, — сварливо зауважила вона.

О боже! Поганий початок розмови, далі буде ще гірше. Вона дістала записник та ретельно все занотувала, коли я намагалася пояснити призначення будинку, розповісти про його мешканців, про всіх нас: чим заробляємо на шматок хліба, як довго тут живемо, як добре знали місіс Дельвекіо-Шварц та Фло, яку міс Аф-аф вперто називала Флоренс. З її запитань було зрозуміло, що вона вже переговорила з парочкою, яка забирала Фло. Фло коли-небудь взувала черевики? Чому Фло мовчить? О котрій Фло лягає спати? О котрій просинається? Чим матір годувала Фло? Хвалити Бога, що Паппі була така завбачлива щодо окультних речей, бо міс Аф-аф огледіла все приміщення, зазирнула у кожну щілину, перегорнула всі покривала, відчинила всі шухляди. Що б вона взагалі сказала, якби дізналася, що ще незадовго

до смерті місіс Дельвекіо-Шварц годувала Фло грудьми? Це також, як і пророцтва, було нашою таємницею.

Я відмовилася впустити її до квартири Джим та Боб, а також до квартири Клауса, бо нікого з них вдома не було. Відмова їй не сподобалася, але ще менше вона зраділа реакції Тобі на вимогу піднятися до нього та поспілкуватися.

— Пішли ви під три чорти! — огризнувся він та грюкнув своїм люком.

Вітальню місіс Дельвекіо-Шварц я, плакаючи надію, залишила наостанок, проте, звичайно ж, міс Аф-аф не могла не побачити *сцени злочину*. Та її явно розчарувала. Ми сумлінно все повідшкрібали, настільки сумлінно, що малюнки олівцем стали на стінах ледь помітні. Жодних тобі кривавих відбитків долонь, ані плямочки, ані бруду.

— Хай там як, я бачила фотографії в поліцейському звіті, — самовдоволено заявила вона.

Мені аж кортіло послати її під три чорти, але я не наважилася. Оскільки доля Фло була ще не вирішена, все, що я казала чиновникам з відділу опіки, мало звучати широко, розсудливо та виважено. Тож по закінченні «екскурсії» я запропонувала чашку кави. Міс Аф-аф не відмовилася.

— Беручи до уваги шкідливе для здоров'я розташування цієї будівлі та антисанітарний стан особистих покоїв матері Флоренс, моя люба міс Перселл, у себе ви влаштували дуже затишний куточок, — зауважила вона, жуючи галети. Вона навіть не занурювала їх у каву!

Я сказала їй, що хочу оформити опіку над Фло.

— Ні, цього не вийде! — відповіла вона.

Я запитала, що вона має на увазі, тож вона пояснила, що Флоренс добре опікуються в тому місці, де вона зараз перебуває (навіть натяку на місцезнаходження — судячи з її слів, це могло бути як у Мельбурні, так і у Тімбукту), тож ні про яку опіку й мови не йтиме, доки не пересвідчатся, що заповіту чи родичів не існує.

— Це може тривати кілька місяців, — закінчила вона.

Я подивилася у її блякло-блакитні очі та зрозуміла: якщо я почну промовисто вмовляти її, намагатися переконати, що Фло помре, якщо не повернеться додому якнайшвидше, мої шанси коли-небудь отримати Фло відразу зійдуть нанівець.

— Вони не просто суворі, вони негуманні, — розповідала я Тобі на його просторому горищі, — вони діють за буквою закону, і їх не обходять конкретні особисті обставини.

— Ще б пак, — пробурчав Тобі, відшкрібаючи щіткою з картини, які зазвичай висять у готелях, евкаліпт на лісовій галявині. — Вони чиновники, державні службовці, Гарріет, а чиновники воліють не порушувати свій спокій. Все вирішують якісь сірі привиди на засіданнях за зачиненими дверима. Звіт міс Аф-аф ляже в особисту справу Фло разом з багатьма іншими звітами, а коли папка стане сантиметрів десять завтовшки, справу передадуть *нагору* для ухвалення остаточного рішення.

— Фло не доживе до цієї миті, — зауважила я, змахуючи сльози.

Він відклав убік пензлі, наблизився до мене, сів навпроти на стілець, що стояв досить близько від мене, потім нахилився, відкинув пасмо волосся у мене з лоба.

— Через що ти так її любиш? — спитав він. — Я розумію, вона гарненьке дівча, навіть якщо й трохи дивне, але кожен вважатиме, що вона твоє власне дитя, так ти нею опікуєшся. Ти мене називаєш одержимим, але ти ще більше одержима Фло, ніж я міг уявити.

Що я могла відповісти йому, щоб він зрозумів: Фло особлива дівчинка?

— Людині, яка сама не любить, це важко збагнути, але правда в тому, що я полюбила Фло з першого погляду, — зізналася я.

— Ні, зрозуміти зовсім не важко, — заперечив він, знизавши плечима. — Дуже просто, оскільки й моє серце не вільне.

Він подарував мені ширу посмішку і знову прибрав волосся з лоба.

— Якщо тобі це потрібно, Гаррієт, тоді кидай на цю справу всю свою бурхливу енергію та насагу, яку тільки знайдеш у собі. Саме зараз. Але зроби мені одну послугу: подумай про власне життя. Якщо ти вибореш опіку над Фло, ти більше ніколи не будеш вільною.

Він мав рацію. Та однаково, тут не було про що сперечатися, цього Тобі не зрозумів. Фло варта для мене всього, навіть свободи. Я б ніколи не стала танцювати на розпеченому вугіллі задля Дункана Форсайта або іншого чоловіка, але задля Фло... Вона моє янголятко. Моя дитина.

Понеділок, 9 січня 1961 року

Я приїхала до контори «Партінгтон, Пілкінгтон, Перблайнд та Хаш» на Бريدж-стрит рівно за хвилину до зустрічі, призначеної з містером Хашем, який (як повідомила його надзвичайно зарозуміла секретарка) зазвичай не зустрічається з клієнтами після четвертої. Я вибачилася за незручність — як допомагає лікарняна муштра! Якби бомж вирішив вчитати мене за ямку на кришці моєї бляшанки, я б заховала руки за спину, стала б струнко та вибачилася. Так набагато легше, ніж намагатися знайти виправдання чи пояснення. Надто зарозуміла секретарка втішилася моєю відповіддю, вичавила щось на зразок посмішки, більше

схожої на котячу дупку — вся у зморшках, — та наказала зачекати. Юридичні контори, зрозуміла я, просто діти у порівнянні з лікарнями. Якби у мене було хоч півгодини вільного часу, міс Худжар ходила б на задніх лапках. Цікаво, що в юридичних конторах теж заправляють старі діви. Куди ж професійному світу без них? І що трапиться, коли моє покоління, де набагато більше одружених, обійме їхні посади? З'являться особисті секретарі та голови відділів, які намагатимуться водночас поратися з хворими дітьми, невдахою-чоловіком та службовими обов'язками. Ого!

Містер Хаш нагадував м'ясника. Величезний та мускулястий, з пурпуровим від грогу носом. Гаразд, відразу після першого погляду на нього я вирішила: відкидай всі деталі, всі зайві подробиці та розповідай йому лише саму неприкриту суть. Я почала свою історію без жодного зайвого слова, без всіляких прикрас та дрібноти, а закінчила словами:

— Я хочу оформити опіку над Фло, містере Хаш.

Він був надзвичайно вражений моєю чіткою логікою — і не кажіть мені, що я не вмію поводитися з чоловіками!

— Спершу декілька особистих уточнень. Скільки вам років? Ким ви працюєте?

— Мені двадцять два, я дипломований рентгенолог.

— Ви усвідомлюєте, що це може коштувати грошей?

— Так, сер.

— Тож у вас є власні кошти.

— Ні, сер. Я заощадила достатньо грошей, щоб сплатити судові витрати.

— З вашої відповіді стає зрозумілим, що ви не маєте іншого джерела прибутку, крім роботи рентгенолога. Я правильно зрозумів?

— Так, сер, — прошепотіла я, раптом згасаючи.

— Ви одружені? Заручені або ось-ось виходите заміж?

— Ні, сер, — прошепотіла я. Я знала, що він зараз зробить.

— Так-так, — він постукав олівцем собі по зубах.

Потім він взявся пояснювати, що існує три види опіки: всиновлення, опікунство та названа родина.

— Відверто кажучи, міс Перселл, ви не підходите під жодну з цих трьох статей. — Він байдуже розмахував перед моїм носом величезним ножем м'ясника. — У нашій країні ви не знайдете жодного прецеденту, коли б опіку над дитиною дозволили неодруженій жінці, яка працює й до того ж не є родичкою. Ваш вік також вам не сприяє. Напевно, найрозсудливіше облишити цю спробу просто зараз.

Серце знов як залізним дротом проткнули; я кинула на адвоката навіжений погляд.

— Ні, ніколи! — відрубала я. — Фло належить мені, саме цього хотіла її мати. І мені, якщо чесно, байдуже, крізь що я маю пройти, щоб отримати Фло. Але я поверну її! Поверну, поверну!

Він виплигнув із-за столу, обігнув його та нахилився поцілувати мені руку!

— Який же ви вродливий воїн, міс Перселл! — вигукнув він. — Ця справа буде надзвичайно цікавою! Мені подобається струшувати підвалини права! Тепер розкажіть мені подробиці, адже їх чимало, чи не так?

Я розповіла йому все, що вважала слушним. Так, він мені подобався, але ж не настільки, щоб я розповіла йому про вішування та грудне вигодовування. Розповіла йому лише про банківські книжки, документи, які, здається, були на весь номер 17 по Вікторія-стрит, про відсутність будь-яких особистих документів, починаючи від свідоцтва про одруження й закінчуючи податковими деклараціями. Йому так сподобалася моя розповідь, що він став ще більше схожим на м'ясника. Я бачила, як в його голові народжується новий рецепт ковбасок, вироблених з чиновників органів опіки.

Врешті ми зупинилися на тому, що містер Хаш особисто займеться пошуком заповіту, спробує знайти родичів, державного піклувальника та всіх претендентів, яким закор-

тить відірвати шматок від досить великого й, напевно, незаконного маєтку.

Так відбулося моє перше знайомство з юридичною конторою, якщо не із законом взагалі. Беручи до уваги виведення Віллі з запою, Норма, Мерва та детективів, які розслідують вбивство, я, напевно, маю набагато більший досвід спілкування із законом, ніж більшість дівчат мого віку, які не працюють повіями.

Мені навіть на думку не спадало, що люди, які вирішують долю Фло, можуть відхилити мою кандидатуру як опікуна через узгодженість з вимогами. Що мій вік, потреба заробляти собі на життя та статус неодруженої остаточно переважають такі абстрактні поняття, як любов. Це тільки підтверджує мою нерозсудливість. А розгадка в тому, що всі ці жінки з відділу опіки більше опікуються черевиками, ніж якоюсь там любов'ю. Ні, не так. Вони ставлять на шальки терезів черевики та любов. Вважають їх рівними.

Тепер я впевнена: якщо не заберу Фло додому, вона загине. Зав'яне, а ці чиновники будуть розмірковувати, що ж з дівчинкою сталося? Але так і не зрозуміють.

Середа, 11 січня 1961 року

Сьогодні вранці проводили дізнання. Нічого. Нас всіх викликали давати свідчення. Я відпрацювала з шостої до дев'ятої, узяла таксі до міста, потім іще одне — повернутися до «Квінз», щойно допит скінчився. Для сестри Агати я вигадала байку про те, що поліція розслідує появу цих анонімних листів. Сестра Агата без звуку проковтнула цю казочку.

Ні, ми не помітили якогось там напруження у стосунках між містером Ворнером та його коханкою місіс... Дельвекіо-Шварц. Навіть Паппі не могла пригадати її ім'я. Ні, ніхто з нас нічого не чув. Відсутність Чіккера та Марж помітили відразу, але поліція впевнена, що вони до цього не причетні. Вердикт: вбивство та самогубство. Справу закрито. Ми можемо забирати тіло місіс... Дельвекіо-Шварц та поховати. Ніякої кремації! Невже вони збираються робити ексгумацію, якщо з'являться нові докази? Або проводитимуть якісь нові слідчі дії? Напевно так, вирішили ми.

Хтось, можливо, через Мадам, дізнався про наші стосунки з Дунканом, бо старша сестра кілька разів спробувала мене «підколоти», але я мовчала як риба. Нехай пліткують досхочу, доказів у них немає.

Довіра з боку сестри Агати ще раз похитнулася, коли я змушена була повідомити, що у п'ятницю взагалі на роботу не вийду. «Родич помер», — пояснила я. Гадаю, вона мені не повірила.

П'ятниця, 13 січня 1961 року

Після спроби поховати померлу в п'ятницю тринадцятого я зрозуміла, чому сестра Агата мені не повірила. Власник похоронного бюро від жаху скинув руки догори, тільки помисливши про поховання, але ми з Тобі, делеговані як організатори, відмовилися поступатися. Який ще день у році найліпше підійшов би для місіс Дельвекіо-Шварц, як не п'ятниця тринадцяте? Врешті-решт нам вдалося вмовити власника бюро за умови, що священник відслу-

жити відправу — цього, гадаємо, вона б зовсім не бажала. Думаю, власник долучив нас до кубла сатаністів — Кінгз-Крос та все інше, ну, ви розумієте. Ми з Тобі поглянули одне на одного, стенули плечима. Мабуть, старій догодить найкраще, якщо її поховають за обрядом англіканської церкви. Земля до землі, попіл до попелу і таке інше. «Чоловік, народжений жінкою» — наш священник і слухати не бажав про жінку, народжену жінкою. У якому дивному світі ми живемо! Говоримо загадками, які Паппі називає забобонами.

Ніколи не знайдете гіршого дня для похорону. Сідней накрила спека, і вже о дев'ятій було за тридцять п'ять градусів, із заходу дув сильний вітер, мов гігантський фен з пекла. У Блакитних горах повсюдно займалися пожежі, тож повітря було сірим, сповненим попелу й диму. Від побаченого священник остовпів: він був переконаний, що сам диявол завітав на урочисту подію до одного з найважливіших своїх земних прибічників. Катафалк без жодних пригод від'їхав від бюро похоронних послуг, за ним два великих чорних «форди» з плакальниками: Паппі, Тобі, Джим і Боб, Клаус, Лернер Чусович та Джо Двайер з винного відділу пабу на Пікаділі. І звичайно, я. Фло не привели, хоча ми повідомили відділ опіки. Мадам Фуга і Токата разом з іншими друзями померлої приєдналися до процесії на величезному чорному «роллс-ройсі», який, напевно, позичили в одного з клієнтів. Коли ми дісталися до могили, на нас вже чекали Норм з Мервом. Вони залишили свою службову машину метрів за десять — між похиленим до землі янголом та іржавим залізним хрестом. Коли під'їхав «роллс-ройс», з нього висипали Леді Ричард в обіймах Мартіна у приголомшливій простій чорній сукні з чесучі з нахабним маленьким чорним капелюшком-таблеткою на рожево-бузковому волоссі; на обличчі — павутиння чорної вуалі.

Дама-досконалість! Прийшли всі, кого б хотіла побачити стара. Усі, за винятком Фло.

Ми поховали її у Руквуді, безсумнівно, найбільшому у світі, найзанедбанішому цвинтарі — буквально квадратні кілометри цього кладовища розкинулися посеред Західного передмістя. Усе поросло бур'яном та високою травою, то там, то тут траплялися низькорослі кущі, кілька кислиць, каучукових дерев та волокнистої хіни між поодинокими могилами з напівзруйнованими надгробками, які нахилилися під будь-яким кутом, але жоден не стояв рівно.

Тобі, Клаус, Мерв, Норм, Джо та Мартін несли домовину; вони тягли, штовхали, бурчали та стогнали, коли піднімали цю велетенську труну на плечі, коли йшли, хитаючись під її вагою, до викопаної могили, — після тривалого перебування в шухляді моргу тіло, напевно, налилося свинцем. Там вони з вигуками «Чорт!» та «Господи Боже!» спустили її на три дошки, що лежали поперек ями. Священик, який досі ще не бачив труни, стояв біля могили, позіхаючи, поки господар похоронного бюро пошепки розмовляв з грабарями — пересвідчитися, що вони затямили накази та вирили достатньо простору могилу.

Жінки стояли з одного боку, чоловіки з іншого — це, врешті-решт, був австралійський похорон. Джим стояла з чоловіками. Ми, жінки, мали дуже пишний вигляд: Паппі у смарагдовій китайській сукні, Боб у блакитній, прикрашеній серпанком, Леді Ричард у своїй приголомшливій сукні, а обидві мадам вирядилися у вузькі чорні атласні сукні, чорні лаковані черевики на шпильках та капелюшки з густими чорними вуалями на зразок тих, які вдягають члени королівської фамілії. Усі чоловіки десь познаходили краватки (у Мартіна вона скидалася на зелено-помаранчеву блювоту), хоча їм вистачило розуму поскидати піджаки. Вони почіпляли чорні нарукавні пов'язки.

Як, напевно, вона раювала у труні! Тільки-но священик став у голові могили й почав обряд, страшенно гарячий порив вітру гучно завив, як сатана, хльоснув поли сюртука об його обличчя та зірвав окуляри. Він мало не впав на труну, просту домовину без жодної квітки, прикрашену лише одним вінком. Ми всі погодилися, що місіс Дельвекіо-Шварц не сподобалися б такі традиційні прикраси, як квіти, оскільки, безсумнівно, померла вона не власною смертю. Нічний галоп коридором та розкати сміху вже стали не новиною на той час, коли ми її поховали. Тепер щонаочі ми прокидалися, позіхали, посміхалися й знову вкладалися спати.

Шестеро чоловіків попідклали під труну довгі вузькі смуги тканини, підняли її достатньо високо, щоб власник бюро витяг дошки, потім з іще голоснішими прокляттями опустили її в могилу. Коли труна торкнулася землі, я зробила крок уперед та кинула на неї дерев'яну скриньку. Ми вирішили, що їй знадобляться блакитна ковдра, великий рожево-бузковий кристал, рука з мармуру та сім бокалів. Ніхто не кинув на кришку труни й грудки гнітючої землі Руквуду. Ми просто відійшли, а решту справи залишили грабарям, які, відчуваючи благоговійний страх, стояли осторонь.

— Щось мій клятий поперек розігрався, — скиглив Мерв.

— Мертва ще важча за живу, — похмуро промовив Клаус.

— Здуріти! У мене спустила петля на панчосі! — пожалівся Леді Ричард.

— Принаймні вона лежить у затінку, — зауважив Тобі, киваючи на дерево.

— Незабутньо! — сказав Джо Двайєр, утираючи сльози. — Незабутньо!

Усі разом ми поїхали додому й пом'янули місіс Дельвекіо-Шварц на горищі у Тобі.

Цікаво, хто поховав Гарольда?.. Чи мене це обходить?

Субота, 14 січня 1961 року

Сьогодні у мене похмурий настрій. Цілком зрозуміло після вчорашньої події. Для мене видалося особливим те, що зірки розташувалися таким чином, що ми поховали місіс Дельвекію-Шварц у п'ятницю тринадцятого. Останній раз таке траплялося у травні, а наступна п'ятниця тринадцяте буде лише у жовтні. Щось на кшталт знамення, зовсім як поява у моєму житті Марселіни. Невже простий збіг обставин? Бажала б я знати.

Тобі поїхав оглянути свою хатину біля водоспаду Вентворт, посеред палаючих степів. Джим і Боб поїхали на своєму «Харлеї», Клаус поїхав до Боурала з Лернером Чусовичем, який трохи ніяковів, оскільки йому не дозволили нести труну. Такий худорлявий, субтильний чоловік. Дуже сумний та сором'язливий.

Паппі залишилася вдома, тож ми разом пообідали. Наступного понеділка вона починає працювати випробувальний термін у «Вінні». Дякувати Богові, Стоктон викреслено з її рівняння. Чи, скоріше, дякувати примарі місіс Дельвекію-Шварц. Паппі щиро вірить, що стара огида матеріалізувалася та розмовляла з нею, хоча я у це не вірю. Так, я чула кроки та сміх, але я досі вважаю, що це витівки Фло.

— Ти виймала Кристал та карти? — запитала Паппі.

— Слава Богу, ні! Вони у «тілзитській» шафі.

— Гарріет, їй би це не сподобалося. Кристал та карти мають передаватися від одного іншому, інакше вони втрачають свою силу.

І нічого не поробиш, я витягла їх, загорнуті в брудні шовкові чохла, поклала на стіл, хоча нізащо не збиралася ані дивитися крізь магічний кристал, ані розкидати карти.

— Я буду час від часу брати їх, але не більше, — твердо заявила я. — Вона розповідала, що шахраювала, а книжки у її кімнаті підтвердили: це шахрайство.

— Колись було шахрайством, — байдуже відповіла Паппі. — Проте то було дуже давно, перш ніж вона усвідомила, що має силу. Книги й досі там, бо вона нічого не викидала.

— Вирізки сучасні, а силу має Фло.

— Ймовірно, вона стежила за останніми подіями, оскільки це частина спадщини Фло, — припустила Паппі. — Навіть Фло спершу навчилася повзати, а потім ходити. Тож Фло вивчить їх згодом.

— Які дурниці! Я впевнена, що місіс Дельвекіо-Шварц знала так само добре, як і я, що Фло ніколи не навчиться читати, як не навчиться розмовляти, — заперечила я. — А стосовно справи медіуму, я сподівалася, що ти розповіси мені, як Фло з матір'ю працювали.

Але Паппі зізналася, що вона нічого розповісти не може, оскільки їй самій нічого про це невідомо. Вона ніколи не бачила, як місіс Дельвекіо-Шварц працювала з клієнтами. І жодного разу, додала вона поспіхом (побачивши вираз мого обличчя), ніколи нічого не обговорював. Ми вимкнули її телефон, а після кількох записок, що ми знайшли на підлозі вестибулю, з розпачливим благанням від її клієнтів, на дверях кнопками прикріпили невеличке оголошення, у якому повідомлялося, що місіс Дельвекіо-Шварц померла. Все, крапка. Навіть страшно подумати, що одна з цих шикарних дамочок з Пойнт-Пайперу, Воклюзу, Кіл-Ліру чи Пімблу зустрінуться на порозі з чиновниками з відділу опіки чи державним ліклувальником!

Паппі мала чудовий вигляд, здавалася спокійною. Вона знову набрала втрачену вагу й була готова до важкої праці

медсестри. Якась частина мене воліла, щоб подруга бодай словом згадала втрачену дитину або Езру, тільки б відвести душу, а інша раділа, що Паппі, вочевидь, вирішила відправити минуле в забуття.

Четвер, 2 лютого 1961 року

У нас у лікарні таємно використовують силові методи! Подивіться на дату останнього запису — майже три тижні тому. Забуття. Саме там ми й перебуваємо останніми днями. У забутті. Минув місяць відтоді, коли померла місіс Дельвекіо-Шварц, і досі нічого не відбувається. Так Фло й справді може зникнути з лиця землі. Хоча жодного робочого дня не минає, щоб я не зателефонувала до відділу опіки й не запитала про неї. На комутаторі, напевно, вже знають мій голос як свій власний, проте я ані на крок не ближче до того, щоб дізнатися, де вона є. «Так, міс Перселл, Флоренс Шварц здорова та щаслива. Ні, міс Перселл, не в наших правилах дозволяти знайомим навідуватися до дітей, доки їхнє майбутнє не визначено...» Мені мало не вривається терпець, проте я не маю на це права. А якщо вони записують мої дзвінки, а якщо колись моє різке та норовливе зауваження використають проти мене? У них уже є козирі: моя молодість, нестача грошей, сімейний стан. Заради Фло я повинна залишатися люб'язною, відповідно зацікавленою. На жаль, любов нічого не значить для бюрократів! Її не можна побачити, торкнутися чи зважити. Я розумію, справді. Набагато легше говорити про любов, ніж відчайдушно доводити її.

Від містера Хаша я дізналася, що наразі заповіту не знайдено, свідоцтво про народження Флоренс Шварц не зареєстровано у державних органах, до того ж немає жодних документів, які б доводили, що жінка на прізвище Дельвекію одружувалася з чоловіком на прізвище Шварц. Правду кажучи, містера Шварца, цього сором'язливого загадкового єврейського джентльмена, здається, взагалі не існувало. Зв'язалися з усіма Шварцями, зазначеними у списку виборців. Перевірили увесь Південний Вельс, але жоден Шварц не знав ніякої Фло. Не існувало й свідоцтва про смерть чоловіка на прізвище Шварц, який міг би бути батьком Фло! Після розмови з Паппі містер Хаш вважає, що наш містер Шварц насправді мав інше прізвище, під яким він народився, одружився й помер.

Річ у тому, що Паппі на два роки від'їздила до Сінгапуру — на ті два роки, які приховують таємницю містера Шварца. Вона пам'ятає, що хтось сором'язливий та загадковий переїхав до кімнати, яка потім дісталася Гарольду, але Паппі не бачилася ані з ним, ані з місіс Дельвекію, як вона тоді себе називала. Вона навіть ніколи його не згадувала. Коли за два роки Паппі повернулася додому, місіс Дельвекію-Шварц вже мала новонароджену Фло. Що далі, то цікавіше! Містер Хаш був у захваті.

Державний піклувальник тепер сторожовий пес нашого мотлоху, але найнеупередженіший та найбайдужіший пес. Ми маємо сплачувати раз на місяць ренту чеком або поштовим грошовим переказом, зазначаючи наш офіційний номер. Ми всі розуміємо, що сторожовий пес просто чекає, доки справи місіс Дельвекію-Шварц стануть неймовірно заплутаними, щоб потім їх розплутувати, поки нічого не з'ясувалося. Зрештою, може, у якогось старезного адвоката в паперах завалявся заповіт.

Смішно, але за останні кілька тижнів я дуже зблизилася з Тобі. Доля посміхається йому. Слава Богу, хоча б одному

з нас! Він отримав контракт з готелем і нарешті знайшов власника галереї, який не обкрадає митців, що дуже незвично, запевнив він мене. До того ж хтось у Канберрі натякнув, що бажає замовити кілька картин для австралійських посольств за кордоном. Тож тепер не має значення, що роботи ось-ось заберуть всі робочі місця на фабриці. А найкраща новина — це те, що він погодився (оскільки платить за горище лише три фунти на тиждень) залишити його за собою, разом із хатиною біля водоспаду. Я продовжую наполягати, щоб він показав мені своє гірське сховище. Але він лише сміється та відмовляється, каже, що має повісити бак та встановити унітаз. Уважний хлопчина. Якщо я щось ненавиджу — це високий бачок. Точаться гарячі суперечки: що саме становить підвалини цивілізації, але у мене є своя відповідь: зливний бачок та гаряча вода у кухні й у ванній кімнаті.

Ти деградуєш, Гарріет Перселл, якщо єдине, про що ти пишеш, — каналізація.

Я сподіваюся, що не стаю надто залежною від Тобі. Оскільки він завжди мені подобався, я трохи побоююся, що моя залежність може справити на нього хибне враження. Він має рацію, коли каже, що не надто ладнає з жінками. Це так... по-австралійськи. Незважаючи на мого татка, Дункана та купу інших хлопців, багатьом австралійським чоловікам властиве зневажливе ставлення до жінок. Візьмімо хоча б моїх старших братів. Типові австралійці. Ось про кого вже ніколи не скажеш, що вони гомосексуалісти! Проте якщо вони хочуть серйозно поговорити або у біса гарно провести час, вони обирають компанію чоловіків. Жінки, за словами Гавіна та Пітера, розмовляють лише про вбрання, дітей, місячні та господарство. Я чула, як вони це казали мільйон разів. А Тобі зовсім не схожий на моїх братів, тому мене не полишає відчуття, що в нього така велика й щира душа і він готовий ділитися з будь-якою жінкою, навіть з надто дивакуватими мешканками Будинку.

Я просто не бачила, щоб у Тобі перед жінкою дрижали коліна. Він щось приховує.

Ночами нагорі продовжують гупати та сміятися.

Понеділок, 20 лютого 1961 року

Сьогодні ввечері ми обідали з Тобі: холодна шинка, картопляний салат та салат з капусти з моєї улюбленої гастрономії. Сьогодні надто задушливо для гарячої їжі. Ми мало розмовляли. Здавалося непотрібним уникати мовчання, що виникає час від часу, коли заглиблюєшся у власні думки. Розмовляли ми здебільшого про Паппі, яка аж розквітла у «Вінні». А ось теми мого янголятка ми не торкалися. Хоча сам він мені й не казав, але я знаю, у душі Тобі не схвалює таку відверту любов та пристрасть. Тож я відклала свої почуття на безсонну ніч: після того як пережили першу нічну пригоду — появу місіс Дельвекіо-Шварц, — ми вже звикли до цього. Десять хвилин на четверту — хтось стукає. Що далі мої думки від Фло, то важче мені знову заснути, — може, через те, що о пів на п'яту слід прокидатися? Тож я лежу й думаю про неї, намагаюся подумки встановити з нею зв'язок, сказати про свою любов та якось підбадьорити, я жадаю з'явитися перед нею бодай у вигляді примари. Примхлива уява, але вона мене заспокоює. Якщо хоч одна з моїх думок дістанеться Фло, вона заспокоїть дівчинку. Я так за нею скучила!

Вранці я встала з ліжка, пішла варити каву. Марселіна, яка завжди спить у мене в ногах, ніколи не відмовиться від перспективи поласувати, тож вона теж встала. Кружляти

квартирою, обіймаючи м'якенький муркотливий клубочок, — ось зброя проти самотності. Але невдовзі Марселіна захотіла зістрибнути з рук і здалося, що хвилинна стрілка на великому старому станційному годиннику завмерла й не рухалася. Я поглянула на годинник — о пів на четверту. Я знову подивилася на годинник десь за годину — о пів на четверту. Напевно, я рухаюся зі швидкістю світла. У відчай я сіла за стіл, дістала карти, знайшла свою книжку з ворожіння на Таро. Ні, я не взялася розкладати карти. Я просто почала пригадувати значення кожної карти, коли вона лежить правильно та догори ногами. Можливо, якби я знала значення карт напам'ять та розклала їх, то побачила б візерунок. Принаймні це тренує розум, а моїм думкам буде пожива. Я вже сто років не тримала в руках книгу, ніщо мене не цікавило. І карти спрацювали — наступного разу, коли я подивилася на годинник, він показував четверту годину.

Я знову загорнула карти у тканинку, зняла шовк з Кристала і присунула його ближче. Раптом я згадала низку подій, пов'язаних з Кристалом, пригадала обличчя Фло. Ще на початку минулого року місіс Дельвекіо-Шварц підштовхнула до мене Кристал і запропонувала торкнутися його. Фло почала важко дихати, на обличчі з'явилися глибоке замислення та здивування. Тоді на цей епізод я не звернула уваги, але тепер зрозуміла: напевно, я перша людина, якій місіс Дельвекіо-Шварц дозволила торкнутися Кристала. Потім, приблизно о тій порі, коли я закрутила з Дунканом, вона сказала, що все залежить від Кристала. Що саме — не пам'ятаю, але це десь записано в моєму щоденнику. Проте я дуже добре пам'ятаю, що вона сказала в останній вечір, коли ми із Фло ввійшли у вітальню та знайшли її у темряві за спілкуванням з Кристалом.

«Доля Будинку — у цьому Кристалі», — сказала вона і поклала обидві мої руки на нього, а потім з'єднала їх. Фло дивилася на це зі здивуванням. Можливо, у такий загадковий

та непрямий спосіб вона намагалася мені сказати, що я маю офіційний дозвіл на користування Кристалом, що я — обра-на нею спадкоємиця таємниць Кристала.

Я підвелася, вимкнула світло, знову сіла за стіл на певній відстані від цієї трохи затьмареної сфери. Зовнішнього світ-ла вистачало, щоб бачити Кристал. І я почала уважно вдив-лятися, зосередившись на внутрішній частині кристалю.

«Доля Будинку у цьому Кристалі». Якщо вона там і була, у мене не вистачило вміння це побачити, бо після півгодин-ного сидіння перед ним, коли я вдивлялася, вдивлялася, вдивлялася, вже в кімнаті нічого не бачила. Ані видінь, ані облич — нічого.

Я накрила його чохлом та почала збиратися на роботу.

Вечеряли ми, як я вже казала, з Тобі. Ми поїли, я взялася прибирати залишки вечері у холодильник, а він — мити тарілки, коли у двері подзвонили. Тобі витер руки об кухон-ний рушник та пішов відчиняти. Відтоді як померла місіс Дельвекію-Шварц, двері відчиняли лише Тобі, Клаус або Джим. Без її нагляду Будинок раптом став дуже вразливим.

Здавалося, що Тобі не було надто довго, так довго, що я почала нервуватися. Потім почула кроки, його та ще чийсь, бурмотіння двох чоловічих голосів.

— Гаррієт, до тебе лікар Форсайт, — повідомив Тобі з похмурим обличчям, заходячи першим. На превеликий жаль, Дункан йому не подобається!

Він увійшов з відстороненим виразом на обличчі, якого лікарі напускають на себе як додатковий захист. Він кивнув мені, ледь посміхнувся.

Я запропонувала йому сісти, кинула лютий погляд на Тобі, але він не звернув на це уваги й далі стояв собі біля дверей.

— Ні, дякую, я на хвилинку. Як вам, напевно, відомо, — почав він у своїй найкращій гордовитій манері, — у «Квін-зі» подекують про наші стосунки.

Коли я розтулила рота, щоб відповісти, він жестом наказав мені мовчати.

— Через ці плітки один з ординаторів з відділення психіатрії підійшов до мене сьогодні й поцікавився *моєю* Гаррієт Перселл. Він побачив прізвище в поліцейському звіті та у звіті з відділу опіки й волів пересвідчитися, чи мова йде про ту саму Гаррієт Перселл. Я запитав у нього, чому він звернувся саме до мене, а не до вас. Він відповів, що це нерозсудливо, доки не має підтвердження своєї думки від... — крива, ледь помітна посмішка, — від поміркованої людини.

— Фло, — промовила я, коли він замовчав. — Справа стосується Фло.

— Гаррієт, вона у психіатричному відділенні, її перевели туди два дні тому з центру дитячої реабілітації.

Ноги мене не тримали, тож я поквапливо сіла й дивилася на нього, не зводячи очей.

— Дункане, що з нею?

— Він не сказав, а я не став розпитувати. Його прізвище Прендергаст, Джон Прендергаст. Він просив переказати вам, що завтра цілий день буде у себе в відділенні. Він хоче з вами поговорити.

Я розридалася — вперше, відколи забрали моє янголятко. Напевно, якби Дункану не перешкоджала присутність Тобі або Тобі — присутність Дункана, вони, ймовірно, спробували б мене втішити. Проте в цій ситуації вони, коли я затулила обличчя руками та заплакала ще гірше, залишили мене саму.

Перш ніж двері зачинилися, я чула, як Тобі сказав Дункану:

— Невже не образливо, що вона любить цю дівчинку вдсятеро більше, ніж будь-кого з нас?

Янголятко, янголятко, невдовзі ти будеш вдома! Тепер, коли я тебе знайшла, нас ніщо не розлучить. Відділ опіки

влаштував її на моїй «території»: відділення психіатрії набагато ближче до дому, ніж Яшмар.

Вівторок, 21 лютого 1961 року

У лікарнях загального типу нещодавно почали обладнувати палати для душевно хворих. Лише у великих клініках були психіатричні відділення, а їхні пацієнти — не ті бідолашні сумні хронічні епілептики, сифілітики у третьому поколінні, старі маразматика та інші слабоумні з таких місць, як Каллан-парк та Гладсвіль. Там лежать пацієнти із симптомами, які жодною мірою не стосуються органічного ушкодження мозку, — в основному шизофреніки та маніяки, хоча я не дуже знаюся на психіатрії. Одного разу я робила флюорографію дівчині з анорексією, але це й усе.

Тож психіатричне відділення розташовувалося в новій будівлі, єдиній, де не було вікон з алюмінієвими рамами. Це дуже масивна споруда з червоної цегли з кількома вікнами, і на всіх вікнах — ґрати. Позаду — великі сталеві подвійні двері для персоналу, але, крім них, усередину будівлі можна було потрапити лише крізь сталеві двері зі скляними панелями у три пальці завтовшки, підсилені сталевими ребрами. Опинившись біля них на початку п'ятої, я побачила, що двері мають два ізольовані замки, виведені назовні. Тож я без зусиль потрапила всередину: єдине, що мала зробити, — одночасно повернути обидві кулясті ручки. Але щойно двері за мною зачинилися, я зрозуміла: щоб вибратися звідси, мені знадобляться два різних ключі. Щось на зразок в'язниці, подумалося мені.

У приміщенні працював кондиціонер і було дуже мило. Як, у дідька, їм вдалося переконати старшу медсестру, щоб вона дозволила дати волю фантазії й використати яскраві кольори й тканини? Неважко здогадатися. Весь світ, навіть старша медсестра, поступаються *манії*. Усі наші захисні сили не можуть упоратися з тими, хто страждає на розумові розлади, бо ви не можете їх умовити. Сама ця думка лякає. Чотири поверхи були акуратно поділені на сектори: кабінети та лабораторії на першому поверсі, пацієнти чоловічої статі — на другому, жіночої — на третьому, а діти — нагорі, на четвертому. Секретар у приймальні зв'язалася з доктором Джоном Прендергастом, потім запропонувала скористатися ліфтом на четвертий поверх — там доктор чекатиме на мене.

Кремезний чолов'яга, схожий на плюшевого ведмедика, кучерявий брюнет із сірими очима та статурою гравця у регбі. Він супроводив мене до власного кабінету, запропонував сісти, сам сів за стіл — це завжди ставить візitera у невигідне становище. Навіть коли ми розшаркувалися у люб'язностях, я зрозуміла, що він хитрий лис. Оманливо м'який та напівсонний. Що ж, мене ти не проведеш, я теж розумна. Ти не дізнаєшся від мене нічого, що можна буде використати проти мене, навіть з виразу обличчя.

— Значить, для Флоренс... ви називаєте її Фло? — почав він.

— Так називала її матір, і, наскільки мені відомо, Фло — це її повне ім'я. Флоренс — припущення відділу опіки.

— Ви не надто прихильні до відділу опіки, — він не запитував, він стверджував.

— У мене немає жодних причин їх любити, сер.

— У звіті вказано, що дитину занедбали. З нею жорстко поводитися?

— Фло ніхто не занедбував і пальцем не торкався! — відрізала я. — Вона була матусиним янголятком, купалася у любові. Може, місіс Дельвекіо-Шварц і важко назвати

матір'ю у традиційному значенні слова, але вона була дуже турботливою матусею. Водночас і Фло не можна назвати звичайною дівчинкою.

Після такої палкої промови я змусила себе заспокоїтися, приборкати почуття, щоб бути пильнішою. Я розповіла Прендергасту про життя Фло, про те, що її не цікавили матеріальні цінності, про мозкову пухлину її матері та досить незвичний зовнішній вигляд, про те, як Фло народилася у туалеті на підлозі, коли у її матері розболівся живіт, про лікаря, який прописав місіс Дельвекіо-Шварц гормони, а в результаті народилася Фло.

— Чому Фло направили до «Квінз»? — запитала я.

— Підозрюють психічний розлад.

— Звичайно ж, ви у це не вірите! — Я роззявила рота від подиву.

— Я не роблю висновків, міс Перселл. Гадаю, знадобляться тижні, перш ніж ми матимемо хоч якесь уявлення про стан Фло: чи є її теперішній стан наслідком того, що вона побачила; чи вона завжди була такою? Вона розмовляє?

— Ні, сер. Ніхто ніколи не чув, хоча її мати наполягала на тому, що з нею вона розмовляє. Я виявила, що мозкові центри, які відповідають за вміння читати, або сильно пошкоджені, або взагалі відсутні.

— Що вона за дитина? — зацікавлено спитав він.

— Надзвичайно чутлива до почуттів інших, надзвичайно розумна, дуже мила та лагідна. Вона так лякалася вбивці своєї матері, що тікала під диван навіть ще до його появи, хоча ніхто, окрім мене, не вважав його небезпечним.

І так ми розмовляли й розмовляли, ніби фехтували. Він розумів, що я щось приховую, я усвідомлювала, що він намагається мене впіймати. Глухий кут.

— У звітах поліції та відділу опіки зазначено, що Фло була в кімнаті, коли вбили її матір. Після того як обоє померли, вона залишалася у кімнаті, не роблячи жодної спроби

покликати на допомогу. Вона скористалася кров'ю, щоб малювати долонями на стінах. — Він насупився і зсунувся у кріслі, не зводячи з мене очей. — Здається, ви не здивовані тим, що Фло спотворила кімнату. Чому?

Я дивилася на нього безтямним поглядом.

— Бо Фло завжди писала карлючками на стінах, — відповіла я.

— Писала карлючками?

Ну, ну! Жодних сумнівів, що чиновники з відділу опіки, вирішивши, що і будинок, і дівчинка у надзвичайно занедбаному стані, навіть не згадали про карлючки! Вони не зрозуміли їхнього значення.

— Фло, — продовжила я, — розписала всі стіни будинку своєї матері. Їй дозволяли малювати на стінах, то було її найулюбленіше і майже єдине заняття. Саме тому малюнки Фло кров'ю мене зовсім не здивували.

Він пихнув та підвівся.

— Волієте побачити Фло?

— Ще б пак!

Коли ми йшли коридором, він скаржився на замки на вхідних дверях, на ґрати на стінах. Нові ліки настільки змінюють поведінку пацієнтів, що ці міри безпеки зайві.

— Утім, — зітхнув він, — колеса клініки повертаються так повільно. У Королівській дитячій клініці позбулися замків, тож для «Квінз» це лише питання часу.

Фло сиділа в окремій маленькій палаті разом із медсестрою, яка, окрім значка медичної сестри, мала ще один — персоналу психіатричного відділення. Моє янголятко сиділо на ліжку. Така худорлява та маленька в убогому лікарняному халаті, від погляду на який хотілося плакати. Я злякано дивилася на важкий полотняний корсаж, застібнутий на плечах та спині шкіряними ремнями, від якого під ліжку йшли міцні ремені. Вони тримали її таким чином, що Фло могла вільно сидіти, лежати, але не могла звестися на ноги.

Я стояла, приголомшена.

— Навіщо на Фло важкі пута-обмеження?

Прендергаст нічого не відповів, наблизився до ліжка та відкинув бічну огорожу.

— Привіт, Фло, — посміхнувся він до дівчинки. — У мене для тебе особливий відвідувач.

Величезні сумні очі здивовано подивилися на мене, потім рожевий бутон губ розтягнувся у широку посмішку, Фло простягнула до мене рученята. Я впала на матрац, обійняла її та почала вкривати поцілунками крихітне обличчя. Янголятко, моє янголятко! І вона цілувала мене, гладила мене, горнулася до мене, заглядала в обличчя. Ось тобі, клятий лікарє Джон Прендергаст! Бачиш, Фло зраділа, побачивши мене.

Ще довго я не усвідомлювала нічого, крім щастя, що обіймаю її. Потім, оглянувши її уважніше, я побачила синці. Руки й ноги Фло були всі вкриті величезними синьо-чорними синцями.

— Її били! — заголосила я. — Хто? Хто наважився? Я притну весь відділ опіки до ганебного стовпа!

— Заспокойтеся, Гаррієт, заспокойтеся, — промовив Прендергаст. — Фло сама це зробила, тут діти під захистом. Саме тому вона прив'язана. Ви можете не вірити, але ця крихітка розірвала пута із ситцю. І не раз, а цілих п'ять! У нас не залишилося іншого вибору, як вдатися до шкіри та мотузки.

— Навіщо? — запитала я недовіжливо.

— Гадаємо, хотіла втекти. Щойно Фло звільняється, вона скидає одяг та буквально кидається на найближчий предмет. Я бачив це на власні очі: б'ється й б'ється о стіну, знову й знову. Їй байдуже, як боляче вона себе калічить. У дитячому притулку вона розбила вікно й видряпалася поверхом вище. Тому її сюди й направили. Як вона ще не вбила себе та нічого не зламала, навіть не розумію, але вона зазнала

тяжких поранень. — Його велика, гарної форми рука задрала коротенький халатик Фло, і я побачила акуратні рядки швів на внутрішньому боці стегон. — Або міцні мотузки, або сильнодійні заспокійливі, але ми тут не любимо заспокійливих засобів. Для персоналу їх застосовувати зручніше, проте ліки маскують симптоми та уповільнюють діагностику.

— А на лобку? — прошепотіла я.

— Теж зашили. Ми покликали спеціалістів з пластичної хірургії, але вони вирішили, що буде гарно й так. Не знаю, хто накладав їй шви у реанімації Ар-Пі-Ей, він гарно попрацював.

— У Ар-Пі-Ей, так? А потім Фло була в Яшмарі, — додала я.

— Я цього не казав і не скажу.

— Чому ж Фло не перевели до психіатричного відділення Ар-Пі-Ей?

— Не було вільних місць, — просто відповів він. — Крім того, ми найліпший заклад для маленьких дітей.

— Хай там як, — переможно заявила я, — це доводить одне: у такий спосіб Фло дістає те, чого бажає, а вона бажає мене. Вона готова навіть померти, щоб знайти мене. Це багато про що свідчить.

Він задумливо подивився на мене.

— Так, вона явно бажає бути з вами. Гм, чи не могли б ви попросити її бути стриманішою? — запитав він.

— У жодному разі! — скривила я губи.

— Чому, зради бога? — запитав він.

— Бо я так вирішила. Навіщо мені допомагати вам заспокоїти дитину — щоб вона стала піддатливою та поїхала до Яшмару? Фло належить мені. Якби її мати могла розмовляти, вона саме так і сказала б. Саме тому я оформляю опіку над Фло.

— Ви молода та незаміжня, міс Перселл. У вас це не вийде.

— Так усі кажуть, але повірте, мені начхати на те, що скажуть інші. Я матиму опіку. — Я посміхнулася до неї. — Правда, янголятко?

Фло заплющила очі, засунула у рот великий палець та стала мугикати якусь мелодію.

Мені дозволили побути з янголятком півгодини, але Прендергаст не залишив мене наодинці з нею, весь час намагаючись дізнатися, що я приховую. Хитрий лис, він розуміє, що я далеко не все йому розповіла. Відчепися, розумнику, відчепися! Мене голими руками не візьмеш. Я величезне гумове дерево — так говорила її матір.

З-за свого затишного куточку квапливо вийшла секретарка, щоб відчинити мені двері, і передала мені запечатаний конверт.

— Це просив передати вам лікар Форсайт, — з байдужим виглядом доповіла вона. Ніби нанюхалася хлороформу. Що ж, може, так воно і є.

У записці він запитував, чи можу я зустрітися з ним у кав'ярні біля вокзалу на Круглій набережній о шостій. Ще година у запасі. Я вирішила прогулятися, просто помріяти у щасливому невіданні. Так, поки що Фло не зі мною, але я знаю, де вона перебуває. Зрештою, відділ опіки дізнається, що на мене теж слід зважати, хур-хур-хур. Я потрібна маленькій Фло Шварц! Навіть якщо її знову відправлять до притулку, вони вже не зможуть утримувати мене осторонь. Можливо, лікар Прендергаст і пхає скрізь свого носа, але у звіті він напише, що Флоренс Шварц емоційно прив'язана до двадцятидворічної неодруженої дівчини, яка працею заробляє собі на життя. Що на це скажуть сірі примари?! Чудовий день!

Коли я опинилася у темному брудному переході до вокзалу на Круглій набережній, то усвідомила, що все трапилося відразу після того, як я подивилася у Кристал. Невже саме в цьому полягає вміння дивитися у Кристал? Невже той, хто у нього дивиться, насправді нічого не бачить,

а справа лише в тому, щоб зосередити енергію своєї думки на якомусь об'єкті, щоб мати змогу змінити хід подій? Яка чудова думка!

Тож коли я увійшла у знелюднену кав'ярню, то взагалі не помітила Дункана. Чесно кажучи, на якусь мить я сама здивувалася, що тут роблю. Потім з-за кавового автомата з'явився Дункан і щиро посміхнувся, виказуючи, що від усього серця радий мене бачити. Він притримав для мене стілець, щоб я сіла, і, щойно я влаштувалася, узяв мою руку й поцілував, а потім поглянув на мене очима, сповненими такого кохання, що я розтанула. Щоразу він робив це зі мною. Чому він так дотримує умовностей?

— Шкода, — зауважила я, продовжуючи розмірковувати про Кристал і Фло, — що людина не може розділити себе навпіл. Та частина, яка подобається Мадам, мене взагалі не цікавить, а та частина, яка потрібна мені, взагалі не цікавить твою Мадам. Але я дійшла висновку, що, коли йдеться про жінок, вся складність полягає в самих чоловіках. Нам завжди потрібна лише половинка чоловіка.

Він анітрохи не образився, а лише посміхнувся:

— Приємно знову бачити тебе, люба, у добродушному гуморі, — м'яко мовив він. — Якщо одна восьма — все, що тобі потрібно, тоді можеш без зволікань робити розтин.

— Ти ж знаєш, що я не можу, — я стиснула його руку. — Мені потрібно дбати про власну репутацію, щоб дістати опіку над Фло.

Далі ми нарешті помітили офіціантку, яка терпляче стояла поруч, очікуючи на замовлення. При цьому вона захоплено слухала нашу розмову.

— Перепрошую, шановна, — звернувся він до неї та замовив два капучино. Дівчина відійшла з таким виглядом, наче сам папа римський подарував її особистою аудієнцією. Гарні манери Дункана завжди мали приголомшливий ефект на жінок. Це зайвий раз підтверджує, що ми

не звикли до того, щоб з нами поводитися як із ніжними квітками.

Я розповіла Дункану про Фло та лікаря Джона Прендергаста; він слухав так уважно, ніби це насправді його обходило. Але я знаю, що це не так. Знаю, він щось відчуває до мене, саме тому й проблеми Фло почали непокоїти і його.

— У тебе такий вигляд, — зізнався він, коли я закінчила розповідати, — ніби ти щойно пройшлася по розпеченому вугіллю.

Він уважно подивився на мою долоню, ніби там містилася відповідь на цю загадку.

— Я все дивуюся, чому я, щойно побачив тебе, одразу закохався? Єдина мить зустрічі на хіднику — і я пропав. Невже через те, що ти належиш до світу Кінгз-Кросу? Мешкаєш у жакливого старого будинку, де повно тарганів, ходиш пішки, а не їздиш на автомобілі, п'єш дешевий коньяк, віддана ексцентричній, крикливій, позбавленій смаку, відверто одіозній особі.

— Твоїми вустами мед пити, — посміхнулася я.

— Помиляєшся, — миттєво відповів він і вкусив мене за руку. — Йдемо скоріше до тебе, і ти дізнаєшся, що таке справжня насолода.

Принесли наш капучино. Дункан посміхнувся офіціантці та подякував — аж дві аудієнції у папи римського!

— Навіщо ти влаштував цю зустріч? — поцікавилася я.

— Щоб побачитися з тобою наодинці, — відповів він. — Здається, на моїй території оселився містер Тобі Еванс.

— Ні, у нього власна територія, — відповіла я, злизуючи пінку з ложки. Мене знову затопило щастя. — Боже, Дункане, яка утіха знайти моє янголятко!

— Як у тебе з грошима? — спитав він.

— Добре, — відгукнулася я.

— Якщо знадобляться, ти знаєш, до кого звернутися.

Йому ж добре відомо, що грошей від нього я не візьму. Проте дуже люб'язно з його боку запропонувати. Я скутила за ним, я досі цього не усвідомлювала, доки не зустріла його знов. Нехай навіть за філіжанкою капучино на набережній.

Перш ніж піти, я перехилилася через стіл та жадібно поцілувала Дункана у губи, він відповів на мій поцілунок, однією рукою пестячи мої груди. Офіціантка дивилася на нас як на Хіткліфа та Кетрін¹.

— Я більше не зможу без тебе жити, — зізнався він.

— От і добре! — Я вийшла, а він залишився сплачувати рахунок.

Коли я повернулася додому, всі з нетерпінням чекали новин про Фло. Оскільки стажерів на випробувальному терміні перші три місяці не залишають на чергування, Паппі вечорами залишалася вдома. Вона приготувала цілу гору китайської їжі, яку ми віднесли на горище до Тобі, бо там найбільша у будинку кімната, та й краєвид звідти просто дивовижний. Дивно, чи не так? Тобі, який колись просто шаленів від однієї думки про людський натовп, бо хтось міг залишити сліди від гумових підборів на його білій підлозі чи зламати його стіл або ще щось таке утнути, тепер став більш поступливим — можливо, тому, що ми вигадали кілька правил: наприклад, скидали туфлі, перш ніж дертися драбиною, і не пропонували допомогти йому мити посуд. Правда в тому, що навіть Тобі сумує за місіс Дельвекіо-Шварц, хоча ми і чуємо її щоночі.

Звичайно, всі не гірше за мене розуміли, що я ані на крок не наблизилася до отримання опіки над Фло. Але зовсім інша справа — знати напевно, де вона перебуває, мати можливість її відвідати. Я домовилася про це з Прендергастом — звичайно ж, відвідувати в його присутності, щоб

¹ Герої роману Емілії Бронте «Грозовий перевал». (Прим. ред.)

він чув, про що ми розмовляємо. Але від нас, як і сьогодні, він не дістане нічого путнього. Мешканці Кінгз-Кросу вміють приховувати таємниці від чиновників. Ніхто з наших не здивувався, що наше янголятко розбило товсте скло, як ніхто не здивувався, що вона вижила, хоча Боб гірко заплакала, коли я розповідала про її рвані рани. У Боб добре серце. Клаус вирішив, що було б непогано принести в лікарню скрипку та зіграти для Фло, а я не стала говорити, що цього, напевно, ніхто не дозволить. Коли смичок торкнеться струн, може, вони передумують. Гадаю, війна зруйнувала всі надії Клауса стати музикантом, але те, що втратив світ, дістали мешканці Будинку — він такий милий, захоплюється своїми хвилястими папугами.

Чого ми не обговорювали, коли збиралися разом, — це майбутнє. Державний піклувальник, який став трохи нахабнішим, оскільки минуло два місяці, а заповіту так і не знайдено, прислав представника оглянути Будинок, коли вдома була лише Паппі. «Яке марнотратство!» — завоктав він, коли зрозумів, що пустують дві квартири й одна кімната. І чому така низька орендна плата? Тож ми очікували, що протягом наступних місяців, можливо, дуже скоро хтось оселиться у квартирі на першому поверсі, у кімнаті Гарольда та апартаментах місіс Дельвекіо-Шварц. Як розповісти державному піклувальнику про квартиру на першому поверсі з вікнами на вулицю у Кінгз-Кросі? Знову всюди з'являться моряки. Джим розповіла, що розмовляла з королівським радником Джо, яка помірковано вважає, що нам не зможуть підвищити орендну плату без бюрократичної тяганини з боку відділу нагляду за орендною платою, бо сама хазяйка ще багато років тому встановила цю плату. Ще більше жахала думка про те, що в Будинку з'являться випадкові люди. Я маю на увазі, що це Кінгз-Крос, тож квартири — не просто квартири, а кімнати — доволі жахливі. *Все приховано під спідницями!*

А тепер клятий державний піклувальник заглядає нам під спідниці. Коли держава контролюватиме будинок, трапиться великий землетрус, і вірогідно, більшу частину грошей з банківських рахунків Фло вони витратять на речі, які повністю відповідають значенню закону, хай яким би законом вони вирішили скористатися. Напевно, вони заборонять малювати на стінах.

Коли всі пішли, я затрималася.

Тобі здебільшого мовчав, просто сидів на підлозі, схрестивши ноги, слухав та час від часу переводив погляд з обличчя на обличчя. Його очі, здавалося, налилися кров'ю — явна ознака того, що в нього щось на думці або він збентежений. Частково через Фло, я переконана. Він завжди добре до неї ставився, але вона не мала над ним такої влади, як над рештою з нас. Тобі не піддавався, і, можливо, це було рисою справжнього австралійця. Дозволити жінці мати над ним владу? Тільки не це!

— Ще не передумав залишити за собою кімнату? — запитала я, коли він почав мити посуд.

— Ні, — відповів він, стоячи до мене спиною.

— Тоді що тебе турбує?

— Нічого.

Я обійшла раковину та притулилася до буфета, щоб мати можливість бачити принаймні його профіль.

— Неправда. Фло?

— Фло не моя турбота, — він повернув голову та подивився на мене.

— У цьому ж і справа. Для решти вона яка ще турбота! А ти що? Вона ж сирота!

— Вона зруйнує твоє життя, — відповів він, звертаючись до раковини.

— Тобі, Фло цього ніколи не зробить, — м'яко заперечила я.

— Ти не розумієш, — промовив він крізь зуби.

— Так, не розумію. Поясни мені! — сказала я.

— Ти пов'язуєш своє життя з неповноцінною дитиною. З Фло не все гаразд, а ти з тих, хто ладен наступні двадцять років провести, піклуючись про неї, тягати по лікарях, витрачати гроші, яких у тебе і так бракує. — Він злив воду з раковини.

— А банківські книжки? — запитала я.

— Тоді були, зараз немає. Заповіту немає, Гаррієт, а бюрократи... ти ж знаєш. Дівчинка не побачить ані копійки з материних грошей. Вона стане для тебе справжнім тягарем, а ти сама дочасно перетворишся на бабцю.

Я присіла у крісло та насупилася.

— Тож тебе турбую я, а не Фло?

— У цьому будинку є лише одна людина, заради якої я готовий хоч на плаху, Гаррієт, і це ти. І мені навіть думка нестерпна, що ти перетворишся на одну з тих неохайних, пригнічених жінок, яких можна зустріти по всьому Сіднею, з дітьми на руках і чоловіком — завсідником пабу, — гнівався він, міряючи кімнату кроками.

— Боже мій! — ледь вимовила я. — Ти маєш на увазі, що ти закоханий у мене? І тому...

— Ти сліпа курка, Гаррієт, — перервав він мене. — Я розумію, що ти «запала» на Форсайта — великого, поважного спеціаліста з кісток, але я ніяк не можу зрозуміти, чого ти причепилася до Фло.

— Боже, це просто огидно! — закричала я.

— Чому? Тому що ти мене не кохаєш? — запитав він. — До цього я вже звик, це я переживу.

— Тому що не так освідчуються в кохання, — намагалася пояснити я. — Це потрібно казати у такий спосіб, щоб я могла відповісти на твої почуття, натомість ти базікаєш мені про кохання. Це не має нічого спільного з вчинками дорослого чоловіка! Я не можу цього пояснити, Тобі. Я полюбила її з першого погляду.

— І я подивився на тебе й закохався того дня, як ти відлупцювала красунчика Девіда на веранді, — посміхнувся він. — І жодних сумнівів, що великий, поважний спеціаліст з кісток теж закохався в тебе з першого погляду.

— Він так каже. Це сталося на під'їзній алеї. Ми обоє закохалися. Але що з того, га? З нас двох лише я готова до беззастережної самопожертви. Але ані заради тебе, ані заради Дункана. — Я підвелася. Підійшла до нього, поцілувала кінчики своїх пальців та торкнулася ними його лоба. — Це важко збагнути, правда? Може, колись ми все владнаємо, любий, хур-хур-хур.

Середа, 15 березня 1961 року

Минуло два з половиною місяці, відколи померла місіс Дельвекіо-Шварц, але нічого так і не було вирішено. За словами містера Хаша, невдовзі її вважатимуть померлою без заповіту. Справу віддадуть до суду, який спеціалізується на питаннях неповнолітніх, бо містера Шварца не існує, так само як офіційно не існує Фло. Пацієнти психіатричного відділення «Квінз» проходили усілякі тести — від електроенцефалограми до цілої низки нейропсихологічних досліджень. Жодне з них не пролило світла на справу ані для Прендергаста, ані для його професора. Енцефалограми були в нормі, мали прекрасні високочастотні, належно модульовані альфа-ритми, які з'являються, коли Фло заплющує очі. Вони розробили тест на встановлення коефіцієнта розумового розвитку для німої, але кмітливої дівчинки з добрим слухом, але вона не бажала відповідати. Єдині, кого

вона із задоволенням зустрічала, були мешканці Будинку. І хоча тепер Фло добре знала кожну медсестру та лікаря-психіатра, вона відмовлялася зближуватися з будь-ким, хто не належав Будинку.

— Чому ви досі її тут утримуєте? — запитала я Прендергаста, завітавши до мого янголятка відразу після роботи.

— Тому що їй краще тут, ніж у притулку, — насупився він. — Принаймні тут вона житиме без зайвої метушні. Хоча справжня причина полягає в тому, що ми з професором Луелліном вважаємо, що спостерігаємо випадок, який раніше називали підлітковою шизофренією, а тепер називають аутизмом. Фло не підпадає під класичний опис цього синдрому, але деякі ознаки збігаються. Нам нечасто випадає можливість спостерігати стаціонарно таку маленьку дитину, як Фло, — батьки завжди воліють залишати таких дітей вдома, хоча дбати про них дуже важко. Тому Фло для нас — несподіване щастя. — Він на мить замислився. — Ми б хотіли зробити їй ангіограму, трохи продати її мозок, щоб з'ясувати, чи є якісь ушкодження у частині, яка відповідає за мовлення, чи якась коркова атрофія, але ризик надто великий.

— Навіть не думайте про це! — відрізала я. — Спробуйте використати її як піддослідного кролика — я звернуся до газет!

— Тихіше, тихіше! — заспокоїв він, здіймаючи долоні вгору. — Ми будемо лише спостерігати.

Я постійно відчуваю себе втомленою, безсилою, пригніченою. Це ніяк не впливає на мою роботу, бо я цього не дозволяю, але справа в тому, що мені набридли лікарні. Дисципліна, правила, постійна боротьба з жінками на вищих посадах. Навіть пукнути без дозволу не можна. До того ж сестра Агата пильно стежить за мною, дякуючи Гарольдовому листу. Ніхто не віднайшов жодного доказу, який би

підтвердив плітки щодо нашого з Дунканом зв'язку, але всім страшенно хочеться їх мати. Навіщо? Не маю уявлення. Їх хлібом не годуй — подавай новий скандал, але поки що у «Квінз» незвично спокійно на цьому фронті.

Старша сестра нашого відділення та Константін заручилися, хоча весілля планують не раніше наступного року. Це якось пов'язано з тим, що Константін відкриває ресторан у Парраматта з великим паркувальним майданчиком та меню, гідним мешканців Парраматта: улюблене м'ясо зі смаженою картоплею. Дуже мило.

Звичайно ж, усій лікарні відомо, що я щодня відвідую у психіатричному відділенні якусь дитину, хоча ніхто так і не довідався чому. Плітки — звичайна розвага медсестер, і сестри з психіатричного відділення не виняток, але ніхто і гадки не має, що я оформлюю опікунство.

І ця справа рухається нешвидко. Щотижня я телефоную містеру Хашу, який вперто попереджає мене, що навіть після закінчення всіх судових слухань, коли справу Фло офіційно відкладуть у довгий ящик, я не зможу сподіватися на опікунство. Я роблю ставку на звіт доктора Джона Прендергаста, але містер Хаш вважає, що це не справить на відділ опіки такого враження, про яке я мрію. Якщо Фло зрештою поставлять діагноз «підліткова шизофренія», її можуть відіслати до — уявіть собі! — Стоктона. А це, попри всі звіти, зробить її дитиною, яка не підлягає усиновленню! Гадаєте, вони обома руками ухопляться за мене? Але ж ні. Я надто молода, надто бідна, зовсім неодружена. Це просто нечесно.

— Гарріет, — сказав мені сьогодні містер Хаш, — ви маєте зрозуміти чиновників. Щоб прийняти рішення у справі Флоренс Шварц на вашу користь, потрібно мати певну мудрість та сміливість, а бюрократи не наважуються їх мати. Усе спрощується до вміння не втручатися в сумнівні справи.

Вони досить добре усвідомлюють: якщо хтось із користюлюбства дізнається про надання такого незвичного опікування, смороду не оберешся, а звинуватять у всьому їх. Тож, моя люба, вони не будуть ризикувати. Просто не схочуть.

Блискуче. Просто блискуче! Фло сидить у важких гамісних ременях, живе від візиту до візиту, а я нічим не можу їй зарадити. Боже, у моїй голові вирує кілька диких ідей! Перша — запропонувати Тобі одружитися зі мною, але вона відразу згасла. Якщо Тобі й миритиметься з дитиною, то тільки з власною. І тільки із сином, а не з дочкою. Мені багато чого подобається у цьому чоловікові: він чесний, розумний, з ним цікаво подорожувати, цікаво спілкуватися, він дуже привабливий. Часом неймовірно привабливий. Але бути з ним постійно — набридає. Потім інше спало мені на думку, і я досі це обмірковую. Я б могла викрасти Фло й виїхати за межі штату, а потім і країну покинути. Австралія велика. Якщо ми двоє поїдемо до Еліс-Спрінгз або Катерини, я влаштуюся хатньою робітницею у якомусь віддаленому мотелі, ніхто не буде ставити Фло запитання. Вона просто гратиме у пилюці з дітьми аборигенів, яких анітрохи не збентежить її німота. Можливо, вони, як її мати, зможуть читати її думки. Вона стане частиною релігійної громади, а я весь вільний час проводитиму з нею. Ця ідея мала сенс.

Я вивчила напам'ять значення всіх карт Таро, хоча досі їх не розкладала. Це марна спроба відвернути мене від головного. Я хочу сказати, що у мене тремтять руки, очі пече, і я відчуваю, наче всі клітини мого тіла зносилися та вичерпали себе. Смішно, знаю. Це просто депресія, усе мине. Боже, нехай хоч щось трапиться!

Я продовжую вдивлятися у Кристал щопочі після того, як десять хвилин на четверту мене будить місіс Дельвекіо-Шварц. Була непогана теорія, коли Дункан знайшов Фло,

але в подальшому вона не підтвердилася. Тож слід визнати: те, що Дункан знайшов Фло, — простий збіг обставин.

П'ятниця, 24 березня 1961 року

Сьогодні ввечері сталося дещо незвичайне. Коли на початку сьомої у двері подзвонили, я пішла відчиняти, бо нікого з чоловіків вдома не було. На веранді стояла сама мадам Фуга з 17-Г. Боже! Як її насправді звуть?

— Добридень, яка приємна зустріч! — привіталася я.

— Добридень і тобі, люба, — протуркотіла вона.

— Хочете увійти? Вип'єте кави?

Вона відмовилася, їй слід було повертатися назад, доки клієнт косяком не пішов, але вона, м-м... воліє знати... м-м... які... м-м... у нас... м-м... плани щодо вільних кімнат?

— Дівчата цікавляться, — закінчила вона.

Як дивно! Цієї миті приїхали Боб і Джим на «Харлеї». Вони приєдналися до мене, коли я почала пояснювати мадам, що все контролює державний піклувальник і ми досі не чули, коли вони збираються здавати вільні приміщення.

— Чортові старі шкапи! — гуркнула вона й пішла, залишивши за собою міцний аромат «Джой» від Іату.

— Напевно, справи йдуть непогано, — звернулася я до Джим. — Гадаю, ці парфуми коштують не менше за діаманти.

— Що ж, вона носить купу діамантів. Чи ти думаєш, що у неї у вухах та на шиї великі шматки скла? — здивувалася Джим.

— Де ж справедливість? — сумно запитала Боб. — Гарні дівчатка, як ми з тобою, радіють, якщо отримали плитку дешевого шоколаду «Чорна магія».

Шокована, я схопилася за кулясту дверну ручку.

— Боб! Ти хочеш сказати, що Джим дарує тобі цілу плитку шоколаду «Чорна магія»?

Боб хитро скосила очі, показуючи свої, мов у Дракули, клики.

— Джим мене кохає.

— Що ж, слід серйозно подумати й попросити у мадам Фуги кілька порад щодо того, як стати повією, — сказала я. — Проституція — єдиний спосіб заробити пристойні — ой, непристойні! — гроші! До того ж у Фло буде ціла купа дядьків.

Джим насупилася, але не через жарт.

— Знаєш, Гаррі, дуже дивно, що мадам сюди завітала. Вона має знати, що не ми розпоряджаємося кімнатами. Дивно, що їй насправді було потрібно?

— І гадки не маю, — зізналася я.

Раптом Боб загикала від сміху.

— Цікаво, що б сказали у відділі опіки, якби дізналися про 17-Б та 17-Г? Га?

Але там вже було відомо про 17-Б та 17-Г, звичайно ж, відомо. Джим мала рацію, однак поява мадам Фуги видалася нам дивною. Що вона рознюхувала? Утім, підозрюю, що чиновників не так шокували борделі по сусідству, як фалоси з крилами, вишиті на внутрішньому боці джинсів Джим, які міс Аф-аф побачила під час свого другого візиту. До того ж Джим під руку тримала Леді Ричард, що теж надзвичайно вразило міс Аф-аф. Леді Ричард єдиний серед нас дотримувався традиційного трауру по місис Дель-векіо-Шварц. Досі в чорному, проте невдовзі, наголосив він, зможе носити бузковий та сірий. Навіть, якщо буде привід, і білий.

Вівторок, 4 квітня 1961 року

Сьогодні вранці мені на роботу зателефонувала секретарка містера Хаша й поцікавилася, чи зможу я під'їхати до нього у контору о другій. Чуття мені підказувало, що це не просто прохання. Викликають до суду. А це означає, що треба йти до сестри Агата та поінформувати її, що маю піти з роботи раніше. Сьогодні було не так вже багато роботи, але це, звичайно, не стосується справи.

— Відверто кажучи, міс Перселл, — почала сестра Агата сварливим тоном, — останнім часом у вас з'явилася огидна звичка кидати роботу та негайно тікати. Це не надто добре.

— Сестро Топпінгем, — рішуче запротестувала я, — ви перебільшуєте. Цього року я лише тричі йшла з роботи раніше. Другого січня, одинадцятого січня та тринадцятого січня. А тринадцятого січня я насправді була на похороні, хай яким би неналежним ви вважали цей день. Я не вимагаю, щоб ви оплачували мою відсутність, і за ці дві години сьогодні можете мені не сплачувати. Міс Сміт та молодший лаборант впраються і без мене, сьогодні спокійний день. Так, я розумію, що завдаю вам незручностей, але це тільки незручності, не більше. Ця лікарня не припинить функціонувати на належному рівні, якщо я піду з роботи трохи раніше.

Вона забелькотіла зовсім як мадам Форсайт.

— А ви нахаба, міс Перселл. — Це була найдотепніша репліка, яку вона змогла кинути.

— Ні, сестро Топпінгем, я не нахаба. Просто я захищаюся, а ви не в змозі цього пробачити, — відповіла я.

Сестра Агата потяглася за реєстраційним журналом.

— Можете йти, *мем*. Запевняю, я цього не забуду.

Фух! Б'юся об заклад, стара хвойда цього не забуде. Ой, аж легше стало, коли прокинувся черв'ячок Перселл!

У містера Хаша настроїв був не ліпший, ніж у сестри Агати. У нього було таке обличчя, ніби він щойно дізнався, що холодильник з м'ясом згорів за хвилину після того, як він зачинив крамницю на довгий вік-енд.

— Учора я навідувався до відділу опіки, — повідомив він, — бажаючи подати формальну заяву на опікунство Флоренс Шварц. Боюся, вони налаштовані проти вас невблаганно, гірше, ніж я очікував, міс Перселл. Просто кажучи, вони поінформували мене, що ваше моральне обличчя не відповідає людині, якій можна довірити дитину.

— *Моральне обличчя?*

— Така термінологія. Моральне обличчя. По-перше, справа у двох будинках з поганою репутацією, розташованих обабіч від будинку вашої померлої господині, де ви збираєтеся виховувати дитину, яка — це ще потрібно довести — є її спадкоємицею. По-друге, одна з чиновниць мала розмову з місіс Дункан Форсайт. Безсумнівно, ходять чутки про вас та лікаря Форсайта — про це чиновницю сповістила приятелька з «Квінз». Місіс Форсайт розбила вас дощенту. — З його обличчя було зрозуміло, що м'ясо давно зіпсувалося. — Мені шкода, але ситуація має саме такий вигляд.

— Стерво! Я її вб'ю! — тихо промовила я.

Він співчутливо поглянув на мене.

— Я згоден, що вам полегшає, коли ви її вб'єте, Гарріет, але Фло цим не допоможеш, чи не так? — У хід пішли ножі — він витяг найгостріший, щоб завдати мені найбільшого болю. — У відділі опіки мене також повідомили, що Фло незабаром заберуть із «Роял-Квінз». Діагноз — атипова форма аутизму, а це означає, що її переведуть до відповідного закладу.

— До Стоктону, — глухо мовила я.

— Навряд чи. Чиновникам відомо, що Фло регулярно відвідує кілька людей, які мешкають у Сіднеї. Гадаю, її відправлять до Гладсвілю.

— Смерть Фло акуратно відкладена у довгий ящик. — Я подивилася йому прямо у вічі. — Містере Хаш, мені начхати на те, що кажуть у відділі опіки, я хочу подати офіційну заяву. І щоразу, як її відхилятимуть, я подаватиму наступну. Якщо потрібно, робитиму це роками. А коли Фло стане дорослою жінкою, я хочу, щоб вона знала: я намагалася, намагалася і ще раз намагалася. Якщо вона до того часу доживе, у чому я зовсім не впевнена. Ось у чому справжня трагедія.

Додому я поверталася через Домейн. Скинула черевики, зняла панчохи, відчула під ногами жорстку весняну траву. Боже, навіщо я прилюдно принизила Мадам? Витягла її з машини прямо під носом у бандерш, запхала її назад, після того як зробила свою гучну промову? Показала їй, наскільки маленькою та незначною вона є? Що ж, вона помстилася. Однак я гадаю, вона зробила б те саме, навіть якби я на неї не кинулася. Але я дістану тебе, Мадам, ох, дістану! Почну наступного тижня. Оскільки моє обличчя визнано морально невідповідним, що з того, якщо джентльмени навідуватимуться до мене? Я зателефоную Дункану просто додому й запрошу залишитися на цілу ніч. Якщо волієш грати «по-чорному», місіс Форсайт, ти зрозумієш, наскільки чорним може бути чорне. Таргани... Я наловлю їх повну велику урну для праху та напушу їх у твою маленьку педерастичну англійську машинку. Велетенських, тих, що вміють літати, хур-хур-хур. Я пікетуватиму наступне засідання комітету у справах темношкірого населення з великим плакатом, на якому напишу: «МІСІС ДУНКАН ФОРСАЙТ НЕ ТРАХАЄТЬСЯ ЗІ СВОЇМ ЧОЛОВІКОМ. ЧЕРЕЗ ЦЕ ВІН ЗВ'ЯЗАВСЯ З ДІВЧИНОЮ З НЕВІДПОВІД-

НИМ МОРАЛЬНИМ ОБЛИЧЧЯМ, ЯКА В ДОНЬКИ ЙОМУ ГОДИТЬСЯ».

Гарні думки. Вони привели мене аж до Вулумулу, де я знову зула черевики та облишила вигадувати речі, яких не зможу зробити з Мадам, бо вони позначаться на Дункані. Проте таргани — цілком можливо. А запрошення Дункана на ніч у мої обійми — майже здійснений факт. Навіть краще я прокляну її. Огидний запах з рота. Пліснявка, її важко вилікувати. Купа зайвих кілограмів, незважаючи на те, що вона мордує себе голодом. Зморшки. Набрякання стоп та шиколоток настільки огрядне, що шкіра нависає на її черевики та гойдається. Кон'юнктивіт. Лупа. Глисти, що відкладають свої гробаки в анусі, тож їй доведеться на людях колупатися в заді. О, так! Чахни потроху, місіс Форсайт! Помри від непоступливості й пихи! І нехай усі твої дзеркала тріснуть, коли ти в них дивитимешся, нехай твоє модне вбрання перетвориться на рогожу та чоботи водопровідника.

З цими думками я дійшла до сходів Макелхон, де на піддорозі зупинилася та розридалася. Фло, моя Фло! Янголятко! Як мені повернути тебе додому?

Я плакала, коли увійшла в двері, але навіть крізь сіру стіну сліз побачила, наскільки поблякли малюнки на стінах. Фло віддаляється від мене, а мені залишається сидіти на узбіччі її життя у лікарні, моє серце розривається, бо я не можу цілими днями бути поряд з нею. Я молода, бідна та неодружена. Я маю працювати. Я маю завтра піти та вибачитися перед сестрою Агатою. Гний заживо, місіс Дункан Форсайт, зі своїми злими шпильками. Ти руйнуєш не лише життя свого м'якотілого чоловіка.

Я безсило впала на ліжко та ридала, доки не заснула. Прокинулася, коли стемніло. Вікна 17-Г манливо світилися рожево-бузковим світлом, лунали звичайне базікання та сміх, пронизливо сперечалися Цнотливість та Сталість, які ніколи не ладили. «Хай вам щастить, дами», — подумала

я, пестячи свою обурену кішку. Існують і ганебніші способи заробляти на життя. Набагато ганебніші, клята місис-дармоїдко Дункан Форсайт.

Що ж, доведеться викрадати й тікати кудись до Північних територій, де не вистачає ані жінок, ані чоловіків. Щемливий біль. Я навіть не можу поділитися своїми планами з мамою й татом, не зможу зв'язатися з ними, коли влаштуюся на місці. Ми із Фло повинні зникнути з мапи. Потрібно зберігати таємницю від усіх, інакше це буде не таємниця. Потрібно зняти з банківського рахунка всі гроші й сховати їх у сумочці під дитячим фартушком Фло. Одяг тьмяно-коричневого кольору. Нам потрібно мати такий вигляд, наче ми стоїмо у черзі безробітних за добродійною допомогою. Особисте вбрання Фло — бездоганне, але мені потрібно ще побігати по секонд-хендах у Салвосі чи Сент-Вінсент-де-Ор — жартую, хур-хур-хур. Так, я на це здатна. Чому? Тому що я досить кмітлива, прораховую кожну дрібницю у сплетінні брехні. Мене покинув чоловік — це гарна, добре відома всім історія. В Австралії безліч покинутих дружин. *Купити обручку.* Моя бідолашна крихітка-дівчинка так сумує за своїм татком, що навіть не розмовляє. Ні, неправильно — чому ж вона сумує за таким покидьком, який так підло вчинив з її матір'ю? Вона не розмовляє, бо щось сталося з її мозком після того, як її п'яний татко, розлютившись, вдарив її. Так, це звучить переконливо. *Марселіна!* Бідолашний старий доручив мені своє янголятко — як я можу його розчарувати? Але мушу це зробити — кішки не подорожують. Чи подорожують? Якби була полотняна сумка для Марселіни, можливо, тоді б вона подорожувала. Спробую поїхати з нею до Блакитних гір. Якщо вона це витримає, тоді я візьму обох своїх янголяток до малонаселених країв Австралії.

...Це написано пізніше, набагато пізніше. Напевно, було близько опівночі, коли я припинила міряти кроками кімнату,

будувати таємні плани, проводити «розрахунки тилів». Я нічого не їла, але їсти не хотілося. Мені навіть не хотілося ані чаю, ані кави, навіть ковточка старого тризіркового. Насправді здавалося, що в роті немов Марселіна наблювала. Принаймні більше не слід турбуватися про Гарольда та щоденники. Старі щоденники повернулися на своє місце у «тільзитській» шафі.

Коли я наблизилася до столу, в очі впав Кристал — що ж, ця річ вабила до себе. Він був на своєму звичному місці і мерехтів рожевим. Шахрайська річ. Повільноплинна драма. Я вагалася, чи зазирнути в нього, перш ніж лягти спати, не чекаючи, доки стара розбудить мене своїм нічним галопом та реготом. Можливо, якщо я туди зазирну, Кристал попрацює на мене? Чорт забирай, ні! Я плюхнулася на ліжко та дала обітницю ніколи більше не принижуватися перед шматком двоокису кремнію. Звичайний старий плавлений пісок.

Тож я сиділа та розмірковувала над тим, наскільки жахливо всі до мене сьогодні ставилися. А значно гірше те, що постійно жахливо ставляться до Фло. Люди не просто пригнічують, вони дихають отрутою. Люди, що дихають отрутою, нестерпні, їм не вистачає мозку, щоб думати, або чоловіка з яйцями, щоб втішитися. Не думаю, що у цих огидних чиновниць з відділу опіки немає мозку, — він є, і він настільки великий, як і у деяких різновидів щурів.

Я подивилася у Кристал, і несподівано мені спало на думку: а що коїться з місіс Дельвекіо-Шварц? Якщо це вона щоночі гуляє нагорі, значить, вона досі не покинула цю планету. У такому разі чому вона дозволяє їм вбивати своє янголятко? Вона просто повинна знати, що залишає за собою безлад! Отже, вона повинна була залишити відповідь. У деяких речах вона була безпорадною, але дуже розумною. Вона залишила мені лише два натяки: що доля Будинку у Кристалі та що все залежить від Кристала. Невже вона настільки вірила в себе та свою могутність, що

припускала: я зможу побачити все, що відкриває Кристал? Вона поклала на нього мої долоні, наче благословляла. Але я нічого не бачу в цьому Кристалі! Я цілий місяць намагалася — і нічого. Абсолютно нічого.

Я люто подивилася на кришталі, на фантастичне відображення моєї кімнати у ньому. Доля Будинку в Кристалі. Усе залежить від Кристала. Я схопила його та зробила неймовірне — підняла обома руками. Коли я поставила його на стіл, він почав обертатися. Я ретельно оглянула його. Ніякої вібрації, ніяких незвичних електричних струменів. Просто дуже важка куля пресованого кварцу. Стіл помітно нахилився у протилежний від мене бік, тож я підсунула маслянку під своєрідні ваги та зупинила їх, а потім перевела погляд на основу. Між чорним деревом та кварцом лежала маленька кругла прокладка, але не шовкова, а оксамитова з ворсою, прим'ятою та лискучою через вагу самого Кристала.

О Гарріет Перселл, ти ідіотка! *Як ти могла бути такою тупою?* Відповідь була тут всі чотири місяці!

Я взяла підставку та почала обмацувати тканину в тому місці, де вона трохи заходила на дерево, потім потроху, бо клей видався дуже міцним, віддерла її. Але під самою кулею клею не було, на ньому трималися тільки краї. І там, під оксамитом, у вузькій западині, яку вона, напевно, видовбала стамескою, лежав згорнутий аркуш паперу. Дешева друкована форма заповіту, яку кожен може придбати у газетному кіоску або крамниці канцтоварів. Чорт! Скільки ж часу їй знадобилося, щоб відказати все своє майно у такий загадковий спосіб, відштовхуючи від себе весь світ, навіть своє янголятко. Місіс Дельвекію-Шварц навіть не підстрахувалася — все залишила на видному місці. Для мене залишила. Таємниця. Загадка. Вона навіть підказку дала непряму. Доля Будинку не у Кристалі, а під Кристалом. Одне маленьке слово. Якщо б вона вжила той прийменник, я б знайшла

заповіт за день, а може, іще раніше. Але ж ні, тільки не вона. Це було б надто легко, надто банально.

Заповіт був коротким. У ньому йшлося про те, що все рухоме й нерухоме майно, а також її гроші успадковує Фло Шварц, її єдина донька, а поки Фло неповнолітня, за маєтком наглядатиме її люба подруга міс Гаррієт Перселл, яка мешкає за цією ж адресою і якій дозволено розпоряджатися прибутком на власний розсуд. До того ж вищеназвану Гаррієт Перселл призначено опікуном її єдиної доньки, Фло Шварц, оскільки вищеназвана Гаррієт Перселл виховає Фло, як воліла б її мати. І підписи: Гаррієт Перселл-Дельвекіо-Шварц та двоє свідків. Якись Отто Вернер та Фриц Вернер, про жодного з яких я ніколи не чула. Брати? Батько із сином?

Гаррієт Перселл! Місіс Дельвекіо-Шварц у дівочтві — Гаррієт Перселл. Втрачене покоління. Але якщо вона таткового роду, тоді йому про неї нічого не відомо. Це цілком можливо, якщо в неї з народженням щось не так. У дев'ятнадцятому столітті батьки дуже дивно ставилися до своїх нащадків, які були не такі, як усі, — їх відсиляли з дому, ховали ніби ганьбу. Цілком імовірно, що вона наша близька родичка — таткова сестра? Він народився 1882 року, а вона приблизно 1905. А якщо вона народилася 1902-го, коли татко воював у Південній Африці з бурами? У тата є дві молодші сестри-близнючки, вони народилися 1900-го, — величезна перешкода, завжди казав він, посміхаючись. А якщо після тітоньки Іди та тітоньки Джоан народилася ще одна дочка? Яка була не така, як усі, тож її заховали? Цього ми ніколи не дізнаємось, хоча тепер я розумію, чому її охрестили проклятим родинним іменем. Якась цибулина місіс Дельвекіо-Шварц. Шар на шарі, а про головне — про дитинство — вона ніколи не розповідала нікому з Будинку, навіть Паппі.

Я не кричала, не верещала, не репетувала, не галасувала. Дуже багато подій відбулося, щоб відразу в це повірити. Я зачекаю, а завтра вранці покажу заповіт містеру Хану.

Середа, 5 квітня 1961 року

Прокинулася я о шостій з дивним відчуттям. Якщо винуватиця усіх моїх страждань скакала та реготала о десять хвилин на четверту, я цього не чула. Моїм першим випробуванням було зателефонувати до кабінету сестри Агаті та повідомити, що я не вийду сьогодні на роботу. Ні, жодних виправдань, міс Баркер. Особисті справи. Потім я марнувала час у приємному здивуванні, пригостила Марселіну додатковою порцією вершків, випила кілька філіжанок кави, з'їла омлет з тостами, вдягла нове жовтувато-рожеве осіннє вбрання, яке придбала на заощадження. Кожну хвилинку я розгортала заповіт та пересвідчувалася, що там насправді написані такі чудові речі. Написані. Написані, написані!

Я стояла на порозі адвокатської фірми «Партінгтон, Пілкінгтон, Перблайнд та Хаш» ще до того, як міс Худжар прийшла відчиняти контору. Коли вона зневажливо сказала мені, що містер Хаш надто зайнятий та не зможе сьогодні мене прийняти, я відповіла, що в будь-якому випадку я зачекаю. «На півхвилини, на чверть хвилини, але я з ним зустрінуся!» — відрізала я. Тому я влаштувалася у приймальні, час від часу крадькома поглядала на заповіт, мугикаючи під ніс мелодію, шумно перегортала сторінки журналу та взагалі так надокучала, що коли о десятій у двері увійшов містер Хаш, міс Худжар вже була готова мене задушити.

— Міс Перселл відмовилася піти, містере Хаш! — пробекала вона.

— Тоді нехай ліпше міс Перселл заходить, — позіхнув він, вирішивши краще поступитися баранячою шийкою,

ніж біфштексом з філе. — Але я не можу приділити вам багато часу, більшу частину дня я повинен бути у суді.

Замість відповіді я передала йому заповіт.

— Нічого собі! Збожеволіти можна! — промовив він, швидко, але уважно прочитавши його. — Звідки ви його взяли?

— Я знайшла його минулої ночі, сер. Заповіт був схований у підставці найулюбленішої прикраси місіс Дельвекіо-Шварц.

— Невже її насправді звали Гаррієт Перселл? — спитав він, дивлячись на мене так, ніби підозрював у підробці. Потім він ретельно оглянув заповіт. — Схожий на справжній — той самий почерк, що і на банківських книжках, датованих минулим роком. — Ви знайомі зі свідками?

Я змушена була зізнатися, що ні, не знайома, але візьмуся порозпитувати сусідів.

— А це має значення? — напружено запитала я. — Невже хтось буде сперечатися? Оскаржувати заповіт?

— Моя люба Гаррієт! Гадаю, всі з полегшенням зустрінуть загадкову появу цього документа. Це єдиний наявний заповіт старої леді, у ньому вона визнає Фло своєю дитиною та недвозначно признає вас її опікуном. За законом її наказ — наш наказ.

— Але ж органи опіки не змінять свого ставлення до мене, чи не так, містере Хаш?

— Навряд чи, — спокійно відповів він. — Однак заповіт знімає відповідальність за Фло з їхніх плечей. Вони більше не вершители долі Фло. Вони, безсумнівно, дуже і дуже зрадіють з того. Хочу додати, що заповіт надає вам фінансову незалежність. Ви можете дуже пристойно жити на прибуток від будинку, тож більше вам не потрібно працювати. Вашу долю вирішено. — Потім він підозріло відкашлявся. Я уважно подивилася на нього. — Оскільки тут не названо виконувача духівниці, вам потрібно вирішити, хто опікувати-

меться вашими справами. Можете скористатися послугами державного піклувальника, або, якщо ваша ласка, я сам можу взятися за офіційне завірення заповіту. Але мушу попередити: державні служби рухаються як черепахи, а їхні гонорари такі ж високі, як і у приватних контор.

Моя черга!

— Я б хотіла, щоб ви владнали всі справи, містере Хаш.

— От і добре! — Бараняча шийка перетворилася на філе. — Ви ж розумієте, що мені доведеться мати розмову з державним піклувальником про майно. У місіс Дельвекіо-Шварц на рахунках по всьому Сіднею залишилося понад сто десять тисяч фунтів. Джерела надходження цих грошей збили з пуття фахівців, які не змогли довести, що вони зароблені з оренди. Природно, всі здогадуються, що відбувається у будинках 17-Б та 17-Г, але обидва заклади мають статус недоторканності від... м-м... уваги офіційних органів, тож фахівці мали повірити на слово їхнім власникам, що вони сплачували тридцять фунтів орендної платні на тиждень. Номери 17-А та 17-Д були звичайними будинками з мебльованими кімнатами і теж сплачували по тридцять фунтів на тиждень. Це давало сто двадцять фунтів за тиждень. Гарний адвокат зможе довести, що всі гроші йдуть на утримання, на комунальні послуги та сплату рахунків, оскільки всі чотири будинки були у чудовому стані — наскільки я розумів, власному будинку місіс Дельвекіо-Шварц таке й не наснилося. Молодики-податківці дуже непокоїлись, але оскільки конкретних доказів не змогли знайти, єдине, що їм залишилося, — оподаткувати відсотки та орендну плату. Якщо податкові служби вирішать оскаржити заповіт, гарна команда адвокатів на десятки років затягає їх по судах. Я, звичайно, можу зв'язати вас з бухгалтерською фірмою та спеціалістами з фінансів, які дадуть вам пораду, що робити з основним капіталом Фло. На депозитах багато грошей не заробиш, бррр! «Бердвісл, Ентвісл, О'Галлоран та Голдберг» — найкраща бухгалтерська контора.

Ага, ось навіть ви приходили, мадам Фуго! Хотіли довідатися, що мені відомо. Але не хвилюйтеся, зі мною ви у цілковитій безпеці. Ми ж не можемо залишити всіх цих промисловців, політиків, банкірів та суддів без можливості позбавитися стресу в охайненьких приміщеннях! Як можна? Гм, тридцять фунтів за тиждень? Тримай кишеню ширше! Три сотні — вірогідніше. Але попереджаю! Я збираюся торгуватися заради Фло, любі дами. Мене не просто так назвали Гаррієт Перселл.

Майбутні перспективи так догодили мені, що я нахилилася через стіл та поцілувала містера Хаша в губи. Моє вітання він повернув з дивним задоволенням.

— Сер, ви душка!

Він захихотів.

— Мушу зізнатися, що завжди вважав себе душкою, але так приємно дістати підтвердження. Краще, якщо ви довірите мені справу визволення Фло. Невдовзі я забезпечу вас достатньою кількістю грошей, щоб було на що жити, доки заповіт не набуде чинності. Ви отримаєте Фло набагато раніше.

Я взяла таксі до «Квінз», хоча й не відразу попрямувала до кабінету сестри Агати. Я пішла до психіатричного відділення та перехопила доктора Джона Прендергаста, який поспішав на конференцію.

— Джоне, Джоне! Місіс Дельвекіо-Шварц залишила заповіт, у якому призначила мене опікуном Фло! — загорлала я. — Органи опіки дуже скоро передадуть її мені — ура!

Його обличчя стало зовсім схожим на ведмедикове.

— Тоді ми залишимо її тут. — Він підхопив мене як пір'їнку та закружив. Він повів мене до палати Фло. — Оскільки мені не надто подобаються медсестри, а трагедія мого життя в тому, що мені подобаються жінки — родичі моїх пацієнтів, це виходить за межі. Ви ось-ось вийдете з цієї категорії, тож сподіваюся, у нас знайдеться вільний вечір

для того, щоб повечеряти з цілком розумним — на відміну від решти — психіатром?

— У вас є мій номер телефону, — відповіла я, дивлячись на нього по-новому. Гм-м-м. Мої обрії розширюються: чоловік, схожий на регбіста-форварда. «Ціла низка», казала вона. Спробуй різних чоловіків, принцесо, і перед смертю «скуштуєш» незайманого. Хоча я зовсім не певна, що Джон Прендергаст незайманий.

Фло, як зазвичай, зустріла мене розкритими обіймами, а я її — обіймами та сотнями поцілунків. І скупую сльозою.

— Фло, люба, скоро ти поїдеш зі мною додому, — прошепотіла я їй на вухо.

Найширша у світі посмішка засяяла на її обличчі, вона обійняла мене та гаряче притиснулася.

— А ваша Фло не дурна! — не здивувався Джон Прендергаст.

— Який до біса аутизм! — пирхнула я. — Фло унікальна. Гадаю, що Господь Бог настільки втомився від безладу, який ми вчинили, що створив новий вид. Ми зазнаємо стільки неприємностей через наш язик! Але якщо ми зможемо читати думки одне одного, брехня та двозначність зникнуть з нашого життя. Ми маємо бути тими, ким є насправді.

Наступною у моєму списку була сестра Агата, яка, судячи з виразу обличчя після моєї появи у неї в кабінеті, відверто була готова до бою. Але я навіть рота не дала їй розтулити, дразливій старій склочниці.

— Сестро Топпінгем, я звільняюся! — проголосила я. — Сьогодні середа, я не працюю. Я вийду на роботу завтра та у п'ятницю, а потім звільняюся!

Белькотіння, белькотіння, белькотіння.

— Ви нахаба!

— Нахабство, — відповіла я, — зростає синхронно, у геометричній прогресії з фінансовою незалежністю.

Я послала їй повітряний поцілунок та пішла геть. Прощавай, сестро Агата!

Потім на іншому таксі — до Бронту, щоб повідомити новину моїй дуже схвилюваній родині.

Я навмисно приїхала о цій порі: татко з братами працюють у крамниці, вдома лише мама та бабця. На жаль, бабця — не таткова мама. Тоді б ми дізналися правду. Але татові батьки відійшли в інший світ — я підхопила заобонний вираз — ще до мого народження. Клаптик землі, куди виливається Горщик, як я помітила, проходячи у задні двері, заріс огидно зеленою та соковитою травою. Віллі приймав сонячні ванни.

— Агов! Ви дивитесь на людину, яка настільки багатуша, що їй не потрібно працювати! — оголосила я, входячи.

Матуся з бабцею саме сіли перехопити: хліб із маслом, абрикосовим джемом та чай. Обидві були похмурими — напевно вже укотре обговорювали події у 17-В, здогадалася я. Любовний зв'язок з одруженим ортопедом, вбивство та самогубство, зниклі діти, дочка, яка впала у слабоумство, — не про це мріяли батьки та бабуся.

Після моєї заяви вони повеселішали.

— Чашку чаю, любя? — запропонувала матуся.

— Ні, дякую, — відповіла я, підійшла до буфета та розшукала за вустерширським соусом, томатами, кавою та есенцією цикорію пляшку тризіркового коньяку Віллі.

— Я краще ковтну цього. Коньяк, — продовжувала я, наливаючи собі у кришталеву чарку а-ля епоха Стюартів, — лікує душу. Спитайте у Віллі. Знаєш, мамо, тобі слід зберегти старі крафтівські склянки: їх не розіб'єш, і вони вже не здаються такими поганими з цими намальованими тюльпанами. — Я присіла та націлила на них чарку. — Як то кажуть, до дна!

— Гаррієт! — пронизливо заверещала бабця.

Мама кмітлива. Вона розслабилася й мовила:

— Все владналося.

— Владналося, — відповіла я і розповіла подробиці.

— Гаррієт Перселл! — видихнула мама наприкінці розповіді. — Невже вона сестра Роджера? Це багато б чого пояснило.

— Якщо вона і сестра, тоді ані татові, ані тітці Джоані, ані тітці Іді про неї нічого не відомо, — зауважила я. — Але чом би не зробити припущення? Можливо, хтось з них згадає дивні натяки, які робили їхні батьки багато років тому. Або час від часу загадкові візити до місця, яке називали лише пошепки. Запитай у тітоньки Іди — у неї пам'ять як у слона, до того ж вона обожнює плітки — типова стара діва.

— Не пошкодуєш, що кинула роботу рентгенолога? — поцікавилася мама.

Бідолашна матуся, їй хотілося б мати якусь роботу, окрім хатньої, але не сталося. Гадаю, колись вона подавала заяву на курси медсестер у Ар-Пі-Ей, приблизно 1920 року, але бабуся поклала край цьому почину. Мама набагато молодша за тата. Напевно, саме тому мені теж подобаються чоловіки старші за мене. Паппі неодмінно сказала б саме так, а потім знайшла б дещо за Фрейдом у кремовому отворі липкого від варення тістечка.

— Матусю, я по горло сита прибутковою працею, — зізналася я. — Сама робота чудова, але керівництво ніби вчора зійшло з Ноевого ковчега. Повір мені, я не ледарюватиму. Я буду багато працювати: крім нагляду за неслухняними орендарями, спробую знайти спосіб спілкуватися із Фло та якнайкраще розпорядитися її грошима.

— Що ж, — зітхнула мама, — бачу, ти на сьомому небі від щастя, люба, тож і я за тебе рада. — Вона делікатно кашлянула, трохи почервоніла. — А... а як лікар Форсайт?

— А що лікар Форсайт? — відразу ж перепитала я.

— Нічого. — Їй бракувало сміливості.

На зворотному шляху я підійшла до сонячного куточка, де стояла клітка з Віллі. На його старому пір'ї досі стирчала каша з коньяком. А у птаха гарний смак!

— Привіт, мій розкішний приятелю! — протуркотіла я. Він розплющив одне око та подивився на мене.

— Йди під три чорти! — відповів птах.

— Дивись-но у мене, крихітко!

— Сама дивися, принцесо! — почула від нього у відповідь, коли вже відійшла на два кроки.

Коли я, приголомшена, повернулася, він вже дрімав.

У себе у вітальні я накрила справжній бенкет: копчений вугор, картопляний салат, капуста, шинка, французький багет зі скоринкою, масло ані надто жирне, ані надто м'яке, ціла тонна грецького рисового пудингу й досхочу коньяку. Але я не забула, що всім завтра на роботу. До Клауса завітав Лернер Чусович, тож і він прийшов, а я зателефонувала Мартіну, щоб він привіз Леді Ричард. Той приїхав у витонченому бузковому вбранні, яке пом'якшувала червона перука. Мартін, нам на втіху, нарешті здався та зробив зубні протези у сіднейській стоматологічній клініці, де не заплатив ані копійки, оскільки там на пацієнтах тренуються студенти стоматологічного відділення. Повний рот зубів мав величезний вплив на його кар'єру, оскільки Мартін — надзвичайно привабливий, граційний, як газель, та чарівний, як Джордж Сандерс, коли має справу з жінками. А їх тепер навколо нього тьма-тьмуща, усі хочуть у нього сфотографуватися. Відійди убік, Аннігоні! Я також запросила королівського радника Джо та її подругу Берт, а пізніше з Пікаділі завітав Джо Двайер з двома пляшками «Дон-Періньйон». Я вагалася, чи слід запросити мадам із сусідніх будинків, але вирішила: нехай вони ще кілька днів понервуються. Цнотливість Віггінз сама напросилася, коли з вікна почула веселий гомін, тож я взяла з неї обіцянку, що вона нікому не розповість новину.

— Перше, що я збираюся зробити, — повідомила я присутніх, — дещо змінити в Будинку. Зробити ванну та туалет на кожному поверсі, пофарбувати стіни, поміняти лампочки, настелити новий лінолеум та кілька килимів, нові холодильники та плити, придбати дві пральні машини у пральню плюс сушку для білизни, і ніяких газових лічильників! Я так збираюся декорувати приміщення, щоб малюнки Фло здавалися доречними, авангардними, ультрамодними. Може, я й заміню місіс Дельвекію-Шварц, але діятиму в інший спосіб. Я віддаю перевагу комфорту, сучасному оздобленню та красивому оточенню.

— Це буде нелегко, — звела брови Джим. — Рада не дуже схвалює все нове.

— Джим, я не збираюся сповіщати Раду, тож мені байдуже, що вона думає. Я зроблю все потайки.

— Брати Вернери! — разом промовили Клаус та Паппі.

— Вони зроблять все, що ти бажаєш, Гаррієт, — пояснив Клаус. — Вони все зроблять, коли смеркне.

Аж ось вони. Фріц та Отто Вернери виплили на поверхню. Любий містер Хаш буде задоволений!

— А що з вільними квартирами? — запитала Боб.

— Почекаємо, поки закінчимо ремонт, потім я сама оберу нових мешканців, — відповіла я й піднесла келих з шампанським. — За Фло, за місіс Дельвекію-Шварц, за Будинок!

Коли веселощі вщухли та люди почали розходитися, до мене у куточку підійшов Тобі.

— Я здивувався, що ти не запросила Норма з Мервом, — зізнався він.

— Норм і Мерв належать до тієї ж категорії, що Фуга й Токата. Я розповім їм, коли буду готова. — Я спорожнила келих — шампанським коньяк не запивають — і поставила його на стіл. — Ти коли-небудь мені пробачиш, що я забираю Фло?

Він аж зашарівся від кохання, його очі пестили мене.

— Як я можу не пробачити? Крім того, ти не будеш через неї страждати. Врешті-решт, стара повелася пристойно. Знайшла ж де сховати заповіт!

Я влаштувалася напроти нього, поклавши руку йому на плече. Під нею грали випуклі м'язи.

— Тобі б сподобалося, як я розповідала містеру Хашу, що знайшла його в найулюбленішій прикрасі господині.

— Визнаю, Гарріет, що для такої галасливої та шумної жінки ти досить стримана, коли бажаєш.

— Чим місіс Дельвекіо-Шварц заробляла собі на життя, нікого не обходить, крім мешканців Будинку.

— Я зв'язався з санітарними установами, — повідомив він, прибираючи волосся з мого лоба. — Хочеш цього вікенду поїхати до водоспаду Вентворт та сама подивитися?

— Ще б пак, любий! Ще б пак! Хур-хур-хур.

Паппі допомогла мені поприбирати, коли я виставила Тобі, який не збирався йти.

— Що з цього тобі було відомо? — запитала я.

Мигдалеві очі стали ще довшими, рожеві пелюстки губ склалися у ледь помітну посмішку.

— Дещо, але не все. Завжди потрібно було робити висновки, і частіше з того, про що вона промовчала, ніж про що сказала. Мені відомо лише: відтоді як я розповіла їй про те, що познайомила у «Квінз» з Гарріет Перселл, вона не давала мені спокою, доки я не привела тебе. Тож я зрозуміла, що твоє ім'я має для неї якесь важливе значення, але яке саме, я й гадки не мала. Якщо хтось про щось і здогадувався, то це Гарольд. Саме він бачив, що ти посіла в її серці більше місця, ніж решта мешканців Будинку разом, хоча я ані на хвилю не мала сумніву, що вона йому нічого не казала. Він же кохав її, бідолашний маленький чоловік, і після сорока років, які прожив разом зі своєю матір'ю, не міг погодитися ділити жінку, яка замінила її. Він знав, що вона полюбила

тебе ще до того, як ти з'явилася тут у плоті та крові, і ще більше його ятрила ненависть, коли він бачив вас разом. Гадаю, ти даремно його жахалася. Думаю, він планував убити саме тебе, а не її. Хоча я упевнена, що він ніколи не планував того, що справді сталося. Ми так і не дізнаємося, що сталося між ними тієї ночі, можу сказати одне: вона вдалася до найважчої образи. Поруч опинився ніж, він його узяв та встромив у неї. Але ні, він цього не планував.

— Їй насправді сказали про це карти чи підказав Кристал, Паппі?

— Тобі про це краще відомо, Гарріет. Я лише знаю, що вона не шарлатанка, хоча починала як аферистка. Вона дещо насправді бачила, особливо в картах, коли справи стосувалися Будинку, а за допомогою Фло — коли справи стосувалися її клієнтів. Ці жінки безмежно їй довіряли, а зверталися вони не у приватних питаннях. Вони радилися з нею, щоб поінформувати своїх чоловіків про майбутнє фондової біржі, про гроші, про те, як дії уряду можуть вплинути на торгівлю. Вони щедро платили їй, а це означало: те, що вона їм казала, влучало точно в ціль. Утім, ми не знайшли жодної книжки з економіки чи бізнесу, хоча побачили купу підшивок з газетними вирізками про цих чоловіків.

— Ось це і точить мене найбільше — те, що вона покірно все терпіла, — вставила я.

— Вона без вагань вірила у долю, Гарріет. Якщо настав її час піти з життя, вона просто прийняла свою долю. Більше того, Гарольд та винова десятка з'явилися до початку нового 1960 року. Тоді вона навіть не чула твого імені, хоча ти з'явилася у картах одночасно з Гарольдом та виновою десяткою. Ти стала її порятунком, винова краля, Скорпіон, ще під впливом солідного Марсу. Єдине, що вона сказала мені, — ти збережеш Будинок.

Ось вам теорія Папель Сутами. І мене вона цілком задовольняє.

Понеділок, 10 квітня 1961 року

Сьогодні вранці я поїздом повернулася з водоспаду Вентворт. Тобі залишився, щоб продовжити будівництво. Як і у мене, у нього сьогодні перший день незалежності: ми обоє минулої п'ятниці без зайвої суєти та без фанфар звільнилися з роботи.

Побачивши притулок Тобі, я була вражена. Я очікувала на халупу, як казав Тобі, натомість побачила насправді красивий, дуже сучасний, невеличкий, майже завершений будиночок. Як пояснив Тобі, колись на цьому місці стояла стара покинута будівля, тож у Тобі вистачило прекрасного старого пісковика, щоб закласти фундамент, підлогу, звести стовпи між вікнами та кілька внутрішніх стін. Майже всі його гроші пішли на скло, гофрований сталевий дах та монтажні укріплення.

— Я збудував його за зразком будинку Вольтера Берлі Гріфіна¹ на гребені Авалону, — зізнався він, — який належить Салі Херман. Я не бачу сам водоспад, але завжди буду милуватися горами та лісами. Дуже красиво. Тільки подумати, що ніхто раніше не видобував деревину в цій частині країни через суворі умови праці, а зараз уряд взагалі заборонив тут вирубати ліси!

— Тут тобі після опівдня світитиме сонце, — несхвально зауважила я. — Стільки скла — ти спечешся!

— Я буду дуже широку веранду із західного боку, — відповів він. — Вечорами я сидітиму там і милуватимуся, як сонце сідає за долину Грос.

¹ Американський архітектор, який побудував столицю Австралії.

Він все будував власноруч, йому трохи допомагав Мартін та решта мешканців Кросу.

— Я народився у степу, — пояснив він. — Там, звідки я родом, не можна просто зателефонувати сантехніку, столяру чи каменяру. Тож вчишся все робити власноруч.

Місце було надзвичайно заросле, але тут були залишки старого яблуневого саду, де саме в цей час вродив чималий врожай. Наївшися досхочу, я була надзвичайно рада, що тут є туалет зі зливом та каналізація, яка, за словами Тобі, запрацювала, коли він кинув туди померлого кролика. Вік живи!

Ми лягли в ліжко після того, як поїли і Тобі вимив посуд — дещо ніколи не змінюється, він досі найупертіша людина, яку я знаю. Просто манна небесна для мене! Мені ніколи не доведеться поратися по господарству. Тільки куховарити.

Мені завжди було цікаво, який з нього коханець. Він митець, він цінує красу і з якихось причин вважає мене красунею. Ні, я не красуня, але, як то кажуть, хто кохана — та й красива. Що скажуть мама з татом, коли раптом побачать скульптуру оголеної Гарріет Перселл у картинній галереї? Кохатися з ним було чудово, але насправді я вважаю, що йому більше подобається мене малювати. Звичайно, коли він стане більш відомим, він втратить свій простий стиль та заглибиться у напрям, який оцінять лише знавці високого мистецтва. Я підозрюю, що саме вони платять найбільше. Мені досі подобається паркий смітник під час грози. І портрет Фло, який він намалював та подарував мені. Він так і не намалював місіс Дельвекіо-Шварц, хоча, здається, він про це зовсім не шкодує.

Тобі — привабливий волосатий чоловік, який би їй сподобався. Але в нього не чорне волосся, як у містера Шварца, а темно-руде. Як я і підозрювала, він сильний та мускулястий, і невеликий зріст зовсім йому не перешкоджає. Він говорить, що так мої груди стають йому більш доступними.

Я блукала руками по сплутаному волоссю, язиком розчісувала самі знаєте де, хур-хур-хур.

— Але ти не повинен думати, — попередила я його, коли збирала речі у невеличку пляжну сумку та готувалася йти сім кілометрів пішки до найближчої залізничної станції, — що я твоя власність, Тобі.

Його очі здавалися чорними — напевно, через те, що ледь-ледь займалося на світ.

— Немає потреби мене попереджати, Гаррієт, — відповів він. — Я вже казав і знову повторю: ти певною мірою схожа на місіс Дельвекію-Шварц. Жоден з чоловіків не може володіти силою самої природи.

Гарний хлопчик!

Паровоз саме наближався до залізничної станції, коли я перетинала міст над коліями. Я зупинилася і перехилилася через парапет, а він випустив хмару чорного вугільного диму просто мені в обличчя. Паровоз спустився з гори Вікторія — розкішна бестія. Я люблю паровози; протягом всієї подорожі я визирала у вікно, щоб почути звук двигуна, як він обертає шатуни — вперед, вперед, вперед, — та відчути його запах. Уряд країни, як не прикро, переходить на дизельні локомотиви — там вже немає жодного доказу потужності. Я обожаю, коли сила говорить за себе, — сильні мускулясті чоловіки не виняток.

П'ятниця, 21 квітня 1961 року

Сьогодні Фло повернулася додому, схопила за мою ногу, мов маленька мавпочка, чим всіх розсмішила. Коли вона

побачила гладку Марселіну, вона зісковзнула вниз та почала грати, ніби і не було цих місяців у дитячому притулку та психіатричному відділенні «Квінзу». Ніби вона ніколи не малювала кров'ю, не стрибала у вікно, не примушувала від природи добрих людей зв'язувати її.

Я досі збентежена. Чи вміє вона розмовляти? Вона розуміє кожне моє слово, але жодного телепатичного сигналу чи пульсації я не відчула. Я сподівалася всупереч надії, що колись вона повернеться додому й примириться з тим, що її мати перестала бути частиною її життя. Маячня! Вона змирилася з цим тієї ночі, коли померла її мати.

Брати Вернери виявилися справжнім скарбом. Вони заробляли собі на життя, виконуючи випадкові роботи й отримуючи за них готівку. На власному досвіді я переконалася, що вони такі ж вправні майстри, як і Тобі, тож ми порозумілися. Я безкоштовно здала їм квартиру на першому поверсі з вікнами на вулицю та сплатила достатньо грошень за вже виконану роботу і за ту, яку вони ще зроблять у майбутньому. Тепер п'ять будинків за номером 17 по Вікторія-стрит мали двійко майстрів на всі руки, які проживали за цією ж адресою й тримали всі приміщення у належному стані. Лернер Чусович вселився у мою стару кімнату за ту саму платню, тож він міг коптити своїх вугрів на нашому задньому дворі, не дуже переймаючись скаргами сусідів. Моя кімната більше не рожева. Лернеру подобається жовтуватий колір копченого вугра та дерев'яні вироби.

Ми з Тобі винайшли спосіб, як обладнати поверх, де мешкали Джим, Боб та Клаус, туалетними вигодами. Вернери відшматували трохи від помешкання Джим і Боб та Клаусового. Двері приміщення виходили на сходовий майданчик, а Отто винайшов, як зробити два ізольованих туалети з однією ванною кімнатою. Центральне гаряче водопостачання та душ з ванною. Я побачила керамічні

кахлі на стінах під колір хвилястих папуг — а Клаус естет! Кімната Тобі настільки велика, що брати Вернери розширили його кухню та приховали результат за ще однією ширмою. Проте мешканці першого поверху мали бігати до пральні. Фріц та Отто, якщо припікало, бігали надвір до потворної плюмерії біля парканчика, але дерево на диво розквітло від рясного сечового дуєту, тож я вирішила їх не чіпати. Тепер у нас на столах вази із запашними плюмеріями.

Хоча спершу мене воротило від самої думки, врешті-решт я зціпила зуби та зайняла весь поверх місис Дельвекіо-Шварц. Хай там як, з новим кольором (здебільшого рожевим), кількома килимами у вітальні та спальні, пристойними меблями я майже припинила боятися. У кожному будинку час від часу трапляються жахливі речі; я відчуваю дивний спокій, перебуваючи у тих місцях, де колись жила вона. *Колись*. Нікуди не подінешся від минулого часу.

Звучить так, ніби ремонт закінчено, але це не так. Він продовжиться за кілька місяців, тож всюди багато пилу від штукатурки, унітазів та ванн, раковин та кухонних плит, душів та систем гарячого водопостачання, якими заставлені всі коридори, а весь задній двір завалений кахлями для стін та підлоги. Вернери просто протягли все це крізь скляні двері своєї квартири на веранду.

А я така щаслива, що моє янголятко знову вдома!

Мушу визнати, що мої любовні пригоди владналися якнайліпше, принаймні мені так здається. По вікендах я з Тобі. Ми разом їздимо до водоспаду Вентворт. У майбутньому ми братимемо із собою і Фло. Тобі від цієї ідеї не в захваті, але я поставила ультиматум: або ми обидві, або жодна з нас. Тож він спохмурнів і сказав, що краще обидві. Щодо Дункана, він... м-м... незадоволений.

Дункан залишається у мене на ніч по вівторках та четвергах. Вони з Мадам, яка страшенно страждає від проклят-

тя Гаррієт Перселл, порозумілися. Хоча не було ніякої лупи чи невиліковної пліснявки. У неї розвилася невропатія в ногах — не смертельно, але від цього її життя перетворилося на убозтво. Думаю, Дункан трохи наляканий моєю черствістю до його дружини, але гадаю, слід зважити на те, що вони прожили разом п'ятнадцять років. Я просила переказати їй вітання від мене: якщо вона пристойно проводитиметься і зрозуміє, що не слід налаштовувати синів проти власного батька, я зніму з неї прокляття. Вона не може більше грати у теніс, ходить з ціпком, їй колють гормони, а через брак фізичних навантажень її вага вже перевищила максимально припустимі межі. Невдовзі вона вже носитиме великі розміри і вдягатиме закриті черевики, а під них утягувальні панчохи. Хур-хур-хур.

Щодо Джона Прендергаста я ще невпевнена, тож фортецю поки не взято. І хоча він заперечує, у мене сильна підозра, що він дивиться на мене як на пацієнтку з якоюсь своєрідною формою психопатії. З психіатрами завжди так, вони ніколи не забувають про свою роботу. Вірогідно, він на додачу аналізує свою поведінку в ліжку. Тож я дозволяю йому час від часу пригощати мене вечерею та разів десять обійти навколо шовковиці.

Середа, 17 травня 1961 року

Якась містика, ми у безвиході, якесь покарання. Фло вже цілий місяць вдома, а вона не малює на стінах. Стіни нещодавно пофарбували всюди: у моїх нових апартаментах, коридорах та на сходах загального користування. Тож я купила

їй ще олівців до її колекції й по сто разів на день повторювала, що вона може малювати досхочу. У відповідь вона лише кивала, посміхалася, переступала через олівці та йшла спостерігати, як працюють Отто з Фрицем, подаючи їм шайби, цвяхи, гвинти, болти та кельма. Завжди саме те, що потрібно для роботи. Вони від неї в захваті.

Ох, вона досі чіпляється за мої ноги, сидить у мене на колінах, мугикає свою пісеньку. Темно-коричневі фартушки залишилися в минулому, але я не стала примушувати її взувати черевики, а сукні, що я їй купила, досить прості. Для Фло колір важливий лише в олівцях, хоча й олівці її тепер не цікавлять. Вона стала відвідувати зі мною крамниці — з мамою вона такого ніколи не робила, — тож іноді мені здається, що суто через незнання я вставила палиці у колеса Фло та Будинку. Єдиний барометр для мене — це сама Фло. Якщо щось подобається Фло, ми це робимо. Вочевидь, їй подобаються вікенди біля водоспаду, подобається пакувати свої крихітні речі вечорами по п'ятницях, пересвідчуватися, що полотняна сумка на колесах для Марселіни суха. Бідолашний Тобі! Не одна, а цілих три жінки.

Хоча мені не дуже до вподоби, що колишня кімната Гарольда стала моєю спальнею, а Фло я влаштувала в колишній спальні її матері. У тому закутку, де колись мешкала Фло, тепер стінна шафа для білизни та бібліотеки місіс Дельвекіо-Шварц. Чи не занадто далеко від себе я влаштувала Фло? На щастя, про це подбала Марселіна, коли оселилася на ліжку Фло. Моє янголятко спить так міцно, так солодко, не ворухнеться — здається, ніколи не бачить поганих снів.

Нічний галоп та регіт припинилися відразу, тільки-но я знайшла заповіт, але досі не впевнена, що місіс Дельвекіо-Шварц пішла назавжди. Першої ночі у кімнаті Гарольда моє волосся стало дибки і з'явилася гусяча шкіра, коли,

зачиняючи двері, я почула легке зітхання. Не її зітхання, а Гарольда. Наче «прощавай» назавжди.

Потім її голос промовив: «Ти правильно зробила, принцесо. Чудово!»

Щось затріпотіло та замахало крилами. Один з папуг Клауса. Я подивилася на птаха, а він подивився на мене, потім я простягла руку, і він стрибнув на мій палець та радісно застрибав по ньому.

— О, дякувати Богові! — заголосив Клаус, коли я піднесла птаха до нього. — Моя маленька Мосі вилетіла з відчиненого вікна. Я думав, що загубив її назавжди.

— Не хвилюйся, сонечко, — заспокоїла я. — Маленької Мосі ти так легко не позбудешся. Так, Мосі?

Фло досі відмовлялася малювати, що нас всіх дуже засмучувало. Джим і Боб, Клаус із Паппі годинами поспіль лестили та улещували її взятися за олівці. Навіть Тобі піддався манії малювання. Він пішов і купив кілька пачок пакувального паперу та показав їй, як малювати на папері, але вона лише сумно на мене поглянула та кинула рожевий олівець, який він їй запропонував.

Четвер, 25 травня 1961 року

Минуло багато часу, але мадам Фуга та Токата нарешті «отямилися». Вони наполягали на тому, що сплачували лише тридцять фунтів орендної плати за тиждень; я цмокала: «Ой, чи справді!». Так тривало довго. Але сьогодні ми домовилися, що кожна сплачуватиме мені чотириста фунтів на тиждень, тридцять з яких будуть класти на

офіційні рахунки. Хоча мені подобаються мадам, не можна утримувати найшикарніший бордель, догоджаючи всім найдивнішим смакам, та здаватися непохитною як скеля. А вони непохитні. Тож якийсь час вони намагалися скористатися зв'язками серед деяких чиновників, щоб ускладнити мені життя. Я просто надіслала кожній із них по крихітному пупсу з порцеляновими голівками з увігнаними у них голками у найсуттєвіших отворах спереду та ззаду, та й ще однією в роті. Ого! Мій натяк зрозуміли як слід, обидві мадам поступилися.

Здається, це був переломний момент. Сьогодні, коли Фло пішла спати, а всі, крім скрипки Клауса, у Будинку поснули, я вперше розкинула карти.

Будинок радів. Винова краля мала дуже гарне оточення, так само як винувий та дзвінковий королі. Лише винувий валет — Фло — був не цілком у спокої. Справа у малюнках — вона має малювати. У картах Таро немає відповідної карти для малювання, але ситуація почала прояснюватися, коли я перегорнула червову шестірку догори ногами. Невдовзі щось має трапитися. Особливо якщо наступна карта блазень — непередбачена поява? Потім три дев'ятки та чотири двійки — бесіда, листування, повідомлення. О боже, невже все це вказує, що невдовзі зв'язок буде відновлено!

Субота, 3 червня 1961 року

Почалася зима, ллє як з відра, тож ми із Тобі були змушені відмовитися від вікендів біля водоспаду. Фло з Марселіною весь ранок нудилися й здавалися невблаганними. Вхідні

двері ми знову тримаємо незамкненими, тож я наказала їм обом йти на веранду.

Усі зібралися у мене у вітальні, щоб поласувати кавою та вирішити, що будемо їсти на обід. «Як приємно», — подумала я, відчуваючи хвилю щастя. Дякую, місіс Дельвекіо-Шварц, за те, що надали мені можливість бути тим, ким я маю бути. Ви неперевершена, принцесо, просто душа. Але коли ви належним чином збираєтеся покинути цей світ?

Раптом Фло облишила нудитись на килимі, підбігла до олівців, миттю вибрала три та почала писати карлючками на стіні. Яскраво-рожевий, потім блідо-блакитний, потім багато темно-пурпурного.

І я зрозуміла.

— Незнайомка з блакитним волоссям у темно-пурпурній сукні йде вгору сходами, — повідала я.

Ніхто не ворухнувся. Ніхто не промовив ані слова.

Від стуку у двері більшість присутніх підстрибнули. Тобі скочив, щоб відчинити. На порозі стояла незнайомка з блакитним волоссям у темно-пурпурній сукні.

— Я перепрошую, — вагалася вона, — мені потрібна місіс Дельвекіо-Шварц.

Усі кивнули на мене.

— Це вона, — сказав Тобі, зігнувши брови, — решта мовчки підвелася.

— Я місіс Чарлі Помфретт-Сміт, — назвалася незнайомка, — і чи можна мені?..

— Проходьте, проходьте, — запросила я, коли решта мешканців пішла, — надворі просто жахливо, принцесо.

— Ваша правда, — погодилася вона, сідаючи проти мене у рожеве оксамитове крісло, що стояло поруч зі столом горіхового дерева. — Проте у мого водія є парасолька.

— Гарними помічниками не варто розкидатися, — промовила я, ляпаючи по Кристалу.

Місіс Помфретт-Сміт роззирнулася.

— Ніколи не думала, що ваш будинок такий красивий, — зізналася вона. — З опису Едми Пірсон я уявляла дещо інше.

— Усе змінюється, принцесо, усе змінюється. Суворі необхідності раптово змусили зробити новий декор, щоб повернути потік хрящової енергії до нормальної межі, — спокійно пояснила я. — Тож вас направила місіс Пірсон, так?

— Ні, не зовсім. Здається, всі вважають, що місіс Дельвекіо-Шварц віддала богу душу, але я в такому відчаї, що вирішила таки спробувати, — відповіла вона, стягуючи темно-пурпурові лайкові рукавички.

— Місіс Дельвекіо-Шварц завжди існуватиме. Я... м-м... друге видання. Це моя дочка Фло.

— Привіт, Фло, — привіталася вона.

Фло показала язика, але це не здалося невихованістю, так зазвичай роблять маленькі дітлахи, коли крутяться у матусі під ногами, намагаючись з усіх боків роздивитися незнайомця.

— Що сталося, місіс Помфретт-Сміт? — поцікавилася я.

Вона різко схопила рукавички.

— Люба місіс Дельвекіо-Шварц, справа у моєму чоловікові! Він ризикнув на специфічному товарі — щось там зі смішними маленькими приладами, які працюють як хвіртка відбраківки у вівчарні, тільки без овець. Електрика, здається, — повідомила вона дуже пригнічено.

— Хвіртка відбраківки вівчарні? — не тямлячи, перепитала я.

— Напевно, вам не відомо, як на селі відбраковують овець, але мені відомо — мій батько скотар. Між двома скотопригінними дворами висить хвіртка, і наглядчак відправляє худобу до того чи іншого двору, — пояснила вона. — Коли мій чоловік купив першу партію товару — акціонерний

капітал, не овець, — він провів якісь дослідження й усі свої гроші вклав у купівлю ще одного пакету акцій.

Вона дедалі нервувалася, з чого я зробила висновок, що водій з парасолькою ризикує залишитися без роботи, а разом з ним може зникнути лімузин та особняк у Пойнт-Пайпер.

— Бажаєте смачного чаю? — заспокійливо запропонувала я.

— Ой, я б залюбки, але не зараз! — сумно мовила вона. — Я відразу прийшла сюди, тільки-но він дістав пропозицію і має дати відповідь до другої по обіді. Гадаю, він воліє вкласти у цей бізнес гроші, але всі його друзі та колеги переконані, що він втратить усе, а на нього тиснуть, щоб він погодився.

Вона почала шарпати в руках рукавички та розтягувати їх так сильно, що Леді Ричард це здалося б непристойним.

— Така жахлива дилема, — погодилася я.

— Так! — Тягне, тягне, тягне.

— Мене, місіс Помфретт-Сміт, бентежить те, — насупилася я, — чому такий видатний бізнесмен, як ваш чоловік, шукає відповіді у віщунки. Я маю на увазі, раніше ви сюди не зверталися.

— Він навіть не знає, що я тут! — заплакала вона, майже роздираючи рукавички. — Він дозволив мені вирішувати.

— Вам?

— Так, мені! Він просто не знає, що робити, а оскільки сам не знає, він лишив останнє слово за мною.

У голові спалахнуло.

— І якщо ви приймете хибне рішення, він матиме, кого звинуватити.

— Саме так! — нещасним голосом відповіла вона.

Фло старанно вибрала чотири олівці зі свого сховища та наблизилася до стіни. Ось, зрозуміла я, у чому фокус! Усю свою увагу місіс Помфретт-Сміт зосередила на мені, а це

означає, що я маю поводитися як справжній медіум: увійти у транс, явно щось мимрити та стогнати, але як можна пускати слину? Жуйка та мило? Думай, Гаррієт, думай!

Сьогодні я відкинулася у рожевому кріслі, зітхнула та осіла, кілька разів пронизливо пропищала та почала крадькома стежити за Фло. Дівчинка спершу узяла темно-пурпуровий олівець та почала малювати. Місіс Помфретт-Сміт. Потім вона темно-зеленим зобразила кілька прямокутників із хвилястими краями. Гроші. Багато яскраво-жовтих кіл. Золоті монети. І нарешті піраміду з маленьких коричнюватих-жовтих цяток. Гора піску. Тепер я зрозуміла: це зовсім нескладно. Слова Фло — кольори та форми. Оскільки вона краще навчилася малювати, все здавалося очевидним. Але справжнє диво полягало у тім, що Фло знала правильні відповіді на всі питання, які ставили «поважні пані», бачила муку кожної душі, могла зазирнути кожній просто в серце. Бачила, що станеться вбивство. Моє крихітне янголятко, вона — Божий промисел! Що ж, поряд зі мною вона у безпеці. Саме це розуміла місіс Дельвекіо-Шварц. Тепер я усвідомлюю, що хазяйка знала: невдовзі вона не впорається сама з тим, ким стане Фло. Вона поклала це завдання на молодшу, краще освічену Гаррієт Перселл. Сьогодні я врешті-решт зрозуміла, чому перша місіс Дельвекіо-Шварц скорилася власній долі. Ми живемо заради нашого янголятка; вона єдина, хто насправді має значення.

Коли Фло кинула олівці, я застогнала та повільно вийшла з трансу. Місіс Помфретт-Сміт витріщилася на мене так, наче у мене виросла друга голова.

— Принцесо, — проголосила я, — скажи своєму чоловікові, щоб він обома руками чіплявся за свої кумедні маленькі прилади. Світ давно вже чекає на спосіб відсотувати електричних овець від електричних цапів. Ці кумедні маленькі прилади — справжня бомба.

Я поляпала по Кристалу.

— Силікон! Дивовижна річ!

— А ви цілком впевнені, місіс Дельвекіо-Шварц? — завагалася вона.

«Ні, це Фло упевнена», — подумала я про себе. Ці нещодавно винайдені прилади — транзистори, але я розуміюся на техніці. Існує кілька медичних приладів, побудованих на їх основі, і навіть один чи два комп'ютери. Хитрющий містер Помфретт-Сміт! Вочевидь, він передчув, що в них приголомшливий потенціал, тож, можливо, дні порохотягів та термоелектронного випромінювання не за горами?

Потім мені спало на думку інше: друзі та колеги містера Помфретт-Сміта вмовляють його продати акції?

Не встигла я про це подумати, як Фло узяла олівець горохового кольору та намалювала щось схоже на печінку, а від неї жовті промені. Ага, ось у чому річ! А Фло просто читає мої думки, відповідає на *ще не поставлені запитання*. Нарешті прорив! Фло впустила мене у свій розум, ми з нею стали єдиним цілим. Мене реабілітовано.

Місіс Помфретт-Сміт не зводила з мене допитливого погляду, її питання досі висіло у повітрі.

— Абсолютно впевнена, цілком і повністю, — гаряче запевнила я її. — Більше того, можете йому натякнути від мого імені, від місіс Дельвекіо-Шварц: мудрі чоловіки ніколи не вірять тому, що кажуть їхні друзі та колеги.

— Натякну, натякну! — Не дурепа ця місіс Помфретт-Сміт, зрозуміла, про що я. Розчахнулася блідо-пурпурова шкіряна сумочка. — Скільки я винна?

Я зробила широкий жест. За перший візит нічого, принцесо, але відтепер я здиратиму по три шкіри!

Призначити ціну сьогодні? Ні, не тобі! У понеділок я відкрию два акційних портфелі, на ім'я Фло та на своє, і наші

перші ставки будуть на кумедні маленькі прилади містера Помфретт-Сміта.

Моя перша клієнтка з благоговінням та величезною повагою дивилася на мене; потім перевела погляд на Фло — в очах лише ніжне захоплення, яке жінка відчуває до красивої дитини.

— Буду вдячна, — сказала я, підводячись, — якщо ви зателефонуєте місіс Пірсон та перекажете, що єдина та неповторна місіс Дельвекіо-Шварц готова працювати у своєму новому обличчі. Коефіцієнт проникнення знову менше від одиниці, все врівноважено. Життя в Будинку повернулося у своє коло.

Ми із Фло провели її сходами до веранди, почекали, доки не наблизиться її красунчик-водій з розкритою парасолькою.

— Янголятко, — промовила я, коли ми махали крізь імлу дощу «до побачення» «роллс-ройсу», — як щодо того, щоб тримати твої розквітлі мистецькі здібності в таємниці, га? Невдовзі від клієнтів продику не буде — хур-хур-хур, — а ми ж не хочемо, аби вони дізналися, як ми це робимо, еге ж? Місіс Дельвекіо-Шварц має залишитися єдиною у своєму роді — вона твій прихисток від світу, який ще не готовий тебе прийняти.

Так я зазирнула в її думки! Промайнули розмиті контури спогадів про лікарню, шок від болю, коли вона кинулася у вікно, міріади скалок розбитого скла, стурбовані обличчя медпрацівників, які не можуть второпати, що сталося. Але все це, зрозуміла я, блякло перед любов'ю, яку вона плекала до двох своїх матерів, двох місіс Дельвекіо-Шварц.

Вона посміхнулася до мене й енергійно закивала. Наша таємниця.

— Цікаво, — запитала я, поклавши руку на двері, — а перше видання місіс Дельвекіо-Шварц коли-небудь

відійде в інший світ як годиться? Як ти вважаєш, янголятко?

Фло дістала три олівці — жовтий, блакитний та зелений — зі своєї рожевої кишені та намалювала на глянсовій білій стіні між 17-Г та Будинком какаду та хвилястого папугу.

Чомусь я здогадалася, що матуся не заперечуватиме, коли я попрошу віддати мені Віллі. Це, без сумніву, вже вирішено наперед.

Літературно-художнє видання

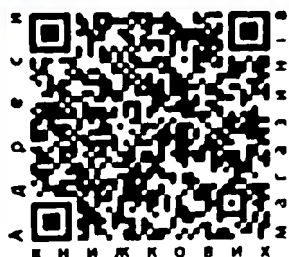
МАК-КАЛЛОУ Коллін
Янголятко
Роман

Керівник проекту *В. А. Тютюнник*
Відповідальний за випуск *О. М. Шелест*
Редактор *С. С. Скляр*
Художній редактор *А. О. Попова*
Технічний редактор *В. Г. Євлахов*
Коректори *І. Г. Веремій, О. М. Журенко*

Підписано до друку 10.07.2019. Формат 84х108/32.
Друк офсетний. Гарнітура «Literaturna». Ум. друк. арк. 17,64.
Дод. наклад 4 000 пр. Зам. № 5205.

Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля»
Св. № ДК65 від 26.05.2000
61001, м. Харків, вул. Б. Хмельницького, буд. 24
E-mail: cop@bookclub.ua

Віддруковано згідно з наданим оригінал-макетом
у друкарні «Фактор-Друк»
61030, м. Харків, вул. Саратовська, 51. Тел.: + 3 8 057 717 53 57

- за телефонами довідкової служби
(050) 113-93-93 (МТС); (093) 170-03-93 (life);
(067) 332-93-93 (Київстар); (057) 783-88-88

- на сайті Клубу: www.bookclub.ua
- у мережі фірмових магазинів
див. адреси на сайті Клубу або за QR-кодом

Надсилається безоплатний каталог

Запрошуємо до співпраці авторів

e-mail: publish@ksd.ua

**Запрошуємо до співпраці художників,
перекладачів, редакторів**

e-mail: editor@ksd.ua

**Для гуртових
клієнтів**

Харків

тел./факс +38(057)703-44-57

e-mail: trade@ksd.ua

Київ

тел./факс +38(067)575-27-55

e-mail: kyiv@ksd.ua

Мак-Каллоу К.

**М15 Янголятко : роман / Коллін Мак-Каллоу ; перекл. з англ.
І. Паненко. — Харків : Книжковий Клуб «Клуб Сімейного
Дозвілля», 2019. — 336 с.**

ISBN 978-617-12-6690-2

ISBN 978-0-7322-8160-1 (англ.)

Що може змусити розумну освічену дівчину з добропорядної австралійської родини зі старомодним іменем Гаррієт Перселл полишити батьківську домівку й оселитися в будинку, що має репутацію осередку злочинності та розпусти, та ще й полишити нареченого?.. Її друзями стають дівчина китайського походження, яка стрибає з ліжка в ліжко в пошуках чоловіка своєї мрії, невдаха художник, лесбійська пара та колишній есесівець — справжні покидьки з точки зору добродішних громадян. А чого варта хазяйка будинку — жінка-гора, чи то віщунка, чи то шарлатанка, яка у своїх темних справах використовує чотирирічну дочку Фло — прекрасне неземне створіння...

Але Гаррієт розуміє, що цей будинок — її доля, а Фло — її янголятко.

Від авторки світового бестселера
«Ті, що співають у терні»

Книжка про долю і любов дівчини на ім'я Гаррієт Перселл.
Перше нерозділене кохання, серйозна сварка з батьками,
переїзд до будинку малознайомої жінки і дитина,
німа дівчинка, яку Гаррієт називає просто — Янголятко.
Усе це тільки початок. Початок книжки, початок життя Гаррієт.
Далі буде ще багато друзів, багато чоловіків. А поруч завжди
буде кмітливе, мовчазне та світле Янголятко...

! Не для
продажу!